

ion minulescu

„Sint cel din urmă strop de vin
Din rustica ulică de pământ
Pe care l-au sorbit pe rînd
Cinci generații de olteni —
Cei mai de seamă podgoreni,
Dintre moșneni
Și orășeni —
Strămoșii mei, care-au murit cîntînd:
«Oltule..., rîu blestemat...
Ce vii așa turburat?»”

ION MINULESCU

(Nu sint ce par a fi.)

418

ion minulescu

romane
pentru mai tîrziu

ion minulescu

Lei 5

editura pentru literatura

Ilustrația copertei : *Harry Guttman*

ion minulescu

**romane pentru
mai târziu
și alte poezii**

**EDIȚIE ÎNGRIJITĂ
ȘI PREFĂȚĂ DE
MATEI CĂLINESCU**

1969
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Ediția a II-a (continuare de tiraj)

Ediția de față reproduce volumul I, *Scrieri de Ion Minulescu*, Editura pentru Literatură, 1966, care, la rîndul lui, reproduce integral a doua ediție definitivă de *Versuri*, apărută în 1943 la „Editura Fundației pentru Literatură și Artă”.

P R E F A Ț A

Ion Minulescu s-a născut în noaptea de 6 spre 7 ianuarie 1881, în București, într-una din casele tatălui său, situată în strada Covaci nr. 15. Era copilul postum al lui Tudor Minulescu, negustor pielar, mort în noaptea Anului nou 1881, în timpul petrecerii de Revelion, probabil din pricina unui atac de apoplexie. Tudor Minulescu era oltean, ca și soția lui, Alexandrina Ciucă, fiica lui Ștefan Ciucă, cavaf din Slatina. Viitorul poet trebuia să se nască la Slatina, în casa bunicilor din partea mamei, dar decesul tatălui și condițiile meteorologice ale unei ierni aspre, viscoloase, care provoacă înzăpezirea trenurilor, împiedică pe văduva lui Tudor Minulescu să părăsească Bucureștii.¹ Anii copilăriei Ion Minulescu și-i petrece la Slatina. Femeie tânără — avea 20 de ani când îl născuse — mama lui se recăsătorește, nu peste mult timp de la moartea primului soț, cu un căpitan de cavalerie, Ion Constantinescu. Ion Minulescu urmează școala primară și șase clase gimnaziale la Pitești, re-

¹ Pentru această succintă reconstituire a biografiei lui Ion Minulescu am folosit în principal mărturișirile cuprinse sub titlul *Nu sînt ce par a fi...* (*Revista Fundațiilor*, VIII, nr. 10, oct. 1941, pp. 57—78), care au fost redactate pe baza unor anterioare interviuri publicate în diferite reviste, extrăgînd, adeseori, pasaje întregi din acestea, fără vreo schimbare. A fost utilizat, de asemenea, romanul autobiografic *Corigent la limba română*. O serie de alte mărturii și documente vor fi citate în cursul expunerii.

venind în vacanțe la Slatina. Primele manifestări literare datează din perioada liceului (1896—1897).¹ Împreună cu colegul său, A. Gherghel, poetul adolescent încearcă să scoată o revistă literară în Pitești — un *Luceafăr*² — care dispare după primul număr, tinerii redactori fiind violent muștruluiți de directorul școlii, care aflase cu uimire și indignare de acțiunea lor „reprobabilă.” În 1897—1898 părăsește Piteștii — se pare că motivarea acestei plecări așa cum o aflăm în savurosul roman autobiografic *Corigent la limba română* nu este în întregime exactă — instalându-se în București, unde se înscrie intern la pensionul particular „Brînză și Arghirescu”, trecînd două clase într-un an — a VI-a și a VII-a. În 1899 primește diploma de absolență de la comisia examinatoare reunită la pension și-și ia bacalaureatul.

În 1900 — are 19 ani deci — pleacă la Paris spre a urma dreptul.³ Renunță, însă, curînd la intențiile studioase și-și petrece vremea mai mult în mediile boemei artistice pariziene, care exercită o adevărată fascinație asupra lui. În vremea aceasta (1900—1904) se află la Paris un grup destul de numeros de tineri artiști români, cu care Minulescu întreține relații de prietenie : Gh. Petrașcu, Camil Ressu, Cecilia Cuțescu-Storck, Jean Steriadi. Tot acum cunoaște poetul pe actorii Maria Ventura și Tony Bulandra. Frecventează cafenelele literare — mai ales „Café Vachette” — o ascultă seara, la „Jardin

¹ În 1897, sub pseudonimul (I.M.) Nirvan, apar primele producții poetice ale lui Ion Minulescu, în revista *Povestea vorbei* (I, nr. 28 din 20 aprilie 1897 și nr. 29 din 27 aprilie 1897) în *Foaia pentru toți* (I, nr. 49 din 26 noiembrie 1897) poetul semnează I. Minulescu-Nirvan. Înregistrăm și în 1898 colaborarea sa la *Foaia pentru toți*, II, nr. 12, 28, 47, 50.

² Menționată în însemnările autobiografice ale poetului, această revistă nu se află înregistrată printre periodicele din colecția Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România.

³ Pentru perioada pariziană, în *Nu sînt ce par a fi...*, *Revista Fundațiilor*, VIII, nr. 10, 1941. Vezi și *De vorbă cu Ion Minulescu, Adevărul literar și artistic*, XVIII, seria a III-a, nr. 852, 4 aprilie 1937, p. 11.

de Paris", pe faimoasa Yvette Guilbert, a cărei manieră de a interpreta şansonetele epocii îl încântă, coboară în „Le Caveau” sau în alte cabarete, purtând pînă noaptea tîrziu discuţii cu amicii în zgomotul şi norii de fum de acolo. În Parisul animat, trepidant al începutului de secol, Minulescu descoperă arta şi voluptatea *conversaţiei*, construindu-şi personalitatea lui de *causeur*, stilul lui de vervă simpatică şi puţin fanfaronă, care l-a făcut, după întoarcerea în ţară, timp de peste treizeci de ani, una dintre figurile aproape intrate în legendă ale cafenelei bucureştene.

Anii parizieni n-au fost însă pierduţi în vârtejul zgomotoaselor petreceri juvenile. Aflat într-o stare de continuă efervescenţă intelectuală, poetul străbate acum perioada fertilă a formării sale. Merge la concerte, la teatre, la operă, participă la cursuri libere şi la conferinţele cele mai importante, vizitează marile galerii de artă şi expoziţiile. Şi, bineînţeles, citeşte, cu o receptivitate proaspătă şi pasionată. Şederea în Franţa înseamnă, pentru biografia poetică a lui Ion Minulescu, revelaţia simbolismului. În ultimii ani de liceu, la Piteşti, îi descoperise pe Duiliu Zamfirescu şi pe Macedonski, iar la Bucureşti, după cum mărturiseşte, „sensibilitatea mea artistică începe să-şi lărgească deodată orizonturile şi să-mi deschidă porţi nebănuite încă. Aici reuşesc să-mi verific gustul pentru poeziile lui Ştefan Petică şi cîteva din ale lui Iuliu Săvescu.”¹ La Paris, Minulescu citeşte cu pasiune pe simbolişti francezi şi pe precursorii lor (Baudelaire, Lautréamont, Aloysius Bertrand, Verlaine, Rimbaud etc.). „Găsisem un bogat material poetic, construit în formule noi, în imagini surprinzătoare, cu repetiţii obsedante, cu efecte onomatopeice şi mai ales cu ecourile proaspete şi puternice ale unei muzici străine, care trebuia să devină mai tîrziu chiar muzica mea.”² Prototipul ideal al unei astfel de poezii — cu acea retorică autoironică, cu acea ostentaţie deliberat umoristică, dar nu lipsită de accente grave şi tulburătoare — îl va afla poetul în Jules Laforgue — „sub a că-

¹ Nu sînt ce par a fi..., *Revista Fundaţiilor*, nr. cit., p. 62.

² *Idem*, p. 64.

rui zodie poetică aveam să-mi croiesc primele directive conștiente¹. Minulescu e sensibil și la ceea ce numește „grivoazerie franceză și cinism occidental“, identificate în versurile unui Tristan Corbière. O certă influență asupra formației sale poetice o exercită — după cum recunoaște chiar el — simbolisții belgieni, Emil Verhaeren, Maurice Maeterlinck, Charles van Lerberghe.

Tot la Paris, tânărul Minulescu are prilejul să-l cunoască pe unul dintre pontifii simbolismului, pe Jean Moréas, cel care dăduse numele noului curent publicînd în *Le Figaro* faimosul Manifest al simbolismului în 1886. Grec francizat, Moréas îl sfătuiește pe junele emul să compună și el în franceză, chiar dacă nu stăpînește bine limba : „Făcînd cunoștință cu pictorul Galanis, acesta m-a prezentat lui Jean Moréas, grec de origine, care mi-a apărut cu mustașa-i neagră și mare ca a unui palicar și cu monoculul în ochi, spunîndu-mi : «Dacă ai talent, scrie, scrie într-una, chiar dacă nu știi bine franțuzește».“ Poetul Romanțelor pentru mai tîrziu își amintește de o sărbătorire organizată de studenții balcanici din Paris în cinstea lui Moréas : „Jean Moréas publicase și se făcuse cunoscut cu Le pèlerin passionné. Noi, studenții balcanici, am organizat — îmi aduc aminte — un fel de sărbătoare, în cinstea lui, cîntîndu-i pe aria toreadorului din Carmen :

«Jean Moréas a publié
Le pèlerin passionné,
Buvons, amis, buvons encore un coup
Et célébrons son immortalité.»²

Tînărul bard care hoinărea pe marile bulevarde pariziene era un bărbat voinic, larg, cu barbă și cu ochelari pince-nez ; așa ni-l înfățișează portretul lui Galanis (aflat în colecția *Ion Minulescu*). În cămașă și vestă, cu o cravată papillon, așezat pe un scaun înalt, poetul pare a fredona, cu un aer transpor-

¹ *Ibidem*.

² De vorbă cu Ion Minulescu, *Adevărul literar și artistic*, 4 aprilie 1937.

tat, o melodie, acompaniindu-se la gitară; e o postură semnificativă pentru autorul *Romanțelor pentru mai târziu*. Întors în 1904 la București, Minulescu continuă să-și păstreze, un timp, barba roșcată. Poza de boem ostentativ, stilul vestimentar cam țișător, cu lavalieri imense și fulare colorate înfășurate neglijent în jurul gâtului, permanenta agitație, care-i face pe unii să-l considere un excentric, concentrează repede asupra lui atenția clienților de la una din cafenelele literare cele mai frecventate ale Bucureștilor (ținută de papa Kübler). Din diferite evocări memorialistice (Minulescu, Victor Eftimiu, D. Karnabatt etc.) aflăm că la „Kübler“ — pe strada Imperială, colț cu Calea Victoriei — se adunau scriitorii ca Dimitrie Anghel, St. O. Iosif, Ilarie Chendi, Panait Cerna, I. Dragoslav, Andrei Naum, C. Sandu-Aldea, Ion Adam, Ion Bîrseanu, N. N. Beldiceanu, Al. Cazaban, D. Nanu, Corneliu Moldovanu, N. Dunăreanu, Carol Ardeleanu etc. Consumatorii erau împărțiți în două tabere, după cum își amintește Minulescu: „cea tradiționalistă și cea modernistă“ — fiecare avîndu-și „mesele ei, unde se discuta tot așa de zgomotos și se consuma tot așa de timid“. Victor Eftimiu, care-l cunoaște pe Minulescu din acei ani, îl descrie pe proaspătul întors de la Paris ca pe „un poet cu barba roșcată, cu șapcă și ochelari... Exuberant, familiar, cu gesturi largi, dezordonate, cu țipete stridente, cîntărețul Romanțelor de mai târziu năvălea ca un torent...“¹

Eugeniu Speranția, care-l cunoscuse în 1905, îi face următorul portret: „Era înalt, spătos, corpulent, miop, cu ochelari cu ramă neagră prea puțin obișnuiți pe atunci, veșnic cu țigara de foi între degete, purta pălărie cu bordul larg și, — ceea ce puțini mai știu, — purta o barbă de arbiereu, o barbă castanie

¹ Victor Eftimiu, *Amintiri și polemici*, „Cultura românească“, 1942, pp. 71—76, în evocarea intitulată *Parodiind pe Minulescu*. Victor Eftimiu își mărturisește în această amintire caldă apreciere față de poezia lui Ion Minulescu, definită ca „un fermecător amestec al contribuției simboliste cu arta șansonetiștilor“. „Literatura românească — scrie în continuare V. Eftimiu — se împropăta, se înviora la adierile, la freamătul, la suflul vijelios al lui Ion Minulescu“... (op. cit., p. 73).

și abundentă, pe care a părăsit-o după doi-trei ani¹. În societate — notează în aceeași evocare Eugeniu Speranția — „era nespus de agreabil... spiritual, cu replici sau à propos-uri neașteptate, deși vorba lui era lentă, molcuță, cu aparență distrată. Era mare amator de muzică și cunoștea mult din continentul ei. În momente prielnice, ca ilustrație la unele discuții sau istorisiri, ne cânta câte un fragment dintr-o arie de operă, ne cânta câte o șansonetă pariziană sau chiar unele chansons grivoises. Ceea ce era și mai amuzant e că omul acesta cu talie masivă, aparent greoi, emitea sunetele numai în surdină și în registrul cel mai de sus. Dar piesele picante le interpreta cu haz și le însoțea cu câte un discret gest comic, caricatural. Simțul caricatural care în poezie ia adeseori o vervă poznașă sau adoptă procedee stilistice izbitoare dacă nu chiar violente [...] apărea inepuizabil în conversația lui: reproducea, cu o șarjă de un burlesc irezistibil, intonații, gesturi de ale unora sau altora, chiar de ale celor prezenți, care niciodată nu s-ar fi putut supăra.“

Nu fără dificultăți izbutește Minulescu să publice în revistele vremii. Ovid Densusianu, care scotea de la 1 februarie 1905 *Viața nouă*, revistă simbolistă mai ales prin orientarea teoretică, se arată nemulțumit de versurile lui Minulescu, pe care i le înmânează Petre Haneș, fost pedagog la pensionul unde-și terminase poetul studiile gimnaziale.²

De altfel, producția anilor parizieni și a perioadei imediat următoare nu e încă eliberată de formele tradiționaliste. Motivele simboliste (parcurile, călătoriile, muzica etc.) sînt tratate

¹ Vezi evocarea Ion Minulescu de Eugeniu Speranția, *Steaua*, XV, nr. 3, martie 1964, pp. 63—73.

² Vezi interviul lui Ion Minulescu din *Rampa*, XIII, nr. 3.124, 25 iunie 1928, pp. 1,3. Totuși, cronologic vorbind, primele versuri de după întoarcerea sa de la Paris la publică în *Viața nouă* (I, nr. 6 din 15 aprilie 1905 și nr. 8 și 13, același an, alternativ cu fragmente de proză sub titlul *Din jurnalul unui pribeag*, nr. 10 și 14—15, 1905). Să mai notăm că, o vreme, poetul a participat cu regularitate la ședințele cercului *Vieții noi*.

cu mijloace destul de modeste. În 1905 (poezia *În pribegie, Viața nouă*, I, nr. 6, p. 125) I. Minulescu își mai amestecă glasul poetic „în schimbare” într-un cor întreg al „dezrădăcinaților”, emițînd duioase lamente cu privire la condiția lui de om înstrăinat de satul natal: „Și de-o fi să mă-ntorc iarăși, iarăși să mă vază-n sat, / N-o să vrea să creadă nimeni că sînt eu — că-i cel plecat ; / Nimeni n-o să mă cunoască, și-ochii reci ai tuturor / Vor privi-ncruntați streinul poposit în satul lor”. În versuri de o nostalgie grandilocventă pribeagul se adresează mării: „Du-mă, mare, tu, ce-alt'dată m-ai purtat de-atîtea ori, / De cu ziuă pînă-n noapte și din noapte pînă-n zori, / Și mi-ai dat să beau otrava dulce-a ducerii-n neștire, / Și m-ai legănat în visuri, în extaz și-n nesimțire ; / Du-mă iar în zarea-n care tu doar poți să mă mai duci / Și mă-ngroapă-n ci-mitiru-ți fără flori și fără cruci...”

În astfel de compuneri poetul *Romanțelor* se întrezărește doar vag, și rezerva lui Densusianu — de care pomenește Minulescu — ni se pare pe deplin legitimă. Formula lirică minulesciană se cristalizează totuși repede, după cum o dovedesc versurile publicate în 1906—1907. Lipsa de invenție metaforică — evidentă din poeziile timpurii — Minulescu o va compensa prin orchestrația sonoră a *Romanțelor* sale, prin acea înclinație specifică — atitudine a eului liric — la început involuntar, apoi conștient umoristică.

În ciuda caracterului lor „modern”, violent neologistic, făcut să supere urechea multor contemporani obișnuiți cu sunetele domoale și neaoșe ale ideilor sau elegiilor sămănătoriste, poeziile minulesciene și-au găsit găzduire în publicațiile vremii. Desigur, nu fără unele dintre neplăcerile firești în cazul oricărui debut.

De la 1 ianuarie 1906, autorul *Romanțelor* pătrunde în coloanele *Vieții literare*. „După îndelungate tratative, mai mult diplomatice decît literare, reușesc să public în *Viața literară* și artistică a lui *Ilarie Chendi* — care se găsea în ceartă cu Sămănătorul, patronat de N. Iorga, — poezia Celei care minte,

pe care o prezentasem ca tradusă după un papirus egiptean.“¹ Multe dintre *Romanțele pentru mai târziu* apar în revista lui Chendi, care — ceea ce se întâmpla rar pe atunci — oferă din când în când poetului remunerație pentru compunerile sale.² Încă înainte de apariția primului său volum — în aprilie 1908 — numele lui Minulescu începe să circule, versurile sale să fie prețuite de unii, zgomotos contestate de alții. De pe acum se pun bazele a ceea ce Tudor Vianu numea odată „*industrie a parodiei minulesciene*“³. Un detaliu amuzant de istorie literară îl furnizează, în această ordine, mărturia lui Victor Eftimiu, care recunoaște că primul său succes poetic l-a constituit o parodie după Minulescu, *Romanța celor trei sarmale*⁴. Parodia apăruse în revista umoristică *Belgia Orientului*⁵ și versuri ca : „*În șapte sute șapte-șapte / De mustării din București, / În șapte sute șapte-șapte / De mustării ai să găsești / Sarmale verzi, /*

¹ *Nu sînt ce par a fi...*, *Revista Fundațiilor*, nr. cit., p. 70. Această afirmație cu privire la debutul său în *Viața literară și artistică* revine în mai multe interviuri ale lui Ion Minulescu. Totuși, memoria pare a-l fi înșelat pe poet, căci înainte de *Celei care minte*, apărută în revista lui Ilarie Chendi în nr. 17 din 23 aprilie 1906, p. 2, sub titlul *Cîntec antic — După un manuscris găsit la Pompei*, Minulescu mai publicase în *Viața literară* de cîteva ori : *Romanța celor ce se vînd*, nr. 3 din 15 ianuarie 1906, p. 5, sub titlul *Romanța* ; *Trei lacrimi reci de călătore*, nr. 8 din 19 februarie 1906, p. 4 ; *Romanța celei ce s-a întors*, nr. 11 din 12 martie 1906, p. 5, sub titlul *Plecași* ; *Romanța amantelor de ieri*, nr. 12 din 19 martie 1906, p. 4, sub titlul *Imn*.

² *Nu sînt ce par a fi...*, *Revista Fundațiilor*, nr. cit., p. 70

³ Postfață la volumul *Versuri* de Ion Minulescu, E.S.P.L.A., 1957, p. 250.

⁴ Cf. *Tribuna* (Arad), XIII, nr. 123, din 9/22 iunie 1909. *Insemnări* : Ion Minulescu, de V. Eftimiu, text datat de la Paris.

⁵ *Belgia Orientului*, V, nr. 189, din 13 septembrie 1907, p. 3. În evocarea citată mai sus din volumul *Amintiri și polemici*, V. Eftimiu se referă la ecoul parodiei sale, relatînd printre altele că „*Mitif, poetul florilor* (D. Anghel), *de cîte ori lua masa cu Minulescu, îl tachina, întrebînd chelnerul : Aveți sarmale verzi, chiftele blonde, cîrnați cu must și mititei ?*“

Chiftele blonde, / Cîrnași cu must și mititei... / Dar ori de cîte ori umbla-vei / Din Dealul Spirii pînă-n Tei — / N-ai să auzi din drîng, / Din cobze, / Din mandoline / Și țambale / Decît romanța fără vorbe, / Romanța celor trei sarmale...” făcuseră repede ocolul Bucureștilor.

Deși promovat de reviste reprezentînd tendințe diverse sau chiar adverse (Minulescu publică la *Viața literară și artistică*, dar și în *Convorbirile critice* ale lui M. Dragomirescu, în *Sămănătorul*, în *Viața românească*, apoi în *Flacăra* lui C. Banu etc.), critica se arată, cu unele excepții, destulă vreme nereceptivă față de puternica originalitate a poetului, care pare mulțumit de prețuirea ce i-o arată marele public, mai ales după primul război mondial. Excelent actor — după cît se spune — el își interpreta cu brio propriile producții poetice, fiind răsplătit, cu prilejul diferitelor șezători la care era invitat să participe, de aplauzele și ovațiile unui auditoriu entuziast.

Din 1906 datează începuturile prieteniei lui Ion Minulescu cu Dimitrie Anghel, cunoscut la cafeneaua „Kübler”. Iarna aceleiași an o vor petrece cei doi poeți la Constanța, ca funcționari, exilați pe țărmurile Pontului Euxin. Rodul acestei prietenii sînt traducerile, în colaborare, din Albert Samain, Charles Guérin, Henri Bataille și Henri Régner, apărute mai întîi sub pseudonimul Gabriel Sutzu, în *Viața literară și artistică* și în *Sămănătorul*, iar mai tîrziu, în 1935, adunate într-o elegantă plachetă *in quarto* de către Ion Minulescu. Popasul tomitan al poezilor se prelungește în ecourile marine pe care le aflăm în volumele lor — *Fanteziile* lui D. Anghel, 1909, și *Romanțele pentru mai tîrziu* ale lui Minulescu, 1908. Despre această perioadă Anghel va păstra o amintire plăcută, pe care o evocă în *Aducerile-aminte* din *Povestea celor necăjiți*, unde vorbește de Ion Minulescu ca de un liric al cărui vers are o „muzicalitate neîntrecută”.

Crezul estetic al poetului este de pe acum afirmat și în termeni teoretici. Arta trebuie să fie novatoare, să se opună oricărei inerții tradiționale. Acesta este sensul articolului-program *Aprindeți torțele*, cu care se deschide *Revista celorlalți*, de sub

direcția lui Ion Minulescu.¹ Efemera publicație, în care semnează, în afara inițiatorului ei, Mihail Cruceanu, Eugeniu Ștefănescu-Est, N. Davidescu, Eugeniu Speranția, reprezintă direcția simbolistă.

Colaborarea la diferite reviste ale vremii îl face pe poetul *Romanțelor* să se apropie de grupurile scriitoricești care gravitau în jurul lor. În mărturisirile din *Nu sînt ce par a fi...* Minulescu evocă „sîmbetele literare” de la *Convorbirile critice* ale lui Mihail Dragomirescu, care îi prilejuiesc cunoștința și prietenia lui Liviu Rebreanu, Corneliu Moldovanu, Emil Gîrleanu, Mihail Sorbul, Dim. Nanu, Ath. Mîndru, Dragoslav. De această perioadă se leagă amintirea „*intervenției pline de autoritate a lui Caragiale*”, care, de la Berlin, îl întreba pe mentorul *Convorbirilor critice* despre poetul începător, exprimînd un entuziasm nereținut pentru o poezie ca *În orașul cu trei sute de biserici*. Textul acestei scrisori nedatate (expediată, desigur, după iulie 1907) a fost comunicat colecției „Claudia Millian-Minulescu” de către Șerban Cioculescu. Citez post-scriptumul care se referă la poet: „*Rogu-te, cine o fi Ion Minulescu? În orașul cu trei sute de biserici este ceva neprețuit. Asta nu mai e domnișoară! Asta e bărbat! Bravo lui! De mult n-am avut așa impresie. Îl salut călduros și-i mulțumesc pentru înalta plăcere ce mi-a făcut cu ciudatele-i versuri. Extraordinar! Dar despre el, mai pe larg, cînd voi avea plăcerea să te revăz. De coeur, Caragiale.*”² Interesantă este de consemnat prețuirea acordată de marele exilat voluntar unei poezii care este axată pe o idee polemică, antireligioasă, ca de altfel întregul ciclu

¹ *Revista celorlalți*, trei numere (20 martie, 1 aprilie și 10 aprilie 1908).

² Poezia *În orașul cu trei sute de biserici* a apărut în *Convorbiri critice*, I, din 1 iulie 1907, p. 607. Comentînd scrisoarea citată mai sus, în notele la volumul I. L. Caragiale, *Scrisori și acte* (col. „Studii și documente”), E.P.L., 1963, Șerban Cioculescu observă: „*Caragiale l-a prețuit numai pe Minulescu dintre toți colaboratorii Convorbirilor. Maniera lui, în versuri libere, îl va obseda în poezia Litanie — Pentru sfîrșitul lumii — scrisă cu ocazia rupturii lui Take Ionescu de conservatori*” (p. 49, nota 7).

de *Liturghii barbare* (în edițiile ulterioare *Liturghii profane*), inclus la sfârșitul *Romanșelor pentru mai târziu*.

Acest prim volum al lui Ion Minulescu apare, după cum se știe, în aprilie 1908, cu o copertă desenată de Iser, prietenul de o viață al poetului. Autorul se îngrijise, în mod evident, de înfățișarea grafică a cărții sale de versuri, tipărită cu literă frumoasă pe hîrtie velină, într-un format elegant. Colaborarea pe această linie a poetului cu pictorul (al doilea volum, *De vorbă cu mine însumi*, 1913, are coperta și desenele tot de Iser) constituie un moment relevabil în istoria graficii de carte românești.

În 1912, Ion Minulescu scoate a doua sa revistă, *Insula*¹, în jurul căreia grupează colaboratori ca G. Bacovia, Claudia Millian, Eugeniu Ștefănescu-Est, Adrian Maniu, Mihail Cruceanu, D. Iacobescu, M. Săulescu, N. Davidescu etc. Revista are un program, fără îndoială, simbolist — cum se poate deduce, în afară de articolul-program, și din prezența poeziilor mai sus enumerate în coloanele ei.

La 11 aprilie 1914 se celebrează căsătoria lui Ion Minulescu cu poeta Claudia Millian (născută la 21 februarie 1887), autoarea volumului *Garoafe roșii* (1914), adeptă și ea a direcției simboliste. „*L-am văzut pentru prima dată* — declara mai târziu Claudia Millian² — *la un bal mascat dat de Tinerimea artistică. Minulescu era îmbrăcat într-un costum de cavalier medieval și se plimba cu Cincinat Pavelescu, mascat în filozof roman. Minulescu purta pe atunci o mustață roșie și părea foarte amuzant în costumul lui [...]. L-am cunoscut mai târziu în redacția ziarului Viitorul. Adusesem o informație de la Conservatorul de bele-arte, și Minulescu mi-a publicat-o. Am fost după aceea să-i mulțumesc și m-a întrebat: «De ce ai ținut atît de mult să se publice informația asta?» «Ca să știu și eu cunoscută ca dumneata», i-am răspuns. «Bine, dar eu sînt cunos-*

¹ *Insula* apare, ca și *Revista celorlalți*, numai în trei numere (18 martie, 25 martie, 5 aprilie 1912).

² Vezi dublul interviu Claudia Millian și Ion Minulescu în *intimitate*, *Rampa*, nr. 6.010, din 21 martie 1938.

cut pentru că scriu poezii.» «Și eu scriu poezii», i-am replicat. Mi-a cerut să le vadă și i-am arătat primele poezii din Garoafele roșii. S-a îndrăgostit mai întâi de versurile mele, apoi de mine și așa s-a întâmplat «nenorocirea»." După alte mărturii ale poetei — cuprinse în memoriile ei încă inedite — titlul primului ei volum ar fi fost inspirat de faptul că Minulescu, atunci când îl vizitase la Viitorul, purta la butonieră o garoafă roșie. Ceea ce concordă cu finalul poeziei *Garoafe roșii*, în care, ca de altfel în întreaga carte, identificăm certe sonuri minulesciene: „Vă poartă-actrițele pe gură / Și betairele pe sîni, / Vă leagănă pe coif cocoșii, / Și-n răni v-au încrustat strămoșii, / Iar eu vă port pe veci în minte, / Vă port în păr și pe vest-minte, / Pe perne de atlas brodate... / Garoafe roșii, crenelate! // Eu vă iubesc și vă cunosc / De mult tulburătorul mosc! / Prin voi, garoafelor bizare, / În funduri roșii de corolă, / Mi-a-nțins iubirea-nțîia oară / Otrăvitoarea ei fiolă... / Prin voi am plîns înțîia dată — / Obsesie înșingărată."

După 1908, când îi apar *Romanțele pentru mai târziu*, Minulescu își diversifică preocupările. În afară de versuri, scrie proză (*Casa cu geamuri portocalii*, „Alcalay“, 1908, apoi *Măști de bronz și lampioane de porțelan*, 1920 etc.), medalioane critice despre poeți francezi (Lautréamont, Baudelaire, Rimbaud, Henri de Régnier etc.), se ocupă consecvent de cronică dramatică (din 1911, în *Rampa*, apoi, din 1920, în *România nouă* etc.), colaborează cu numeroase articole, adesea sub pseudonimul Koh-i-noor, în presa vremii (*Viitorul*, *România* din Iași, 1917—1918 etc.). Începînd din 1920, închină o bună parte a eforturilor sale dramaturgiei (*Pleacă berzele*, 1921, *Lulu Poppescu*, 1921 etc.).

Am urmărit mai atent anii de formație a poetului — pentru istoricul literar, cei mai interesați. Alte cîteva referințe biografice sumare ar putea să consemneze cariera publică a lui Ion Minulescu, care ocupă diferite funcții, printre care aceea de director al Teatrului Național sau de director general în Ministerul Artelor. Succesul larg al versurilor sale e consfințit și de acordarea Premiului național de poezie pe anul 1928. La

11 aprilie 1944, în Bucureştii răvăşiţi de bombardamentele americane, Ion Minulescu încetează din viaţă în urma unui colaps cardiac.

Funcţiile oficiale nu l-au îndepărtat pe poet de viaţa boemei artistice a Bucureştilor, faţă de care simţea o atracţie nede-zimţită. Omul masiv, cu faţa rotundă, cu ochii sclipind vioi sub ochelari, era unul dintre obişnuişii de la „Capşa”, unde, cu gesturi largi, cu talentul mimic pe care i-l recunoştea toată lumea, îşi risipea energia în discuţii animate cu prietenii literaţi sau pictori. *„Minulescu arbora întotdeauna un fular nou, bariolat, un pardesiu de croială exotică, o pălărie, o încălţăminte londoneză şi nişte mănuşi de contrast, şi ştia să le poarte, şi toate îi veneau bine, ca unui bărbat de gust şi într-adevăr frumos, a cărui frumuseţe francă şi masivă era mai cu seamă inteligentă”*, scria Tudor Arghezi într-o tabletă din 11 aprilie 1947.¹ Personalitate pitorească şi foarte simpatizată a Bucureştilor dintre cele două războaie, poetul a continuat să asigure difuziunea liricii sale şi pe cale orală, luînd parte, în diferite oraşe ale ţării, la şezători literare, cu succesul asigurat prin simpla prezenţă a numelui său pe afişe. *„Abia după război — afirma Ion Minulescu în interviul din Adevărul literar şi artistic, 4 aprilie 1937 — am început a avea succes şi a mi se vinde cărţile. Romanţele pentru mai târziu au stat nevîndute ani de zile. Acum s-au scos patru ediţii una după alta. — Era alt spirit, intervine interlocutorul, iar Minulescu îi răspunde: O fi fost.. dar eu am făcut altceva. M-am apucat şi-am urmat Conservatorul de artă dramatică (desigur, o metaforă, n.n.), ca să învăţ să-mi spun versurile. Le spuneam natural şi sugestiv şi cei ce mă ascultau întrebau numaidecît, intrigăţi: Ce-i asta? Sînt versuri de mine, din volumul cutare — răspundeam eu. Căci un lucru nou trebuie să-l deprinzi, să-l descifrezi, să înveţi să-l guşti.”* Poetul punea un talent actoricesc deosebit în interpretarea versurilor sale — mărturiile contemporanilor sînt unanime în această privinţă. De altfel, multe dintre poeziile

¹ *Adevărul*, LXI, nr. 16.836, 11 aprilie 1947.

lui Minulescu se pretează, prin însăși structura lor internă, prin mișcarea lor specifică, să fie „jucate”. Eugeniu Speranția nota în evocarea din care am mai citat : „*Propriu-zis, el nu-și citea și nu-și recita poeziile, ci, cum se spunea și pe atunci, le juca, uneori cu schișarea câte unei adevărate înscenări. Iși mai aduc aminte, poate, cei care l-au văzut jucându-și poezia Cu Toamna în odaie ; făcea grăbit câțiva pași pînă în fundul scenei, deschidea ușa, se retrăgea politicos puțin mai la o parte, ca și cum i-ar fi făcut loc Toamnei să intre și o învita : Donnez-vous la peine d'entrer, Madame.*”

Stegar recunoscut al artei moderne, Ion Minulescu a jucat, din momentul afirmării sale și pînă la sfîrșitul vieții, un însemnat rol de animator cultural. Prietenii și relațiile artistice ale poetului constituie un capitol foarte interesant și cade în sarcina viitorului biograf să le evoce, integrîndu-le atmosferei generale intelectuale din România primelor patru decenii. Ion Minulescu a fost nu numai bonomul, jovialul, savurosul și uneori cinicul interlocutor de cafenea, *causeur*-ul plin de vervă și de spontaneitate, ci și unul dintre scriitorii cei mai culti ai vremii sale, bucurîndu-se, în rîndurile confrăților mai tineri, de un rar prestigiu intelectual. Un exemplu concludent în această privință îl reprezintă B. Fundoianu, care și-a exprimat, în cunoscuta dedicație a *Priveștiștilor* sale, sentimentele de gratitudine și admirație față de personalitatea autorului *Romanțelor pentru mai tîrziu*.¹ Nu lipsit de unele inconsecvențe sau exclu-

¹ Minulescu a jucat un rol însemnat în formația intelectuală a lui Fundoianu, pe care-l cunoscuse, ca tînăr de 17 ani, în refugiul la Iași din timpul primului război mondial. Niște *Amintiri*, publicate în *Lumea* (II, nr. 32 din 12 mai 1946) de către Claudia Millian, evocă relațiile dintre Minulescu și Fundoianu : „*Avea 17 ani cînd l-am cunoscut la Iași. Am descoperit o pasăre rară, mi-a spus atunci Minu, cu discernămintul lui clar. [...] După cel dintîi război mondial, Fundoianu, ademenit de făgăduielile poeziei, s-a așezat printre noi la București. [...] În biblioteca lui Ion Minulescu, Mielușon, cum se numea în intimitate, făcea cunoștința Parisului literar, a Parisului obsedant. Aici a cunoscut pe contele de Lautréamont — acel ciudat Isidor Ducasse — cu poemele otrăvite din Chants de*

sivisme — mai ales în orientările teoretice — Ion Minulescu, deși își găsisse un drum literar propriu, de la care nu s-a abătut, a fost totdeauna un sprijinitor al inovației, al căutărilor și al neliniștilor creatoare și un adversar al tuturor epigonismelor, ceea ce i-a asigurat, cu fireștile excepții, un loc aparte în simpatia și stima citorva generații de tineri artiști.

Există, în chip cert, o seducție minulesciană, care se exercită de peste o jumătate de veac asupra categoriilor celor mai deosebite de cititori — de la adolescentul visător sau frondeur, până la insul care a atins vârsta rememorărilor, de la iubitorul rafinat de poezie, până la omul angajat în zona unei activități practice și care nu poate avea cu literatura decât un contact, fatal, discontinuu. Versul lui Minulescu, de o încântătoare spontaneitate, acționează asupra spiritului ca o „grizerie”, stimulând euforii delicate, o stare de efervescență imaginativă și de generoasă disponibilitate. Poetul dă sentimentul — de-a lungul întregii sale evoluții — că are resurse mereu proaspete de vitalitate contagioasă, și una dintre notele distinctive cele mai însemnate ale personalității sale rămâne optimismul de factură superioară, atins din când în când de aripa unei melancolii, a unei nostalgii sau a unui regret. O vivacitate neobosită, aproape agresivă, se mărturisește pretutindeni în opera lui Minulescu, în poezie, ca și în teatru sau în proză. Ne aflăm — situându-ne într-o perspectivă istorică — în fața unei structuri artistice inedite în literatura română de la începutul secolului XX. Farmecul minulescian vine, în primul rând, din afirmarea acestei sensibilități noi, definită printr-un subtil amestec între ingenuitate și blazare, sinceritate și afectare, bonomie și cinism, solemnitate

Maldoror. S-a îmbătat de parfümul din Fleurs du mal. A băut din izvorul straniu al lui Jules Laforgue. A cunoscut mai bine pe Paul Verlaine. [...] S-a împrietenit cu acel inger negativ, Arthur Rimbaud, erou al vagabondajului și martir al neliniștei geniale^a etc.

pontificală și autoironie. O muzicalitate sugestivă și obsesivă, o anume orchestrație a versului, armonioasă și stridentă în același timp, o specifică oscilație între elanul sentimental și cenzura umoristică au contribuit la fixarea în forme poetice originale și ușor de recunoscut a unei atari sensibilități. Cu Minulescu ne îndepărtăm de mărturiile tragicei inadaptări romantice care, de la Eminescu — și, desigur, exprimând realitățile dure ale vremii — se impuseseră în literatură și deveniseră, în multe cazuri, sursele unui convenționalism epigonic (ne gândim la pösteminescienii minori). Nu vom regăsi, așadar, la poetul *Romanțelor pentru mai târziu* nici un ecou al acelui farmec tulburător, nici o urmă din acea „*dulce jale*” și din acea suferință „*dureros de dulce*”, al căror răsunet se poate recunoaște și în primele manifestări explicite ale simbolismului românesc (la Ștefan Petică), spre a nu mai vorbi de numeroșii imitatori servili ai *Luceafărului*. Nu vom regăsi nimic nici din accentele sfișietoare ale marelui Bacovia, nici din langoarea și suavitățile oboșite a rafinamentului Dimitrie Anghel, nici din melancolia și patosul dezrădăcinatului St. O. Iosif. Farmecul minulescian este prin excelență — și chiar cu ostentație — „modern”. Poetul își construise o personalitate de boem — boema fiind în acest caz o pură atitudine estetică — și se manifesta, nu numai social, dar și în poezie, ca un *causeur* cu gesturi imprevizibile și pitorești, cultivând un cosmopolitism zgomotos și afișând un gust exclusivist pentru arta modernă, civilizația modernă, luxul modern. Setea de viață și de plăcere, evitarea întrebărilor fundamentale și recomandarea, în subtext, a lui *carpe diem* definesc un anume hedonism care, lipsit de aristocratismul estetic și de spiritul sfidător paradoxal cu care se însoțește la un Oscar Wilde, rămâne meru în limitele unei jovialități simpatice. E lesne de înțeles de ce Minulescu, în ciuda pozelor cinice pe care i-a plăcut să le adopte (reductibile în ultimă instanță la un inofensiv teribilism juvenil), a devenit un poet popular, gustat și iubit în cercuri foarte largi. Și tot astfel e lesne de înțeles de ce uneori poetul a fost întâmpinat cu rezerve și chiar cu iritare polemică de cei care își formaseră un ideal poetic mai

Înalt și mai riguros. Desigur, Minulescu nu este un mare liric, așa cum sînt în literatura noastră un Eminescu, un Arghezi sau un Blaga, și nu se poate, de asemenea, contesta că anumite zone sufletești îi sînt inaccesibile, că poezia lui este lipsită de „fior metafizic”¹. A trage însă de aici încheierea că avem de-a face cu un poet minor, facil și superficial ar fi o gravă eroare. În expresia structurii sale temperamentale și a sensibilității sale particulare Minulescu e un artist sigur pe el, înzestrat cu un remarcabil simț al nuanțelor, putînd satisface și cele mai severe exigențe de gust. Numai pornind de la o asemenea perspectivă se poate defini locul real ocupat de Ion Minulescu în istoria poeziei românești de după 1900, contribuția lui înnoitoare la evoluția și diversificarea limbajului liric și a poeziei de fan-tezie și umor.

Deși în aparență lipsită de dificultăți, problema caracteri-zării personalității lui Minulescu, a încadrării ei în contextul literar al momentului cînd se afirmă, nu este chiar atît de sim-plă. În general, critica literară mai veche l-a afiliat pe autorul *Romanțelor pentru mai tîrziu* tradiției simbolismului francez. Desigur, sînt multe argumente care pledează în favoarea unei astfel de păreri (între ele, numeroasele declarații și mărturisiri ale poetului însuși). Totuși, examinarea mai îndeaproape a re-sorturilor lirismului minulescian impune unele delimitări, pe care comentatorii cei mai pătrunzători ai poetului le-au consem-nat. De fapt, abia de la acest punct înainte discuția devine în-teresanță. Eugen Lovinescu — totdeauna foarte aspru în jude-

¹ Într-un articol de o remarcabilă densitate (*Steaua*, XV, nr. 12, decembrie 1964) Adrian Marino observă, în această direcție : „Un lucru este cert : din cauza temperamentului său lucid, blazat, de o anume emfază, Ion Minulescu n-a putut de-veni un mare liric. Dar sufletul uman, în poezie, nu gustă nu-mai sublimul și grandiosul. De fapt, aceste momente sînt dintre cele mai rare. În schimb, el se regăsește într-o zonă sentimentală medie, ușor melancolică, în care solemnitatea face loc destin-derii, familiarității, vitalității exuberante, chiar poantei. Or, Minulescu răspunde într-o mare măsură tocmai acestor necesități interioare. De unde succesul, căci nu sublimul este aspirația uni-versală și permanentă a cititorului de poezie.”

cățile despre Minulescu¹ — îl consideră în *Istoria literaturii române contemporane* (1900—1937) „adevăratul stegar al mișcării simboliste”, deși face remarcă restrictivă că poezia lui e „de un symbolism mai mult exterior și mecanic”. Pornind de la ideea că „symbolismul nu poate fi popular”, Lovinescu afirmă că Minulescu se află „în situația paradoxală de a-l fi făcut pe înțelesul tuturor și de a-i fi popularizat metodele”. În *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent* (1941), G. Călinescu schițează o imagine extrem de interesantă a lui Minulescu, văzut ca practicînd un symbolism de factură comică. Poetul ar fi un sentimental care se complăce în a debita enormități cu un aer serios, ceea ce sugerează metafora critică a unor tipuri caragialești ajunse să se exprime liric. Uneori rău înțeleasă — căci, de fapt, nu există în ea nici o nuanță peiorativă — formularea călinesciană a făcut carieră : „*Ion Minulescu* (literar vorbind) este un tip caragialian, tînărul muntean volubil, facil emotiv, incapabil de a lua ceva în serios, producător neobosit de moșturi. Poeziile lui Minulescu decurg din stilul familiar, prăpăstios francizant al cafenelei bucureștene, așa cum foarte adesea pariziana chanson e scrisă în argot. Ele trebuie zise, precum trebuie jucate momentele lui Caragiale, fiindcă Ion Minulescu este în bună măsură un Mitică, un Ca-

¹ Cf. *Critice*, ediția a II-a, vol. I, „Alcalay”, 1920 ; *Critice*, ed. definitivă, vol. II (*Metoda impresionistă*), „Ancora”, 1926 ; *Critice*, vol. VII (*Literatura nouă*), „Ancora”, 1929 etc. De asemenea, vezi portretul moral pe care i-l face E. Lovinescu poetului în primul volum al *Memoriilor* sale („Cugetarea”, 1930, pp. 239—245), portret lipsit de orice element simpatetic, oscilînd între relatarea de mici anecdote, din care se extrag concluzii dilatate și caracterizări de felul următor : „*În I. Minulescu* — spune criticul memorialist — se răsfață numai egoismul jousseur cel mai cinic din literatura noastră, fără nici o distincție între permis și nepermis, între moral și imoral, egoism primar, afirmat sub forme bonome și spirituale, dar nu mai puțin categoric în a reclama orice ca un drept al său firesc și, ignorîndu-se aparent pe sine, în a înșiera cu truculența lui obișnuită egoismul, imoralismul, cinismul altora, văzute prin lumina deformatoare a propriei sale personalități”.

șavencu și un Eleutheriu Popescu deveniți lirici. El nu e umoristic în intenție, deși efectul e savoarea, ci, ca și Anton Pann, nu-și poate traduce sublimitățile decât în limbajul lui special, convins și burlesc.” Punctul de vedere al lipsei de intenționalitate umoristică — pe care, de altfel, se sprijină întreaga analiză a lui G. Călinescu — mi se pare, totuși, contestabil. Dacă la început elementul de exagerare comică se va fi infiltrat, discret și neobservat, în țesătura fastuoasă, cu motive exotice și familiare sau banale (combinație cam barocă), a poeziilor minulesciene, e cert că în timp poetul a căpătat conștiința mijloacelor sale, a structurii talentului său, făcând umor deliberat și neechivoc. Simbolismul lui Minulescu, G. Călinescu îl identifică substanței sonore a versurilor, efortului spre muzicalitate, socotind că „sonoritatea exterioară nu împiedică vagul simbolist”. O asemenea afirmație lărgeste, însă, peste măsură sfera conceptului de simbolism.

Tudor Vianu¹ se întreabă și el dacă Ion Minulescu a fost un poet cu adevărat simbolist. „Făcând abstracție de... mijloacele minulesciene”, răspunsul la această întrebare „nu poate fi dat în sens pozitiv”... „Adevărata poezie simbolistă a fost o formă a liricii indirecte... Simbolismul a însemnat, prin această îndrumare a lui, un gest al rezervei și discreției lirice, un pas către intimitatea mai adâncă a conștiinței, o reacție antiretorică... N-a existat însă un alt poet mai retoric ca Ion Minulescu. Sub învelișul manierelor lui simboliste, adevărata fire a poeziei sale ni se dezvăluie abia atunci când o înțelegem ca pe o formă nu numai a limbii vorbite (ceea ce, în definitiv, stă în firea oricărei poezii), dar a limbii declamate. De aici pornește, împreună cu muzicalitatea ei contagioasă, toleranța ei pentru locurile comune ale limbajului, enumerațiile și amplificările ei retorice, mulțimea interjecțiilor și antitezelor ei, forma ei adresată.”

N-aș fi de acord decât parțial cu E. Lovinescu când afirmă că succesul poeziei lui Minulescu venea de la „muzicalitatea ei

¹ *Figuri și forme literare*, „Casa școalelor”, 1946, pp. 122—123.

exterioră", de la caracterul ei declamator ; cred că largă audiență pe care și-a câștigat-o în epocă provenea în tot atât de mare măsură de la substratul ei umoristic. Poetul era urmărit de un demon al poantei, al-cuvîntului de spirit. Viabile în poezia minulesciană — reevaluată dintr-o perspectivă actuală — sînt tocmai fondul ei comic, jovialitatea ei neobosită, prin care transpar, din cînd în cînd, note de melancolie și suav lirism. Făcînd parte din familia umoriștilor sentimentali, Minulescu este, într-o parte a operei lui, oricît de paradoxal ar părea, *un parodiar al simbolismului* și chiar al propriei sale facturi lirice. Nu știu dacă poetul va fi fost conștient pe deplin de această împrejurare, dar, oricum, temperamentul lui extravertit și simpatice, predispus la vorbărie și glumă, dezinvolt și „nese-rios" îl făcea inapt pentru solemnitățile inițiatice ale simbolismului. Vivacitatea lui naturală, sociabilitatea lui generoasă sparg astfel cadrele unei estetici „aristocratice", esoterice. Se știe că exagerarea este un mod al ironiei. Acumularea a numeroase noțiuni, în genere abstracte sau abstractizate, exprimate prin cuvinte scrise cu majusculă și subliniate („Albastrul", „Poem", „Boemii", „Triolet", „Perpetuare", „Sfîrșiturile", „Defunctele dureri", „Profet", „Calvar", „Faraonii", „Nebunul", „Cuminiții", „Tricolorul Nebuniei", „Cînt" etc.), frecvențele imagini legate de cifre așa-zise fatidice, ca „trei" sau „șapte" etc., toate acestea incluse în versuri sonore, debitate pe un ton de pontificală oratorie, nu conduc decît incidental spre vagul simbolist, realizînd în schimb un special amestec de sugestie, obsesivă și efecte de umor poetic, din ce în ce mai pregnante pe măsură ce poetul evoluează. Stilul enumerativ (se juxtapun noțiuni dintre cele mai diverse, pînă la eteroclit) poate fi și al unui retorism care se autopersiflează. Nuanța umoristică nu e absentă uneori nici din exotismul prea evident verbal, bazat pe acumularea de numiri geografice sonore, procedeu în care trebuie să recunoaștem un punct de interferență al manierei simboliste cu aceea parnasiană (Estramadura, Alicante, Xeres, Golgota, Antile, San-Salvador, Sahara, Babilon, Ninive, Siracusa, Citera, Lesbos, Corint, Ecbatana, Bassora, Guadalquivir etc.). Nume-

roasele jocuri de cuvinte, asociațiile bombastice, citațiile franceze, faconda neologistică — toate acestea definesc o artă poetică stînd în mare măsură sub semnul comicului liric, al unei grațioase și neobosite fantezii.¹

Analiza unui exemplu — să luăm *Romanță policromă* din volumul *De vorbă cu mine însumi* — va da un contur mai precis celor afirmate. E un joc în jurul cuvintelor „a cere“ și „a da“, ironizînd subtil dilatația imaginativă a realității așa cum o proiectează fantezia înfierbîntată a poetului îndrăgostit : „Nu-i cer nimic... / Și totuși, dacă-ar vrea — / O, dacă-ar vrea să-mi dea ce nu-i cer încă! — / Ar face dintr-un lac o Marmara, / Și dintr-un melc, un Sfinx săpat în stîncă. / Nu-i cer nimic... / Dar dacă-ar fi să-i cer / Ce-aș vrea să am și ce-ar putea să-mi dea...“ etc. Subliniez pe „ar putea să-mi dea“ pentru că tot ce-i va cere poetul iubitei ține de domeniul unui imposibil care se potențează comic : „Dă-mi tot ce crezi. că nu se poate da, / Dă-mi calmul blond al soarelui polar, / Dă-mi primul crepuscul pe Golgota / Și primul armistițiu planetar. / Dă-mi paradoxul frumuseții tale, / Dă-mi provocirea viselor rebele, / Dă-mi resemnarea strofelor banale / Și controversa versurilor mele. / Dă-mi A.B.C. al vieții subterane, / Dă-mi simfonia flautelor mute, / Dă-mi tălmăcirea buzelor profane / Și rebusul icoanelor tăcute. / Dă-mi prețul primei victime-a femeii, / Dă-mi simbolul opalului și-agatei, / Dă-mi ritmu-nveninat al Salomeii / Și tusea-n fa minor a Traviatei“ etc. Avem de-a face, la Ion Minulescu, cu un caz de verbozitate, de inflație verbală ? De cele mai multe ori nu, pentru că rostogolirile de cuvinte sunătoare, de formule pretențioase definesc

¹ Într-un articol publicat în 1927, la apariția volumului *Spovedanii*, Perpessicius îl intuiește just pe Ion Minulescu ca pe un poet „fantezist“, considerîndu-l „cel dintîi și cel mai autentic dintre poeții fanteziști ai noii lirice românești“ și atrăgînd atenția asupra necesității de a-l înțelege prin raportare la această categorie specifică — „în planul său, de poet fantezist, trebuie vizitat și înțeles“ Ion Minulescu. (Vezi Perpessicius, *Mențiuni critice*, II, Fundația pentru literatură și artă, 1934, pp. 128—129.)

postura de mimă ilară a poetului, converg spre un efect *umoristic*, dar și liric totodată. Căci umorul minulescian e prin excelență liric, se adresează, adică, sensibilității cu mijloacele specifice ale evocării poetice. De aici și posibilitatea ca o astfel de poezie să fie receptată unilateral, uneori ca pur lirică, exagerându-i-se latura sentimentală, alteori — deși acest caz a fost mai rar — ca predominant funambulescă, iar alteori ca o creație în care liricul autentic e înăbușit și distrus de comic. Oricum, imixtiunea aceasta de modalități și intenții artistice a fost, nu o dată, condamnată în termeni categorici. Exprimînd un punct de vedere nu singular, Arghezi făcea, în 1914, procesul „minulescianismului” cu argumentele menționate mai sus.¹

Deși nu fusese de loc un simpatizant al poeziei lui Minulescu, o dată depășite solicitările luptelor literare care exclud nuanțele, Arghezi avea să revină asupra autorului *Romanțelor pentru mai târziu*. În tableta din *Adevărul* (LX, nr. 16.543 din 17 aprilie 1946), la doi ani după moartea poetului, Arghezi cerea editarea unei antologii Ion Minulescu, iar un an mai târziu, tot în *Adevărul* (LXI, nr. 16.836, 11 aprilie 1947), recunoscînd că : „...*N-am avut acele aderențe de ambianță pe care le cultivă prieteniiile și înrudirile apropiate, dar am fost atras de politeța lui caldă, de genul lui de omenie civilizată, de un fel de camaraderie particulară...*” mărturisea, făcînd, în stilul lui de străluciri pătrunzătoare, o caracterizare a artei minulesciene, plină de sugestii prețioase : „...*N-aș putea să ascund că de Ion Minulescu mă animă și o simpatie regională... Poetul era oltean din Slatina. Pentru tot ce-i oltenesc am o slăbiciune congenitală. De-abia ieșiți din precupeție, juveții de peste Olt, deștepți, îndrăcîți și independenți, au dat dovezi de sensibilități*

¹ *Tablete de cronicar*, E.S.P.L.A., 1960, pp. 39—47. E reprodușă aici o cronică din 1914, în care, cu incisivități de pamflet necruțător, poezia minulesciană este demontată piesă cu piesă, demonstrîndu-se caracterul ei facil, făcut dintr-o „frazologie pretențioasă” de „gazetar versificator”, dintr-un „verbalism... insipid” etc.

inedite și o scriptură renovatoare, îmi convine să cred, de cea mai originală calitate. Oltenii-s felibrii valahi, și Minulescu e Mistralul lor. Lăutari de la Jii, struniți-vă viorile și cântați! Poetul nu a murit!"

Caracterul dual al poeziei minulesciene — lirism și umor — a fost sesizat și de Lovinescu, fără însă ca acesta să descopere și să valorifice unitatea acestor aspecte, complementaritatea lor, în care stau, în definitiv, farmecul și originalitatea formulei poetice. Vorbind de *Romanțe-pentru mai târziu* (în *Critice*, vol. I, 1920, p. 96), Lovinescu spunea că Minulescu „e poet prin rara bogăție a imaginilor cam cântate, dar încă destul de frumoase, și mai e poet prin armonia mecanică a versurilor lui... În d-l Minulescu, alături de poet, mai e însă și un fumist. Lângă versuri simțite găsim versuri nesincere, simple jocuri de cuvinte ale unui funambul.” Același Lovinescu, în „ediția definitivă” a *Criticelor*¹, își revizua — după obiceiul său, pentru care a fost uneori muștrat de confrăți — părerea inițială și recunoștea că „prin abundența sonoră a limbii, prin anumite obsesii verbale și procedee funambulești, este neîndoios că poezia minulesciană reprezintă un punct de plecare în evoluția poeziei noastre”.

Fondul liric al poeziei lui Minulescu vine dintr-o nostalgie, din căutarea unei compensații imaginative, din expresia unui instinct de migrație pe care și alți simbolişti îl au, cedându-i cu voluptate.

E vorba, de fapt, de o reacție împotriva monotoniei, împotriva unui plictis care apasă ca o fatalitate (sentimentul e clar exprimat, de pildă, în *Sonet*) și, de aici, mirajul tuturor plecărilor, în linia celui mallarméan... „*Fuir! là-bas fuir*”, din *Brise marine*. Pentru a-l înțelege însă adecvat pe Minulescu e necesar de a reaminti că perioada simbolistă a generat, alături de o literatură a evaziunii și sublimării, și o literatură de critică a evaziunii, de rechizitoriu ironic al compensațiilor ima-

¹ E. Lovinescu, *Critice*, ed. definitivă, vol. II, „Ancora”, 1925, p. 33.

ginitive. Încercarea de a distruge iluziile „frumøase“ e o direcție ilustrată pe întreaga gamă, de la patetic la ironic. Umorul modern, cu tehnica reducției la absurd, cu amestecul de planuri și voluptatea răsturnării locurilor comune, ia naștere — nu trebuie să uităm — în sînul simbolismului (Alfred Jarry, de pildă). Modalitatea parodică, dintr-un impuls de a distruge miturile și mistificările „poetice“, e răspîndită la unii dintre simbolisții cei mai tipici, cum ar fi Jules Laforgue, căruia Minulescu îi este, evident, foarte îndatorat. Pe o astfel de linie se dezvoltă și creația minulesciană, care tratează cu nuanțe de umor sentimental și uneori de burlesc marile teme lirice (printre care erosul, cu o predilecție nedezmîntită).

Nu scutit de excese estetizante (care-și pun pecetea și asupra creației altor poeți din cadrul reacției antisămănătoriste de după 1900), inegal uneori, poetul *Romanțelor pentru mai tîrziu* aduce în lirica noastră o sensibilitate vie și inteligentă, care se valorifică, așa cum am subliniat și mai înainte, în special în direcția umorului sentimental, cristalizat într-o formă poetică de o certă originalitate. Oricine l-a citit pe Minulescu, resimțind farmecul muzicalității sale (fie ea „exterioară“, „mecanică“ etc.), va recunoaște versuri sau poezii ale sale, chiar fără indicația autorului, după timbrul specific, după cadența lor, după felul imaginilor și al cuvintelor — semne distincte ale unei puternice personalități artistice.

După cum s-a mai subliniat, în ambianța literară a epocii în care a scris, Ion Minulescu e un poet al civilizației, al citadinului. Inovația efectivă constă mai mult în materialul lexical al poeziei sale decît în ceea ce privește sfera tematică, în genere circumscrisă la motivele simboliste: parcurile, grădinile, corăbiile, călătoriile imaginare în regiuni exotice cu nume sonore, somptuoasele ceremonialuri erotice, Arta (de aici citarea unor nume de poeți, pictori, compozitori pe care-i iubeau simbolisții). În postfața la volumul *Versuri* din 1957, Tudor Vianu

arăta, pe bună dreptate, că Minulescu „a fost unul din acei care au făcut să cadă în desuetudine limbajul zis poetic. S-a exprimat în limba tuturor, primind printre cuvintele, printre locuțiunile sale pe acelea ale graiului din orașe. Neologismele și locuțiunile lui neologistice fac parte din acest grai. Minulescu... a introdus, ba poate chiar a reabilitat prozaismul în poezie. Poetul îndrăznește să scrie: «Un zgomot de metal ne-a deșteptat / Exact în clipa cînd ne sărutam». Au intrat pe această cale, dar corespunzînd unei atitudini, numeroase efecte de umor, un mod de a prezenta aspectul grotesc al lucrurilor și situațiilor” etc.

Examinarea evolutivă a operei minulesciene duce la concluzia că preocuparea de a include în limbajul poetic elemente ale vorbirii colocviale cotidiene — utilizate pentru efecte comice — se accentuează pe măsură ce poetul devine mai conștient, așa zice, de „specificul” artei sale. În *Romanțe pentru mai târziu* lirismul solemn, tonul de oficiere nu sînt absente. Poetul cu ochii „plini de regrete și tristeți” este mesagerul profetic al unei arte noi, aspirînd „spre-acel frumos întrezărit / În armoniile eterne / Dintr-un sfîrșit / Și-un înfinit...”. Drumul lung străbătut spre contemporani, cărora le cere încununarea sa „cu foi de laur”, l-a făcut pe acest pelerin al celor „patru vînturi / Și patru puncte cardinale” să-și sfîșie „toga” dăruită de Apollo. Poarta la care bate poetul, însă, „a rămas închisă la glasul artei viitoare” (*Romanța noului-venit*). Poate fi surprinsă, în această poezie cu care se deschide întîiul său volum, mișcarea retorismului minulescian, cu multele lui ramificații antitetice („coșmarul nepovestitelor povești”, „coloarea decoloratei nebunii” etc.). Acceptînd idealul muzical al simbolismului — „De la Musique avant toute chose”, prescria Verlaine — Minulescu ignora preceptul antiretoric exprimat în aceeași *Art poétique*: „Prends l'éloquence et tords-lui son cou”. Poezia lui, sonoră, e construită pe cîteva noțiuni fundamentale, tratate într-o viziune alegorică (în care o anumită convenție e respectată totdeauna: poetul are „togă”, „sandale”, străbate un drum lung, bate la porți ce-i rămîn zăvorîte etc.). Alegoris-

mul, ermetizant în epocile mai vechi ale literaturii, pentru că implica un sistem de referințe și raporturi codificate pe care doar inițiații îl puteau cunoaște în complexele lui ramificații, a devenit în timpuri mai apropiate de noi un procedeu clar, de unde și frecvența lui asociere cu retorismul, care, esențial, înseamnă dorință de a transmite cât mai eficient un anumit mesaj intelectual (retorismul, în sensul bun al cuvântului, e unul din mijloacele artei adresate, deschise). Discursul liric minulescian are meritul de a împlini o serie de trăsături originale. G. Călinescu remarcă fin că elementele artei lui Minulescu trebuie deduse dintr-o filiație a poeziei cîntate. Romanțele lui prezintă într-adevăr unele puncte comune cu genul acesta de muzică sentimentală. Fiecare are un unic motiv central — ușor de identificat — care este dezvoltat într-o succesiune perfect inteligibilă, cu reluări și repetiții, dar și cu o varietate de formule evocatoare, antiteze, asocieri neașteptate etc. Numeroase cuvinte, expresii, construcții imagistice capătă într-o astfel de poezie o funcție *mnemotehnică*, problema expresivității căzînd oarecum într-un plan secundar. Punctul de plecare este o afirmație, o interogație, un îndemn, concentrate într-o formulă, care va reveni și în jurul căreia se structurează întregul poem. Cîteva exemple. În *Romanța noastră* apare ideea unei călătorii (alegorie a vieții) care continuă căutarea și avînturile moștenite de la străbuni. Prima parte e construită în jurul versului tipic de romanță *Pe-același drum*: „*Pe-același drum, / Mînași de-același îndemn nefast al năzuinții, / De-aceleași nențelese-avînturi spre tot mai sus, / Pe-același drum / Pe unde ieri trecură, poate, / Străbunii noștri / Și părinții*” etc. Urmează, într-o dezvoltare logică previzibilă, partea construită în jurul versului: „*Porn-i-vom tineri ca Albastrul imaculatelor seninuri*”, repetat și el de cîteva ori. Călătoria — viața — are însă un termen, și partea finală a romanței sugerează ideea opririi, a oboselii care pune stăpînire asupra drumeților îmbătrîniți: „*Dar va veni o zi în care / Ne vom opri deodată-n drum*”, sau „*Da... / Va veni și ziua-n care vom obosi*”, și-apoi concluzia: „*La umbra zidurilor mute / Și-a secularilor castani, /*

Vom adormi ca și drumeții / Ce dorm uitați de mii de ani !...⁸
 Tonul solemn se armonizează cu linearitatea tratării motivului.
 Altă dată (*Romanța zilelor de ieri*) poemul se constituie în
 funcție de un îndemn. („Taci“, apoi „treci tăcut“, „ocoleş-
 te-mă“ etc.) : „Taci, / Să nu-mi deştepti tristeţea amintirilor
 culcate / În sicriurile-albastre ale zilelor de ieri !... / Taci, / Să
 nu-mi deştepti în suflet tragediile jucate / În aplauzele mute
 ale-nţiilor dureri ! / Treci tăcut ca beduinul ce cutreieră ni-
 sipul, / Treci tăcut ca cel ce-şi pune mâinile-n cruciş pe piept“...
 În *Multaşteptatei...*, cum sugerează şi titlul, motivul central e
 aşteptarea : „De când te-aştept !...“ sau „Te-am aşteptat la-ntru-
 cişarea potecilor“ etc., şi „Te-am aşteptat pe ţarmul mării“. E
 aici melancolia unei aşteptări zadarnice, cu „ciudate romanţe“
 care „pling“, cu „lacrimi picurate-n cupa netălmăcitelor dureri“.
 O romanţă fără muzică e, de asemenea, în mişcarea ei funda-
 mentală, tipică pentru genul de poezie discutat. Fiecare dintre
 cele trei părţi e comentariul unui vers-axă : „În seara când
 ne-om întilni“, „În seara când ne vom iubi“, „şi-n seara când
 ne-om despărţi“. Poetul introduce însă în schema tradiţională
 a textului de romanţă elementul fastuos, gesticulaţia pontifi-
 cală. Intenţia umoristică — mai ales în poemele pe temă ero-
 tică — este constatabilă de pe acum. Cu un fel de dezinvoltu-
 tură, de generozitate facilă (doar pe jumătate convinsă), poetul
 îi face iubitei promisiuni pe tonul unei exagerate solemnităţi :
 „În seara-aceea voi aprinde trei candelabre de argint / Şi-ţi
 voi citi / Capitole din epopea / Amantelor din Siracusa / Ci-
 tera, / Lesbos / Şi Corint“. Felul cum se încheie cele trei părţi
 ale *Romanţei fără muzică* este parodic. După marile-rostogoliri
 de cuvinte, cu somptuoşităţi şi simboluri, întrebările par, prin
 bonomia lor uşor cinică, distonante : „Voieşti sau nu să fii
 a mea ?...“, „voieşti să nu mai fii a mea ?...“ sau „să-ţi amin-
 teşti c-ai fost şi-a mea !“ Retorismul minulescian are, deci, şi o
 coordonată autoironică, pe care volumele următoare o vor
 adânci.

Romanţe pentru mai târziu şi, într-o mai mică măsură, vo-
 lumul următor, *De vorbă cu mine însumi*, descoperă un poet

care ambiționează să exprime în versul său și un miraj al inefabilului, al straniului, al enigmaticului, uneori al lugubru-lui. Macabrul simbolist nu izbutește însă, în poezia minulesciană, să depășească o anume condiție pitorească, rezultat al unei propensiuni spre exagerare, care e semnul unei aptitudini în direcția umorului, deocamdată spontană și inconștientă. Mortul care se plimbă prin cimitir (*Romanța mortului*), obligat să rămână afară-n ploaie pentru că paznicul, neobservându-l, i-a închis cavoul, rostește un monolog plin mai mult de elemente groțesti decât de un *mysterium tremendum* apocaliptic : „Paznicul mi-a-nchis cavoul / Și-am rămas afară-n ploaie... / Paznicul mi-a-nchis cavoul / Și-am rămas să-mi plimb scheletul / Pe sub sălciile ude, / Ce mă cheamă / Și se-ndoaie / Să-mi sărute golul negru ce-mi plutește în orbite, / Să-mi sărute alba frunte — / Fruntea ce-mi știa secretul / Aiurărilor trăite — / Și să-mi șteargă de pe oase picăturile de ploaie“... Nici versurile despre corb, pasăre de rău augur (*Romanța corbului*), nici *Pelerinii morții* nu au nimic terifiant, putând fi considerate niște compuneri mai degrabă exterioare, dar, pentru lectorul avizat, prin acel secret substrat al lor de bonomie și chiar de optimism, ele rămân de o indiscutabilă și subtilă savoare artistică. Dispoziția temperamentală pe care-o comunică asemenea poezii e, în ultimă instanță, aceeași sugestivă locvacitate minulesciană, euforică și abundentă chiar în fața marilor mistere, pe care le evocă într-un ton de o solemnitate degajată.¹

Minulescu este, în literatura noastră, unul din primii poeți ai Mării Negre și-ai Dobrogei, unde petrecuse iarna anului 1906—1907 împreună cu Anghel (*Romanța noastră*, *Crepusul la Tomis*, *Sosesc corăbiile*, *Romanța celor trei corăbii*, *Romanța celor trei galere*, *Nocturnă* etc.). Stilul de „romanță“, cu chemări, exclamații, îndemnuri — stil extravertit — domină și aici. Figurile poetice, când nu sînt convenționale (la Minulescu,

¹ Pe această linie, disocieri interesante face și Dumitru Micu în paginile despre I. Minulescu din *Literatura română la începutul secolului XX*, E.P.L., 1964.

de pildă, epitetul e aproape totdeauna banal), urmăresc, la polul exact opus, efecte surprinzătoare, realizate prin dilatație, hiperbolă, asocierea unor termeni eterogeni, fără însă a ieși din marginile esteticului. Corăbiile, așadar, „sosesec cu pînzele umflate, / Ca niște sînuri de femeie / Pe care-o buză pătimașă le-a-nvînețit de sărutări“ (*Sosesec corăbiile*). Sensibilitatea poetului rămîne și aici, ca aiurea, esențial muzicală. Introdus în textura sonoră a versului, locul comun, prozaismul se înnobilează poetic, iar asocierea „șocantă“ se topește în fluxul armoni- c. E unul din secretele artei lui Minulescu. Nu sînt absente nici din poeziile marine unele ușoare tușe umoristice. În *Crepuscul la Tomis*, spre exemplu, poetul, urmărind probabil „înamoratele sirene“ și amenințat să se înece, este salvat de mare, care-l scoate „de pâr din adîncime“ : „Iar eu — / Pornit în căutarea / Frumosului din suflet / Și din rime — / Un vagabond pe care marea / M-a scos de pâr, din adîncime / M-avînt din nou în infinit... / Și convertit / De dragul unei simple jucării, / M-agăț cu mîinile de astrul / Ce ca un pescăruș rănit / Își moaie aripa-n albastrul / Crepuscularei agonii !...“ Sensibil la pitoresc, Minulescu descrie — într-o poezie inițial datată din „Medjidia“ (*Viața literară și artistică*, I, nr. 8, 4 martie 1907) — ceremonialul religios musulman, într-o geamie dobrogeană, cu muezini picotind de somn în timpul rugăciunii : „Trei credincioși desculți se-nclină / Proptindu-și frunțile-n covor — / Și parcă-s trei bolnavi ce mor... / Trei credincioși desculți se-nclină / Și-n simfonia de lumină / Ce-și plimbă petele pe geamuri — / Cînd verzi, cînd purpure, cînd blonde — / Par trei corăbii vagabonde / Ce-adorm în legănări de valuri...“ (*În templul liniștii*).

Înrudite cu ale simboliştilor — deși lipsite de gravitatea și violența pe care le capătă la „poezii blestemați“ — se pot înregistra în cartea *Romanțelor* și atitudini de nonconformism și iconoclastie. Mai ales *Leturghiile barbare* — devenite ulterior *Liturghii profane* — aduc o asemenea mărturie. Poezii cum sînt *În orașul cu trei sute de biserici*, *Clopoțele*, *O, nu te-apropia de Mănăstire !* sau *La umbra crucilor de lemn au ca-*

racterul unor litanii antireligioase, recomandînd „neîncrederea în „glasul profeşilor ce mint“ şi, totodată, aşteptarea unei noi ere profetice păgîne, pusă sub semnul lui Ariel (simbol, poate, al spiritului poetic): „Ascunde-ţi ochii-n palme / Şi te-n-dreaptă / Spre alt Profet, decît spre cel de ieri — / Ce-ţi pasă dacă nu ştii ce te-aşteaptă / Cînd ce te-aşteaptă nu-i scris nicăieri? / De vrei ridică-ţi braţele spre soare / Şi, dacă poţi, învaţă de la el / Ce-i fericirea vieţii viitoare... / De vrei, ridică-ţi braţele spre soare, / Şi, dacă poţi, prefă-te în Ariel!...“ (O, nu te-apropia de Mănăstire!).

Tot ce ţinea de lumea religiei tradiţionale se destramă într-un incendiu apocaliptic şi era tuturor ereziilor se instaurează spectaculos: „Ard bisericile toate... / Ard Credinţele bătrîne... / Ard Cristoşii / Şi Trecutul — / Arde parcă lumea-ntreagă... / Ce Nebun venit de-aiurea nu putu să ne-nţeleagă? / Ce-ndrăzneţ aprinse focul ereziilor păgîne?“ (Götterdämmerung).

De pe acum — mă refer la momentul 1908 — limitele vi-ziunii minulesciene apar distinct. Crezul exprimat în diferite articole, printre care şi acel manifest din *Revista celortalţi*, intitulat *Aprindeţi torţele*, neagă nediferenţiat ideea de tradiţie, recomandînd inovaţia văzută mai mult ca un fetiş, ca un principiu absolut al valorii, ceea ce, evident, este o eroare în ordine teoretică. De altfel, trebuie arătat că poetul, deşi om de gust şi de cultură superioară, avea o gândire estetică uneori confuză şi că ideile lui asupra actului poetic, expuse în evocarea memorialistică *Nu sînt ce par a fi...* sau în numeroasele interviuri, articole etc., au cîteodată un caracter improvizat şi inconsecvent. Ceea ce-l salvează pe Minulescu de eşecul la care l-ar fi dus aplicarea riguroasă a unora dintre principiile declarate cu atîta ostentaţie (din cînd în cînd concesivă faţă de gustul ief-tin) este instinctul său artistic sigur. O serie de consecinţe ale procesului intelectual capricios se pot constata totuşi în poeziile sale; poza cinică devine cîteodată sfidătoare, atracţia faţă de geografiile exotice se confundă uneori cu afişarea unui cosmo-politism frivol, căutarea exclusivistă a „modernului“ restrînge aria investigaţiei sale lirice.

Unul dintre cele mai „minulesciene” volume, în care sinteza lirico-umoristică se realizează mai armonios, e, mi se pare, *De vorbă cu mine însumi* (1913). Postura conversațională a dialogului este subliniată chiar din titlul volumului, și ea constituie o coordonată permanentă și importantă a operei acestui poet înzestrat cu vervă colorată și sugestivă: „Vorbesc cu mine însumi și-mi zic: / — De ce mă minți / De-ațișia ani de-a rîndul că tu ești cel mai mare / Din toți îmblinzitorii cohortelor barbare, / Că-n gestul tău palpită străvechile altare, / Iar vasta catedrală, zidită de părinți, / Cu întreaga-i melodramă de dumnezei și sfinți, / O poți schimba-ntr-o clipă / De nu ți-ar fi rușine / De bărbile lor albe, / De mine / Și de tine?” (*De vorbă cu mine însumi*). Autoportretul din *Ecce homo* e o bună caracterizare a artei minulesciene: „Eu sînt o-ncrucișare de barfe / Și trompete, / De leneșe pavane / Și repezi farandole — / În lacrimi port minciuna tăcutelor regrete, / Și-n rîs, impertinența sonorelor mandole”. Într-adevăr, în instrumentația verbală a versului lui Minulescu, unui duios acord îi răspunde, cu promptitudine spirituală, o răgușită și fals patetică fanfară, unui regret îi dă imediat replica o mică impertinență, într-o formulă poetică în care volubilitatea e mereu neobosită. Dezinvoltura ironică e adeseori contagioasă. Avem de-a face aici cu un veritabil „bazar sentimental”, cum se și numește o poezie. Sînt, însă, și momente de lirism suav și de tăcute înfiorări, ca-n melodiosul *Cîntec de leagăn*: „Nani, nani... / Dormi în paza nesecatului izvor / De priviri / Ce te-nfășoară ca-ntr-o haină de mătase, / Nani, nani... / Ochii mamei au vegheat întreaga noapte, / Și-acum dormi, căci obosește dorm și florile din vase, / Și parfumurile lor, / Toate, unul cite unul, pe-al tău leagăn se cobor...” La un poet de factura lui Minulescu — care în genere își cenzurează elanurile sentimentale fie prin dilatație, prin hiperbolă cu funcție umoristică, fie prin banalizarea lor voită — e în măsură să surprindă și afectivitatea delicată și discretă, învăluită într-o aură de melancolie, din *Va fi...* Aflăm aici un lirism minulescian cu muzica în surdină, cu tonurile calde (greu de descifrat în solemnitățile de pontif al zeului

Eros din volumul anterior) : „*Va fi-ntr-o noapte caldă de mai. / Când vei intra / În parcul meu, / Nisipul aleelor deșarte, / Imbrățișînd pantofii tăi albi, va tresări... / La rēvederea celei venite de departe / Copacii vor zîmbi... / Ferestrele-mi închise se vor deschide iar, / Și-n vasele uitate pe albe etajere, / Buchetele uscate de alb mărgăritar / Vor palpita / Ca-n ascultarea unui demonic Miserere !...*“

Uncle dintre direcțiile lirice ale *Romanțelor pentru mai tîrziu* îl mai îmbie totuși pe poet. Regăsim așadar, și în *De vorbă cu mine însumi*, o anume retorică profetică, aerele și declarațiile stranii sau nebuloase, plecările în infinit (*Alea jacta est*), procesiunile misterioase (*Înainte*) etc.

După *De vorbă cu mine însumi* urmează în activitatea poetică a lui Ion Minulescu o lungă întrerupere, de aproape 15 ani, căci volumul următor apare abia în 1927 : *Spovedanii*, în colecția „*Manuscriptum*“. Poemele din această culegere, în transcripție autografă, litografiate într-un tiraj restrîns (1.500 ex.) vor fi incluse, împreună cu altele, în *Strofe pentru toată lumea* (1930).

În *Strofe pentru elementele naturii* și *Strofe pentru cele patru anotimpuri*, liricul e „corectat“ adesea prin notație comică, grotescă uneori. Pluvioasele euforii morbide ale simboliştilor — oare involuntar ? — sînt punctul de pornire al unei schițe poetice care include caricaturalul : „*Imperativă și sonoră ca un final de tamburină, cînd fulgerile vagabonde te, prind și-ți sfîșie veșmîntul, cobori spre noi, cu lăcomia păgînă, caldă și felină a unor buze pătimașe, ce-ar săruta întreg pămîntul...*“ „*Pe-acoperișurile roșii, deștepți orchestrele stridente — alarma fizicelor goarne și tusca tobelor gripate — în ritmul căroră, pe stradă, trec nesfîrșite regimente, ce smulg aplauze compacte și aclamări halucinate*“ (*Strofe pentru ploaie*).

Aici versurile ca totdeauna regulate ale lui Minulescu sînt scrise în rînduri continue, după modelul lui Paul Fort. De altfel, prozodic vorbind, poetul n-a fost un inovator, căci frîngerea tipografică a versului nu echivalează cu așa-numitul vers liber al simboliştilor, ci rămîne un simplu procedeu formal,

care e menit să deghizeze o versificație de tip clasic, respectată cu exactitate metronomică.¹ Secretul muzicalității minulesciene stă în materia verbală propriu-zisă, în căutarea neologismului eufonic.

Strofele pentru faptele diverse conturează o mărturie poetică uneori înduioșată de tragicul banal — moartea unui acrobat de circ (*Ultima oră*), sinuciderea unui pasager într-o cameră de hotel igrasioasă, unde „bucăți de tencuială-ncep să cadă” din tavan (*Moartea pasagerului*). Sentimentalul e însă dublat de un ironist mai incisiv decât în cărțile anterioare. E relevabil, în această ordine, *Pastelul profan*, în care accentele antiortodoxiste sînt lipsite de orice echivoc : „În pridvorul monastirii e noroi / (Fiindcă maicile nu umblă cu galoși), / Și de-atîtea cîmpenești cucernicii / Sfinții par sătui... / Și somnoroși, / Cască-n ritmul Sfintei Liturghii... / Lîngă zidul monastirii e-ngropat / Un curtean ucis de Vodă, pentru-o jupînișă, / Cam prin «uîna mie șase sute» — leat — / Cînd Muntenia era voievodat, / Și curtenii toți, boieri de viță... / Restul peisajului : / Urzici / Pentru postul Paștilor, ce-ncepe mîine... / Iar de la fereastra plină de zambile / Albe, / Roze / Și liliachii, / Stărița face morală unui

¹ O informație interesantă în legătură cu folosirea aceluiași procedeu tipografic înainte de Minulescu de către conducătorul *Vieții noi*, Ovid Densusianu, care-și semna poemele cu pseudonimul Ervin, aduce Eugeniu Speranția în evocarea *Ion Minulescu* din *Steaua* (XV, nr. 3, martie 1964) : „De fapt, e aici un procedeu adoptat de la Ovid Densusianu. În numărul 7 al revistei *Viața nouă*, la interval de două săptămîni după apariția, în această revistă, a primelor poezii ale lui Minulescu, Ovid Densusianu care, afară de articole de critică, publicase aici numai poeme în proză, sub pseudonimul Ervin, dă la iveală sub aceeași semnătură o lungă poezie, *Per aspera*, în care întîlnim versuri [...] dispuse grafic în modul pe care, în urmă, Minulescu l-a uzat și difuzat o viață întreagă.”

Intr-adevăr, versurile din 1905 ale lui Minulescu (publicate în *Viața nouă*) sînt perfect clasice, și abia în urma experimentelor lui Densusianu a adoptat el frîngerea tipografică a versurilor, pe care n-a mai abandonat-o decât rareori. În legătură cu problema versificației minulesciene, vezi și considerațiile lui Vladimir Streinu din *Versificația modernă* (E.P.L., 1966).

cîine / Care persecută bieteles pisici / Și s-ascunde noaptea prin... chilii..."

În *Strofe pentru faptele diverse* întâlnim, de asemenea, expresia unor preocupări cu caracter social. *Amiază rurală*, în ciuda unor versuri de un umor prea gros, are un final edificator satiric : „*Iar pe șoseaua comunală, / Cîrciumarul, / Învățătorul, / Popa / Și notarul — / Cei mai de seamă gospodari din sat — / Se ceartă pe un scaun vacant de deputat*". În *Seară rurală* e înfățișat un sat mizer, cu case mici, ce „*par jucării*"; plopii sînt asemenați cu „*coșuri negre de mașini / Ce-au treierat / Bucatele din sat / Pentru străini...*"

Se produce în poezia lui Minulescu, începînd din jurul lui 1930, o anume modificare a orizontului liric : e vorba de autohtonizarea inspirației, de restrîngerea sferei aceluia cosmopolitism ostentativ bariolat din primele volume. Referințele exotice sînt acum mai rare, solemnul sau mimarea solemnului cedează locul unui umor înclinat spre asocierile grotești. Cultul neologismului nu mai e tiranic și limba poetului tinde să-și asimileze numeroase elemente ale vorbirii comune, familiare.

În *Strofe pentru mine singur* mirajul călătoriei mai ademeneste cu sclipirile-i lunecoase, dar cenzura autoironică se manifestă cu mai multă severitate decît înainte. În *Spovedanie* poetul spune : „*Și mă revăd așa cum ieri, / Și patruzeci de ani în șir, / Schimbam cireșii-n palmieri, / Pe tata-mare-n «Uncle Sam» / Și Oltul în Guadalquivir*"... Poezia *Pe harta Europei* aduce o notă de umor melancolic : „*Și mi-am adus aminte de nopțile de vară / Cînd o porneam de-acasă ; / Abia ieșit pe poartă, / Mă și vedeam departe, prin nu mai știu ce țară... / Dar mă trezeam spre ziuă cu ochii tot pe hartă. / Și mi-am adus aminte de ce-aș fi vrut să fiu — / Un plop ce se ridică spre cer / Și-un vînt grăbit, / Ce-nconjură pămîntul mereu... / Și-ntr-un tîrziu, / M-am căutat pe hartă, dar nu m-am mai găsit*". Cu locvacitatea sa colocvială, poetul supune, în *Strofe pentru Cel-de-Sus*, unui examen savuros problema divinității. Minulescu n-a avut niciodată sentimentul religiosului. Iconoclastul și ereticul violent din *Liturghiile profane* a putut fi atras doar in-

cidental, și numai de aspectele exterioare și spectaculoase ale cultului, de latura lui decorativă (poetul vorbește de un „decor de feerie” în *Cristos a înviat din De vorbă cu mine însumi*), corespunzând unei atracții, pe care o exercita asupra sa ceremonialul și sărbătorescul. Chiar și această atitudine avea să fie abandonată ulterior. În *Vesperala*, dedicată lui Gala Galaction (din *Strofe pentru faptele diverse*), poetul poate să scrie, cultivând echivocul umoristic, că fecioara Maria ar fi avut în gând, față de el, „accentuate propuneri de alianță”. Vorba de spirit, calamburul, tonul de zeflemea dau acestui ciclu (apărut într-un moment în care gândirismul promova o literatură populară cu îngeri agreși și arhangheli „sfătoși”) farmecul gândirii spontane și libere. Jocul identificărilor amuzante între divin și laic e împins destul de departe, și tendința blasfematorie (deși pe un ton de jovialitate), evidentă: „Dă-mi, Doamne, binecuvîntarea Ta, / Să pot intra-n Ierusalim și eu, cîndva / Ca și Cristos, călare pe măgar, / În înflorita lună-a lui florar!... / Dă-mi bucuria să mă văd trădat / Ca fiul Tău — / De Iuda sărutat — / Și, ca să-mi pot îndepărta sfiala, / Dă-mi buzele Mariei din Magdala...” (Rugă pentru ultima rugă). Dincolo de glumă, deși rar, poetul are sincerități cu implicații mai grave: „Lasă-mă să-Ți spun c-alcătuirea / Celor ce le crezi fără prihană / A-nceput să răzvrătească omenirea, / Dornică de-o viață mai umană... / Fă să fie așa precum se spune / C-ai fi vrut să fii cu lumea toată — / Rău cu cele rele, / Bun cu cele bune — / Fii măcar acum ce n-ai fost niciodată...”.

Un subtext ironic, în orice caz o dezinvoltură plină de farmec subtil ireverențios, se poate identifica și în alte compuneri care, exterior, tratează teme cu caracter religios: *Andante religios* (din *Strofe pentru mine singur*), *Clopotele învierii* (din *Nu sînt ce par a fi*) etc.

Ultimele versuri (*Nu sînt ce par a fi* — 1936 — și ciclurile incluse în cele două ediții definitive, *Patru grotești* — în ediția din 1939, *Cinci grotești* și *Patrusprezece inedite* în ediția din 1943), în afara unei sublinieri a elementului umoristic — acum din ce în ce mai apropiat de caricatură — aduc în

orchestrația versului minulescian timbre și sunete noi. Pe linia acelei autohtonizări de care vorbeam se remarcă încercarea poetului de a transcrie pe portativele sale melodii ale poeziei folclorice: „*Frunză galbenă, uscată — / Frunză ce-ai fost verde-odată, / Șterge-ți ochii de rugină, / C-a intrat toamna-n grădină, / Și-a intrat ca o stăpînă / Cu vîntul și ploaia-n mînă!... / Frunză galbenă, uscată, / Frunză ce-ai fost verde-odată, / Azi grădina Domnului / Nu mai este-a nimănui... / Au zburat din ea mai toate / Vietățile-aripate / Și-au rămas doar ciorile — / Ciorile, / Surorile / Vînturilor, / Ploilor, / Grișilor, / Nevoilor, / Și-ntunerimilor!...*” (Rînduri pentru păsările călătoare)¹. Poetul pare preocupat de o diversitate eteroclită de subiecte, ceea ce ar explica parțial o oarecare lipsă de omogenitate artistică a creației din această perioadă. A face o poezie a „faptului divers” (cum aspiră Minulescu acum) nu înseamnă a admite întâmplătorul și arbitrarul. Parte din versuri se risipesc în giumbușlucuri amuzante, fiind lipsite de substanță reflexivă sau afectivă, niște simple acrobații verbale, și, pe deasupra, fără cine știe ce seducție lingvistică. Poetul e un jovial guraliv din cale-afară în astfel de compuneri (*Itinerar, Romanța ultimului sărut, Cîntecul nebunului, Turism, Pe malul Oltului* etc.). Un punct de vedere selectiv vor afla însă și în această perioadă de creație numeroase versuri pe măsura marelui talent al lui Ion Minulescu. Bonomia, mișcarea nebunicii pitorești, libertinajul savuros cu ideea divină, stilul „deochiat” uneori, micile sau marile bufonerie, asociate unei prezențe discrete, dar pregnante a liricului, conferă un special farmec ultimelor scrieri poetice minulesciene.

Ceea ce e mai valoros în poezia lui Minulescu ține în bună măsură de latura ei umoristic-lirică, formă indirectă a unei critici

¹ După cum rezultă dintr-o mărturie a lui Minulescu, această poezie a fost scrisă prin 1908, în cadrul unui mic concurs inițiat de Chendi, și care prevedea premiarea celor mai bune versuri pe motive folclorice scrise de unul dintre colaboratorii *Vieții literare* (I. Minulescu, Octavian Goga și Păsările călătoare, *Familia*, 78, seria IV, nr. 5--7, 1943). Poezia se încadrează însă excelent în atmosfera generală a ultimei perioade de creație minulesciană.

a convențiilor burgheze. Începînd prin a fi pontif simbolist (deși avea și pe atunci simțul umorului), Minulescu se dezvoltă ca un virtuos al rîsului poetic, în cascade sonore, trezind numeroase ecouri, care se interferează și se repetă. Ca orice autentic artist al comicului, Minulescu e creatorul unui *tip* care, prin structura lui, ar putea fi situat la antipodul *vagabondului liric* al lui Charlot. E boemul vorbăreț, sensibil și inteligent, practicînd o anume demagogie sentimentalo-cinică, *poseur* și totuși sincer, urmărind un fel de originalitate „artistă”. De o mobilitate proteică, mereu exagerat, prăpăstios și zglobiu totodată, solemn și burlesc, bătător la ochi și rafinat, megaloman care nu se ia în serios, exploziv în înduioșările sale, indiscret și impertinent, dar cu multiple rezerve de suavitate, brusc fără brutalitate, afișînd zgomotos un snobism, care însă, în loc de a fi distant și aristocratic, invită la familiarități și bătăi amicale pe umăr, revărsîndu-se într-un flux interminabil de vorbe cînd țipate, cînd șoptite, cu sclipiri șirete în priviri, aruncînd gesturi mari și mici, patetice, tandre, ireverențioase, candidе, adoptînd o postură seniorială într-un fel popular și pitoresc, vrînd mai presus de orice să *placă*, să fie simpatic, să emoționeze sau să amuze, acest personaj are tot timpul conștiința că evoluează în fața unui public. Fără să fie lipsit de sensul intimității, de momente de reverie gravă, de nostalgii, lirismul minulescian are un evident caracter de *teatralitate*, ceea ce ar explica și atracția poetului către genul dramatic. Această coordonată a *spectacolului*, bogată în implicații comice, conferă în bună măsură poeziei minulesciene originalitatea ei artistică. Eul liric adoptă, în chip firesc, o postură specifică. Ar fi interesant de studiat structura de *monolog dramatic* a multora din poeziile lui Minulescu, mai ales după momentul debutului. Reluînd distincția pe care a stabilit-o odată G. Călinescu între autorul *Romanțelor* și G. Topîrceanu, D. Micu remarcă în *Literatura română la începutul secolului XX*: „La Topîrceanu, autoironia vine din afară. E un produs cerebral, rece, suprapus efuziunii sentimentale, anterioare. Minulescu se dă în spectacol cu candoare. Se spovedește și se autopersiflează concomitent. Conștient de postura mai mult

sau mai puțin comică în care se află, și-o anulează numai pe jumătate prin detașare ironică." O astfel de sensibilitate e proprie unui actor care, interpretând un personaj, trebuie să-și trăiască rolul, dar în același timp să se și distanțeze lucid de el. Diferența între cei doi poeți constă, în fond (pe planul umorului liric), în caracterul deschis, actoricesc al artei lui Minulescu, opus comicului derivat din rezervă, autocenzură pudică, al lui Topîrceanu. E lesne de înțeles, astfel, polemica dusă de autorul *Parodiilor originale* împotriva sentimentalului lipsit de discreție și pus pe bravadă — Ion Minulescu. Discuția în paralel asupra celor doi umoriști are în primul rând un interes tipologic. Resortul viziunii comice topîrceeniene e, cum spuneam, un sentiment de rezervă, de jenă. „*Sub privirea cam sceptică și cu ușurință ironică a contemporanilor* — mărturisea Topîrceanu în *Cîteva păreri inactuale* — poetul devine circumspect. El simte că nu poate să-și etaleze sufletul ca centru indiscutabil al universului și că nu se mai poate juca în voie cu marile absoluturi, ca un copil cu niște mingi de cauciuc, fără să apară ridicol și inoportun. În cazuri rare, cînd mîndria și sentimentul acesta de jenă sînt excesive, poetul se răzbună, întrecîndu-și contemporanii în ironie și luînd în rîs pînă și propriile-i sentimente.” Asemenea ideii la, un artist sensibil și lucid reprezintă, desigur, o reacție semnificativă față de împrejurări ostile sincerității. Expansiunea liberă a sentimentelor, într-o lume în care domină egoismul, ipocrizia, cinismul, înseamnă o expunere. Minulescu e un tip artistic structural diferit. La el teama inhibitivă de ridicol nu funcționează, și de aceea își permite să se joace în voie cu „marile absoluturi” etc. (Nu ni se pare imposibilă ipoteza că, în cuvintele citate ale lui Topîrceanu, s-ar putea să se fi strecurat cîteva aluzii chiar la poezia minulesciană.) Ceea ce Topîrceanu își refuză, Minulescu își îngăduie cu voluptate. Exagerat în direcția comicului, practicat cu exteriorizări grandilocvente și burlești, egocentrismul se obiectivează, și cel care se exprimă nu mai e atît poetul, cît un personaj. Prin intermediul personajului creat, scriitorul realizează un act critic, evident sau implicit. În lumea pe care o repre-

zintă eroul liric minulescian dragostea e un capriciu senzual, efemeritatea pasiunii e un lucru demn de râvnit, minciuna exercită o fascinație irezistibilă, iubita ideală e curtezana de lux — iată câteva din sugestiile eroticii minulesciene. Un anume efect burlesc — realizat cu o fină ambiguitate — provine din „stilul nobil“ al tratării unor motive care răstoarnă marile, sublimele locuri comune ale poeziei de dragoste tradiționale. Inconstanța femeii iubite, incapacitatea ei de a se dăruia total și definitiv au constituit în lirica universală un filon de grav și patetic misoginism. Minulescu e însă un perfect antimisogin (dacă se poate spune așa) și aduce un elogiu fastuos *Celei care minte*: „Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar miine... / Dar fiindcă azi mi te dai toată, / Am să te iert — / E vechi păcatul / Și nu ești prima vinovată!...” Dragostea aceasta efemeră se însoțește de ritualuri savante, a căror desfășurare poetul o anunță cu o grandilocvență făcută, în fond, dintr-o volubilitate ridicată la scară hiperbolică: „În cinstea ta, / Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint, / Am ars miresme-otrăvitoare în tre-pieduri de argint, / În pat ți-am presărat garoafe / Și maci — / Tot flori însingurate — / Și cu parfum de brad pătat-am dante-la pernelor curate, / Iar în covorul din perete ca și-ntr-o glastră am înfipt / Trei ramuri verzi de lămâiță — / Și-un ram uscat de-Eucalipt.” Într-un articol cu numeroase sugestii prețioase, publicat în *Gazeta literară* (*La reeditarea lui Ion Minulescu*, *Gazeta literară*, nr. 3, 14 ianuarie, 1965), Dumitru Micu formula, la un moment dat, părerea curioasă că Minulescu ar fi un *bovaric*. Nimeni nu-mi pare, totuși, mai îndepărtat — și chiar esențial opus — față de bovarism ca Ion Minulescu. Chiar atunci când se autoiluzionează, el o face în chip conștient, cu o perceptibilă autoironie, parodiindu-se subtil. O astfel de capacitate lipsește cu desăvârșire naturilor bovarice, victime ale propriilor lor iluzii și automistificări. Bovarismul rămâne, în ultimă instanță, un conformism (în sensul că acceptă mitizările convenționale, clișeele „poetice“, „frumoase“, „nobile“ care circulă despre o lume inaccesibilă și visată — cum se întâmplă, de fapt, cu prototipicul personaj al

Emmei Bovary, hrănită cu lecturi romanțioase și nutrind, cu dureroasă nostalgie, iluziile *cele mai banale* cu puțință). Vivacitatea, exuberanța, nonconformismul ironic, plăcerea de a juca un rol sau altul, de a „poza” și în același timp de a se autopersifla îl fac pe Minulescu imun față de virusul bovarismului. Ca totdeauna, umorul reprezintă și în cazul autorului *Romanțelor pentru mai târziu* o garanție a sănătății spiritului.

În istoria literaturii române, Minulescu rămîne în primul rînd ca poet. Apărut în momentul paroxistic al semănătorismului agrest, autorul *Romanțelor* își găsește o sursă de inspirație în lumea civilizației citadine, aducînd prin poezia sa mărturia unei sensibilități noi în literatura noastră. Lăsînd la o parte ceea ce ține de o originalitate căutată și de o afectare a comportamentului zis, printr-un cuvînt care-și păstrează sensul francez, „artist”, sensibilitatea minulesciană e, într-un context literar dominat de „dezrădăcinați” convenționali, vie și plină de vioiciune, cu secrete, dar bogate resurse de optimism, inteligența artistică a poetului e mobilă și diversă, receptivă și cercetătoare. Toți acești factori fac parte (expresia lor nuanțîndu-se artistic foarte variat) din sinteza lirico-umoristică pe care Minulescu o realizează cu atît farmec contagios în versurile sale.

MATEI CALINESCU

TABEL CRONOLOGIC

1881 1 ianuarie : Moare în București Tudor Minulescu, tatăl viitorului poet, în urma unui atac de apoplexie survenit chiar în timpul petrecerii de revelion.

În noaptea de 6 spre 7 ianuarie se naște Ion Minulescu, în București, strada Covaci nr. 15. Viitorul poet va copilări la Slatina, de unde e originară mama sa, Alexandrina Ciucă, fiică a unui cavaf. Foarte tânără când rămîne văduvă, Alexandrina Ciucă se va recăsători nu peste mult timp de la moartea soțului cu Ion Constantinescu, căpitan de cavalerie.

1887 Începe cursul primar la Pitești.

1891 Începe liceul în același oraș.

1897 Sub pseudonimul (I.M.) Nirvan apar primele producții poetice ale lui Ion Minulescu, încă elev la Pitești, în revista *Povestea vorbei*.

1898 Sub semnătura I. Minulescu-Nirvan, tânărul poet publică în *Foaia pentru toți*.

1899 După ce și-a încheiat studiile liceale (clasa a VI-a și a VII-a le trece într-un an, la pensionul parti-

cular „Brînză și Arghirescu“ din București), Ion Minulescu își ia bacalaureatul.

- 1900 Poetul pleacă la Paris spre a urma dreptul. Va renunța însă curînd la studiile juridice, fascinat de viața boemei artistice pariziene. Acum ia Minulescu cunoștință de literatura simbolistă, citind cu pasiune pe Baudelaire, Nerval, Aloysius Bertrand, Lautréamont, Verlaine, Rimbaud, Laforgue etc.
- 1904 Ion Minulescu se întoarce în țară. Îl găsim printre scriitorii care frecventează cafeneaua Kübler (D. Anghel, St. O. Iosif, Ilarie Chendi, P. Cerna etc.).
- 1905 Publică versuri și fragmente de proză (*Din jurnalul unui pribeag*) în revista *Viața nouă* a lui Ovid Densusianu, unul din organele cele mai însemnate ale mișcării simboliste.
- 1906 Ion Minulescu începe să publice parte dintre versurile ce vor compune *Romanțele pentru mai târziu* în revista *Viața literară și artistică* a lui Ilarie Chendi.
Tot în acest an începe prietenia cu Dimitrie Anghel, cu care va traduce în colaborare versuri din Albert Samain, Charles Guérin, H. Bataille, H. de Régnier, publicate în *Sămănătorul*. Iarna 1906—1907 cei doi prieteni o petrec la Constanța, ecourile acestei șederi pe țărmurile Mării Negre regăsindu-se în versurile lor, în minulescianele *Romanțe pentru mai târziu* (1908) și în *Fanteziile* lui D. Anghel (1909).
- 1907 Îl găsim pe Minulescu participînd la „sîmbetele literare“ organizate de *Convorbirile critice* ale

lui Mihail Dragomirescu (din cercul *Convorbirilor critice* mai fac parte, în această perioadă, Liviu Rebreanu, Emil Gîrleanu, Mihail Sorbul, Dim. Nanu etc.)

O poezie a lui Minulescu publicată în *Convorbiri critice* (*În orașul cu trei sute de biserici*) îi atrage atenția lui I. L. Caragiale care, de la Berlin, îi scrie lui Mihail Dragomirescu spre a-și arăta prețuirea și spre a se interesa de tânărul poet.

1908 Sub direcția lui Ion Minulescu apare la 20 martie *Revista celorlalți*, de orientare simbolistă. Dintre colaboratori fac parte Mihail Cruceanu, Eugeniu Ștefănescu-Est, N. Davidescu, Eugeniu Speranția. Articolul-program *Aprindeți torțele* reprezintă o reacție violentă, în numele artei înnoitoare, împotriva tradiționalismului. Revista își încetează apariția o dată cu cel de-al treilea număr (10 aprilie 1908).

Apare primul volum de versuri al lui I. Minulescu, *Romante pentru mai târziu*, cu o copertă desenată de Iser, prieten de o viață al poetului. Apare volumul de povestiri de factură simbolistă *Casa cu geamuri portocalii*.

1909 Succesul de public (dacă nu și de critică) al *Romanțelor pentru mai târziu* determină publicarea celei de-a doua ediții a volumului, la Biblioteca românească enciclopedică „Socec”.

1910 Cunoaște în redacția *Vieților* (în cadrul căreia lucrează) pe Claudia Millian, viitoarea lui soție.

1912 Ion Minulescu scoate a doua sa revistă, „*Insula*”, în jurul căreia grupează colaboratori ca G. Ba-

covia, Claudia Millian, Eugeniu Ștefănescu-Est, Adrian Maniu, Mihail Cruceanu, D. Iacobescu, M. Săulescu, N. Davidescu. Revista își încetează apariția — simbolic ? — tot după al treilea număr (5 aprilie 1912).

- 1913 Apare volumul de versuri *De vorbă cu mine însumi* (copertă și ilustrații de Iser).
- 1914 La 11 aprilie se celebrează căsătoria lui Ion Minulescu cu Claudia Millian (1887—1961), poetă simbolistă, autoarea volumelor de versuri *Garofale roșii* (1914), *Cântări pentru pasărea albastră* (1923), *Întregire* (1936), precum și a unor piese de teatru, între care drama *Vreau să trăiesc* (1937). Ion Minulescu și Claudia Millian au avut o fiică, pe Mioara Minulescu, artistă plastică înzestrată, care s-a consacrat cu devoțiune filială păstrării memoriei părinților ei.
- 1916—1918 În timpul războiului, soții Minulescu se refugiază la Iași.
- 1920 Un nou volum de proză al lui Minulescu : *Măști de bronz și lampioane de porțelan*.
- 1921 Minulescu își face debutul ca autor dramatic : pe scena Naționalului se reprezintă *Pleacă berzele* și comedia într-un act *Lulu Poppescu* (10 ianuarie).
- 1922 *Romanțele pentru mai târziu* se tipăresc în cea de-a treia ediție, la „Cultura națională”. Poetul este numit Director General al Artelor în Ministerul Artelor și Cultelor. Va deține această funcție până în 1940.
- 1924 Apare romanul *Roșu, galben și albastru*, unul din marile succese literare ale vremii, după ce

fusese în prealabil publicat în paginile *Vieții românești*.

Se reprezintă *Omul care trebuie să moară* „grotescă tragică în trei acte“, publicată mai târziu, în 1939, sub titlul *Ciracul lui Hegesias*.

1926 Se joacă o piesă caracteristic minulesciană : *Manechinul sentimental*.

1927 După o lungă întrerupere, Minulescu re apare cu un nou volum de versuri, *Spovedanii*, publicat în colecția „Manuscriptum“ (textele, în transcripție autografă, sînt litografiate). Poemele din această culegere în tiraj limitat (1.500 exemplare) vor fi incluse, împreună cu altele, în volumul din 1930, *Strofe pentru toată lumea*.

Se reprezintă piesa *Allegro ma non troppo*.

1928 Minulescu publică romanul autobiografic *Corrigent la limba română*.

O nouă piesă, reluînd în manieră fantezistă motivul lui Don Juan : *Amantul anonim*.

Se acordă lui Ion Minulescu „Premiul național de poezie“.

1930 Apare volumul *Strofe pentru toată lumea*.

Apare culegerea de nuvele fantastice *Cetiți-le noaptea*.

1931 Un roman cu intenții satirice : *Bărbierul regelui Midas sau Voluptatea adevărului*.

I se reprezintă piesa *Porumbița fără aripi*.

1933 Minulescu publică un nou roman : *3 și cu Rezeda 4*.

1935 Minulescu adună într-o elegantă plachetă traduceri mai vechi realizate în colaborare cu Dimitrie Anghel (Victor Hugo, Albert Samain,

Charles Guérin, Henri Bataille, Henri de Régnier).

- 1936 Apare un volum de *Poezii* în vechea serie a „Bibliotecii pentru toți” editată de Alcalay — în care sînt reunite culegerile anterioare de versuri ale lui Ion Minulescu.
Sub titlul *Nu sînt ce par a fi* Minulescu își adună poeziile din ultimii ani.
- 1937 Piesa de teatru *Nevasta lui Moș Zaharia*.
- 1939 La „Fundatia pentru literatură și artă” apare — sub îngrijirea autorului — volumul de *Versuri* al lui Ion Minulescu, în seria edițiilor „definitive”.
- 1943 Apare o culegere de nuvele (între care regăsim unele din bucățile din *Cetiți-le noaptea*) sub titlul : *Cine-i autorul acestui roman senzațional ?* Se tipărește a doua ediție definitivă, cu adăugiri, a *Versurilor* („Fundatia pentru literatură și artă”).
- 1944 La 11 aprilie, în urma unui colaps cardiac, Ion Minulescu încetează din viață în Bucureștii răvășiți de bombardamentele americane. Este înmormîntat la Cimitirul Bellu.
- 1945 Ia ființă asociația „Prietenii lui Ion Minulescu” care între 1945—1947 acordă premii anuale de poezie (premiatîi : Alexandru Lungu, George Dan, Barbu Cioculescu).
- 1947 Ca urmare a inițiativei Claudiei Millian-Minulescu, casa în care a locuit poetul în ultima parte a vieții (Bulevardul Dr. Marinescu nr. 19) devine casă memorială sub numele „Colecția Ion Minulescu”.

Romanțe pentru mai târziu

(1908)

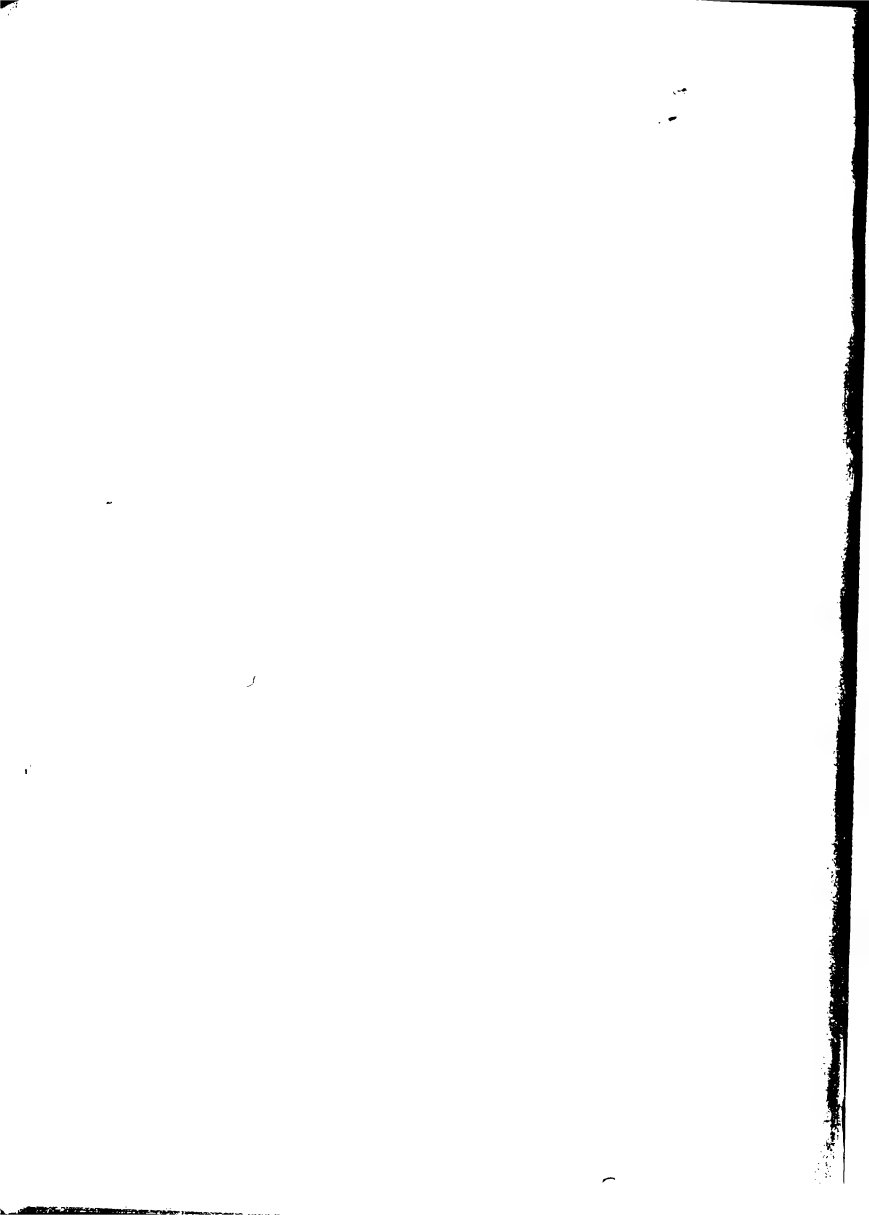
lui Tilică Burillianu

*Je hais le mouvement qui déplace les lignes :
Et jamais je ne pleure et jamais je ne ris.¹*

CHARLES BAUDELAIRE

¹ Urăsc tot ce e zbucium tulburător de linii,
Și nu rîd niciodată și nu plîng niciodată.

Trad. de Al. Philippide

Romanța noului-venit

Străinule ce bați la poartă,
De unde vii
Și cine ești ?...
Străinule de lumea noastră,
Răspunde-ne de unde vii,
Prin care lumi trăiești coșmarul nepovestitelor povești
Și-n care stea găsești coloarea decoloratei nebunii ?...

De unde vin ?...
De unde pot veni, când ochii-mi,
Plini de regrete și tristeți,
Par două candelă aprinse în cripta morților poeți ?
Priviți...
Sandalele-mi sînt rupte,
Iar toga ce mi-o dete-Apollo
În noaptea cînd pornii spre voi
Abia-și mai flutură albastrul de-a lungul umerilor goi.
Sînt gol —
Căci calea-mi fuse lungă
Și-n calea mea-ntîlnii pe rînd,
Pe toți cîți vrură să vă vîndă
Podoabe noi ce nu se vînd,
Pe cei ce vrură să vă cînte romanțe noi,
Pe cei ce vrură
Să vă-ndrumeze spre mai bine —
Spre-acel frumos întrezărit
În armoniile eterne
Dintr-un sfîrșit
Și-un infinit,
Pe cei ce v-au adus lumina,
Pe cei ce i-ați primit cu ură
Și i-ați gonit cu pietre —

Pietre ce s-or preface-n pedestale
În clipa cînd vă va cuprinde beția altor ideale !...

De unde vin ?
Eu vin din lumea creată dincolo de zare —
Din lumea-n care n-a fost nimeni din voi,
Eu vin din lumea-n care
Nu-i ceru-albastru,
Și copacii nu-s verzi, așa cum sînt la voi,
Din lumea Nimfelor ce-așteaptă sosirea Faunilor goi,
Din lumea cupelor deșarte și totuși pline-n orice clipă,
Din lumea ultimului cîntec,
Purtat pe-a berzelor aripă
Din țarm în țarm,
Din țară-n țară,
Din om în om,
Din gură-n gură, —
Din lumea celor patru vînturi
Și patru puncte cardinale !...

Deschideți poarta dar,
Și-n cale
Ieșiți-mi toți cu foi de laur,
Iar voi, ce măsurați cu versul gîndirile ce n-au măsură,
Veniți în jurul meu degrabă,
Și-n cîntul lirez de aur,
Porniți cu mine împreună
Spre lumea-n care nu-s castele cu punți
Și șanțuri feodale,
Nici ruginite porți de-aramă, la care bat cei noi sosiți...
Veniți cu toți cît mai e vreme,
Și mai puteți cînta —
Veniți !...
Veniți, să vă aprind în suflet lumina stinselor făclii
Și-n versuri fantasmagoria și vraja noilor magii !
Iar cînturile voastre —

Cînturi cu care azi cerșiți o pîine —
Să le-ncunun cu strălucirea aureolelor de mîine !...

Dar poarta a rămas închisă la glasul artei viitoare.

.

Era prin anul *una mie și nouă sute opt* — îmi pare.

La poarta celor care dorm

lui Dimitrie Anghel

Hei, cîntăreț !...

Oprește-ți truditul pas...

Nu știi

Că-aci-i sfîrșitul celor ce-au început cei vii ?...

Și nu știi că-n grădina din dosu-acestei porți

Începe, nouă, lumea sfîrșită de cei morți ?...

.

Ești obosit — se vede.

Ce drumuri prăfuite

Bătătoriși, sărmane cercetător prin stele

De frumuseți bizare și armonii smintite ?

Tu, ce-ți tîrăști scheletul prin fața porții mele,

Ce nu găsiși în viață așteaptă să-ți dau eu.

Vezi poarta-aceasta verde ?

E poarta mea...

De vrei

Să-nveți și tu povestea aleelor de tei

Sub care zac tăcute părerile de rău,

De vrei să-i știi pe nume toți morții ce-mi hrănesc

Cu trupul lor pămîntul grădinii,

Și de porți

Și tu ca alții-n suflet respectul pentru morți,

Oprește-te la poartă și bate de trei ori...

.

Bine-ai venit !

Privește ce tei bătrîni umbresc

Pe cei culcați sub stratul de iarbă și de flori !...

Și ce miros de viață !...

Și teii, ce parfum

De sînuri decoltate împrăştie pe-alee —
Or, tu cunoşti parfumul de carne de femeie.
Nu ?
Parcă-ai fi în parcul vreunui castel regesc
În care se serbează orgiile de seară —
Cei morţi sînt înăuntru, iar viii sînt pe-afară !...

Pe cîţi grăbiţi ca tine nu i-a oprit din drum
Grădina mea !...
Priveşte-i aleele de-aproape —
Nisipu-i praf de aur, şi-n frunzele de tei
Verzi stofe de mătase s-ascund ca şi sub pleoape;
Nu flori, ci ochi...
Priveşte-i...
Nu sînt şi ochii *Ei* ?...

.

Şi-acum mai pleci ?
Răspunde-mi, sărman cercetător
De frumuseţi bizare şi armonii smintite —
Tu, ce bătuşi în viaţă la poarta tuturor
Şi nu-ntîlnişi în cale decît porţi zăvorîte !...

Iar cîntăreţul care plîngea, strîngînd la sîn
Chitara cu trei strune, răspunse :
— Nu...
Rămîn !...

Romanța noastră

*Sur ton beau tapis de poussière rose,
De poussière grise, de poussière blonde,
O ! route, rois ou pauvres, fous ou fiancés,
Cueilleurs de baisers ou cueilleurs de roses,
Sur ton beau tapis de poussière blonde,
Tout le monde, tout le monde, tout le monde,
Y a passé.¹*

KLINGSOR

Pe-același drum,
Mînați de-același îndemn nefast al năzuinții,
De-aceleași nențelese-avînturi spre tot mai sus,
Pe-același drum
Pe unde ieri trecură, poate,
Străbunii noștri
Și părinții,
Pe unde, unii după alții, drumeții trec de mii de ani,
Noi —
Căroră ni-i dat să ducem enigma vieții mai departe
Și doliul vremilor apuse,
Și-al idealurilor scrum —
Pe-același drum
Vom trece mîine cerșind din țiterile sparte
La umbra zidurilor mute
Și-a secularilor castani !

Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri...
Și-n calea noastră întîlni-vom

¹ Pe frumosul tău covor de pulbere trandafirie,
De pulbere cenușie, de pulbere bălaie,
O, drum ! regi sau sărmani, nebuni sau logodnici,
Culegători de săruturi sau culegători de trandafiri,
Pe frumosul tău covor de pulbere bălaie,
Toată lumea, toată lumea, toată lumea
A trecut (fr.).

Pe cei bătrîni rămași în urmă —
Pe cei ce ne-or privi cu ochii în lacrimi
Cum le luăm nainte.

Iar noi
Le vom citi-n figură cum suferințele le curmă
În suflet sfintele avînturi
Și-n gură calde cuvinte...

Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri...
Și-n calea noastră întîlni-vom —
O !... cîte nu poți să-ntîlnești
Cînd drumu-i lung
Și nesfîrșită e năzuința ce te mîină
Tot mai departe
Și te poartă,
Ca pe un orb ținut de mîină,
Spre-ntrezărite-*Aureole* —
Nimicuri scumpe pămîntești !...

Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri !...
Și mîndri poate ca seninul albastru-al sîngelui regesc.

Dar va veni o zi în care
Ne vom opri deodată-n drum,
Înspăimîntați că-n urma noastră
Zări-vom pe-alții cum sosesc,
Cum ne ajung,
Ne trec nainte
Și rîd că nu-i putem opri...

Da...
Va veni și ziua-n care vom obosi,
Și va veni
Un timp în care-al năzuinții și-al aiurărilor parfum
Ne va părea miros de smîrnă,
Iar cîntul țiterelor sparte

Un *Psalm* cântat de-un preot gîngav
La căpătîiul unei moarte
Pe care nimeni n-o cunoaște...

Și-atunci, privind în urma lor —
Ca cei ce n-au nimic să-și spună
Cînd nu-și pot spune tot ce vor —
La umbra zidurilor mute
Și-a secularilor castani,
Vom adormi ca și drumeții
Ce dorm uitați de mii de ani !...

Spre Insula enigmă

lui N. M. Condiescu

Un şuielat prelung salută ivirea zorilor...
În larg,
Un strop de purpură pătează albastrul-violet al mării,
Pe bric,
Lumina roşie se stinge în vârful primului catarg,
Şi-n locul ei, pe sfori, se-nalţă pavilioanele...
E ziuă !...

Şi mateloţii se deşteaptă pe bord,
Şi ancorele grele
Apar ca ghearele-nclătate,
Ca nişte fiare-nfometate...
Şi bricul alb se mişcă-alene
Cu graţia unei sirene
Ce se răsfată-n plasa de inele
Şi de brăţări lichide,
Ce dispar
Pe poarta larg deschisă lângă far !...

Adio, port...
Adio, cuib de veselie trecătoare...
Adio, cabareturi...
Adio, dansatoare...
Adio, ciocnet de pahare...
Adio, tot ce-a fost...
Adio !...

De-acum, pornim...
Pornim din nou...
Pornim !...
Şi-n urma noastră marea
Îşi împleteşte respiraarea

Cu al sirenelor ecou —
Eternul nostru semn de întrebare !...
Iar mai târziu
Sărmanul port
Abia-și mai lămurește-n zare
Conturul alb,
Ca și-un cavou
Din care morții-ncep să-nvie !...
Și bricul nostru-i primul mort
Care-a-nviat,
Înveșmîntat
În alb,
De sus și pînă jos,
Ca și Cristos !...

Sîntem departe —
Da... departe !...
Și vîntul mării ne sărută
Pe frunte,
Pe obraji,
Pe gură...
Și parcă ne cunoaște, vîntul —
Cu nevăzutele lui brațe ne-arată drumul
Și ne-nvață
Să ne ferim de sfatul zării,
Căci zarea-i veșnic prefăcută...
Și-apoi ne lasă, cînd pricepe
Că noi i-am tălmăcit cuvîntul !...

Plutim spre răsăritul lumii,
Plutim spre prima dimineată !...
Și bricul alb
Sfîșie-n două covorul apelor albastre,
Lăsînd în urma lui o dîră de spumă creață,
Ce se-ntinde
Ca și o punte nesfîrșită,

Pe care sufletele noastre
Se vor întoarce-acasă-n ziua
Cînd uraganele ne-or vinde !...

Și-așa, pluti-vom toată ziua...
Și-așa, pluti-vom noaptea toată. .
Și-așa, pluti-vom vreme multă —
Căci «prea mult» nu e niciodată
Cînd ne-ndreptăm spre «Insula enigmă»,
În care nu știm nimeni încă ce va fi —
Dar știm cu toții că-ntr-o bună zi,
Noi, cei născuți din tată-n fiu navigatori,
Vom acosta la rîndul nostru-nvingători...

Și-atunci —
Stăpînii Mării Negre noi vom fi !...

Romanța marilor dispăruți

lui Ștefan Petică și Iuliu Săvescu

Noi sîntem morți de mult...
Voi ne-ați uitat —
Și ne-ați uitat că nu ne mai vedeți.
Dar noi din umbra negrilor pereți
Adeseori ieșim să vă-ntîlnim,
Și-n visurile voastre retrăim,
Ca și-n viață,
Cîte-un vers ciudat
Din marele *Poem*, pe care voi
Ni l-ați plătit cu bulgări de noroi !...

Noi sîntem morți...
Și totuși, cînd pornim
Spre lumea voastră — lumea celor vii —
În negrul gol al craniilor reci,
Noi,
Ca și voi,
La fel simțim
Vibrațiile-acelor armonii
Ce-nsuflețesc tăcutele pustii
În care voi ne-ați îngropat pe veci !

Noi
Mulților ce nu ne-au înțeles
Le vom ierta — căci sîntem morți acum.
Iar celor ce pășesc pe-al nostru drum
Le vom fi frați !...
O ! fraților, cîntați —
Căci noi de-acî din groapă v-ascultăm !...

Cîntați frumosul îngropat de-acei
Ce n-au putut să-l renvieze-n vers,

Cutreierați întregul *Univers*,
Și-n cîntecele voastre îngropați
Toți vechii Zei !

Iar mîine-n zori, de-o fi să ne întîlnim
Pe-albastrele cărări, de unde azi
Noi vă privim —
O !... Mîine-n zori, de-o fi să ne-ntîlnim,
Vă vom primi cu brațele deschise,
Și-obrajii voștri,-adeseori scuipați,
I-om săruta —
Căci voi ne sînteți frați !...

Romanța celor trei romanțe

lui Dumitru Cuclin

Mi-am zis :

Voi scrie trei romanțe...

Și-n trei romanțe-mi voi închide,

Ca-n trei sicriuri de aramă, trei morți iubiți —

Trei clipe reci —

Ce-mi stau în suflet împietrite,

Ca trei luceferi stinși pe veci,

Uitați în haos,

Ca pe-o cracă de chiparos trei crisalide...

Mi-am zis apoi :

Romanța primă

Voi scri-o-n gustul florentin —

Așa cum ar fi scris-o Dante când a zărit pe Beatrice —

Și-n fiecare vers voi pune atîta aur cît se zice

Că-ngrămădără credincioșii

Pe groapa primului creștin...

Pe-a doua

Voi sculpta-o-n ritmul eroticilor lesbiane,

Cu care-n Lesbos cîntăreții și legendarele nebune

Sărbătoreau pe blonda Venus.

Și-n fiecare vers voi pune

Carmin din buzele acelor neasemănate curtezane...

Iar pentru-a treia

Voi alege tot ce-i mai trist —

Voi scri-o așa

Ca-n versul ei să plîngă glasul

Tristeții nopților polare

Și-n versul ei voi pune verde —

Un verde-mocirlos, în care

Și-or îngropa pe veci iubirea acei ce n-o vor mai cânta...

.

Mi-am zis :

Voi scrie trei romănțe...

Dar azi, din aurul de-alt'dată

Și din carminul de pe buze

Nu mi-a rămas decât o pată —

O pată verde, ce m-apasă ca și o piatră funerară

Sub care dorm, ca-n trei sicriuri,

Trei stinse-acorduri de chitară !...

Romanța cheii

Cheia ce mi-ai dat aseară —
Cheia de la poarta verde —
Am pierdut-o chiar aseară !...
Dar ce cheie nu se pierde ?

Cheia ce mi-ai dat aseară
Mi-a căzut din turn,
Pe scară,
Și căzînd, mi-a stins lumina.

Cheia ce-am pierdut aseară
Am cătat-o ;
Dar pe scară
Era noapte ca și-afară —
Noapte ca sub boltuita
Cupolă de mănăstire,
Cînd s-au stins pe la icoane
Lumînările de ceară.

Și-am rămas în turnul gotic —
Turnul celor trei blazoane :
Al Iubirii,
Al Speranței,
Și-al Credinței viitoare...
Și-am rămas în turnul gotic
Domn pe-ntinsele imperii
Ale negrului haotic.

Și-au trecut de-aseară clipe,
Și-au trecut de-aseară ore,
Și-ale zorilor aripe

Fluturatu-mi-au grăbite,
Ca și clipele trăite
Pe-albul treptelor sonore.

Și m-am coborât pe scară..
Dar pe cea din urmă treaptă
Cheia ce mi-ai dat aseară
Am găsit-o prefăcută
Într-o cupă albă, plină
Cu vin verde de cucută.

Și pe cea din urmă treaptă
Am îngenuncheat
Și-am plîns —
Căci pe cea din urmă treaptă,
Ca-ntr-o carte înțeleaptă,
Am cetit în fundul cupei
Naufragiul ce m-așteaptă !...

Romanța zilelor de ieri

Taci,

Să nu-mi deștepți tristețea amintirilor culcate
În sicriurile-albastre ale zilelor de ieri !...

Taci,

Să nu-mi deștepți în suflet tragediile jucate

În aplauzele mute ale-nțiilor dureri !

Treci tăcut ca beduinul ce cutreieră nisipul,

Treci tăcut ca cel ce-și pune mâinile-n cruciș pe piept,

Și să nu mă chemi pe nume —

Să-mi deștepți din piatră chipul

Sfinxului,

Ce-ar vrea să-mi spună că e timpul să-l deștept...

Ocolește-mă cu groază, ca pe-un stîrv de om ucis —

Nu de oameni,

Ci de mîna nentrupatelor dorinți —

Și pe piatra-mi funerară nu ceti poemul scris

De nebunul din cetatea plină numai de cumiști !...

Ocolește-mă cu groază...

Dar oprește-te deoparte,

Să mă poți privi de-a-ntregul

Și să-mi spui ce vezi...

Eu sînt

Stropul vinului ce scade prin paharele deșarte

Și romanța nesfîrșită, căci arcușele s-au frînt !

Romanța mortului

Paznicul mi-a-nchis cavoul
Și-am rămas afară-n ploaie...
Paznicul mi-a-nchis cavoul
Și-am rămas să-mi plimb scheletul
Pe sub sălciile ude,
Ce mă cheamă
Și se-ndoaie
Să-mi sărute golul negru ce-mi plutește în orbite,
Să-mi sărute alba frunte —
Fruntea ce-mi știa secretul
Aiurărilor trăite —
Și să-mi șteargă de pe oase picăturile de ploaie...

Paznicul mi-a-nchis cavoul și-am rămas în
ploaie-afară.
Și-am rămas să-mi plimb scheletul printre albele
cavouri
Unde-ai noștri dorm în paza lumînărilor de ceară —
Și-am rămas să-mi plimb scheletul pe potecile pustii
Și pe crucile de piatră să cetesc ce-au scris cei vii.

Și-am cetit...
Din depărtare, vântul mi-aducea ecouri
Nențelese, de orchestră
Și de voci ce cîntă-n cor —
Cei ce-aveau să moară mîine
Beau în cinstea morților !...

Vântul mi-aducea ecoul bucuriilor din lume
Iar «*regretele eterne*» scrise-n josul unui nume
Lăcrimau,

Ducînd în albul picăturilor de ploaie
Aurul lipit pe cruce !...

Printre albele cavouri
De sub sălciile ude,
Ce mă cheamă și se-ndoaie
Să-mi sărute alba frunte,
Rătăcesc de-atîta vreme —
Paznicul mi-a-nchis cavoul
Și-am rămas de-atunci afară !...

Unde-i paznicul ?
Să vină,
Să mă vadă,
Să mă cheme,
Să-mi deschidă iar cavoul
Și s-adorm din nou în paza lumînărilor de ceară !...

Romanța morții

Răsună-n poarta veche trei lovituri
Ce par
Trei nențelese vorbe desprinse dintr-un vers...
Răsună-n poarta veche trei lovituri
Ce par
Trei nențelese versuri din noul calendar !...

Pe verdea balustradă a naltului balcon
Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate,
În timp ce două brațe se-nalță spre balcon
Ca două negre umbre de turnuri crenelate.

Spre verdea balustradă a naltului balcon
Se-nalță două brațe ;
Iar umbra lor pe zid
Se leagănă ca două chei negre, descântate,
Cu care Vrăjitorii
Și Parcele
Deschid
Zăvoarele-nclătate în porțile-ncuiate...

Pe verdea balustradă a naltului balcon
Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate
Și-ntrebi :
— Cine-i acolo ?
De unde vii ?
Ce vrei ?...
Dar vocea-ți la vederea demonicelor chei
Se stinge cu sfiala luminii pe-nnoptate...
— Cine-i acolo ?
— Nimeni...
— De unde vii ?

— Nu știu...
— Ce vrei ?
— Nimic...

Și vocea ce-ți răspunde timidă, deși-ți pare
Că-i vocea ta,
Simți totuși că nu are
Nici zborul,
Nici căldura din vocea de om viu.

E vocea ta —
E vocea tăcerii ce cuprinde
Întreaga balustradă a naltului balcon,
Ca și o funerară făclie ce s-aprinde
În mîna unui Rege
Și-n preajma unui Tron.

Și-n timp ce-n poarta veche trei lovituri te cheamă
Ca trei refrenuri triste de cîntece uitate —
În timp ce-ai vrea să afli în poartă cine-ți bate —
Adormi, proptindu-ți fruntea pe cheile de-aramă
Păstrate-n negre turnuri de piatră, crenelate...

Românța corbului

Pe țărmu-nalt și drept —
Hotarul de unde-ncepe necuprinsul
Imperiu-al apelor albastre
Cu-atâtea felurimi de pete,
Al apelor ce dimineața sînt verzi,
Iar seara violete —
Un corb a poposit spre seară,
Și-așa, cum stă pe malul mării,
Orbit de-albastrele noianuri
Muiate-n purpura-nserării,
Parcă-i sositul care-așteaptă să vină și-alți întîrziati...

Și-n seara-aceea-n care-apusul
Părea mai trist ca-n alte seri,
Iar soarele părea că pleacă să nu mai vină niciodată,
M-am dus să-mi plimb pe țărm urîtul
Și biata-mi inimă,-mbibată
De-amaru-otrăvilor sorbite din gura-amantelor de
ieri...

Dar corbul mi-a ieșit în cale
.

Pe țărmul mării nalt și drept,
Ca și pe-o margine de groapă,
Veghea un cioclu-naripat,
Și cioclul m-a privit o clipă,
A dat din aripi
Și-a zburat...
Și parcă mi-a șoptit în treacăt :
— *Bine-ai venit... De cînd te-aștept !*

Romanța celor ce se vînd

lui Alexandru Zamfirescu-Aliz

Se-ngroapă soarele-ntr-un nor —
O, negrul nor ca și mormîntul
Înșelătoarelor ce mor
Neplînse de amanții lor !

Pe la ferestre-și plimbă vîntul
Tristețile sfîrșitului de vară,
În timp ce-n cîrciuma murdară,
Din strunele de-aramă, cîntul
Chitarelor
Își ia avîntul...

Iar pe la mese,
Rînd pe rînd,
O ceată de amanți artiști —
Toți nenteleși și mari,
Toți Criști...
Își beau iubirea, fredonînd:
Romanța celor ce se vînd.

Romanța pelerinului

Sînt obosit de drum și-aș vrea
Să dorm trei nopți,
Trei vieți în șir,
Culcat pe-un așternut,
Așa
Cum dorm culcați în cimitir
Toți sfinții palizi din altare,
Cu pumnii-ncrucișați pe piept.
Din somnul fără deșteptare
Aș vrea să nu mă mai deștept...

Cei ce-au pornit naintea mea,
Bătătorind poteca lungă,
Și-au năzuit ce nu era
În rostul vieții scris s-ajungă,
Cei ce-au pornit, cu mii de ani
Naintea mea, pe-aceiași drum,
Au adormit pe sub castani
Demult,
Și dorm uitați și-acum.
Și dintre cei porniți cîndva,
Mînați — spre-aceleași înnorate
Și mute zări — de-aceeași stea,
Un singur pelerin mai bate
La poarta liniștii...
El pare
Că,-ndurerat ca Prometeu,
E mort de mult și... tot nu moare —

Și-acest biet pelerin sînt eu !...

Sonet

În țara mea, tot cerul pare-o pată
De sânge, scurs din rana unui soare,
Ce-abia-și deschide ochii-n zări ; și moare
Ca cei mușcați de-o gură-nveninată !

În țara mea, pe marea frământată
În aiurări de vânturi funerare,
Nu vezi plutind corăbii albe-n zare
Purtînd pe bord plecații de-altădată !...

În țara mea nu-s flori ca-n altă țară
Și cîntece de dragoste nu sînt ;
Și-n țara mea — tăcuți ca-ntr-un mormînt —

Cei vii și-așteaptă rîndul ca să moară ;
Pe cîtă vreme morții... Cine știe ?...
Așteaptă-o zi ca-n alte țări să-nvie !...

Pelerinii morții

E cârciuma plină de oameni străini —
De oameni tăcuți ce vin de departe,
De unde ei singuri să spună nu știu...

De unde veniți, pelerini ?
Din care cetate cu porțile sparte,
Din care pustiu ?...
De unde veniți, pelerini ?...
De unde veniți cu sandalele rupte,
Cu hainele zdrențe și fețele supte,
Și albe, de parcă
Vă temeți ca pumnul de care fugiți
Să nu vă ajungă și iar să vă-ntoarcă
În țara în care n-ați vrut să trăiți ?...
Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini,
De unde veniți, pelerini ?...

Ei tac...
Să răspundă nici unul nu vrea ;
Iar cârciuma pare o criptă,
Și-n ea
Tăcuții străini, cu sandalele rupte,
Cu hainele zdrențe și fețele supte,
Cu brațele goale și umerii goi,
Își trec de la unul la altul paharul,
Și-n flacăra scurtă ce-o scapără-amnarul
Par, niște strigoi...

— Hei !... Mute ființe,
Bizari pelerini,
Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini,
Spre care cetate porniți — armată

De oameni cu cranii și mâini de schelete,
Cu fețele albe ca albul perete
Și gura-nclăștată ?

Ei tac...

Să răspundă nici unul nu vrea...
Pe cer o lumină s-aprinde, și-o stea
Coboară și-n sute de stele se-mparte...

Și-n clipa aceea, tăcuții strigoi
Se scoală grămadă, ca-n ziua de-apoi,
Și pleacă cu toți mai departe...

În templul liniştii

lui Al. Gherghel

În sfeşnicele vechi de-aramă
Descresc trei lumînări de ceară —
Descresc ca nopţile spre vară.
Şi-n sfeşnicele vechi de-aramă
Trei flăcări parcă se destramă
În fire lungi de foc ce cresc
Din lumînări pînă-n tavan
Şi scriu verseturi din *Coran*
De-a lungul templului turcesc...

Trei credincioşi desculţi se-nclină
Proptindu-şi frunţile-n covor —
Şi parcă-s trei bolnavi ce mor...
Trei credincioşi desculţi se-nclină,
Şi-n simfonia de lumină
Ce-şi plimbă petele pe geamuri —
Cînd verzi, cînd purpure, cînd blonde —
Par trei corăbii vagabonde
Ce-adorm în legănări de valuri...

Şi-n templul liniştii ce pare
Un sarcofag păgîn, enorm,
Toţi *Muezinii* parcă dorm...
Şi-n templul liniştii, în care
Greoiul fum de lumînare
Miroase-a cranii dezgropate —
Din sfeşnicele vechi de-aramă
Trei flăcări pîlpîind te cheamă
S-adormi sub ele-ntins pe spate !...

Nocturnă

În noaptea-aceea luna părea un cap de mort
Tăiat de ghilotină și aruncat în Mare —
Un cap purtat de valuri și-n marșuri funerare
Rostogolit spre farul ce scînteia în port.

În noaptea-aceea luna părea un ghem de sfoară
Scăpat din mîna dreaptă a celui care-n viață
Te leagă, te dezleagă, te iartă și te-nvață
Cum poți ieși din iarnă, intrînd în primăvară.

Și-n noaptea-aceea luna părea un chihlibar
Desprins din cingătoarea lui Crist, care murise
Ca să-nvieze iarăși din somnul fără vise,
Sanctificîndu-și crucea rămasă pe Calvar !...

Pe Dunăre

*...emportant vers tes havres
Tes cargaisons de bois, de houille et de cadavres.¹*

PAUL VERLAINE

Se duc pe Dunăre la vale
Caice-n roz și-n alb vopsite...
Se duc pe Dunăre la vale
Coșciuguri albe, plutitoare
Pe negrul apelor murdare...

Departe-n zare, neclintite,
Pădurile de sălcii par
Castele negre feudale
Ce-și spală-n apele murdare
Tristețea zidului murdar.

Se duc pe Dunăre la vale,
Grăbiți și fără de popas,
Pescarii triști ce poartă-n glas
Tăcerea albelor spitale...

Se duc pe Dunăre la vale —
Ca șirul de cocori pribegi
Pe-ntinsul fără de hotare —
Se duc pe Dunăre la vale
Coșciuguri albe plutitoare
Pe negrul apelor murdare...
Și tot pe apa care poartă
Noroiul omenirii-ntregi,
Sub sărutările solare,
Plutește și-o... ghitară spartă.

¹ ...ducînd spre porturile tale
Povara ta de lemne, huilă și cadavre (fr.).

Crepuscul la Tomis

Pe mare-n asfințit...
Și vîntul
Îmi poartă barca pe cărarea
Pe care soarele și marea
Se-mbrățișează cu pămîntul !...

Din larg,
Ca niște mici fragmente
Desprinse din albastrul infinit,
Înamoratele sirene
Apar cu gesturi indecente
Și-n cinstea mea încep să-noate
Pe spate,
Cu cîte-un far aprins sub gene,
Ce-mi luminează-n asfințit
Temutul semn de întrebare
Cu care marea m-a-nfrățit...

Iar eu —
Pornit în căutarea
Frumosului din suflet
Și din rime —
Un vagabond pe care marea
M-a scos de pâr, din adîncime
M-avînt din nou în infinit...
Și convertit
De dragul unei simple jucării,
M-agăț cu mîinile de astrul
Ce ca un pescăruș rănit
Își moaie aripa-n albastrul
Crepuscularei agonii !...

Sosesc corăbiile

lui Krikor Zambaccian

Sosesc corăbiile,
Vino,
Să le vedem cum intră-n port —
Să le vedem cum, obosite de-atîta luptă cu furtuna,
Își lasă ancorele grele să cadă una cîte una,
Așa cum fiecare parcă și-ar îngroșa cîte un mort !...

Sosesc cu pînzele umflate,
Ca niște sînuri de femeie
Pe care-o buză pătimasă le-a-nvinetit de sărutări,
Și parcă-aduc cu ele toată splendoarea vechilor serbări
În cinstea lui Neptun —
Temutul stăpîn al Mărilor Egee.

Sosesc din larg, misterioase,
Ca niște semne de-ntrebare...
Nu știm din care fund' de lume —
Din răsărit,
Sau din apus —
Dar știm că ori de unde pleacă
Ne-aduc vesti noi și-ndestulare...
Sosesc corăbiile...
Vino,
Să le-ntrebăm ce ne-au adus !...

Romaņa celor trei corăbii

Porniră cele trei corăbii...
Spre care țarm le-o duce vîntul ?...
Ce porturi tainice,
Ascunse cercetătoarelor priviri,
Le vor vedea sosind mîinate de dorul tristei pribegiri ?...
Ce valuri nemiloase,
Mîine,
Le vor deschide-n drum mormîntul ?...

Porniră cele trei corăbii, purtînd în pîntecele lor
Grămezi de aur,
Chihlibare,
Smaralde verzi
Și-opale blonde ;
Iar sus, pe bord,
Tristețea-acelor romaņe veșnic vagabonde,
Cîntate,
Azi, în drum spre *Poluri*,
Iar mîine-n drum spre-*Ecuador* !...

Porniră cele trei corăbii...
Și-abia se mai zăresc —
Se-ngroapă
În golul zărilor pătate de violetul înserării ;
Iar albul pînzelor întinse,
În cenușiu depărtării,
Zidește trei mausoleuri în care dorm cei duși pe apă.

Porniră cele trei corăbii...
Și-n urma lor rămase portul,
Mai trist ca muntele *Golgotei* însîngerat de-un asfințit,
Și-n urma lor,

Pe cheiul umed,
Un singur albatros rănit
Mai stă de pază,
Ca Maria,
Venită să-și vegheze mortul !...

România celor trei galere

Iuliu Horia Oprescu

În rada portului,
La cheiul pe care astăzi cresc castanii,
În rada portului, ce pare o lacrimă-a Mediteranei,
Dorm trei galere ancorate de zeci de ani,
Dorm trei galere,
Ce poartă-n pupe încrustate
Trei nume spaniole :
Xeres,
Estremadura
Și-Alicante...

Dorm tristele galere...
Anii
Le-au putrezit pe jumătate,
Și lanțul ancorelor grele
Le-a ruginit de mult în apă.
Furtunile fără de număr
Le-au înecat răzbunătoare
Matrozii, unii după alții,
Iar căpitani
Dorm fiecare-n câte-o groapă
Săpată-n câte-un fund de mare !...
Și-așa cum dorm, nedespărțite —
Ca trei tovarășe de luptă,
Ca niște suveniruri smulse îndepărtatului trecut —
Par trei sicriuri profanate
Din care morții-au dispărut
Cu-ntregile comori de aur
Și pietre scumpe —
Adunate
De cei ce le mânau pe-Atlantic,

Din țărm în țărm,
Din val în val,
De cei ce le-ancorau cu grijă pe coasta-Antilelor
bogate

Și-n urmă le-ndreptau cu grabă —
Ca niște păsări albe-n zbor —
Din insula San-Salvador
Spre Spania --
Spre taciturnul și lacomul Escorial!

Octombre

În parcul presărat cu statui
De Nimfe,
Fauni
Și Silvani,
De-a lungul celor trei alei
De plopi,
De tei
Și de castani,
Pe băncile vopsite-n verde
Și pe nisipul galben-șters,
Multicolorele covoare de frunze veștede s-aștern
În ritmul vântului de toamnă,
Ca-n ritmul unui ultim vers —
Un vers cu care se sfîrșește un cînt
Dintr-un Poem etern.

Octombre — curtizana pală, cu-obraji fardați
Și buze supte —
Octombre — amanta celor care pornesc
Să nu se mai întoarcă —
Octombre-a poposit în parcul cu-alei cotite
Și-ntrerupte
De visătoarelor bazinuri,
Pe-albastrul căroră — o barcă —
O frunză veștedă și-așteaptă întîrziatele surori...
O !... Nentrerupta disonanță de schingiuri
Ce-ți dă fiori !...
O !... Nesfîrșitele regrete abia șoptite !...
Cine trece
Prin parcul presărat cu statui,
De-a lungul celor trei alei,
Se-nduioșează ca de plînsul idolatratelor femei !...

Și-n parcul unde altădată veneau Boemii să-și aștepte
Necredincioasele Boeme —
Același parc ce-ți pare și-astăzi
O filă ruptă din romanul nemuritorului Murger —
Își pleacă brațele uscate,
Precum prin albele spitale
Își pleacă brațele bolnavii ce plîng —
Și nu știu pentru ce...

Și-n timp ce vîntu-i smulge fardul
Și-l spulberă în largi spirale,
Octombre — curtizana pală —
Coboară ultimele trepte !...

România celui ce s-a-ntors

Tăceți, voi toți din jurul meu,
Vă rog tăceți —
Că-s obosit,
Și-aș vrea să dorm,
Și-aș vrea să mor,
De-ar fi să pot muri curînd și mai ușor.
Ca cei ce-s morți de mult !...
Tăceți,
Vă rog tăceți...

Abia sosit,
Voi mă-ntrebați pe unde-am fost !...
O, de-ați ști voi ce drumuri lungi,
Ce fund de zări
M-adăpostea, pribeag mereu tot pe-alte mări !...
O, de-ați putea porni și voi
Pe unde-am fost !...

O, de-ați putea și voi cîndva,
Pornind grăbiți pe urma mea,
Să rătăciți nentrebători
Și nentrebați !...
Să vînturați pămîntul tot —
În lung
Și-n lat —
Și fund de văi
Și vîrf de munți, necercetat,
Să cercetați,
Nentrebători.
Și nentrebați !...

O, de-ați putea-ntîlni și voi ce-am întîlnit —
Femei cu ochi frumoși de bronz
Și guri de-argint,
Ce le-am iubit,
Și le-am iertat —
Căci toate mînt,
Cum i-au mințit
Pe toți pe cîți i-au întîlnit !

Ô, de-aș putea să vă spun tot...
Dar nu —
Plecați...
Că-s obosit —
Și-aș vrea să dorm,
Și-aș vrea să mor,
De-ar fi să pot muri curînd și mai ușor !...
M-ați ascultat —
Vă mulțumesc...
Acum plecați.

Romanță fără muzică

Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis calului :

— Grăbește...

Pune-ți aripi ca în basme

Și te-nalță pînă-n nori...

Tot mai sus,

Tot mai departe —

Ca șireagul de cocori

Ce plutește colo-n zare !...

Haide, calule, grăbește !...

Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis vîntului :

— Dă-mi mîna

Și tîrăște-mă cu tine pînă unde poți pătrunde —

Pînă-n zarea-nsîngerată unde soarele s-ascunde...

Ca s-ajung cît mai degrabă,

Haide, vîntule, dă-mi mîna !...

Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis morții :

— Mergi nainte

Și cosește-mi fără milă tot ce-i viu

Și-mi ține calea...

Netezește-mi munții-n zare

Și-umple-mi de cadavre valea

Dintre ea și mine —

Haide !... Haide, moarte, mergi nainte !...

Ca să-ajung pînă la tine,

Pentru tine-au obosit

Calul,

Vîntul,

Moartea —

Toate mi-au făcut pe voie ;

Dar...

Dintre cutele perdelei, ochii-ți verzi nu-mi mai răsar,

Strunele chitarei-s rupte

Și... romanța s-a sfârșit !

Multașteptatei...

De cînd te-aștept !...

Sînt ani...

Și anii ce lungi îți par cînd n-ai cu cine

S-ascuți ciudatele romanțe ce plîng viorile-n surdine...

Și violetele apusuri ce triste-ți par cînd n-ai cui spune

Ce-nfiorări plutesc în zare

Și-n plînsul celor patru strune !...

.

Te-am așteptat la-ncrucișarea potecilor pe care-alt'
dată

Multașteptatele -amante soseau grăbite să-și sărute
Amanții,

Ce-așteptau în umbră, tăcuți ca niște statui mute...

Și cîte primăveri, de-a rîndul, castanii roșii nu-mi
vestiră

Că nimeni n-a trecut pe-acolo

Și-n zare nimeni nu s-arată !...

Te-am așteptat pe țărmul mării —

Pe țărmul nalt ca și terasa

Castelului regesc pe care un prinț și-ar aștepta
mireasa...

Dar valurile, știutoare de soarta celor ce porniră

Spre țărmul unde stam de strajă,

Cînd le-ntrebai ce știu de tine,

Îmi spuseră c-aștept zadarnic...

Și azi viorile-n surdine...

Ce-mi plîng ciudatele romanțe

Mai trist de cum le plînse ieri,

Par lacrimi picurate-n cupa netălmăcitelor dureri...

Acelei care va veni

De unde vii,
Și-n care preafericită țară
Văzuși lumina zilei — tu, albă ca și-o' zi ?...
Și ce nebune vînturi spre mine te purtară,
Ce barcă rătăcită te-aduse pîn-aci ?...

De ce plecași din țara în care palmierii
Tremurătoare umbre își culcă pe nisip ?
Nu-ți fu de-ajuns pustiul cu lacrimile serii,
Și nu găsiși pe-aiurea să-ți plimbi frumosul chip ?

Or nu știauși că-n țară la mine
Nu-s nici cînturi,
Nici flori de lămîiță ?...
Amanții și-au vîndut
Orgiilor
Și corpul,
Și sfintele avînturi,
Și-azi totu-i mort și putred în carcera de lut !...

.
Cu mîini subțiri și albe, ca mîinile de sfîntă
Pictată pe-un perete de templu bizantin,
Și ochi pătați de-otrava privirii ce-nspăimîntă —
Ochi verzi ca apa moartă
Și morți ca negrul *spleen* —
Veniși, aducătoarea de cîntec și lumină,
Să-mi ușurezi povara fatalului Calvar,
Să-mi reclădești o lume cu-o boltă mai senină
Și să mă smulgi din gheara supremului coșmar...

Dă-mi mîna dăr și du-mă cu tine,
Du-mă-n țara
În care palmierii — stăpîni peste pustiu —
Cu brațele deschise ne vor primi-n Sahara
Iubirilor născute din goluri de sicriu !...

Romanță fără muzică

*Que la mort ne nous ait qu'ivres morts de nous-mêmes.*¹

JULES LAFORGUE

În tine-mi pun toată speranța
Și-ți zic :
— De-acum pentru mine fii totul,
Iar eu
Voi fi pentru tine același ateu,
Ce-afară de tine nu crede-n nimic.
Fii totul —
Trecutul, cu morții de ieri
Ce dorm la răspîntii, de sălcii umbriți,
Și ziua *de mîine*, cu noii-veniți
Ce rîd pe mormîntul defunctei *Dureri...*
Spre norii de-aramă, pe-naltele scări
Urca-vom —
Din goluri în goluri pribegi,
S-ajungem în țara în care sînt regi :
Nimicul,
Eternul,
Și-*Albastrul* din zări !...
Și-acolo,-n grădina în care nu cresc
Decît mătrăgune,
Cucute
Și laur,
Sorbi-vom cu sete din cupe de aur
Iubirea topită-n *Albastrul* ceresc !...

¹ Fie ca moartea să nu ne aibă decît beți morți de noi înșine (fr.).

Odeletă

În cinstea ta, —
Cea mai frumoasă și mai nebună dintre fete, —
Voi scri trei *ode*.
Trei *romanțe*,
Trei *elegii*
Și trei *sonete*.
Și-n cinstea ta, —
Cea mai cîntată din cîte-n lume-au fost cîntate, —
Din fiecare vers voi face
Cîte-un breloc de-argint, în care
Gîndirile-mi vor sta alături, ca niște pietre nestimate.
De-a pururi încrustate-n bronzul
Unei coroane princiare!...

Din țara-n care dorm de veacuri vestigi *Faraonii*,
Din țara
În care *Sfinșii* stau de vorbă cu Nilul sfînt
Și cu *Sahara*,
Din țara-n care palmierii
Vestesc arabilor furtună
Și caravelor pierdute
Că nu se mai întorc nici una,
Din țara asta minunată,
Tăcută,
Tristă
Și bizară,
Îți voi aduce trei smaralde nemaivăzute-n altă țară,
Trei perle blonde, pescuite de *Negri*-n golful de *Aden*,
Și trei rubine-nsîngerate, ascunse toate-ntr-un refren
De *Triolet*,
Pe care nimeni nu-ți va înțelege, fiindcă nu-ți
În lume nimeni să-nțeleagă simbolul *Trioletului*!...

Romanță fără-muzică

Nu-i nimeni... nimeni să ne vadă și să ne-auză —
Nu pleca !

Dă-mi degetele-ți inelate să le sărut ca și-altădată,
Dă-mi degetele-ți inelate —

Poeme-n pietre nestimate —

Vreau să le-nvăț pe dinafară și să le cînt,

Dă-mi mîna toată,

Căci nu-i în tot salonul alta, așa, la fel cu mîna ta.

Rămîi cu mine toată seara...

Ce-ți pasă dacă-o să sfîrșească

Orchestra valsul ?...

Tu nu știi

Că nu-i în tot salonul altul la fel cu mine să iubească ?

Deschide-ți brațele —

Altarul în care mă-nchinam alt'dată —

Deschide-ți brațele și prinde-mi în ele brațele-obosite,

Apleacă-ți gura-nsîngerată,

Și sărutările-ți aprinse înseamnă-le pe obrazu-mi pal.

Înseamnă-le la rînd, să-mi steie pe veci de pază,

Neclintite,

Ca pasările legendare pe malul lacului *Stimfal* !...

Celei mai aproape

De ce-ți sînt ochii verzi —
Coloarea wagnerienelor motive —
Și părul negru ca greșeala imaculatelor fecioare ?
De ce-ți sînt buzele pătate de violete trecătoare ?
Și mîinile de ce-ți sînt albe ca albul tristelor altare
Din Babilon,
Și din Ninive ?

De ce, cînd plîngi,
În plînsu-ți moare o-ntreagă lume de petale
De trandafiri,
De chiparoase,
De nuferi albi
Și crizanteme ?...
De ce, cînd plîngi,
Cu tine plînge tristețea blondelor opale,
Iar torțele aprinse-n umbra castelelor medievale
Se sting suflate ca de groaza demoniacelor blesteme ?...
De ce, cînd cînți,
Cu tine cîntă un infinit de armonii
Ce năvălesc tumultuoase
Din golul zărilor,
Din astre,
Din zborul pasărilor albe,
Din fundul mărilor albastre,
Din lumea morților,
Din lumea părerilor de rău tîrzii ?

Și cînd stai ochi în ochi cu-amanții — poeți
Ce-ți cîntă ochii,
Părul
Și buzele —

Cînd te-nfioară cuvintele ce n-au fost spuse,
Cînd în penumbra violetă a trioletelor apuse
Pui într-o cumpănă Minciuna
Și într-altă cumpănă-Adevărul,
De ce te pleci spre cel mai tînăr dintre poeți,
Și-i strîngi cu sete
În palme capul,
Ca-ntr-o gheară de vultur însetat de sînge,
Și dinții tăi
De ce-i pictează, în rozu-obrajilor, motive
Asiriene,
Din poemul trăit de sfintele poete
În noaptea-altarelor păgîne
Din Babilon
Și din Ninive ?...

Romanță fără muzică

Că ne iubim — și-o știe lumea toată —
E-adevărat ;
Dar cât ne vom iubi
Nici noi nu știm,
Nici lumea nu va ști...
Și nu va ști-o, poate, niciodată...

• • • • •
Ne-am cunoscut în țara-n care-alt' dată
Manon Lescaut iubi pe *Des Grieux*,
Într-un amurg de toamnă, orchestrată
În violet,
În alb,
În roz
Și-n *bleu*.
Și ne-am iubit întâia oară-n parcul
În care Nimfele de marmură privesc,
Cu ochii-ntrebători, către peluza
Pe care-un Zeu își pregătește arcul,
Să-și bată joc de cei ce-l ocolesc...

Și ne-am iubit !...
Ți-aduci aminte ?...
Bluza —
Ah !... Bluza ta pe sînu-ți decoltat
Părea un peplum de mătase, sfîșiat
Pe sînul unei Venere ce moare !...

Și ne-am iubit cu-atîta nebunie,
Că statuele albe ne-au privit
Cu ochi geloși,
Iar zeul a-mpietrit
În mîna cu-o săgeată-otrăvitoare !...

Și ne-am iubit,
Și-azi toată lumea știe
Că ne iubim...
Dar cît ne vom iubi
Nici noi nu știm,
Nici lumea nu va ști !...

Celei care trece

Tu pari o statuă turnată nu-n bronz etern,
Ci-ntr-un metal
Ce pînă astăzi n-are încă
Nici preț,
Nici nume,
Nici coloare —
Metal bizar, din care-artistul
Creă-n suprema inspirație
Icoana ultimei religii
Și-a ultimului ideal !

Tu pari o statuă furată de-amantul tău dintr-un
muzeu

În care-n vremile de-alt'dată
Veneau bătrîni să ți se-nchine,

Ca pajii

Ce mureau sub ochii răutăcioaselor Regine

Sau ca Martirii-n adorarea trimisului de Dumnezeu !

Și-așa cum treci îngîndurată de-a lungul străzilor
pustii,

De-a lungul străzilor pătate de-nsîngerări crepusculare,

Tu pari o Venus de la Millo

Ce-și cată brațele,

Pe care

Cei morți le-au luat cu ei în groapă,

Să nu le lase celor vii...

Celei care pleacă

Tu crezi c-a fost iubire-adevărată...
Eu cred c-a fost o scurtă nebunie...
Dar ce anume-a fost,
Ce-am vrut să fie
Noi nu vom ști-o poate niciodată...

A fost un vis trăit pe-un țărm de mare,
Un cântec trist, adus din alte țări
De niște pasări albe — călătore
Pe-albastrul răzvrătit al altor mări —
Un cântec trist, adus de marinarii
Sosiți din Boston,
Norfolk
Și New York,
Un cântec trist, ce-l cântă-ades pescarii
Cînd pleacă-n larg și nu se mai întorc.
Și-a fost refrenul unor triolete
Cu care-alt'dată un poet din Nord,
Pe marginile albului fiord,
Cerșea iubirea blondelor cochete...

A fost un vis,
Un vers,
O melodie,
Ce n-am cântat-o, poate, niciodată...

.

Tu crezi c-a fost iubire-adevărată ?...
Eu cred c-a fost o scurtă nebunie !

Trei lacrimi reci de călătoare

Și-ai să mă uiți —
Că prea departe
Și prea pentru mult timp pornești !
Și-am să te uit —
Că și uitarea e scrisă-n legile-omenești.

.
Cu ochii urmări-vei țărmul, topindu-se ca noru-n zare,
Și ochii-ți lacrima-vor poate
Trei lacrimi reci de călătoare ;
Iar eu pe țărm
Mîhnit privi-voi vaporu-n repedele-i mers,
Și-nțelegînd că mi-ești pierdută,
Te-oi plînge-n ritmul unui vers.

Și versul meu
L-o duce poate vreun cîntăreț pînă la tine,
Iar tu —
Cîntîndu-l ca și dînsul,
Plîngîndu-l, poate, ca și mine —
Te vei gîndi la adorata în cinstea căreia fu scris,
Și-uitînd că m-ai uitat,
Vei smulge din cadrul palidului vis
Întunecatu-mi chip,
Ca-n ziua cînd te-afunda vaporu-n zare
Și cînd din ochi lăsai să-ți pice
Trei lacrimi reci de călătoare !

Celei învinse

Ce glas de clopot —

O !... Ce glas de clopot spart și răgușit !...

Nu-l mai cunoști ?

E-același glas ce ți-a urat — sînt ani de-atunci —

„Bine-ai venit !“

Ți-aduci aminte cum suna

Ca-ntr-un ajun de sărbătoare ?

Suna ca-n zilele cînd moare

Cineva !...

Suna ca și-azi nencrezător

În viitorul morților !...

Ascultă-l bine —

Tu, ce porți în păr cununi de flori crescute

Pe țărmul mărilor străine,

Ascultă-l bine —

Tu, ce porți în ochi opalele-ntristării

Topite-n lacrimi verzi de Mare,

Ascultă-l bine —

Tu, ce porți pe buze purpura-nserării

Și-n glas cîntări crepusculare,

Ascultă-l bine...

Ascultă-i notele de-aramă ce-ți par acum necunoscute

Și amintește-ți seara-n care —

Sînt ani de-atunci —

Ca și-astă-seară,

Veneam tăcuți ca *primii oameni*

Pe drumul celor dați afară

Din raiul primei fericiri...

E-același clopot de-altădată,
E-același grav proroc ce-mparte
Drumeților
Netălmăcite
Și cobitoare prorociri !...

■

Și-acum dă-mi mâinile,
Dă-mi ochii,
Dă-mi gura,
Dă-mi viața toată,
Sărmană-nvinsă, dă-mi trofeul victoriei,
Iar mâine-n zori
Fii liberă din nou
Și-ntoarce din drum pe noii-nvingători !...

Romanța amantelor de ieri

*Où sont nos amoureuses ?...
Elles sont au tombeau.¹*

GERARD DE NERVAL

Amante cu ochi verzi,
Amante cu ochi adânci ca fundul zării
Și buze calde-nsîngerate
Ca-albastru-n ceasul înserării,
Voi, ce-ați murit demult
Și totuși nu v-ați găsit încă mormîntul,
Sub ce ferestre-n veci închise și cu perdelele lăsate
Mi-ați îngropat de-a pururi cîntul ?

Amante cu ochi verzi,
Amante cu ochi adânci ca fundul zării !...

Pe vatra sufletelor voastre, sărmană vatră funerară —
Mormînt de patini potolite —
În lungi acorduri de chitară
V-am presărat garoafe roșii ca niște buze-nsîngerate
Ce-ar vrea să reînvieze morții
Din vechi coșciuguri putrezite
Prin cimitirele uitate.

Pe vatra sufletului vostru, sărmană vatră funerară,
Jertfitu-mi-am credința-n stele și-n ochii voștri verzi !
Eram
Duhovnicul ce v-ascultasem
Și de trecut vă dezlegam —
Eram un Crist-copil ce moare negîndu-și ² biblia
barbară

¹ Unde sînt iubitele noastre ?...
Ele sînt în mormînt (fr.).

² În a doua ediție definitivă a *Versurilor* din 1943 apare greșit *negăsindu-și*. Am corectat eroarea tipografică consultînd ediția a IV-a a *Romanțelor pentru mai tîrziu* (n. r.).

În spasmurile-nfiorării și-n caldul vis ce-l întrupasem
Pe șase strune de chitară...

Ămante cu ochi verzi,
Ămante cu ochi adânci ca fundul zării...
Sub ce ferestre-n veci închise
Mi-ați îngropat de-a pururi cântul ?...
Voi, moartelor nemuritoare,
Veniți, căci v-am găsit mormântul...
Veniți cu toate-n cimitirul
Ce-n biata-mi inimă-și deschide
Largi porțile să vă primească...
Veniți, schelete călătoare,
Veniți, sărmane Danaide,
Cu buze calde-nsîngerate ca-albastru-n ceasul înserării !

Celei care minte

Et fais-moi des serments que tu rompras demain.¹

PAUL VERLAINE

Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mîine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul
Și nu ești prima vinovată !...

În cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint,
Am ars miresme-otrăvitoare în trepieduri de argint,
În pat ți-am presărat garoafe
Și maci —
Tot flori însîngerate —
Și cu parfum de brad pătat-am dantela pernelor curate,
Iar în covorul din perete ca și-ntr-o glastră am înfipt
Trei ramuri verzi de lămîiță
Și-un ram uscat de-Eucalipt.

Dar iată,
Bate miezul nopții...
E ora cînd amanții,-alt'dată,
Sorbeau cu-amantele-mpreună otrava binecuvîntată...
Deci vino,
Vino și desprinde-ți din pieptenul de fildeș părul,
Înfige-ți în priviri Minciuna
Și-n caldul buzei Adevărul
Și spune-mi :
Dintre cîți avură norocul să te aibă-așa
Cîți au murit
Și cîți blestemă de-a nu te fi putut uita ?...

¹ Și fă-mi jurăminte pe care le vei călca mîine (fr.).

Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mâine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul
Și nu ești prima vinovată !...

Deci nu-ți cer vorbe-mperecheate de sărutări,
Nu-ți cer să-mi spui
Nimic din tot ce-ai spus la alții,
Ci tot ce n-ai spus nimănui.
Și nu-ți cer patima nebună și fără de sfârșit,
Nu-ți cer
Nimic din ce poetul palid
Cerșește-n veci de veci, stingher,
Voi doar să-mi schimbi de poți o clipă
Din șirul clipelor la fel,
Să-mi torni în suflet infinitul unui pahar de hidromel,
În păr să-mi împletești cununa de laur verde
Și-n priviri
Să-mi împietrești pe veci minciuna neprihănitelor
iubiri.
Și-așa, tăcuți —
Ca două umbre, trântiți pe maldărul de flori —
Să-ncepem slujba-n miez de noapte
Și mâine s-o sfârșim în zori !

Romanță fără muzică

În seara cînd ne-om întîlni —
Căci va veni și seara-aceea —
În seara-aceea voi aprinde trei candelabre de argint
Și-ți voi citi
Capitole din epopeea
Amantelor din Siracūza,
Citera,
Lesbos
Și Corint...
Și-n seara cînd ne-om întîlni
Te-oi întreba,
Ca și pe multe pe care le-am întrebat naintea ta :
— Voiești sau nu să fii a mea ?

În seara cînd ne vom iubi —
Căci va veni și seara-aceea —
În pat vom presăra buchete de trandafiri și
chiparoasă,
Ne vom închide-apoi în casă
Și vom zvîrli în stradă cheia...
Și-n seara cînd ne vom iubi
Te-oi întreba,
Ca și pe multe pe care le-am întrebat naintea ta :
— Voiești să nu mai fii a mea ?...

Și-n seara cînd ne-om despărți —
Căci va veni și seara-aceea —
Vom stinge flăcările-albastre din candelabre
de-argint,
Iar florile de chiparoasă și trandafirii-i vom presa
În cartea roză-a epopeii

Amantelor din Siracuza,
Citera,
Lesbos
Și Corint...
Și-n seara cînd ne-om despărți
Te voi ruga,
Ca și pe multele pe care le-am sfătuit naintea ta :
— Să-ți amintești c-ai fost și-a mea !...

Marș funebru

Vouă și lor

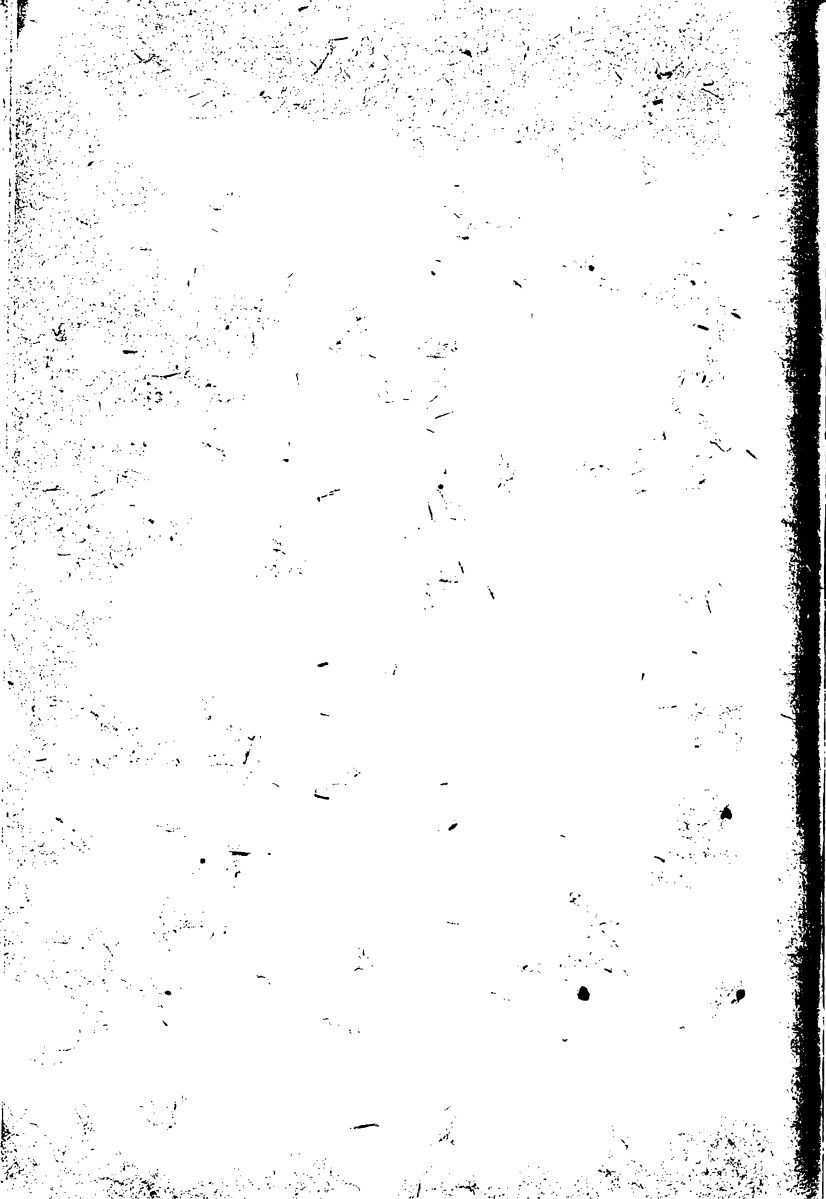
Voi, care le-ați iubit,
Voi, care le-ați cântat,
Voi, care le-ați pierdut,
Și-ați plîns,
Și le-ați uitat...
Și totuși le păstrați, ca-ntr-un breloc de-argint,
Și astăzi, fără voie, în suflet încrustată,
Icoana lor —
Icoana amantelor ce mint —
Cernită-n resemnarea regretelor de-alt'dată;
Voi, care le-ați pierdut,
Și-ați plîns,
Și le-ați iertat ;
De ziua lor,
Căci mîine e ziua tuturor,
Din cîntecele voastre cu care-alt'dată voi
Împrumutați eternul sclipirilor astrale
Femeii ce-ntîmplarea v-o trimisese-n cale ;
Din cîntecele voastre, cu care-alt'dată voi
Însufleteați nimicul eternului noroi,
Faceți un rug pe care drept jertfă s-aruncați
Tot ce păstrați în suflet, ca-ntr-un breloc de-argint,
Și-n cinstea lor —
În cinstea amantelor ce mint —
Dați foc minciunii-n care alt'dată vă-ncredeați,
Toți care le-ați iubit,
Toți care le-ați cântat,
Toți care le-ați pierdut,
Și-ați plîns,
Și le-ați iertat !...

Liturghii profane

(1908)

lui Zenovie Pîclișanu

Clopotele

Sună clopotele...

Sună clopotele-n depărtare.

Clopotele !... Clopotele !...

Cîte clopote să fie ?

Cîte voci nedeslușite mor în zori, iar noaptea-nvie ?

Cîte voci blestemă foamea zilelor din postul mare ?...

Clopotele, clopotele...

Tac și-n urmă sună iară.

Sînt trei clopote de-aramă, sau trei clopote

de-argint ?

Și ce Crist vorbește-n glasul clopotelor ce ne mint

De atîția ani de-a rîndul

Și la fel ca-n prima seară ?...

Ce nebun profet mai vine să ne spună că-i trimisul

Celui ce făcu pămîntul din nimic ?

Și ce minciună

Iar schimba-va fața lumii ?...

Sună clopotele,

Sună,

Ca și-n noaptea cînd surîse pentru prima oară

Sfinxul !...

Sunați, clopote de-aramă !

Sunați, clopote de-argint.

Vîntul să vă-nalțe cîntul tot mai sus,

Tot mai departe —

Să vă spulbere-n albastrul mîngîierilor deșarte

Și să vă sugrume glasul profețiilor ce mint.

În orașul cu trei sute de biserici

În orașul cu trei sute de biserici,
De trei ani,
Sună clopotele-ntr-una...
Și orașu-i plin de lume
Ce se-ntreabă :
— Unde-i sfântul ?...
Unde-i sfânta fără nume ?...
Pentru cine sună-ntr-una clopotele de trei ani ?...

Preoții-mbrăcați în negru, ca și cioclii,
De trei ani,
Încruntați privesc mulțimea albă adunată-n stradă,
Preoții-mbrăcați în negrul pasărilor mari de pradă
Tremură când văd mulțimea răzvrătită de trei ani !...

— Unde-i sfântul ?
Unde-i sfânta fără nume ?
Să ne spună,
Pentru cine sună-ntr-una clopotele de trei ani ?
Cui trimitem noi atâtea lumânări
Și-atîția bani ?
Unde-i sfânta iertătoare de păcate ?...
Să ne spună...

Și-ntrebările mulțimii răzvrătite
Se ridică
Ca și valurile mării frământate de furtună,
Și-n orașul cu trei sute de biserici

Parcă pică
Din văzduh amenințarea :
— Să ne spună... să ne spună...

.
.

În orașul cu trei sute de biserici,
De trei zile,
Nu mai sună nici un clopot — nici un clopot de
aramă ;

Și orașul cu trei sute de biserici,
De trei zile,
Pare-a fi pictat în dosul unui geam de panoramă !...

Götterdämmerung ¹

Or,
În ziua-aceea cerul, înnegrit de fum,
Părea
Un tavan de catedrală ce se năruie ;
Iar fumul
Din clopotnițele-aprinse
Deschidea-n albastru drumul
Altui fum mai greu, mai negru...
Și albastrul se-nnegrea...

Ard bisericile toate...
Ard *Credințele* bătrîne...
Ard *Cristoșii*
Și *Trecutul* —
Arde parcă lumea-ntreagă...
Ce *Nebun* venit de-aiurea nu putu să ne-nțeleagă ?
Ce-ndrăzneț aprinse focul ereziilor păgâne ?
Și ce nou *Profet* veni-va să clădească-n noi cuvinte.
Casa celui care n-are nici sfârșit,
Nici început ?...
Cine-o să ne-nvețe iară ce-am uitat —
Tot ce-am crezut ?...
Cine-o să ne ierte nouă ce-om greși de-aci nainte ?...
Cine-o să ne-ndrepte pașii spre *mai bine* ?
În război,
Cine-o să ne poarte-armata spre victorii ?
Și pe Mare

¹ Crepusculul zeilor (germ.).

Cine-o să le-arate calea iahucunilor călătoare?...
Cine-o să ne-adoarmă-n inimi teama zilelor

de-apoi ?...

• • • • •
• • • • •

Și mulțimea-nspăimântată.

Spre clopotnițele-aprinse

Se-ndrumează grupuri-grupuri...

Cei *Cuminți* privesc plângînd —

Plîng ca resturile unei colosale-armate-nvinse —

Iar *Nebunul* stă deoparte și zîmbește fredonînd:

— *Götterdämmerung* !...

La umbra crucilor de lemn

Trei cruci de lemn,
Trei cruci enorme de lemn, vopsit cu trei colori,
Păzesc pe marginea șoselei fîntîna celor credincioși...
Trei cruci, pe marginea șoselei,
Cu gesturi largi de mîini bolnave,
Opresc din druin pe călători
Și parcă-s trei spînzurători
De care-atîrnă trei *Cristoși* !...

Or, într-o zi,
Împinși de-aceiași fatal și funerar îndemn —
Ca două-armate, puse una în fața alteia — *Cuminții*
Se întîlniră cu *Nebunii*,
Copiii morților de mîne se întîlniră cu părinții,
Și-armatele-ncepură lupta la umbra crucilor de lemn.
Deoparte, flutura *stindardul Credinței* —
Alb,
Curat,
Ca *albul curat* al florilor de nufăr —
Iar *tricolorul Nebuniei*, închis cu grijă-n cîte-un
cufăr
De craniu omenesc,
Sta gata să-și desfășoare *tricromia*
La cea dintîi îngenuncheare a *albului imaculat*...

• • • • •

Și-ntr-un târziu —

Târziu de tot, când luna-ți pare o caravană-ntr-un
pustiu —

În locul crucilor ce-alt'dată opreau din drum pe
călători

Se deschideau trei gropi enorme
.

Și *tricolorul Nebuniei* adăpostea pe-nvingători !...

O, nu te-apropia de Mănăstire !

Ascultă cum sună clopotele-n turlă —
În turla albă-a negrei Mănăstiri ?...
Ascultă cum sună clopotele-n turlă,
Ca haitele de lupi flămânzi ce urlă ?...

O, nu te-apropia de Mănăstire,
Căci crucea ei
Și negrele-i zidiri
N-adăpostesc nici pace,
Nici iubire !
O, nu te-apropia de Mănăstire
Și nu te-ncrede glasului din turlă !

Ascunde-ți ochii-n palme
Și te-ndreaptă
Spre alt *Profet* decît spre cel de ieri —
Ce-ți pasă dacă nu știi ce te-așteaptă
Cînd *ce te-așteaptă* nu-i scris nicăieri ?

De vrei, ridică-ți brațele spre soare
Și, dacă poți, învață de la el
Ce-i fericirea vieții viitoare...
De vrei, ridică-ți brațele spre soare,
Și, dacă poți, prefă-te-n *Ariel* !...

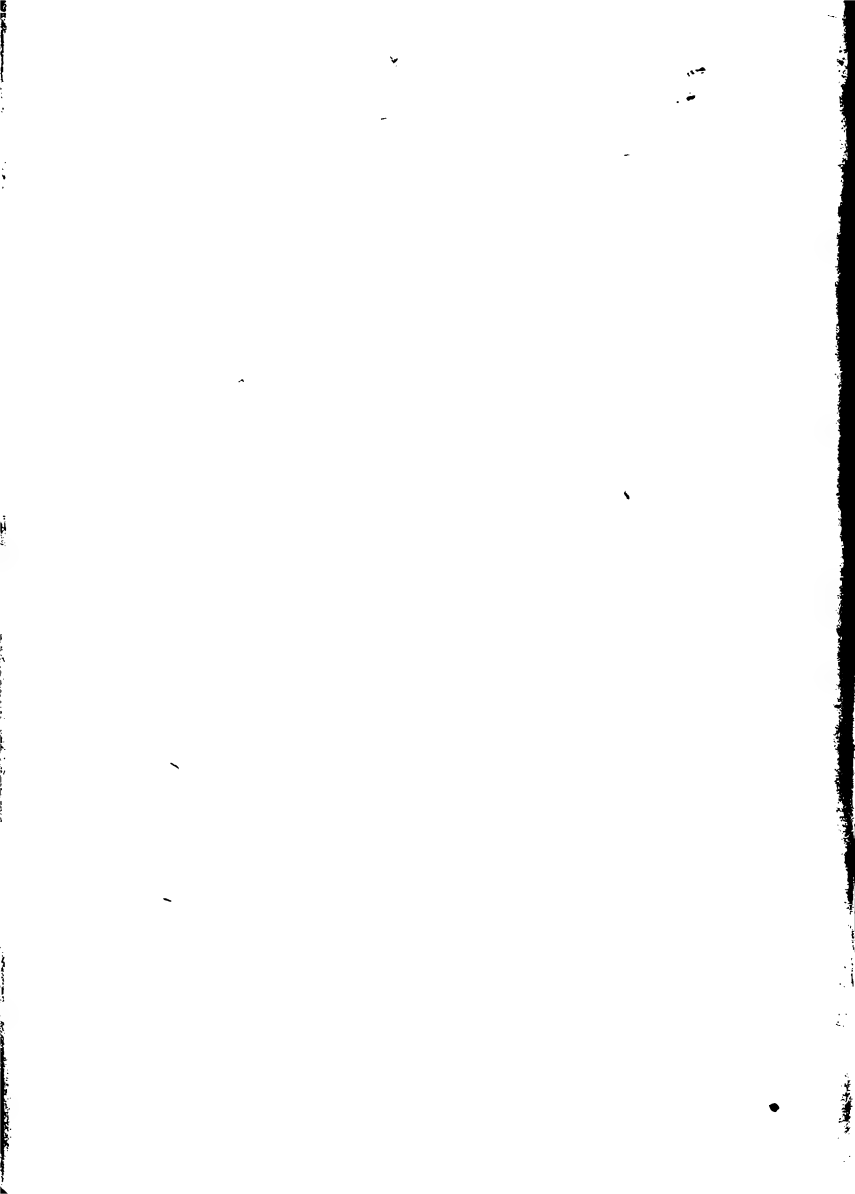
O, nu te-apropia de Mănăstire,
Căci crucea ei
Și negrele-i zidiri
N-adăpostesc nici pace,

Nici iubire...

O, nu te apropia de Mănăstire,

Căci clopotele care sună-n turlă

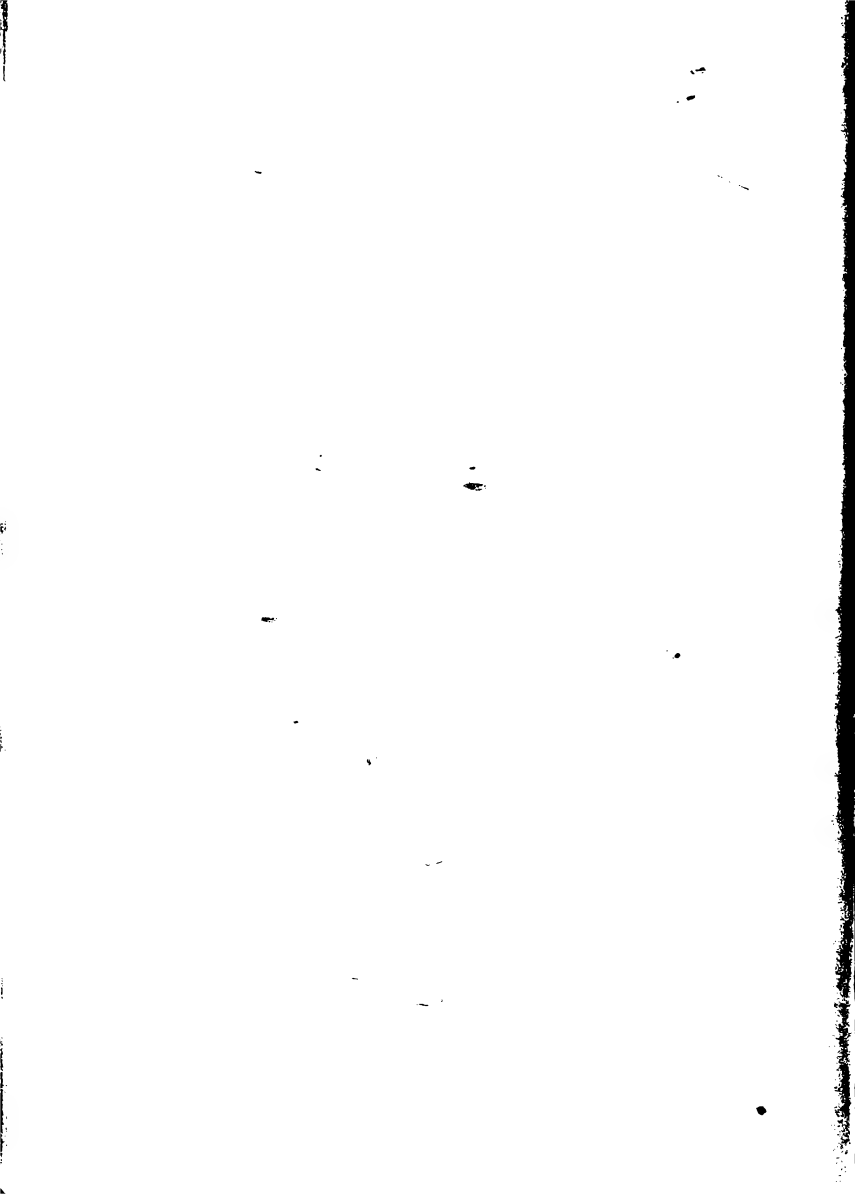
Sînt haitele de lupi flămînzi ce urlă !...

De vorbă cu mine însumi

(1913)

lui Tilică Ioanid

De vorbă cu mine însumi

Vorbesc cu mine însumi, cum aş vorbi c-un frate
Întors rănit din lupta cu zilele de ieri,
Şi parcă tot nu-mi vine să cred că n-am dreptate —
Că *El* şi *Eu* nu sîntem decît acelaşi frate,
Şi-aceeaşi rană-i doare pe ambii scutieri.

Armurile alt'dată pătate de rugină
Azi par mai sclipitoare decît oricînd,
Iar spada,
Încrucişată-n luptă de-atîtea ori,
E plină
De sîngele netrebnic al celor ce cad prada
Aceluiaşi proteic şi veşnic Torquemada.

Vorbesc cu mine însumi şi-mi zic :
— De ce mă minţi
De-atîţia ani de-a rîndul că tu eşti cel mai mare
Din toţi îmblînzitorii cohortelor barbare,
Că-n gestul tău palpită străvechile altare,
Iar vasta catedrală, zidită de părinţi,
Cu-ntreaga-i melodramă de dumnezei şi sfinţi,
O poţi schimba-ntr-o clipă,
De nu ţi-ar fi ruşine
De bărbile lor albe,
De mine
Şi de tine ?

Vorbesc cu mine însumi şi-mi zic :
— De-atîţia ani,
De cînd mă porţi spre-acelaşi sublim necunoscut,
De ce mă minţi cu-aceleaşi îndemnuri de temut

Și-mi profanezi credința cu-același prefăcut

Surîs —

Citit pe buze de josnici curtezani ?

De ce din armonia supremelor cîntări

Azi nu se mai aude decît grozavul urlat

Al celor ce se-neacă în descărcări de tunet

Departe,-n cine știe ce profunzimi de mări !...

.
.

Mă simt așa de singur, c-aproape-mi este frică

Să mai vorbesc cu mine,

Și-mi zic :

— Ascultă, frate,

Ascunde-ți rana,

Uită c-ai fost rănit și tu —

Tu, ce-ai strivit atîția ce nu se mai ridică —

Te scutură de greul armurii-nsîngerate ;

Iar celui ce te-ntreabă de-ți sînt sau nu-ți sînt frate

Răspunde-i : «Nu».

Ecce homo

Mic

Eu sînt o-mperechere de straniu
Și comun,
De aiurări de clopot
Și frămîntări de clape —
În suflet port tristețea planetelor ce-apun,
Și-n cîntece, tumultul căderilor de ape....

Eu sînt o cadențare de bine
Și de rău,
De glasuri răzvrătite
Și resemnări tîrzii —
În gesturi port sfidarea a tot ce-i Dumnezeu,
Și-n visuri, majestatea solarei agonii...

Eu sînt o-ncrucișare de harfe
Și trompete,
De leneșe pavane
Și repezi farandole —
În lacrimi port minciuna tăcutelor regrete,
Și-n rîs, impertinența sonorelor mandole.

Eu sînt o armonie de proză
Și de vers,
De crime
Și idile,
De artă
Și eres —
În craniu port Imensul, stăpîn pe Univers,
Și-n vers, voința celui din urmă Nenteles !...

Am plecat....

Necunoscutul mi-a zis : «Vino, te aștept».

Am plecat în explorarea unor semne de ntrebare

Și-am pășit cu majestatea ultimului înțelept

Pragul vechilor legende

Mîzgălite la-ntîmplare

Pe un colț de pergament !...

Paznicii nemărginirii mi-au deschis negrele porți,

Și-astăzi rătăcesc în golul dintre soare și pămînt...

Și ce-ncet mă duce vîntul —

Parcă-ar duce la mormînt

Cel din urmă mort al lumii,

Cel mai singur dintre morți.

Mă-nfășor în atmosfera cimitirelor din haos...

Cîte sînt ?...

Nu le știu decît noctambulii

Și poeții —

Cei ce n-au avut nici minte,

Nici credință,

Nici repaos,

Nici răbdarea să-și aștepte termenul obștesc al vieții.

Mă-nfășor în rozul-verde,

În albastrul-violet,

Și în aurul din soare,

Și-ntr-o clipă mă preschimb

Într-un nimb enorm —

Un nimb

Preursit să-mbrace fruntea primului Anahoret.

Mă topesc cu amintirea unei vieți trăite-n somn,
Mă-ntregesc cu nostalgia primelor îmbrățișări,
Și din cele două forme —
Cea de azi
Și cea de ieri —
Mă-ntrupez în al veciei și-al imensității *Domn !...*

Da...
Sînt Domnul celor veșnic plutitoare-n infinit —
Celor ce plutesc pe mare,
Celor ce plutesc pe vînt,
Celor ce plutesc în versuri,
În coloare
Și în cînt,
Celor ce plutesc de-a pururi după cum le-a fost ursit...
Da...
Sînt Domnul celor veșnic plutitoare-n infinit.

Porniseră cu toții în zori de zi...
Pe dealuri,
Pădurile albastre priveau spre răsărit —
Priveau cu lăcomia arhaicelor valuri,
Ce-așteaptă naufragiul întâiului pornit...

Porniseră cu toții în zori de zi...
Copiii
Purtau pe umeri prapuri de doliu,
Fredonînd
Versetele-nvățate din cartea-n care fiii
Desăvîrșesc doctrina părinților,
Și-n rînd
Cu ei,
Purtînd pe umeri un Crucifix enorm,
Bătrînii, triști ca umbra din ștersele contururi,
Pășeau tăcuți ca spectrul Pontifilor cî dorm
De veacuri în cavoul supremului *de-a pururi*...

Porniseră cu toții și luaseră cu ei
Întreaga moștenire de datini
Și credințe,
Și sclavi celui mai mare Evreu dintre Evrei,
Duceau cu ei povara eternei năzuințe...
Duceau cu ei povara culcatului pe cruce.
Și se-ntrebau bătrînii :
— De ce-i așa de greu,
El, ce și-a dat cuvîntul că-n veci ne va conduce,
El, cel de o ființă cu tatăl Dumnezeu ?...

Porniseră cu toții din țara n care morții
Trăiau, ca și-altădată, în cei rămași în viață —
Din țara-n care morții sînt Domni,
Iar pragul porții
E singura-ndrumare a celor care-nvață
Ce-i Binē,
Rău,
Mic,
Mare,
Etern
Sau trecător...

Porniseră cu toții din țara-n care-ai lor
Și ei
De-atîtea veacuri plîngeau fără să știe
De ce n-aveau în gloata de *Noi*, un singur *Eu*,
De ce-n întreaga țară, ca și într-o parodie,
Trăiau atîția *Apostoli*,
Și nici un *Prometeu* !...

Dar încotro ?
Spre care altare se-ndreptau,
Spre care-atotputernic,
Spre care-aproape-ascuns,
Nu se-ntrebase nimeni...
Pribegii nu știau
Decît că merg nainte... și atît li-era de-ajuns !...

Dar astăzi unul,
Mîine un altul,
Cei bătrîni
Însîngerău noroiul de-atîția-nsîngerat,
Și-nvinși de greul celui mai bun dintre stăpîni,
Mureau sub greul celui pe Crucifix cîlcat !...
Mureau ca și martirii din primele decenii,
Mureau cu mulțumirea că-n urma lor copiii

Vor duce mai departe funebrele vedenii
Și alte noi versete în cartea nebunii
Vor scri !..

• • • • •
• • • • •
Sărmani bătrâni !..

Copiii v-au trădat,

Căci prapurele negre demult le-au aruncat.

Din vechile versete n-a mai rămas nimic

Decît o parodie purtată-n pas de dric,

Iar peste cele patru simbolice cuvinte

Copiii și nepoții

Au mîzgălit cu sînge cuvîntul :

Înainte !..

Trec vagabonzii

lui George Arghirescu

Trec vagabonzii,
Trec stăpînii grădinilor fără stăpîni,
Trec antipozii fericirii patriarhalilor bătrîni,
Trec anonimii omenirii,
Trec corifeii poeziei și preistoricii gîndirii,
Trec regii primului dezastru și-nvinșii primului regret,
Trec vagabonzii —
Parodia nedumeririi lui *Hamlet*.

Voi nu i-ați cunoscut nici unul,
Dar ei pe voi v-au cunoscut,
Ei — cei goniți de cîinii voștri —
V-au cunoscut
Cînd v-au cerut
Ce nu le-ați dat,
Voi — sclavii primei rușini și-ai primului păcat...

Trec vagabonzii — însetații de cer,
De mări
Și de păduri...

Voi ce-i priviți cum trec pe-alături de voi,
Nepăsători
Și orbi,
Ca niște regi *Oedipi*,
Fiți mîndri
Că-n negrul vostru stol de corbi
S-au coborît de unde nu știți
Și-acești cîțiva răzleți vulturi...
Fiți mîndri și le-ntindeți mîna,
Și dacă v-o resping scîrbiți,

Voi — umiliți —

Îngenuncheați ca-n fața unor atotputernici iertători,

Căci vagabonzii sînt enigma eternului «*de-atîtea ori*»,

Și ei de-atîtea ori vă iartă,

De cîte ori îi necinstiți !...

Nocturnă

lui Eugen Lovinescu

Ce cap de *Rege-Saltimbanc* părea azi-noapte luna !
Un negru nor, ce desemna pe cer o spadă de Toledo,
Mînat de vînt, s-apropia
De saltimbancul ce rîdea...
Dar *Regele*-aştepta furtuna
Ca şi *Polonius*, tăcut şi nemişcat după perdea...

O spadă-ntinsă ameninţa regatul stelelor etern —
Şi totuşi, *Regele* rîdea... —
Rîdea voios,
Deşi pe cer,
Învinse, stelele piereau —
Piereau ca cei îngenuncheaţi
În faţa celor ce nu iartă,
Ca luptătorii dezarmaţi,
Pe care-nvingătorii-i poartă
De-a lungul ţărilor supuse
Prin sînge,
Foc
Şi fier !...

— Ia seama, Sire !
Regii sînt supuşi aceloraşi ursite,
Ca şi soldaţii morţi în lupte pentru capriciul unui *Rege* :

— Ia seama, Sire,
Cîntăreşte-ţi necîntăritele cuvinte,
Priveşte-n jurul tău soldaţii
Ce mor
Şi nu-ţi pot înţelege
Nici nebunia,

Nici plăcerea...

În glasul morților învață sentința care nu te minte,
Că *Regii* sînt, ca și soldații, supuși aceluiași ursite...
Și cruță-i, Sire, dacă vrei !...

Dar Regele privea spre ei

Nepăsător,

Privea spre stele, cum le stingea pe rînd furtuna...

Ce cap de *Rege-Saltimbanc* părea azi-noapte luna !...

Spre soare

Plutește drept înainte, și dacă pământul pe care-l cauți nu există încă, fii sigur că Dumnezeu îl va crea într-adins pentru a-ți răsplăti îndrăzneala.

REGINA IZABELA
CATRE CRISTOFOR COLUMB

Noi vom porni-ntr-o zi de sărbătoare
Spre-naltele contururi crenelate
Din care-nțiile priviri de soare
Își varsă-n vid imensa lor cascadă
Și-n care seara-și urcă resemnarea,
Cu gestul unei pasări mari de pradă
Ce-și pregătește-n taină răzbunarea
Învinselor aripi însîngerate.

Superbi, ca cei ce-nveșmîntați în zale
Porneau pe drumul Sfîntului Mormînt,
Noi vom porni-ntr-o zi de sărbătoare
Spre-naltele contururi feudale ;
Căci drumurile noastre duc spre Soare,
Și soarele prefăce *verbu-n cînt*.

Și vom porni cu-ntreaga majestate
A celor ce, pornind de nouă ori,
Purtară prin orașe-ndepărtate,
Mai mult învinși decît învingători,
Fantasmagoricele lor armate
De cai și călăreți halucinați,
Cu flori de crin pe mantii presărate
Și vulturi albi pe scuturi încrustați.

Spre soare deci — spre soarele de vară,
Monarhul orbitorului zenit...
El ne va strînge-armata răzlețită
Și-o va-ndruma din nou spre răsărit.
El va topi păpușile de ceară
Și gestul lui de bronz va desemna
În spațiu o Golgotă prăbușită
Și magilor de mîine-o nouă stea.

Romanța soarelui

lui Mihail Sadoveanu

Răsar,
Mă-nalt,
Cobor
Și-apoi dispar,
Și-apusul meu e totuși răsărit...
Sînt vagabondul zilei de-a pururi solitar —
Portret unic și veșnic, expus în infinit.

Cu magica-mi baghetă uriașe —
Stăpîna hotărîrilor eterne —
Deștept măturătorii albelor orașe
Și-adorm întîrziații negrelor taverne...

Dau fluviilor grații de reptile,
Dau mărilor priviri fosforescente,
Iar munților din zare, aspecte de gorile,
Și brazilor, pe coaste, poziții indecente.

Dau fructe noi smochinilor uscați.
Dau bronzului figură omenească,
Iar Regilor —
Pe socluri de marmură-nșirați —
Poruncitoare gesturi, ca-n veci să poruncească.

Iar cînd cobor,
Cînd caldă-nfiorare
Se zbate-n cupa recelui repaos,
Azbîrl sămînță nouă în vechile tipare
Și-ascult *Perpetuarea* cum fredonează-n haos !...

Glasul morilor

lui Grigore Tăușanu

Glasul morilor de apă,
Glasul morilor de vînt,
Glasul morilor severe care macină Romanța
Zilelor de miine,
Glasul dătător de pîine,
Care-mbracă-n alb veșmînt
Năzuința și speranța,
Glasul morilor severe care-ngroapă
Și dezgroapă
De sub piatră-același Cînt,
Glasul morilor de apă,
Glasul morilor de vînt,
Să-l asculți de dimineață pînă-n seară,
Ore-ntregi și zile-ntregi,
Să-l asculți supus ca-n clipa cînd vorbește inspirarea,
Să-l cunoști,
Să-l înțelegi,
Să-l înveți pe dinafară
Și să-l cînti și tu cu apa,
Și să-l cînti și tu cu vîntul,
Căci e glasul-n care Cîntul
Plămădește-ndestularea !...

Iar cînd noaptea amuțește glasul morilor,
Tîrziu,
Cînd prin scocuri, nemișcată, apa doarme ca-n sicriu,
Cînd prin aripi vîntul trece cu aceeași nepăsare
Suverană,
Ca prin pînza zdrențuită-a unei nave,
Și cînd piatra morii-ți pare

O pecetie domnească
Dezgropată din arhiva prăfuitelor hrisoave,
Tu să te gîndeşti la grîul care face să-ncolţească
Iarna,
De sub piatra morii, năzuinţa şi speranţa,
Şi să-ţi aminteşti de glasul care macină Roma
Zilelor de mîine —
Glasul dătător de pîine !

Romanța iahturilor

Iahturile albe,
Iahturile roșii,
Iahturile negre,
Iahturile celor înfrățiți cu marea,
Înfrățiți cu vîntul
Și cu resemnarea —
Iahturile vieții
Ancorară-n port
Dimineața-n clipa cînd cîntau cocoșii.

Iahturile albe ancorară-n dreapta,
Iahturile roșii ancorară-n stînga,
Iahturile negre ancorară-n mijloc.

Iahturile albe aduceau cu ele
Cîntece și-ovații,
Marșuri triumfale,
Pilde de-ndrăzneală și de vitejie,
Toată chintesența unei generații,
Tot ce cîntă glonțul,
Tot ce scrie spada —
Clipa ce-nfrățește
Sîngele cu ploaia,
Rana cu zăpada.

Iahturile roșii aduceau cu ele
Vaiete și lacrimi,
Flamuri sfîșiate,
Scuturi găurite,
Săbii ruginite
Și armuri pătate

De noroi și sînge,
Și figuri schiloade,
Mute

Și-ncruntate —

Mute ca sentința luptelor pierdute,
Triste ca fantoma gloriei defuncte.

Iahturile negre aduceau cu ele
Liniște deplină,
Miros de tămîie,
De făclii de ceară
Și de flori funebre,
Pe catarguri două flamuri lungi de doliu
Și pe bord stigmatul stinsului orgoliu.

Dar după trei zile
Și după trei nopți,
După trei apusuri
Și trei răsărituri
Iahturile negre morții-și debarcă ră;
Pe cînd cele albe
Și cu cele roșii
Ancorele grele greu le ridicară
Și din port plecară
Dimineața-n clipa cînd cîntau cocoșii.

Încotro ?
Spre care țărmuri depărtate ?
Încotro ?
Spre care zări însîngerate ?...
Încotro ?
Spre care lupte-apropiate ?...
Unele spre dreapta,
Altele spre stînga,
Iahturile vieții iarăși au pornit...
Dar în largul mării
Iahturile albe

Și cu cele roșii,
Iahturile celor înfrățiți cu marea,
Înfrățiți cu vîntul
Și cu resemnarea —
Iahturile vieții
Naufragiară
Dimineța-n clipa cînd cîntau cocoșii!...

Romanță nordică

lui Mihail Samarineanu

În portul blond al unei mări din Nörd,
Au debarcat corsarii bruni din Sud.
Și-n portul blond al unei mări din Nörd,
Greoaiele otgoane se aud
Cîntînd barbar, cîntînd în dezacord
Cu albatroșii tristului fiord.

În portul blond bătrînii mateloți
Privesc tăcuți la noii debarcați,
Și-n portul blond bătrînii mateloți
Par mîște blonzi copii, înfiorați
De cîntecele brunilor piloți,
Încremeniți cu mîinile pe roți.

Artiști pribegi și oaspeți nepoftiți,
Bătuți de vînt și-adesea de noroc,
Artiști pribegi și oaspeți nepoftiți,
Corsarii bruni repetă-același joc,
Și-n porturile blonde-abia sosiți,
Pornesc din nou și-n veci netălmăciți.

Și-n timp ce-albastrul mării uniform
Le-adoarme-n cînt tristețile de ieri,
Și-n timp ce-albastrul mării uniform
Deșteaptă-n ei eterne primăveri,
În portul blond, ca-ntr-un ghețar enorm,
Autohtonii tremură... și-adorm !...

Prin gările cu firme-albastre

lui Emil Gîrleanu

Tristețea trenului ce pleacă
Noi n-am trăit-o niciodată,
Căci — călători ades cu trenul —
În clipa cînd plecăm din gară,
Noi stăm pe loc —
Doar trenul pleacă !...

Doar trenul pleacă,
Trenul singur
Ne poartă nerăbdarea mută,
Bagajul visurilor noastre
Și setea noilor senzații,
Pe infinite paralele,
De-a lungul verzilor plantații
De mătrăgună și cucută,
Pe schela podurilor albe,
Prin noaptea negrelor tunele
Și gările cu firme-albastre !...

Doar trenul pleacă,
Trenul singur
Respiră,
Cugetă,
Vorbește,
Și-n forța aburilor cîntă
Viteza roților ce crește...

Doar trenul singur se frămîntă,
El singur urcă
Și coboară —
Reptilă neagră ce-mprumută

Aripi de liliac ce zboară
Și glas de cobe ce-nspăimîntă !...

Doar trenul singur se-nfioară
De-atîta veșnică povară,
El singur poartă mai departe
Pachetele-omenești, culcate
Ca-ntr-un muzeu de statui sparte,
Pe bănci de pluș capitonate !...

Doar trenul suferă ofensa
Sclaviei negrilor «ad-hoc»,
Ce poartă-n lectici mai departe
Pe cei născuți să stea pe loc !...

El singur,
El,
Și numai trenul,
Creează-n urma lui distanța,
Monotonia
Și refrenul
Din care ne-adăpăm speranța
Toți călătorii spre *mai bine*...

Și numai el,
Doar trenul singur,
Doar trenul știe-anume cine
Și cîți din cei plecați aseară
Putea-vom mîine,-n zorii zilei,
Bagajul visurilor noastre
Să-l presărăm, din suflet iară,
Prin gările cu firme-albastre !...

Romanța regelui

lui Anibal Teodorescu

Sonore, regalele lacrimi, se sparg de bazaltul sonor...
Sub bolțile negre, pătate de-albastrul tîrzii-nserări,
Cristalul regalelor lacrimi expiră, ca-n stinsul ecou
Al stelelor albe, desprinse din vastul, eteric decor...
Și regele plînge-n cavou —
Și regele plînge-n cavoul eternelor lui așteptări !...

Poporul așteaptă afară... Poporul țipă și-l cheamă
Pe rege, însă, din larma atîtor sonore chemări,
Nu-l mișcă decît însetata dorință — să-l scuipe
din nou,

Și iar să se-nchidă-n cavoul cu gratii
Și porți de aramă...
Și regele cîntă-n cavou —
Și regele cîntă-n cavoul eternelor lui aiurări !...

Și lungile zile de vară trec leneș, ca berzele-n zbor...
Sub bolțile negre, pătate de-albastrul tîrzii-nserări,
O lacrimă-aproape uscată expiră-ntr-un ultim ecou,
Și pașii sandalelor rupte adorm pe bazaltul sonor...
Și regele moare-n cavou —
Și regele moare-n cavoul sfîrșitelor lui așteptări !...

Pastel de toamnă

Toamnă, noapte, plouă !...
Trei drumeți sosesc
Uzi ca trei cadavre scoase dintr-un lac.
Trei drumeți în fața porții se opresc
Și-apoi bat...
De-a lungul gangului răsună
Un cuvânt
Și-n urmă, altul :
Noapte bună !
Și pe urmă tac.

Nu răspunde nimeni...

Trei drumeți așteaptă
Muți ca trei schelete ce-și cată mormîntul.
Ploaia cade deasă, repede și dreaptă,
Deasă ca nisipul,
Repede ca vîntul,
Dreaptă ca săgeata...

Și drumeții-așteaptă.

Și se face ziuă...
Trei drumeți pornesc
Albi ca beduinii vastelor Sahare,
Trei drumeți *Castelul morții* ocolesc,
Și tăcuți,
Prin fața celor ce-i privesc,
Trec ca neființa nopților polare
Și se pierd în zare
Ca trei iahturi albe, mute, călătore !...

— Cine-au fost drumeții ?

Cine i-a trimis

Să ne bată-n poartă și să ne deștepte,

Să renvie glasul umedelor trepte

Și să ne-nterupă nentreruptul vis ?...

Cine-a fost nebunul care i-a trimis ?

Nu răspunde nimeni !...

Straniile umbre s-au pierdut în zare...

Toamnă, ziua, soare !...

Pastel bolnav

doctorului Ionescu-Mihăești

Ce primăvară tristă și ce spital tăcut !...
Bolnavii albi, ca albul pereților,
Privesc
Nencrezători spre soare —
Bizar necunoscut —
Pe care întâia oară acum parcă-l zăresc.

Ce primăvară tristă și ce spital tăcut,
Cu scările tocite
Și sălile pătrate,
Prin care pașii parcă vorbesc de cei de ieri —
De cei aduși pe brațe
Și scoși întinși pe spăte,
De cei trecuți de pragul supremei mîngîieri.

Ce primăvară tristă și ce spital tăcut !...

Ferestrele deschise spre soare parcă vor
Să strîngă-n brațe-ntreaga căldură
Și lumină,
În timp ce condamnații tăcuți, din patul lor,
Fac semne desperate...
Și doza de chinină
Alunecă pe gîtul pierduților
Ce vor
Să-și schimbe-apropiatul sfîrșit în început.

.
.

Ce primăvară tristă și ce spital tăcut !...

Pastel mecanic

lui George Oprescu

Monocromia dezolantă a unei dimineți ploioase
Mîngîie agonia tristă, dar gravă-a unui tren de marfă,
Ce-și fluieră impertinența prin trei supape ofticoase
Și urcă panta-n resemnarea bemolilor ce mor pe harfă
Într-o capelă funerară.
Cu miros de făclii de ceară
Și vagi parfumuri de tămîie,
Eau de Cologne
Și chiparoase.

Pe Valea Oltului
Sau poate pe Valea Prahovei...
Decorul
E-același peste tot cînd plouă.
Și-aceleași agonii profane
Schîțează orice tren de marfă
Cînd vrea să calchieze zborul
Expreselor ce urcă panta cu grații de aeroplan...
Aceleași agonii banale
Și-același *trio* de semnale
Imploră mila dimineții
Și plictisește călătorul...

Monocromie verde :
Munții și brazii par de mucava —
E pașărea dezolării și-a neputinței animale,
Ce-și urcă adeseori Calvarul, cu trenu-alături, pe
E parodia fanteziei și-a inspirărilor vasale... șosea.

Pastel mecanic —

Năzuință

De artă nouă

Și știință —

Cézanne te-ar fi pictat într-altfel,

Eu însă te-am văzut așa !...

Cînta un matelot...

lui V. Demetrius

Cînta un matelot la proră,
Și imnul lui solemn plutea
Pe-ntinsul Mării Marmara,
Ca-ntr-o cetate spaniolă,
Cînd orologiul din cupolă
Anunță fiecare oră
Printr-un preludiu de mandolă...

Cînta un matelot la proră
Și marea nu-l înțelegea.

Cînta un matelot la proră.
Un singur matelot cînta.
Și totuși, vocea lui sonoră
Părea, pe iahtul ancorat,
Un cor solemn de preoți tineri,
Ce-ngroapă-n noaptea Sfintei Vineri
Un nou profet crucificat
Pe-o nouă Golgota...

Cînta un matelot la proră
Și-ntregul echipaj dormea.

Cînta un matelot la proră.
Dar ce lunatic l-asculta
Și cine cîntu-i repeta
Din largul Mării Marmara,
Cînd mateleții toți dormeau
Și marea nu-l înțelegea ?...

Cînta un matelot la proră
Și-n larg sirenele plîngeau !...

Cristos a înviat

părintelui Petre Partenie

Azi-noapte mi-a bătut în geam
o mîna nevăzută...
Vai ! mîna ce-mi bătea în geam
o cunoşteam.
Era poema întreruptă
demult,
din vremea cînd eram
eu însumi mîna nevăzută
ce-azi-noapte mi-a bătut în geam.

Bătea grăbită ca şi cum
m-ar fi chemat în stradă-afară...
Bătea-ndrăzneată şi bizară,
şi loviturile-i păreau
cadente stranii de fanfară
ce-nsufleţite se-nălţau
din lumînările de ceară
pe rotogoalele de fum.

Şi-atîtea lumînări ardeau
în preajma vechii catedrale,
şi-atîţia ochi,
şi-atîtea frunţi,
şi-atîţi obraji şi buze pale
ca-ntr-un decor de feerie
pe sub portice străluceau ;
că mîna ce-mi bătea în geam
părea suprema frenezie
cu care gesturile-ncheie
o idee
într-un final de simfonie.

Un clopot grav ca un profet
părea că descifrează-n spațiu
nocturnul crucilor secret...

Un clopot grav ca un profet
vestea luminilor de jos
că *sus* e locul ocupat,
și scutierii lui Cristos
strigau :

«Cristos a înviat !»

■ . . . ■

Și mâna ce-mi bătea în geam
părea un târnăcop ce sapă
și profanează-aceeași groapă
pe-al cărui mort îl cunoșteam.

Cîntec de leagăn

pentru Evelyn Burillianu

Nani, nani...

Dormi în paza nesecatului izvor

De priviri

Ce te-nfășoară ca-ntr-o haină de mătase,

Nani, nani...

Ochii mării au vegheat întreaga noapte,

Și-acum dormi, căci obosește dorm și florile din vase,

Și parfumurile lor,

Toate, unul câte unul, pe-al tău leagăn se cobor.

Nani, nani...

Dormi în vraja-mpletiturilor de șoapte

Ce pătrund printre perdele

Și te-ndeamnă :

Dormi, căci somnul a cuprins de mult grădina —

Lacul,

nuferii,

castanii,

stînjeneii

și glicina —

toate dorm.

Dorm toate-n paza albelor priviri de stele...

Dormi și tu —

Prin candelabre, iată,-adoarme și lumina,

Dormi,

Și somnul tău să fie mai senin ca infinitul

Oglindit în necuprinșii ochi albaștri de femei,

Visul tău să fie visul Insulelor Boromee,

Visul tău să fie totul,

Tot, precum e răsăritul

Începutul celor bune și sfârșitul celor rele.
Nani, nani,
Dormi în paza Ursitoarelor,
Și anii
Să te-mbrace-n infinitul fericirii.
Nani... nani...

Părerî de rău, părerî de rău —
Stigmatel vechî, cicatrîzate —
În Domul sufletului meu
Pășiți solemn, înveșmîntate
În scumpe-odăjdîi de-Arhiereu...
Pășiți solemn, discret și rar,
Ca niște pîlcuri fragmentate
Dintr-un cortegiu funerar.

Părerî de rău, părerî de rău...

V-ascult în fiecare seară
Cum stați de vorbă cu trecutul,
Pe falsă nervîlor chitară
Vă descîfrez neprefăcutul
Îndemn spre cei fără de glas,
Iar cînd pe-al inimîi cadran
Pășiți solemn ca și tumultul
Și mitologicul Teseu,
Sacerdotalul vostru pas
Vi-l cadentez cu pasul meu —
Cu pasul meu profan.

Părerî de rău, părerî de rău —
Ecouri stînsel apocrîfel,
Și totuși plînel de ecou,
Voi sînteți negrele tarîfel
Pe care moartea le-afișează
În propriul meu cavou.

Romaņa necunoscutei

În fiecare zi de întâi mai, o necunoscută apare în balconul de marmură al palatului Versailles și, aplecîndu-se spre bazinul Latonei, cîntă :

Eu sînt ce n-a fost încă nimeni din toate cîte-au fost
Și sînt,
Sînt ritmul primelor senzații
Și gestul primului avînt,
Sînt simetria primitivă a două buze-mpreunate,
Sînt frenezia ancestrală ce-n lutul omenesc se zbate;
Sînt visul unei nopți de vară, trăit de sexe diferite,
Sînt ura falselor feline; surprinse-n perne adormite,
Sînt gama rozelor păcate transcrise-n magicul carnet,
Sînt prada bestiei,
Himera netălmăcitului poet,
Sînt spasmul,
Lenea
Și dezgustul efemeridelor ce mor
Și-accentul circumflex al vieții —
Al nimănui
Și-al tuturor !...

Lesbos mi-a dedicat un templu,
Citera, altul,
Iar Corintul
Mi-a dăruit Arhipelagul cu toate florile
Și-argintul
Monezilor cu efigia lui Eros-blond.
Din Orient,
Ovidiu m-a adus la Roma într-un sicriu de pergament,
Arabii m-au purtat în goana cămilelor,
Și caravana
M-a cumpărat de la Bassora

Pentru-a mă vinde-n Ecbatăna.

Florența m-a plimbat în taină prin parcul reșiilor
crini,

Verona m-a expus ca premiu

Într-un concurs de spadasi,

Veneția mi-a dat gondola,

Otrava,

Ștreangul

Și pumnalul,

Iar Vaticanului catolic i-am profanat pontificalul
Alcov de purpură.

Parisul m-a coborât pe bulevarde,

M-a exilat prin cafenele

Și prin modestele mansarde,

Iar restul marilor orașe moderne mă privesc cu milă —

O Vagabondă ce se vinde mulțimii

Pe monezi de-argilă !...

Eu sînt...

Dar nu...

Trecutu-mi spune că astăzi nu mai sînt nimic —

Nu sînt decît adresa scrisă indescifrabil pe un plie

Ce face-nconjurul planetei

Și-n fiecare-ntîi de mai

Își plînge Odissea-n parcul evocatorului Versailles.

Tu pari a fi venită dintr-un regat pustiu —
Regatul unor pete de umbre și lumini,
Pe care fantazia nebunilor ce scriu
L-a comparat cu visul aleelor de crini.

Cu ochii tăi — coloarea nimicului etern,
Coloarea nebuniei și-a crimelor iertate,
Coloarea voluptății și-a viciului, ce-aștern
În urma lor fanate petale de păcate;
Și părul blond, ca blondul spiralelor de fum
Ce conturează-n spațiu intenții senzuale,
Tu pari cuceritoarea *Amantului postum*,
Iar eu, părtașul celei din urmă Bacanale!

Tu pari ar fi venită dintr-un regat strein —
Pustiu ca discul rece și blond al lunii pline,
Pervers ca parodia anticului măslin
Și straniu ca surîsul defunctelor regine !...

Intr-un bazar sentimental

pictorului G. Pătrașcu

Strofe vechi, o mandolină,
Un Cézanne și doi Gauguin,
Patru măști de bronz :
Beethoven, Berlioz, Wagner, Chopin,
O sofa arabă, două vechi icoane bizantine,
Un potir de-argint, mai multe vase vechi de Saxa
pline
Cu mimoza, tamburine spaniole, lampioane
Japoneze, trei foteluri cu inscripții musulmane,
«*Fleurs du mal*» legate-n piele de Cordova,
Și pe pian :
Charles Baudelaire și-alături *Villiers de l'Isle-Adam...*

Toate sînt ca și-altădată...
O, bazar sentimental !...
Toate sînt ca la plecarea mea — dantelă și cristal...

Și cu toate-acestea, cîte tocuri nu-și lăsară forma
Pe covoarele-ți bogate de Buhara ?
Și-n enorma
Ta colecție de patimi, cîte buze nu-ncercară
Să-ți transcrie madrigaluri
Pe obrajii tăi de ceară ?...
Cîte tragice-nceputuri nu sfîrșiră-n simfonia
Mută-a lacrimilor ?...
Cîte nu pieriră-n veșnicia
Inutilului ?...
Căci noaptea cea dintîi fu cea din urmă,
Iar dorința ta... *nimicul* — și *nimicul* nu se curmă !...

Știu că m-așteptai pe mine...

Iată-mă, sosesc și-ți zic :

Te-nțîlesc înțîia oară... Tot ce-a fost n-a fost nimic,

Minte-mă din nou... Aprinde lămpioanele... Coboară

Transparentele... Dă-mi calmul și colorile de seară...

Dă-mi și buzele, și ochii, și...

«*Les fleurs du mal*» la fila

Trei sute treizeci și nouă : «*La mort des amants*»...

Dar mila

De amanții tăi ce-așteaptă pe trotuar plecarea mea

Mă-ntrupează-n cel de-alt'dată și...

Pe-araba ta sofa :

Cîntece-n surdină,

Gesturi,

Umbre,

Flori,

Et caetera !...

Va fi...

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai.
Cînd vei intra
În parcul meu,
Nisipul aleelor deșarte,
Îmbrățișînd pantofii tăi albi, va tresări...
La revederea celei venite de departe
Copacii vor zîmbi...
Ferestrele-mi închise se vor deschide iar,
Și-n vasele uitate pe albe etajere,
Buchetele uscate de alb mărgăritar
Vor palpita
Ca-n ascultarea unui demonic *Miserere* !...

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai.
Cînd vei veni,
«*Olimpia*» din cadru-i îți va surîde iar,
Ceasornicu-n perete va respira mai rar
Și mutele covoare, pe jos, vor tresări...
Demonul nebuniei va coborî din nou
Pe-albastrele sofale
Și albele dantele,
Aripa lui va stinge lumina-n candelabru,
Iar noi,
Sub ocrotirea tăcutelor perdele,
Postum ca și-ngropații de vii, într-un cavou,
Ne vom iubi-n parfumuri de brad și de cinabru.
Și-apoi...

Va fi într-o seară poate ca și-alte seri.
Va fi
O seară de octombre cu palpitări discrete
De frunze,

De imagini,
De pleoape
Și regrete...

Vai !... cea din urmă seară când tu vei mai veni
Va fi o aiurare de toamnă pe sfîrșite,
O aiurare-n versuri brodate pe-o batistă —
Simbolul despărțirii...

Și-atîta tot...

Și-apoi
Nu va mai fi nimica,
Nu va mai fi nici soare,
Nu va mai fi nici lună,
Nici stele căzătoare...
Și față de noi singuri,
Poate,
Nu vom mai fi nici noi !...

Romanța ultimei seri

Pe buzele-mi roșii port și-astăzi stigmatul
Dezastrelor mute din ultima seară...
Pe buzele-mi roșii — apusuri de vară —
Port urmele luptei pierdută-n palatul
Eternului *Mîine*
Și fostului *Ieri* !...

Mi-ai spus într-o seară că-i ultima seară !...
Vai !... Ultima seară ce trist se sfîrșea...
Te văd parcă și-astăzi învinsă,
Culcată,
Pe-acceași arabă și veche sofa,
Cu pleoapele-nchise,
Cu gura-nclăștată
Și mîinile-n cruce ca două stindarde
Salvate din focul cetății ce arde !...

Sărmană învinsă de însuși învinsul
Voințelor tale...
Supremă chemare
Ce-și pierde zigzagul în gesturi ce mor...
Lumină nocturnă de stea căzătoare...
Pe buzele-mi roșii privește stigmatul
Dezastrelor mute din ultima seară
Și-ascultă-ți a luptei stridentă chitară
Cum plînge,
Și-n urmă, cum moare-n palatul
Eternului *Mîine*
Și fostului *Ieri* !...

Sînt glasuri de clopot ce parcă te cheamă
Și glasuri de ștreanguri ce scîrțîie-n vînt...
Un glas de frînghie și-un glas de aramă
Se zbat împreună,
Și două sentințe
Topite sînt parcă-ntr-un singur cuvînt :
«*Amantul te minte*»...
«*Amanta te minte*»...
Și-n viață, același etern *Început*
E doar profanarea acelor *Sfîrșituri*,
Trăite
Și-apuse cu cei din trecut !

Romanța unui rege asiatic

lui Cuza Hotta

Pe soclurile albe de marmură,
Sculptate
De dalta unor meșteri aduși din alte țări,
Eternizate-n masca supremei nepăsări,
De-a lungul celor șapte alei
Întretăiate
De alte șapte-alei,
În parcul meu veghează o sută de femei —
O sută de amante pe care le-am iubit
Cu-atîta frenezie,
Că-n spasmele dorinței
În fiecare noapte sfîrșeam printr-un cuțit
Poemele-ncepute cu buzele și dinții.

Și-n parcul meu,
De-a lungul aleelor pătate
De lacrimi
Și de sînge,
La ora cînd amurgul colorile-și resfrînge
Pe goalele și albe statui imaculate,
Cobor,
Cobor eu singur din vastul meu palat,
Și buzele-mi aprinse cerșesc o sărutare,
Pe rînd,
La fiecare.
Da...
Eu — un rege care se roagă-a fi iertat —
Cutreier ca fantoma regretelor postume
Tăcutul parc cu șapte alei, întretăiate

De alte şapte-alei,
În care stau de pază o sută de femei —
Şi corpurile albe de piatră, nemişcate,
Le-ngenunchez cu gestul ;
Iar buzele-mi aprinse
Le-ngheţ cu sărutarea statuelor învinse.

Celei din urmă

Vous l'avez vue, la dame en noir¹...
JEHAN RICTUS

Ochii negri,
Părul negru,
Și-mbrăcată-n negru toată,
A trecut ca-nfiorarea unei umbre pe-nserate...
Cine-a fost fantoma-n doliu cu ochi mari de
dezgropată ?
Cine-a fost fantoma-n doliu la al cărei tragic piept
Palpita trei asfodele ca trei guri însîngerate ?...
N-o fi fost necunoscuta ce m-așteaptă
Și-o aștept ?...

A trecut...
Era-mbrăcată ca miresele lui Crist
Cînd coboară-ngîndurate albul treptelor tocite.
Ochii ei sorbeau apusul cu nesațul unui trist
Demon, smuls din întuneric
Și-aruncat în plină ziua —
Ochii ei, reflexul unor aiurări netălmăcite,
Se dublau ca-ntr-o supremă sărutare de adio.

A trecut...
Și-n urma celei ce purta cu ea secretul
Frazelor turburătoare de seninuri fără păță,
Am rămas să-i sorb parfumul
Și să descifrez regretul
Asfodelelor fanate ce-i căzuseră din piept...

¹ Voi ați văzut-o, doamna în negru... (fr.).

Cine-a fost fantoma-n doliu cu ochi mari de
dezgropată ?

N-o fi fost necunoscuta ce m-aşteaptă
Şi-o aştept ?...

Romanța Rozinei

Guerlain a botezat parfumul
«*Voilà pourquoi j'aimais Rosine*».¹

Guerlain a botezat parfumul
Extras din cupele de crin
Cu numele necunoscutei —
Boeme
Sau aristocrate —
În ale cărei bucle blonde,
Decolorate
Sau pudrate,
A cunoscut întâia oară
Parfumul cupelor de crin...
Guerlain a botezat parfumul
«*Voilà pourquoi j'aimais Rosine*».

Rozina...
Unde e Rozina ?
Un strop uitat într-un flacon
Se-ntreabă : Unde e Rozina ?
Un strop uitat într-un flacon
Schitează-n grota de cristal
Regretul cupelor de crin,
Ce-nstrăinate de grădina
Din care le-a cules o mînă
De trecător sentimental
Jertfesc blazonul florentin
Pe-o balustradă de balcon...
Guerlain a botezat parfumul
«*Voilà pourquoi j'aimais Rosine*».

¹ Iată de ce o iubeam pe Rozina (fr.).

Guerlain a cunoscut-o poate.
Dar cînd,
Și unde,
Și-n ce fel ?...
Guerlain a cunoscut-o poate
Și a iubit-o...
Dar Rozina ?...
Rozina l-a iubit pe el ?...
Parfumul lui *Guerlain* îmi spune
Că-n golul cupelor de crin
Divinizatele nebune
N-au picurat decît minciună
Și că Rozina-a fost... nebună !...
Și totuși, el o cîntă și-astăzi
În blondul cupelor de crin...

Guerlain a botezat parfumul
«*Voilà pourquoi j'aimais Rosine*».

Romanță policromă

lui Eug. Ștefănescu-Est

Nu-i cer nimic...
Și totuși, dacă-ar vrea —
O, dacă-ar vrea să-mi dea ce nu-i cer încă ! —
Ar face dintr-un lac o Marmara,
Și dintr-un melc, un Sfinx săpat în stîncă.
Nu-i cer nimic...
Dar dacă-ar fi să-i cer
Ce-aș vrea să am și ce-ar putea să-mi dea,
Aș picura-ntr-o cupă cu cter
Morfina
Și i-aș cere-apoi așa :

Dă-mi tot ce crezi că nu se poate da,
Dă-mi calmul blond al soarelui polar,
Dă-mi primul crepuscul pe Golgota
Și primul armistițiu planetar.

Dă-mi paradoxul frumuseții tale,
Dă-mi prorocirea viselor rebele,
Dă-mi resemnarea strofelor banale
Și controversa versurilor mele.

Dă-mi A.B.C. al vieții subterane,
Dă-mi simfonia flautelor mute,
Dă-mi tălmăcirea buzelor profane
Și rebusul icoanelor tăcute.

Dă-mi prețul primei victime-a femeii,
Dă-mi simbolul opalului și-agatei,
Dă-mi ritmu-nveninat al Salomeii
Și tusea-n *fa minor* a Traviatei.

Dă-mi *Spleen*-ul călătorilor pe apă,
Dă-mi spectrul verde-al zilelor de-apoi,
Dă-mi gravitatea morților spre groapă
Și comicul funebrului convoi.

Dă-mi tot ce-n prima clipă risipești,
Și tot ce-n clipa ultimă aduni.
Dă-mi fastul siluetelor regești
Și perspectiva casei de nebuni...

Nu-i cer nimic.

Și totuși, dacă-ar vrea —

O, dacă-ar vrea să-mi dea ce nu-i cer încă! —

Ar face dintr-un lac o Marmara

Și dintr-un melc, un Sfinx săpat în stîncă.

Litanii pentru miezul nopții

I

Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă...
A trecut de miezul nopții...
Iar duetul senzual
Orchestrat de fantazia unui Heliogabal
Pîlpîie-n finalul unei lumînări aproape stinsă.

Dormi, felină cu ochi stranii
Și cu pleoape cercuite
În colori evocatoare de fanate clematite,
Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă...

Culcă-ți capul pe risipa chiparoaselor strivite
De contururile-ți roze
Torturate,
Și-amorțite,
Și multiplicat-n visul unei Venere, desprinsă
Din anticul bronz al unei statui reconstituite.

Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă...

II

Dormi, felină torturată de-al duetului final...
Plimbă-ți degetele pale pe dantelele pătate -
De capriciul unor alte flori, de tine-nșingurate,
Și respiră-n vis parfumul parcului sentimental.

Și respiră infinitul ce plutește-n străvezii
Nori,
Din care plouă-n luptă hidromelul Walkyriei...
Dormi, felină torturată de-al duetului final...

Dormi, ca anticele statui mutilate de barbari,
Goală toată
Ca victima primilor amanți-corsari,
Uită binecuvîntarea gestului sacerdotal
Și-ntrupează-te-n Phryneea bandelor de mercenari.

Dormi, felină torturată de-al duetului final...

III

Dormi, felină saturată de-al eternului simbol...
Toate dorm.
Și-n juru-ți toate sînt absente.
Pe perete,
Miezul nopții-a-nchis chiar ochii
Neadormitelor portrete
Și-albul ochi al lumînării doarme-n stinsu-i rotogol.

Dormi cu buzele deschise, ca un filtru-n care porți
Deopotrivă-aceleași lacrimi pentru vii
Și pentru morți...
Dormi, felină saturată de-al eternului simbol...

Dormi, supremă frenezie de jăratie și scînteii,
Tu, ce-ți schimbi amanții-n preoți
Și pe preoți în Atei —
Dormi,
Și-n așternutul moale forma corpului tău gol
Să-mpietrească pe vecie «Crucea Sfîntului Andrei».

Dormi, felină saturată de-al eternului simbol !...

Triptic banal

I

*Viens pleurer si mes vers ont pu te faire rire.
Viens rire s'ils t'ont fait pleurer.¹*

TRISTAN CORBIÈRE

Prin curtea pavată cu plăci de bazalt
Răsună grăbiții pantofi de atlas,
Răsună ca stropii de ploaie ce cad,
Ce cad din înaltul și negrul pervaz,
Ce cad din pervazul patrat și înalt
Pe plăcile negre și verzi de bazalt.

Sînt singur...

Odaia-mi cu albii pereți
Îmi pare enorma cutie de brad
În care nebunul dresor de sticleți
Și-a-nchis favoritul...

Și pașii grăbiți

Răsună prin curtea cu plăci de bazalt,
Răsună grăbiții pantofi de atlas
Pe plăcile negre și verzi de bazalt,
Răsună ca stropii de ploaie ce cad
Și cîntă prin curtea cu plăci de bazalt
La fel cu-aripații nebuni cîntăreți.

Și alba-mi cutie enormă de brad

Se clatină parcă de-atîtea cîntări...
Ascult cum se urcă pantofii pe scări,
Se urcă spre mine —

¹ Să plîngi dacă versurile mele te-au putut face să rîzi.
Să rîzi dacă ele te-au făcut să plîngi (fr.).

Alesul sînt eu —
Și pașii se urcă,
Se urcă mereu
Spre cel din odaia cu albii pereți !...

• • • • •
• • • • •
Și nu mai sînt singur,
Și nu mai sînt eu.

II

C'est la femme qu'on aime à cause de la nuit.¹

VILLIERS DE L'ISLE-ADAM

Plouă...
Pe trotuarul negru felinarul desenează
O enormă violetă —
Violetă ca umbrelă japoneză ce-ncadrează
Chipul ei oval și palid
De nocturnă și cochetă
Magdalenă.

Plouă...
Pe trotuarul negru pașii ei se-ncrucășează
Cu grăbiții pași ai celor ce-o privesc
Și-apoi dispar.
Și tăcuta Magdalenă
Se strecoară ca noroiul
Ce dispăre în canalul deschis larg lîngă trotuar !

N-are vreme s-o-nsoțească nimeni,
Nimeni n-are vreme
S-o mai cheme...
Plouă, plouă...

¹ E femeia pe care o iubești din pricina nopții (fr.).

Și trotuarul ud sclipește printre case.
Ca o candelă aprinsă
La icoana Magdalenei păcătoase.

• • • • •
• • • • •

Nu știu cine ești
Și nu știi cine sînt —
Atît mai bine.
Hai cu mine...
Vom petrece-ntreaga noapte mîngîindu-ne cu dinții,
Ca felinele,
Și-apoi
Vom dispărea amîndoi,
Prefăcîndu-ne-ntr-un bloc —
Bloc de carne și de foc,
Plămădit de draci
Și-nchis
Pe vecie în infernul unei nopți de Valpurgis.

III

*Et tu me perdras, et je me perdrai,
Car je suis celle qui est perdue, sitôt trouvée.¹*

, MARCEL SCHWOB

N-ai fost cea dintîi,
Ești însă cea din urmă —
Și-i destul
Pentru-amanta celui care poate totul — tot ce vrea...
Am vroit să fii a mea ;
Și ai fost.

¹ Și tu mă vei pierde, și eu mă voi pierde,
Căci eu sînt cea pierdută, de cum a fost găsită (fr.).

Cît timp ?

Atîta cît am vrut...

Și-azi dacă pleci,

E că vreau să-și plimbe urma pe obrajii-ți albi și
reci

Dinții celor care-așteaptă,

Dinții celor care mușcă

Și distrug cu lăcomia tigrilor închiși în cușcă...

Du-te...

Strada te așteaptă, îți surîde și te cheamă,

Strada-ți zice : Vino,

Uită ce-ai fost ieri, căci azi ești alta,

Uită tot ce lași în urmă

Și te-ndreaptă fără teamă

Spre surorile-ți de mîine, ce tronează pe înalta
Piramidă-nfîptă-n centrul marelui oraș...

Privește

Cum te-așteaptă-n colțul străzii precupeții de
senzații !

Cîți sînt ?

Unul, doi, o sută ?...

Nu... sînt mii, și gloata crește

Ca tumultul de ovații...

Cea dintîi a fost uitată,

Cea din urmă-i așteptată,

Și-așteptarea îi excită...

Palidă sărbătorită,

Fii de-acuma deci a lor,

Fii de-acuma-nvingătoarea

Și învinsa tuturor.

Strofe pentru elementele naturii

(1930)

lui Ion I. Pillat

Strofe pentru lumină

•
Și se făcu lumină !...

Și iată-te stăpînă pe cei ce-aveau să fie stăpîni pe-treg pămîntul...

Și iată-te-mpreună cu ei, pornind de mîna, ca să-i deprinzi cu focul, cu ploaia și cu vîntul...

•
Și le-arătași albastrul însîngerat de soare, pădurile cu cedri și munții cu cărbuni, cîmpiile cu grîne și mările cu sare, livezile cu prune și iarba cu pășuni...

•
Și le-arătași viața multiplă-abia creată, și din pămîntul umed, treptat, treptat, cum naște și pasărea ce zboară și peștele ce-noată, și lupul rău ce urlă, și mielul blînd ce paște...

•
Și le-arătași puțința refugiului prin peșteri, și trestia să-și facă colibele pe lacuri, și cremenea cu care lucră primii meșteri, oțelul pentru sulii și lemnul pentru arcuri...

•
Și le-arătași minunea ce-nfiorează noaptea, pe cei ce dorm alături — strein lîngă streină — și taina-mpreunării, sortită-n ziua-a șaptea...

Și le-arătași urmașii...

Și se făcu lumină !...

Strofe pentru foc

Cînd Prometeu te-a smuls din mîna atorputernicului Zeu, îmbogățind cu-o jertfă nouă altaru-arhaicelor mituri, el n-a știut că — drept răsplată — în urma lui, alt Prometeu îi va reduce sacrificiul la o... cutie de chibrituri...

Deși-ai rămas același veșnic, nu ești același niciodată și nici nu porți același nume cînd construiești sau cînd distrugi, sau cînd — trăindu-ți moștenirea fatală și ~~in~~enduplecată — presari în urma ta blesteme sau faci să ți se-nalțe rugi...

Nu ești același niciodată...

Nici cînd despici copacii-n două, nici cînd pătrunzi din casă-n casă, amenințîndu-ne avutul, și nici cînd — strînși în jurul vetrei — ne dai ades prilej și nouă să stăm de vorbă cu bunicii, cu morții scumpi și cu trecutul...

Și totuși tu ești deopotrivă și cobeia noastră, și norocul. Și-oricare-ar fi voința Celui-de-Sus, te binecuvîntăm, deși din darurile vechii mitologii tu singur — Focul — nu ne-ai fost dat de bunăvoie și-a trebuit să te furăm...

Strofe pentru vînt

Nu te cunoaștem nimeni !...

Și totuși, te simțim cum mergi cu noi alături, pe
cîmp și prin orașe, și cum îți schimbi ființa — proteic
anonim — cu suflet de duhovnic și gesturi de cra-
vașe...

•

Nu te cunoaștem nimeni !...

Dar știm că tu respiri prin noi și-n orchestrarea
naturii, cînd s-agită, tu ești cînd piculina cu scurte
ciripiri, cînd toba unisonă cu răcnete de vită...

•

Nu te cunoaștem nimeni !...

Dar știm că ne ești frate, deși, mergînd alături,
rămînem tot străini, și cînd ne mîngîi fruntea și hol-
dele bogate, și cînd ne smulgi copacii din cîmp și din
grădini...

•

Cînd negrele corăbii cu pîntecele pline te simt în
pînze, gata cu ele să pornești, noi știm că-ndestularea
sosește, și cu tine sosesc și matoșii, și noile povești...

•

Și tot așa, pe dealuri, cînd morile-și iau zborul, și
aripile-ți cîntă un imn de preamărire, noi știm că
Don Quijote e-nvins, și-nvingătorul ești tu, ce ne-a-
duci piine, belșug și fericire.

Strofe pentru ploaie

Imperativă și sonoră ca un final de tamburină, când fulgerile vagabonde te prind și-ți sfîșie veșmîntul, cobori spre noi, cu lăcomia păgîină, caldă și felină a unor buze pătimăse, ce-ar săruta întreg pămîntul...

Pe-acoperișurile roșii, deștepți orchestrele stridente — alarma ftizicelor goarne și tusea tobelor gripate — în ritmul cărora, pe stradă, trec nesfîrșite regimente, ce smulg aplauze compacte și aclamări halucinate.

Pe zidurile vechi de case și pe trotuarele murdare, presari miresmele aduse din necuprinsuri fără pază, și sub cupola cenușie, ființa ta multiplă pare un gest de Arhiereu ce iartă, și-n urmă binecuvîntează.

Pădurile bătrîne-și cască spre tine gurile-nsetate, iar cîmpul răscolit de oameni și rumenit adînc de soare te-nghite lacom...

Și de-a lungul șoselelor kilometrate, tu pari un șir de caravane ce duc Saharei de mîncare.

Strofe pentru zăpadă

Mireasă-a brazilor geometrice și-a brazdelor însă-
mîntate — solemnitățe albă, rece, fatală, mută și di-
vină — tu vii cu grații de Madonă sau de Fecioară
bizantină și pleci cu gesturi de bacantă, stigmatizată
de păcate.

Nu te dorește-aproape nimeni, deși te-așteaptă toți
să vii... Și frumusețea ta bizară n-o cîntă nimeni, de-
cît, poate, îndrăgostiții de imagini abstracte și ima-
culate — cumiții tăietori de lemne și nebulatecii
copii.

Și totuși, cînd cobori — suspectă, insinuantă și egală
— pe cîmp, pe arbori și pe ape, pe străzi, pe case și
pe noi, tu schimbi în plămuiți lunare întreaga pastă
de noroi, iar pe Maria din Magdala o-mbraci în pe-
plum de vestală.

Și-n timp ce toți, deopotrivă, pigmei și umiliți,
simțim puterea-ți magică ce-ngheață, distruge, arde
și creează, doar ciorile sacerdotale te mai insultă și-ți
pătează — cu ieroglificele lor negre și stranii — albul
unanim.

Strofe pentru întunec

După fiecare act al tragediei, tu cobori banal ca o cortină, și din spasmul agomei de lumină împrumuți aspecte noi monotoniei.

●

Întunec... Întunec... Întunec !...

Cu veșmîntul tău de doliu sau de gală, tu-nfrățești o noapte boreală cu orchestra unui dirijor isteric...

●

Tu unifici adevărul cu minciuna, tu amesteci frumusețea cu urîtul și-ntragești prezentul cu trecutul, cînd nimicul și cu totul făceau una...

●

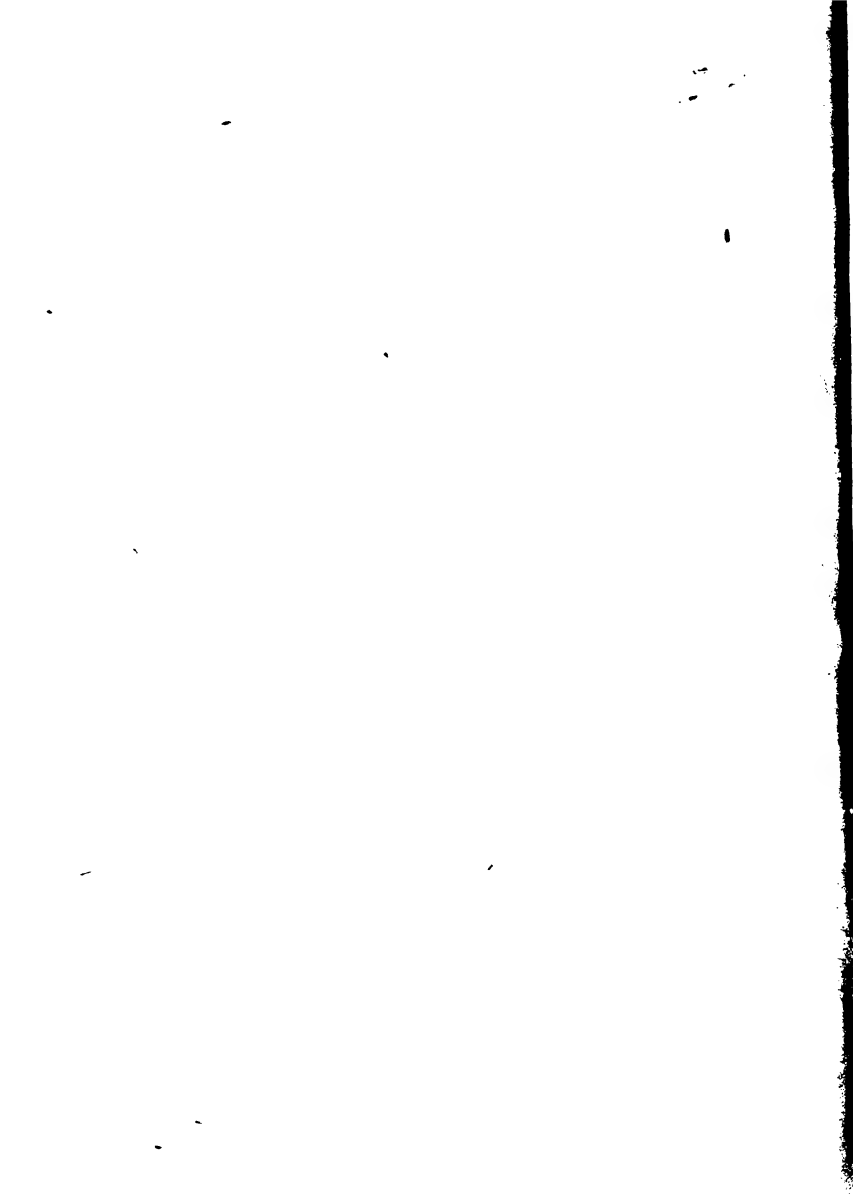
Ca o pleoapă obosită, sub povara unei lacrimi în crustate între gene, tu te naști și te cobori alene, alternînd asfaltul cu Carrara !...

●

Întunec — frate bun cu nebunia, cu iubirea, cu păcatul și cu crima — tu ești ritmul infinitului și rima, ce ne legi în somn cu veșnicia.

**Strofe pentru
cele patru anotimpuri**

(1930)

Primăvară inutilă

lui Adrian Maniu

Sufocată de viața cu program
Și de-același «va urma» cotidian
Al savanților cu barbă, cu șoșoni și ochelari —
Pedagogi și profesori octogenari
De algebră, geografie și pian —
Primăvara
A izbit cu pumnu-n geam
Și-a fugit din pension
De la «Notre-Dame de Sion».

I-am citit isprava-n calendar
Și-am pornit altădată după ea
S-o-ntîlnesc în Cișmigiu
Sau la Șosea,
Cum făceam alt'dată-n fiecare an,
Cînd eram și eu ca ea — un licean
Cu frecvența cursurilor pe... trotuar...

Dar de data asta, nu știu cum,
N-am dat nici măcar de urma ei pe drum...
Poate n-am mai cunoscut-o eu...
Poate drumul ei și drumul meu
S-au schimbat de mult,
Și-acum
Nu mai fac același drum...

Sau pe drumul de la Ateneu
Pînă la Șosea
Și hipodrom
Primăvara n-a-ntîlnit în capitală nici un om
Să-i ureze ca pe vremuri «bun sosit».

Și probabil că de ciudă în oglindă s-a privit,
Și-a dat seama c-a visat,
C-a spart geamul doar în vis
Și că visul evadării n-a fost vis adevărat !...

Primăvară, primăvară,
Inutila mea fecioară,
Nu cumva te-ai sinucis ?...

Vara în capitală

pictorului Camil Ressu

Au plecat bucureștenii toți la băi
Și cu Vara n-au rămas în capitală
Decît morții și gardiștii...
Iar pe străzile pustii și prin odăi —
Praful ce se-ngroașă zilnic,
Și-n covoare —
Moliile cu prezența lor fatală
Și cu veșnica lor poftă de mîncare...

De urît că n-are ce să vadă
În monumentală noastră capitală,
Vara umblă toată ziua-n pielea goală
Prin apartamente-nchise
Și pe stradă —
De la Parcul Carol la Șosea
Și de la Șosea la Cotroceni,
Însoțită de o droaie de țigani
Și de olteni,
Care vînd cireși, rahat și limonadă
Și-o poftesc să cumpere și ea...

Vara însă-i fată de la țară —
Bleagă și prostuță ca o oaie —
Nu știe că-n capitală
Este și-o «Baie centrală»,
Și cînd simte că-i zăduf din cale-afară
Se răsfăță-n Dîmbovița cît îi place,
Ca Suzana clasică, la baie...

Iar pe mal, gardiştii — cască-gură —
O mănîncă cu privirea lor şireată,
Ca bătrînii poftitori de trup de fată,
Şi se-ntreabă :
Ce să-i facă ?...
Să-i dea pace,
Sau s-o vîre-n beci la prefectură ?...

Cu Toamna în odaie

lui Dion Mardun

Mi-a bătut azi-noapte Toamna-n geam,
Mi-a bătut cu degete de ploaie...
Și la fel ca-n fiecare an,
M-a rugat s-o las să intre în odaie,
Că-mi aduce o cutie cu «Capstan»
Și țigări de foi din Rotterdam...

Am privit în jurul meu și-n mine :
Seba rece,
Pipa rece,
Mîna rece,
Gura rece...

Doamne !... Cum puteam s-o las să plece ?
Dacă pleacă, cine știe cînd mai vine ?
Dacă-n toamna asta, poate,
Toamna-mi bate
Pentru cea din urmă oară-n geam ?
*«Dormez-vous la peine d'entrer, Madame...»*¹

Și femeia cu privirea fumurie
A intrat suspectă și umilă
Ca o mincinoasă profeție
De Sibila...

A intrat...
Și-odaia mea-ntr-o clipă
S-a încălzit ca un cuptor de pîine
Numai cu spirala unui fum de pipă
Și cu sărutarea Toamnei, care mîine
O să moară... vai !...
Bolnavă de gripă...

¹ Da-ți-vă osteneala să intrați, Doamnă (fr.).

De vorbă cu Iarna

lui Ion U. Soricu

M-am întâlnit cu Iarna la Predeal...
Era-mbrăcată ca și-acum un an,
Cu aceeași albă rochie de bal.
Păstrată vara sus, pe Caraiman...

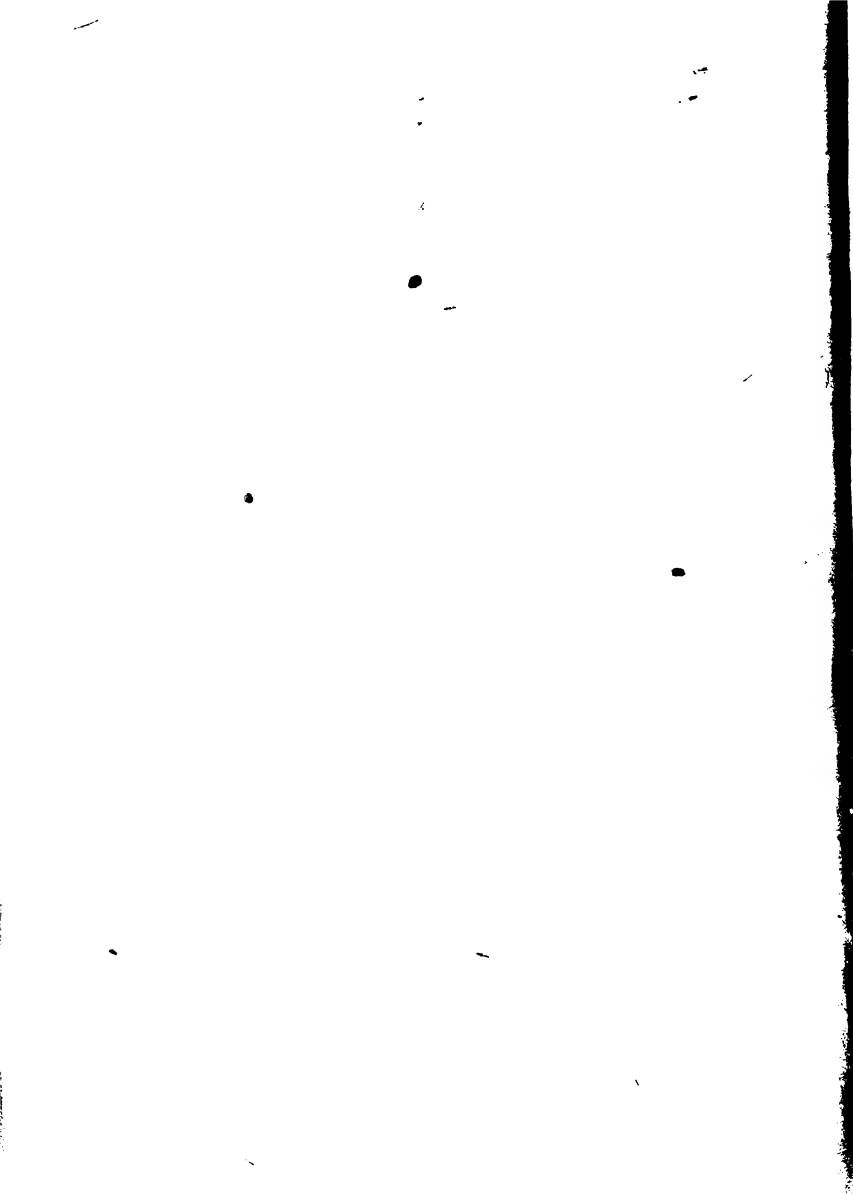
Călătoream spre țara unde cresc
Smochine, portocale și lămii...
Eram într-un compartiment de clasa I,
Cu geamul mat, pietrificat de ger,
Și canapeaua roșie de pluș,
Sub care fredona-n calorifer,
Sensibil ca o coardă sub arcuș,
Un vag susur de samovar rusesc...

Și-am coborât în gară, pe peron,
Să schimb cu iarna cîteva cuvinte..
Venea din Nord,
Venea din Rosmersholm —
Din patria lui Ibsen și Björnson,
De-acolo unde, n loc de soare
Și căldură,
Înfrigații cer... Literatură...

Și m-a convins c-acolo-i mult mai bine
Decît în țara unde cresc smochine,
Curmale, portocale și lămii,
Și din compartimentul meu de clasa I

M-am coborât ca un copil cuminte
Și m-am întors cu Iarna-n București...

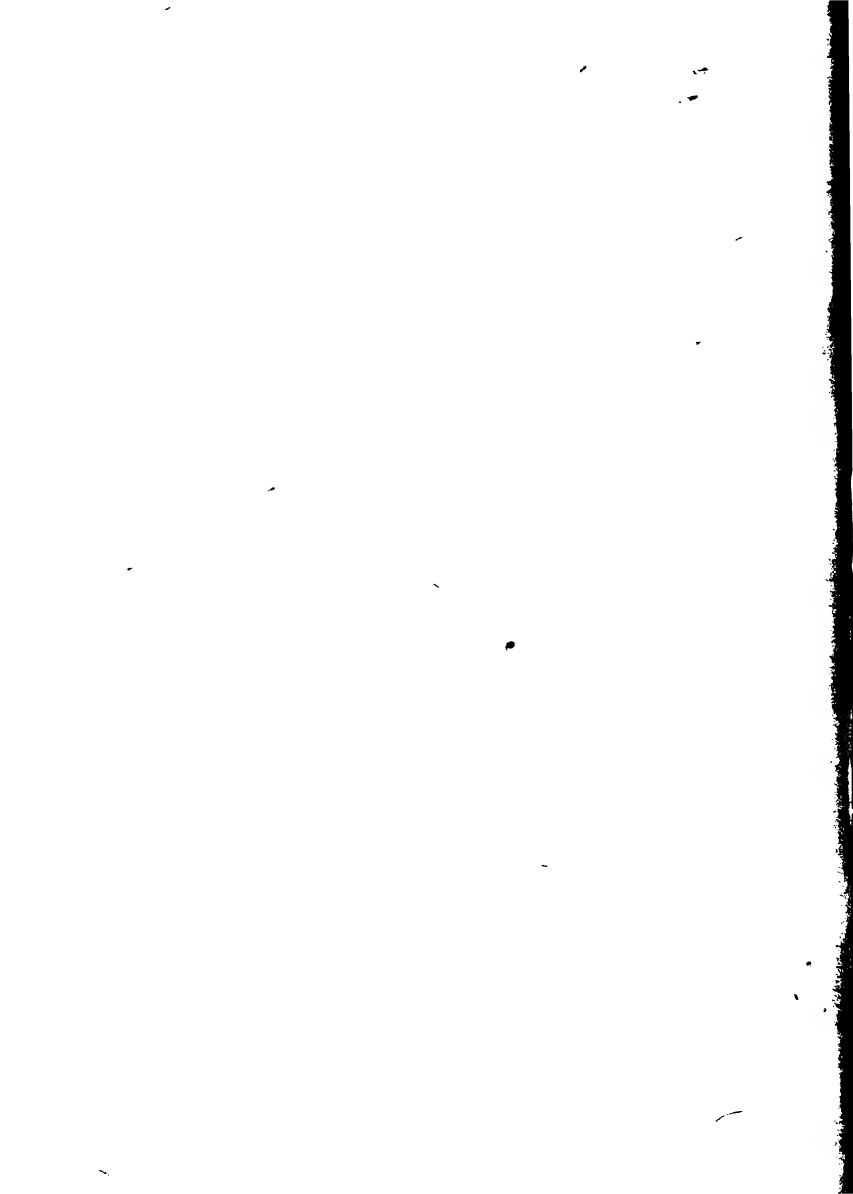
O ! Tu, sfătuitoarea mea de azi-nainte,
Ce mare ești,
Ce bună ești,
Ce caldă ești !...

Strofe pentru faptele diverse

(1930)

6

Ultima oră

lui Horia Furtună

La Circ...
Un accident banal —
Un acrobat,
Un salt mortal
Și...
Acrobatul nu s-a mai sculat...

Alămurile din orchestră au tăcut,
Iar clovnii din arenă au țipat...
Dar publicul din staluri n-a crezut
Că poate fi și-un accident adevărat
Și-a fluierat...
Zadarnic —
Mortul n-a mai înviat...

Păcat de el !...
Era un tânăr acrobat frumos,
Cu corpul tatuat de sus și pînă jos,
De care publicul se minuna,
Cînd îl vedea-ndoit ca un inel,
Sau cînd pe bara fixă se-nvîrtea
Ca o morișcă de cafea
Cu balerina lîngă el !...

Dar balerina nu-l iubea !...

Povestea lui ?
Imv!...
Povestea mea —
A mea,
A ta
Și-a altora !...

Același accident de circ, banal...
O zi *relâche*,
Și-apoi, la fel,
Cu-aceeași balerină lingă el,
Alt acrobat....
Alt salt mortal !...

Moartea pasagerului

lui *Perpessicius*

Octombree-a zugrăvit pe cer,
Cu nori de-argint, de plumb și de oțel,
Tavanul unei cameri de hotel
În care s-a-mpușcat un pasager...

Miroase-a igrasie...
Din tavan,
Bucăți de tencuială-ncep să cadă...
Octombree-și varsă ploaia rece-n
stradă
• Și pasageru-și spală rana în lighean...

În vârful unui plop, o cioară,
Sau poate pălăria neagră din cuier
A pasagerului ce-a vrut să moară,
Întreabă vîntul :
— Cît mai e pînă la cer ?...

Și, după cîteva minute de tăcere,
Pornește-n zbor, din plopul desfrunzit,
Spre cimitirul din apropiere...

.

Probabil pasagerul a murit !...

Pastel profan

lui Damian Stănoiu

Pălmuiți de vânturi
Și scuipați de ploi,
Sfinții de pe zidul monastirii
Dezbrăcatu-s-au de-odăjdii
Și-au rămas aproape goi,
Ca Isus Cristos în clipa răstignirii...

În pridvorul monastirii e noroi
(Fiindcă maicile nu umblă cu galoși),
Și de-atâtea câmpenești cucernicii
Sfinții par sătui...
Și somnoroși,
Cască-n ritmul Sfintei Liturghii...

Lîngă zidul monastirii e-ngropat
Un curtean ucis de Vodă, pentru-o jupîniță,
Cam prin «una mie șase sute» — ieat —
Cînd Muntenia era voievodat,
Și curtenii toți, boieri de viță...

Restul peisajului :
Urzici
Pentru postul Paștilor, ce-ncepe mîine...
Iar de la fereastra plină de zambile
Albe,
Roze
Și liliachii,
Starița face morală unui cîine,
Care persecută bieteles pisici
Și s-ascunde noaptea prin... chilii...

Amiază rurală

lui I. Al. Valjean

E cald
Și lacul pare o hartă de noroi...
E harta unei țări după război,
În care — dezgustat de-atîta murdărie —
S-a sinucis și ultimul broscoi,
Un biet școlar cu nota 3 la geografie...

Pe malul lacului,
Un bou,
O vacă,
Un vițel
Și-un taur
Recită *Testamentul nou*
Și poezia veche, din clasele primare :
«Viitor de aur
Țara noastră are !...»

Iar pe șoseaua comunală,
Cîrciumarul,
Învățătorul,
Popa
Și notarul —
Cei mai de seamă gospodari din sat —
Se ceartă pe un scaun vacant de deputat.

Se uită soarele-napoi...
O fi pierdut ceva,
Sau, poate,
Așteaptă-n deal vreun car cu boi,
Să-l plimbe și prin alte sate
Cu gospodari și holde mai bogate ?...

În sat la noi,
Biserica, de veche ce era,
În anul când a fost cutremur de pământ
S-a prăbușit cu turlele-n șosea,
Și-azi casele — atâtea cât mai sînt —
Par jucării
Pentru copii,
Iar plopii, coșuri negre de mașini
Ce-au treierat
Bucatele din sat
Pentru străini...

Prin curți,
Găinile și porcii s-au culcat,
Femeile au pus de mămăligă,
Iar oamenii s-au pus la sfat
Cu popa ce-a sosit într-o cotigă
De la oraș,
Unde-a schimbat sedilele de caș
Cu trei duzini de lumînări de ceară,
Că-n cimitir la noi, ca-n orice sat,
Sînt îngropați și trei flăcăi, morți pentru Țară...

Dar unde-i soarele din deal ?...

Parcă-aștepta

Pe cineva...

Pesemne că, gonit de lună,

Și-a dat cu popa «noapte bună»

Și-a scăpătat...

Ploaie urbană

lui Cornelin Moldovanu

Plouă !...

În orașul nostru românesc

Plouă așa cum știm cu toți că plouă —

Plouă «gris» ca-ntr-o estampă japoneză..

Pietonii pe trotuare se răresc,

O trăsură cu un «Chrysler» în viteză,

Trec în sens invers

Și se ciocnesc...

Iar un popă cu șutana nouă

Stă lipit de chioșcul de ziare,

Ca un Crist de abanos într-o vitrină

Plină

Cu tot felul de obiecte rare...

Plouă...

Și-n orașul nostru ploaia cântă,

Cântă ca un fonograf stricat...

De trei zile și trei nopți, neîncetat,

Un tenor cu vocea falsă se frământă

Și pe străzi,

Și-n curte la palat...

Un tramvai se-ntoarce de la gară,

Și-n tramvaiul plin de pasageri

Toată lumea cântă-n cor pe dinafară,

Ce-a cântat și ieri,

Și-alaltăieri...

Plouă !...

Și-n orașul nostru românesc,

Bîntuit de gripă și ftizie,

Tinerii fumează și tușesc,

Iar bătrînii dorm în veșnicie,

Ca soluțiile puse-n... (paranteză)...

Plouă «gris» ca-ntr-o estampă japoneză...

**În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Orașenii, pe trotuare,
Merg ținîndu-se de mînă,
Și-n orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă,
De sub vechile umbrele, ce suspină
Și se-ndoaie,
Umede de-atîta ploaie,
Orașenii pe trotuare
Par păpuși automate, date jos din galantare.**

**În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Nu răsună pe trotuare
Decît pașii celor care merg ținîndu-se de mînă,
Numărînd
În gînd
Cadența picăturilor de ploaie,
Ce coboară din umbrele,
Din burlane
Și din cer
Cu puterea unui ser
Dătător de viață lentă,
Monotonă,
Inutilă
Și absentă...**

**În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Un bătrîn și o bătrînă —
Două jucării stricate —
Merg ținîndu-se de mînă...**

Marină estivală

lui Victor Eftimiu

În port, nici un vapor,
Și-n larg,
Nici fum, nici pânză, nici catarg !...

Din Orientul plin de soare,
De flori, de fructe aromate
Și de povești neterminate,
Din Orientul plin de soare
Și maladii molipsitoare
N-a mai sosit în port, de-azi-noapte,
Nimic —
Nici flori, nici fructe coapte,
Nici opium, nici tutun de pipă...
Nici aspirină pentru gripă...

În port e liniște,
Și-n zare —
Tot liniște (dar mult mai mare).
În larg sirena nu mai țipă
Și macaralele-au tăcut,
Iar sus, pe dig, hamalii dorm,
Duhnind a spirt și-a iodoform...
Și portul parcă-a dispărut...

Doar farurile — lumânări marine —
Mai stau de veghe, nu știu pentru cine,
Și grave, ca niște Sibile
Ce răăcesc pe Euxin,
Șoptesc :
«Trec zile după zile
Și-Argonauții nu mai vin !...»

Pastel banal

pictorului Nicu Dărăscu

Frecîndu-și pîntecile de oțel fierbinte
De cheiul rece, umed și murdar,
Un *cargo-boat* norvegian
Respiră sufocat și rar
Ca un mamut antedeluvian...

Ghicești c-ar vrea să plece iar
Spre nordul nopților polare,
Să se-nfrățească la-ntîmplare
Cu luciul primului ghețar...
Dar negrele otgoane-l țin în frîu
Și macaralele murdare
Descarcă-n el vagoane-ntregi de grîu..

Pe cheiul rece, umed și murdar
Hamalii dorm ca grînele-n hambar,
În timp ce mateloții beți, pe bord,
Rînjesc cu pipele-ntre dinți
Și plîng cu ochii-ntorși spre Nord,
Cînd fumul pipelor fierbînti
Trezesc pe rînd în fiecare
Aceeși veșnică-ntrebare :
«În care fund opac de mare
Vor acosta și ei pe veșnicie,
Ca și mamuții problematici
Din cărțile de geologie ?...»

Și-n timp ce portul se topește-n soare,
Un matelot își sparge pipa-n dinți
Și... moare.

Elegia domestică

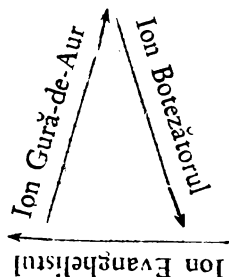
Miorișei

Tu, care-mi intri-n casă cu toamna fumurie,
Cu ziua ce se duce
Și noaptea ce-o să vie,
În casa mea fii binevenită...

Iată-mi casa !

Întoarce doar butonul electric din perete
Și-mprieteneste-ți ochii cu tot ce poți vedea,
Căci casa mea e-ntreagă, de-acum, și casa ta...
Fii prietenă și soră cu *ball*-ul și terasa,
Cu treptele ce urcă sub rustice covoare
Spre sala de mîncare
Și-odaia de culcare,
Cu sfinții din icoane și morții din portrete,
Cu cîinele, ce-ți linge manșonul de-astrahan,
Și cu pisica albă, ce toarce pe divan...

Oprește-ți apoi ochii pe frunzele de laur
În care se-ncadrează, sanctificînd decorul,
Patronii mei — Triumghiul :

Iar pe comoda veche privește-i cum stau gata
Să-și părăsească parcă, de bucurie, rama,
Un domn cu ochii-albaștri și bucle brune :
Tata !...
Și-o doamnă cu ochi negri și bucle blonde :
Mama !...

Tu, care-mi intri-n casă cu toamna fumurie,
Cu basmele bunicii
Și «Faptele diverse»,
În casa mea fii binevenită,
Pentru mine
Și pentru-aceste chipuri, de praf și vremuri șterse,
Ce te privesc din rame cu-aceeași duioșie
Ca-n zilele când, toamna, soseam și eu cu tine.

Vesperală

lui Gala Galaction

Femeia care mi-a vorbit aseară
De constelații fixe
Și stele căzătoare
Avea figura lungă și verde ca o pară
Și ochii negri-galbeni ca un adînc de mare...

Femeia care mi-a vorbit aseară
De lucruri mici și fără importanță
Avea în glas căldura soarelui de vară
Și-n gînd accentuate propuneri de-alianță...

Femeia care mi-a vorbit aseară
Avea idei frumoase, dar bizare...
Spunea că «plopilor fără soț» sînt vorbe de ocară,
Și toți «Luceferii» din cărți sînt stele căzătoare...

Femeia care mi-a vorbit aseară
(Și care-o să-mi vorbească viața toată)
A fost o dată Mamă,
Dar a rămas Fecioară...
Și Fiul ei nici astăzi n-are Tată !...

Rînduri pentru Sulamita

Lui Benjamin Fundoianu

Sulamita, Sulamita !...
Regele-nțelept cinstit-a
Trupul tău cu pofta lui...
Și-n pămîntul Canaan,
Ca o floare parfumată de gutui
Lîngă trunchiul unui cedru din Liban,
Regele-nțelept voit-a
Să-ți închine, Sulamita,
Și Coroana,
Și viața,
Și divina-i Palestină,
Căci amanta pentru rege
E mai mult ca o Regină !...

Dar tu minte n-ai avut...
Și cînd regele te-a vrut,
Din palatul lui cu-o sută de odăi
Și de terase
Ai fugit pe Galaád,
Să-i paști caprele rîioase,
Și din stelele ce cad
Să-ți faci vise mincinoase
Sub umbrela unui brad...

Lădatu-te-au Profeții
Și-nțeleptul Solomon,
Ca pe macii din Șaron,
Ca pe crinii din Șenir,
Ca pe grîul din Sulem...
Dar din laudele toate

N-ai cules decît scaieții
Și fatidicul blestem
Să nu-i poți fi nici amantă,
Nici nevestă...

Iată ce-a fost scris la lege !

Sulamita, Sulamita,
Pentru ce-ai fugit de Rege
Și-ai fost proastă ?...

Romanța ei

«Je suis la femme, on me connaît»¹

JULES LAFORGUE

Cînd vei vedea-ntre gëamuri, la fereastră,
O cupă de cristal,
Și-n cupa de cristal, o floare-albastră —
Simbolul unui *rendez-vous* banal —
Oricine-ai fi, să intri fără teamă,
Căci gura mea te-așteaptă
Și trupul meu te cheamă !...

Necunoscut, sau prieten vechi,
Nu-mi pasă !...
Oricine-ai fi, tu poți intra oricînd la mine-n casă,
Căci casa mea e casa tuturoră,
E madreporul magic de mărgean
Spre care năvile-și îndreaptă prora,
Să-și caute-adăpost în plin ocean...

Și-așa cum sînt —
Femeie sau fecioară,
Plebeie anonimă sau regină —
Eu te primesc cu-aceeași simpatie
Și-oricine-ai fi,
Al meu ești pe vecie !

.

Bine-ai venit, preludiu de gitară !...
Bine-ai venit, final de mandolină !...

¹ Eu sînt femeia, mă cunoașteți (fr.).

Cîntec mediocru

lui Al. T. Stamatiad

Toamna a trecut pe lîngă mine
(Strada era plină de femei),
Toamna a trecut pe lîngă mine
Și m-a luat de braț fără rușine
Ca să-i fiu întreaga noapte-al ei.

M-a tîrît apoi într-o grădină
(Pomii galbeni, cerul cenușiu),
M-a tîrît apoi într-o grădină,
Și-n grădina plină de rugină
M-a culcat în iarbă ca-n sicriu.

Și mi-a zis : Închide ochii bine
(Somn ușor de-acuma, dragul meu) ;
Și mi-a zis : Închide ochii bine,
Și m-a sărutat fără rușine ;
Și mi-a zis : De-acuma ești al meu !

Ascultă !...
Nisipul aleii,
Trosnește ca focul din vatră,
Și treptele scării de piatră
Sărută pantofii femeii
Ce bate grăbită la poartă
Cu degete-absente de statuie spartă...

Privește !...
Tăcerea coboară-n spirale
Rotunde și-ovale,
Ca niște confeti de-aceeași culoare...
Aleea-i o stradă cu două canale
În loc de trotuare,
Castanii par măhuri proptite de zid,
Iar scara de piatră (în loc să se urce)
Coboară cu treptele-n vid...

Privește și-ascultă —
Ce liniște goală...
Solemnă...
Și mută !...

.

Deșteaptă-te, frate, și nu mai visa,
C-afară nu-i nimeni —
Nimic din ce-ai vrea
O dată măcar să mai fie...
E numai femeia din fotografie,
O mapă cu «lied»-uri de Grieg pe pian
Și fumul ce urcă din pipă-n tavan...

Împăcare postumă

Olguței Crușevan

Deschide-mi poarta inimii pictată
Cu *vermillon* și-albastru de cobalt,
Și intră — fericită-nvingătoare —
În minuscula-mi «sală de-așteptare»
Pe-a cărei pardoseală-mpestrită
Cu plăci hexagonale de bazalt
Șopîrlele versifică la soare
Și viperile-nvață geometria...

E tot ce mi-a rămas din măreția
Și nebunia fastului regesc
Cu care-aș fi-ncercat să te iubesc !...

Alhambra-i azi o cărciumă banală,
Veneția, o lamă de cuțit,
Canossa, o iluzie papală,
Și Muntele Măslinilor, un mit...

Alege-ți, dar, tu singură trofeul
Ce te-ar putea despăgubi de morții
Căzuți în fața porții...
Împodobește-ți apoi gineceul
Cu zîmbete și plante otrăvite,
Și-n drumul nostru-aproape pe sfîrșite
Dă-mi cel puțin speranța efemeră
Că-ntr-un apropiat istoric zori de ziua
Buna Clio
Ne va-mpăca definitiv sub piatra
Aceluiași mausoleu meschin —
Eu, lopătar pe ultima-ți galeră,
Tu, parodia mării Cleopatra !...

Echinox de toamnă

Ascultă, Doamnă !...
Ascultă glasul echinoxului de toamnă,
Ce aiurează-n vârful unui plop
Strident,
Dar înțelept ca un Esop...

În locul veveriței de-astă-vară,
Pe care pădurarul vrea s-o-mpuște
(Fiindcă-ncercase să te muște),
Pe-aceeași cracă stă acum o cioară !...

E simbolul idilelor defuncte —
Idilele de vară (la munte sau la mare).
Un scriitor,
O cetitoare,
O strângere de mână,
Un «ah !»,
O sărutare...
Și-n urmă : puncte, puncte, puncte...

E tot ce-a mai rămas din noi —
Din păpădia
Iubirii noastre scurte de-astă vară :
Un plop pe malul Oltului,
O cioară
Și-un glas ce pastîșează veșnicia !...

Ascultă-l înc-o dată, Doamnă...
E glasul echinoxului de toamnă...

Plastică medievală

Plouase...

Și șoseaua-n vale

Încercuia ca un inel

Donjonul vechiului castel,

Împodobit cu sfinți de piatră,

Cu seniori și cu vasali,

Cu cerbi goniți de câini ce latră

Și-ntregul fast al vieții feudale

Cu castelanii ei medievali...

Deși ne cunoșteam de-atîția ani,

Noi, totuși, parcă nu ne cunoșteam,

Că ne priveam (nu știm de ce) cu ochi dușmani...

Dar în donjonul vechiului castel

În care ne urcasem numai noi,

Fantoma unui cavaler în zale de oțel

Ne-a strîns deodată-n brațe pe-amîndoi,

Și-un zgomot de metal ne-a deșteptat

Exact în clipa cînd ne sărutam

(Ca-ntr-un tablou)

În rama ferestrei fără geam,

Dar cu zăbrele strîmbe și vechi de fier forjat.

Azi plouă iar la Bran...

Ce zici ?...

Nu vrei să revedem șoseaua udă,

Donjonul cu ferestre mici

Și cavaleru-n zale de oțel

Ce-așteaptă dornic să ne mai audă

Bătînd în poarta vechiului castel ?...

Pianissimo

lui Anton Bibescu

S-a-nserat...
Nu se mai vede pe covoare
Nici o floare...
În bogatele-ți inele
Nu mai suferă — vasal —
Nici un suflet mineral,
Nici un gest de mâini rebele
Nu mai turbură-nserarea
Ce s-ascunde-ntre perdele
Sugrumîndu-și respirarea
Pe tablouri,
Pe icoane,
Pe oglindă,
Pe sofa
Și pe roșia lalea,
Încrustată,
Ca o pată
De amurg, pe gura ta...

Între noi și-restul lumii
S-a lăsat ca o cortină
Agonia unei dîre de lumină...
Hai să punem capăt glumei
Și, sub brațele troiței oltenești de la Corcova,
Hai să ne iubim în cinstea
Lui Giacomo Casanova !...

S-a-nserat...
Nu se mai vede pe covoare
Nici o floare...

Romanță fără ecou

lui Theodor Solacolu

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect cu existența efemeră,
Te regăsesc pe-aceeași etajeră
Pe care te-am lăsat acum un an...

Îți mulțumesc !...
Dar cum ?... Ce s-a-ntîmplat ?...
Ce suflet caritabil te-a păstrat
În lipsa mea,
În lipsa ei,
În lipsa noastră ?...
Ce demon alb,
Ce pasăre albastră
Ți-a stat de veghe-atîta timp
Și te-a-ngrijit
De nu te-ai spart
Și nu te-ai prăfuit ?...

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect de preț cu smalțul nepătat,
Rămîi pe loc acolo unde ești...
Să nu te miști...
Și dacă ne iubești —
O !... dacă ne iubești cu-adevărăt —
Așteaptă-ne la fel încă un an...
Un an măcar...
Atît...
Un singur an...

Iubire, bibelou de porțelan !...

Strofe pentru mine singur

(1930)

Andante religioso

Domniței Martha

Așa va fi —

La noapte, când vom ieși-n pridvorul
Bisericii zidite de Vodă Brîncoveanul,
Să-ngenunchem cu sfinții,

Cu popii

Și poporul,

În fața Celui care își ia la noapte zborul

Ca o fregată albă ce traversează-oceanul,

Ne vom aduce-aminte că ne urîm,

Deși

Purtăm în noi aceleași păcate ancestrale,

Și-n clipa unanimei iertări sacerdotale,

Șireți — ca și strămoșii defuncți —

Ne vom privi

Cu ochi superbi de bestii ecuatoriale...

Iar când sfîrșitul slujbei ne va găsi-ncrustați

Pe-aceeași panoplie de crime și de vicii,

Ne vom topi ca ura dintre boieri și-argati

Și ne vom strînge-n brațe ca doi dușmani blazați,

Ce-am ars numai rachete

Și focuri de-artificii !...

Regăsire postumă

lui Liviu Rebreanu

Cohorta amintirilor rebele
A poposit în fața casei mele —
Și-n poarta casei mele a bătut
Un tânăr blond, cu sulită și scut...

De teama amintirilor rebele
M-am hotărât să mă cobor în mine —
Să-l regăsesc pe cel ce-am vrut să fiu
Și mortul să-ntregească pe cel viu !...

Și-am coborât...
Dar m-am găsit străin
Ca-ntr-un cavou de templu bizantin
Cu funerare vase de argilă
Și zidurile umede și pline
De sfinte și fecioare bizantine,
Ce mă priveau cu dragoste și milă
Cum mă cobor tot mai adânc în mine,
Tot mai străin de cel ce-am vrut să fiu...

Pe lepezile umede, sfințite
De lacrimile plînse pentru mine,
Sandalele-mi profane răsunau
Ca niște sărutări înăbușite
Și frescurile, mute, suspinau
Ca-n clipa despărțirilor grăbite —
Și frescurile mute, bizantine,
Păreau pictate și-ncrustate-n mine !...

Un tânăr blond, cu sulită și scut,
La poarta casei mele s-a oprit

Și-n poarta casei mele a bătut,
Ca un strigoi în poarta monastirii
În care toți călugării-au murit...

• • • • •

Ce dureroasă-i clipa regăsirii
Cu cel ucis de propriul tău cuțit !..

Pe harta Europei

lui Aristide Blank

Azi-noapte-am stat de vorbă cu plopii
Și cu vîntul !...
Mă cunoștea și vîntul,
Mă cunoșteau și plopii —
Mă cunoșteau din vremea
Cînd colindam pămîntul
Cu gîndul
Și cu ochii pe harta Europei.

Și mi-am adus aminte de nopțile de vară
Cînd o porneam de-acasă ;
Abia ieșit pe poartă,
Mă și vedeam departe, prin nu mai știu ce țară...
Dar mă trezeam spre ziuă cu ochii tot pe hartă.

Și mi-am adus aminte de ce-aș fi vrut să fiu —
Un plop ce se ridică spre cer
Și-un vînt grăbit,
Ce-nconjură pămîntul mereu...
Și-ntr-un tîrziu,
M-am căutat pe hartă, dar nu m-am mai găsit.

Spovedanie

lui Paul Zarifopol

Nu beau,
Nu cînt
Și nu iubesc !...

Sînt ca un vechi răboj de lemn,
Pe care-ncep să-mi recitesc
Înfrîngerile-n sens invers,
Că-n suflet, fiecare senon
De pe răboj se schimbă-n vers...

Privesc pe cei ce trec mereu
Pe jos, pe sus, pe străzi, prin gări —
Botezuri, nunți și înmormîntări,
Și parcă-n fiecare grup
Obiectul principal sînt Eu,
Ca aurul lichid din stup...

Și mă revăd așa cum ieri,
Și patruzeci de ani în șir,
Schimbam cireșii-n palmieri,
Pe tata mare-n «Uncle Sam»
Și Oltul în Guadalquivir...

Pe cînd iubeam,
Cîntam
Și beam !...

Solilocul nebunului

lui Tudor Arghezi

Aş vrea să-mi sparg vitrina cu minciuni
Şi-nchis apoi în rafturile goale,
Solemn ca-ntr-un ospiciu de nebuni
Să-mi fac bilanţul boalei ancestrale.

Falit, timid, umil şi resemnat,
Aş vrea să mă cunosc întâi pe mine,
Şi vechiul sfat al bunului Socrat
Să-l scriu pe geamul noilor vitrine.

Şi-aşa, stăpîn pe tot ce este-al meu,
Aş vrea să mă desfac de orice vină,
Să-mi pot expune-n For şi-n Coliseu
Întreaga mea origine divină...

Aş vrea să ies din geometria-n spaţiu
A zîmbetelor binevoitoare
Şi-n «mediocritatea» lui Horaţiu
Să intru-nvingător pe poarta mare.

Femeii ce-mi va spune «te iubesc»
Aş vrea să-i smulg cuvintele din gură
Şi buzele carnoase să-i strivesc
Cu dinţii mei de plug prin arătură...

Iar paşilor ce-mi plictisesc timpanul
Aş vrea să nu le mai aud cadenţa
Decît în clipa-n care căpitanul
Va comanda matrozilor *Partenza*.

Cu gândul și cu ochii-nfiți în largul
Poemei ce-și întârzie sfârșitul
Aș vrea să fiu totuna cu catargul,
Ce sfîșie în două infinitul,

Și-n timp ce pentru semenii din turmă
Va-ncepe să lucreze-adînc lopata,
Aș vrea — plecat din țară fără urmă —
Să putrezesc pe Rio de la Plata !...

Mă-ntrebi ce fac ?...
Ce vrei să fac
Mai mult decît s-aştept... să tac...
Să casc... să dorm şi... să visez
Pe fondul roz al unui vechi Ghiordez,
Pe care cîteodată şade
Şi blonda mea Scheherazade...

Fac ce-am făcut şi ieri
Şi totdeauna —
Mă bat cu vîntul şi mă cert cu luna...
Din cînd în cînd mă urc pe deal, spre soare,
Să mă-ntregesc cu globul lui fierbinte —
O veche şi unică sărbătoare
Ce-o prăznuiesc de patruzeci de ani...
Cu Oltul, însă, nu mai stau de vorbă,
Că-i monoton şi mărginit la minte,
Şi nu ştie să curgă decît spre Drăgăşani...

Fac pe Narcis în apa din fîntînă,
Sărut pe Maica Domnului de pe troiţă,
Pe Sfîntul Petre-l duc spre cimitir de mîină,
Citesc pe Jules Laforgue
Şi pe Arthur Rimbaud,
Iar cînd îmi iese-n cale Domnul Niţă —
Învăţător şi... cîrciumar şi... deputat...
Mă-nchin umil în faţa Cristosului din sat,
Îl scuip în frunte
Şi îi dau cu «Huo !»...
Şi-aşa răzbun şi pe Laforgue
Şi pe Rimbaud...

la cînd se face noapte și tăcere,
Cînd boii dorm pe burtă
Și oamenii pe spate,
Mă fragmentez în pietre nestimate
Și porcilor mă dau să mă digere...

Partenza

lui Constantin Brâncuși

Partenza !...

Mă cheamă tangenta
Vieții multiple, trăită-n beția
Și-n visele roze și verzi de hașiș...
Mă cheamă bizara, prelunga și lenta
Minciună-a vieții trăită-n decorul
Haotic al clipei când cu-ochii închiși
Aplauzi actorii,
Ucizi autorul,
Bisezi nebunia
Și-n ultimul stadiu de metamorfoză,
Cu ultima doză
Începi agonia !...

Partenza !...

Mă cheamă portretul
Femeii absente, cu ochii topiți
În două elipse concave de smoală...
Mă cheamă parfumul ocult și magnetul
Mulatrelor blonde cu dinți poleiți,
Cu unghii vopsite — albastre și roze —
Și-n clipa supremă, cu gesturi și poze
De convalescente sătule de boală !...

Partenza !...

Mă cheamă oceanul
Și glasul sirenei ce-anunță plecarea
Spre sudul fantastic al «Fetei morgane»,
Mă cheamă suprema-nfrățire cu anul,
Cu luna, cu ziua, cu ora, cu clipa
Când gestul fatidic sfârșeste risipa
Aromelor calde de ceai și banane ;

Cînd Yama ne șterge din Wansa prezența...
Mă cheamă-nserarea eternă —
Uitarea !...
Mă cheamă supremul adio !...
Partenza !...

Strofe pentru Cel-de-Sus

(1930)

lui I. G. Duca

Rugă pentru Duminica Floriilor

Dezleagă-mă, Părinte, de ce-am jurat să fiu
Și iartă-mă că-n viață n-am fost decît ce sînt –
Un cîntec prea devreme, sau poate prea tîrziu,
Un ropot scurt de ploaie
Și-un mic vârtej de vînt...

Dezleagă-mă de vina de-a fi-ncercat să fac
Granit din cărămidă
Și bronz din băligar,
Colan de pietre scumpe din sîmburi de dovleac
Și-un Pegas cu-aripi duble din clasicul măgar...

Și iartă-mă că-n viață n-am fost decît așa
Cum te-am văzut pe tine —
C-așa credeam că-i bine !...
Dar azi, cînd văd că-i altfel de cum am vrut să fie,
Străpunge-mi ochii, Doamne, cu stropi de apă vie,
Retează-mi mîna dreaptă
Și pune-mi strajă gurii,
Alungă-mi nebunia din scoarțele *Scripturii*
Și-apoi desprinde-mi chipul de pe icoana Ta
Și fă să uit c-odată am fost și eu ca Tine !...

Rugă pentru ziua schimbării la faţă

Doamne !...

Lasă-mă să stau de vorbă şi cu Tine,
Nu fi Tată vitreg cu copilul Tău,
Care n-a făcut în viaţă decît bine
Şi n-a fost plătit în schimb decît cu rău...

Lasă-mă să-Ţi spun că nu se poate
Să rămii mereu aşa cum eşti,
Cînd puterea Ta se-ntinde peste toate
Şi cînd toate sînt aşa precum voieşti...

Lasă-mă să-Ţi spun c-alcătuirea
Celor ce le crezi fără prihană
A-nceput să răzvrătească omîenirea,
Dornică de-o viaţă mai umană...

Fă să fie-aşa precum se spune
C-ai fi vrut să fii cu lumea toată —
Rău cu cele rele,
Bun cu cele bune —
Fii măcar acum ce n-ai fost niciodată...

Fă să fie bine pentru bine
Şi, la fel, frumos pentru frumos
Şi să fim şi noi la fel cu Tine —
Cel-de-Sus la fel cu cei de jos.

Rugă pentru ziua mea onomastică

Mă caut și nu mă găsesc !...

Mă caut în vechiul ogor strămoșesc —
În grâu, în porumb și-n secară,
În apa fântinii cu ghizduri de piatră
Și-n focul din vatră,
În golul din casă
Și-n gloata de-afară,
Și-n toți răposații ce-n mine trăiesc
Mă caut zadarnic...

Zadarnic mă caut, că nu mă găsesc !...

Cînd vîntul se ceartă cu plopii pe drum
Și drumul trosnește sub pașii greoi,
Mă caut și-n larma vieții de-acum,
Și-n pacea vieții de-apoi...

Cînd ziua se-ngîină cu noaptea pe lac,
Mă caut în iarba de leac,
În Steaua polață, ce poartă noroc,
În bobi
Și-n ghioc...
Mă caut și-n vechiul ceaslov bătrînesc
Cu slovele șterse...
Dar nu mă găsesc.

Zadarnic mă caut, că nu mă găsesc...

Părinte !...
Ce vină mă face s-alerg

Cu gîndul și fapta spre morții de ieri,
Că urmele mele din lume se șterg
Și nu mă găsesc nicăieri ?...

Ce vină mă face să nu mă găsesc
Cînd tot mai trăiesc ?...

Rugă pentru iertarea păcatelor

Știu că-s vinovat, Părinte...
Știu că vina mea e mare —
Vină fără de iertare ;
Că-mi bat joc de cele sfinte
Și nesocotesc *Scriptura*
Cînd păcătuiesc de-a rîndul
Și cu fapta,
Și cu gîndul,
Și cu ochii,
Și cu gura...

Știu că-s vinovat, Părinte...
Dar cu mult mai vinovat
Este-acela care minte !...

Eu nu mint —
Eu sînt ca Tine !...
Nu știu dacă-i rău sau bine,
Dar nu cer să fiu iertat,
Fiindcă Tu trăiești în mine —
Și cum Tu faci numai bine,
Ce fac eu la fel cu Tine
Nu-i păcat...

Rugă pentru mîntuirea copiilor din flori

Doamne,
Fiindcă m-ai făcut așa,
După chipul și asemănarea Ta,
Pentru ce n-ai vrut să fiu și eu
Înclinat mai mult spre bine,
Nu spre rău ?...

Pentru ce nu m-ai făcut să fiu
Fără nici o formă, ca argintul-viu,
Curcubeu, să rîd numai cînd plouă
După fiecare primăvară nouă,
Să n-aud
Și să nu văd nimic,
Să-mi trăiesc viața fără să mi-o stric,
Să m-afund în mine ca nămolul-n lac
Și să-nvăț cu gura mea
Să tac,
Nu să zbier,
Ca măgarul rebegit de ger !...

Doamne,
Iartă-mă, dar nu e-adevărat...
Eu nu sînt copilul Tău —
Și e păcat !...
E păcat că Tu nu poți să fii
Tată cu mulți copii...
Ai avut doar unul singur — știi...
Dar Isus Cristos a fost ucis de viu
Tocmai fiindcă El a fost copilul Tău...
Pe cînd Eu,
Eu și toți ceilalți nemuritori,
Sîntem doar copiii Tăi... din flori !...

Rugă pentru ultima rugă

Dă-mi, Doamne, binecuvîntarea Ta,
Să pot intra-n Ierusalim și eu, cîndva,
Ca și Cristos, călare pe măgar,
În înflorita lună-a a lui florar !...

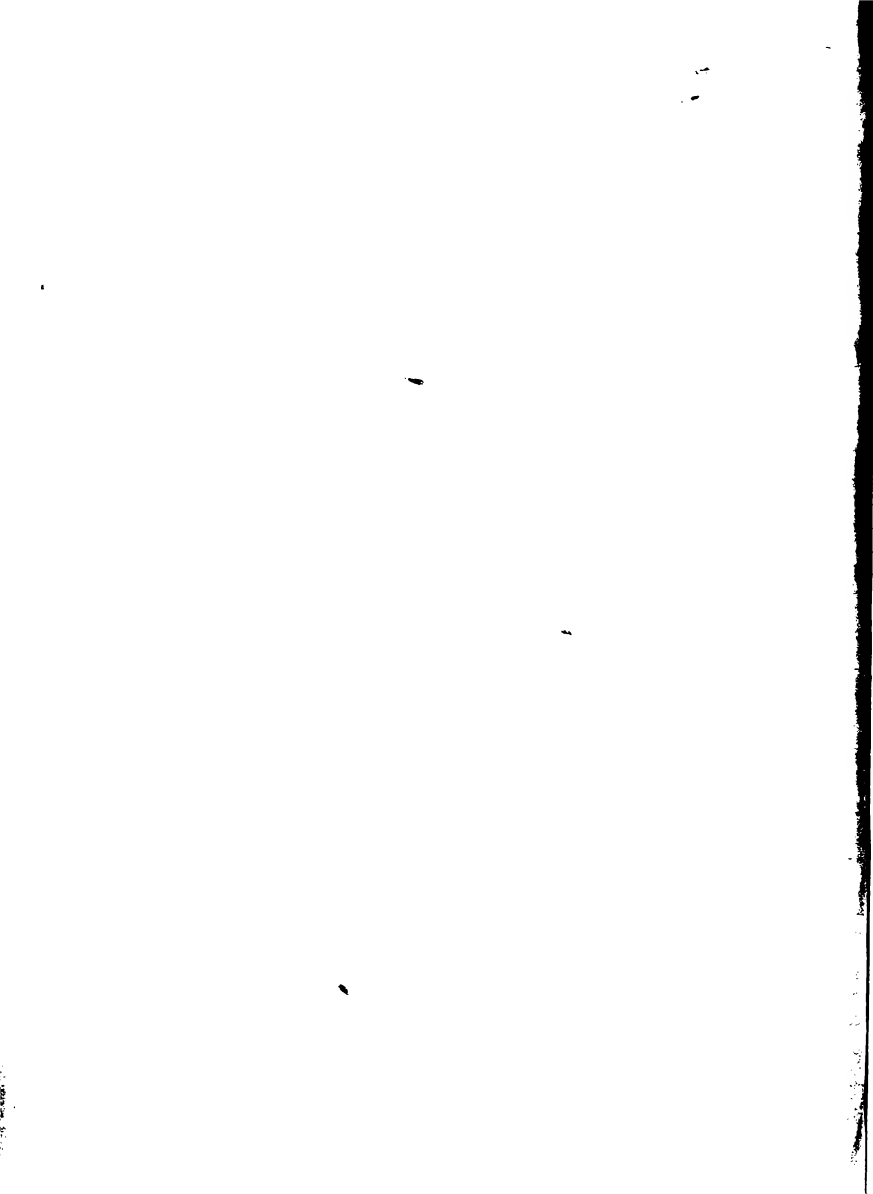
Dă-mi bucuria să mă văd trădat
Ca fiul Tău —
De Iuda sărutat —
Și, ca să-mi pot îndepărta sfiala,
Dă-mi buzele Mariei din Magdala...

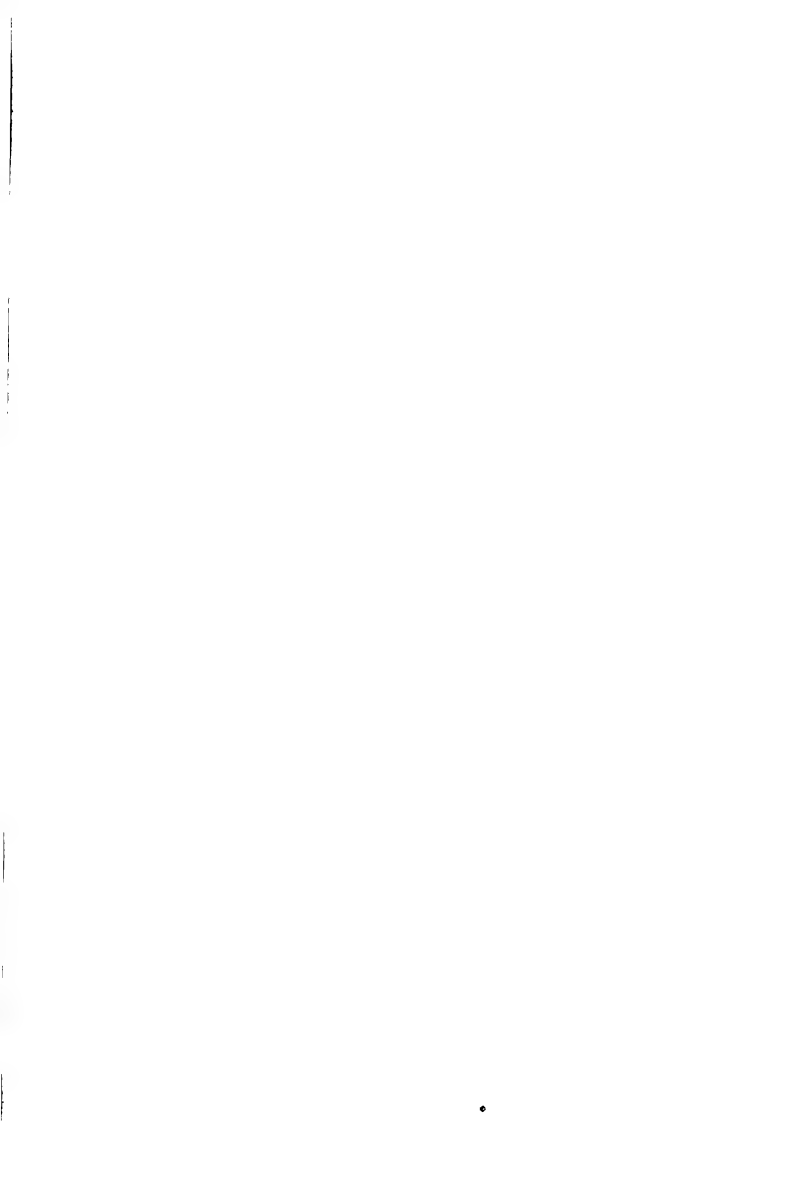
Cum nu sînt decît scribul cărturar,
Dă-mi, Doamne, spor la minte —
Nu lipsă la cîntar...
Ia-mi inima și-aruncă-mi-o la cîini,
Și-n locul ei dă-mi patru ochi
Și zece mîini...

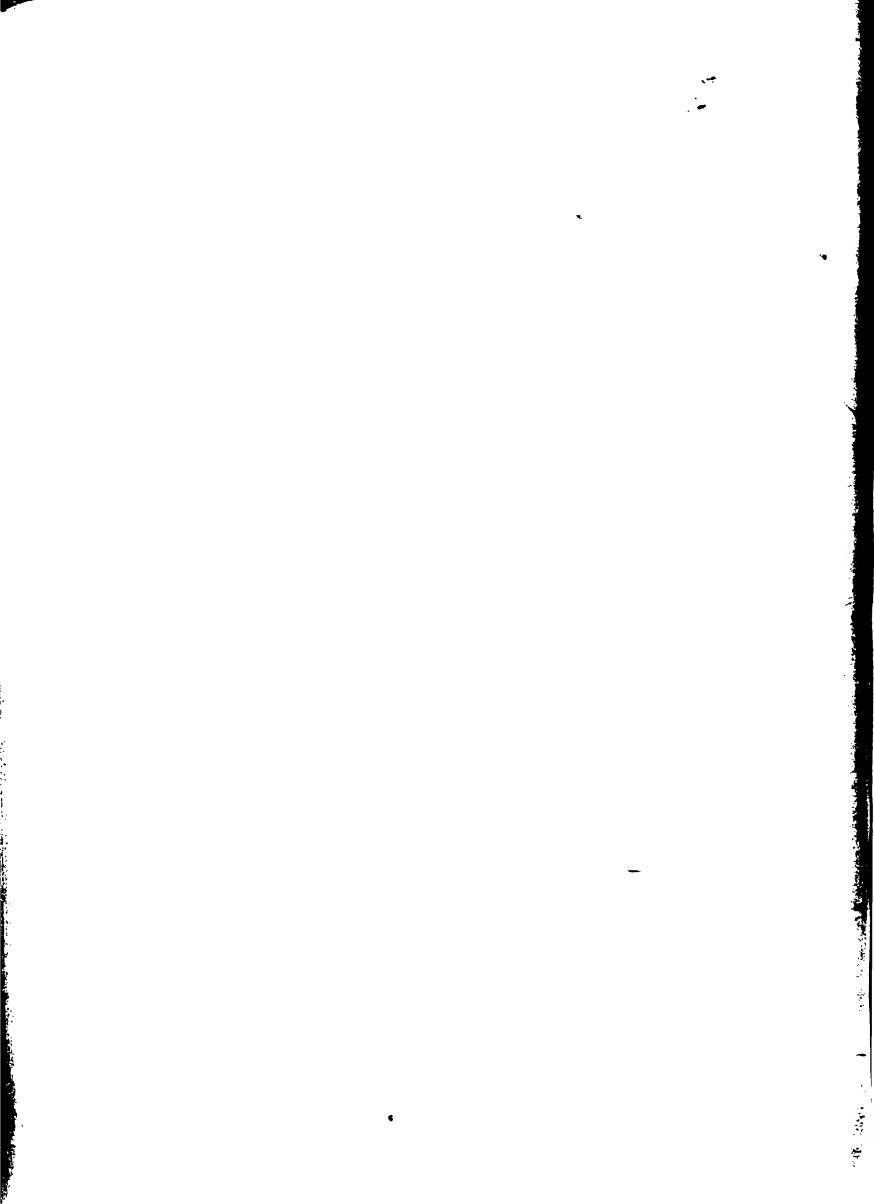
Dă-mi zborul rîndunicii peste mări,
Să-mi ducă scrisul dincolo de zări,
Și-n ciocnetul de cupe —
La beție —
Dă-mi darul să schimb vinu-n apă vie.

Dă-mi învierea morților din mine
Să-mi pot lega viața, prin ea, numai de Tine —
Nu să-mi reneg stăpînul, ca Petre-n sărbători,
Cînd va cînta-n ogradă cocoșul de trei ori.

Iar dac-o fi să mor și eu, ucis
De cei care n-au înțeles încă ce-am scris,
Dă-mi, Doamne, binecuvîntarea Ta,
Să pot muri, ca și Cristos, pe Golgota !...

N-am fost nici ieri,
Nu sînt nici azi,
Și nu voi fi,
Cu-atît mai mult, nici mîine, după moarte,
Nimic din ce vor crede poate
Cei cîtiva cititori de carte —
Naivii care-mi vor citi
Volumele numai pe jumătate...
Volumele-mi de versuri, cumpărate,
Împrumutate,
Sau furate !...

N-am fost așa precum se spune
Și nu sînt nici așa cum sînt —
Nu sînt nici foc,
Nici ploaie
Și nici vînt !...
Nu sînt nimic din ce-aș putea fi pe pămînt...
Nu sînt decît un snop de vorbe bune,
Ce-aștept un cititor cinstit să mă răzbune
Și să m-arate lumii cine sînt !...

N-am vrut să fiu volumul ideal
Cu sute de ediții repetate —
Volumul voluptăților mărunte,
Cu titlul gras,
Multiplu
Și greoi —
Un titlu cît o listă de bucate,
Iar filele cu text aproape goale,
Ca dictatorii, fără osanale,
Ca boul Apis, fără pată-n frunte,

Ca Grigorescu, fără «car cu boi»,
Sau ca Mihai Viteazul, fără cal !...

Sînt un volum ce n-are titlu încă,
Deși există-n mine tipărit —
Volum unic, ce trebuie citit
Rînd după rînd
Și tot așa, la fel,
De la-nceput și pînă la sfîrșit —
Pînă se va-nțelege ce daltă de oțel
Va trebui să-mi sape titlu-n stîncă
Atunci cînd titlul meu va fi găsit !...

Povestea mea și a lor

lui Mihail Cîrceanu

Mă-ntreb :
Cel care-am fost cîndva
Tot eu sînt și-azi ?...
Sau sînt altcineva ?...
Confrății mei — e drept — nu bănuiesc
Că sînt și morți rebeli care trăiesc !...
Dovadă eu —
Eu, care-am fost ucis
De către cei care, citind ce-am scris,
M-au ponegrit
Și m-au scuipat,
Apoi cu toți m-au pastîșat...
Iar cînd n-au mai avut ce-mi face,
Mi-au presărat în pat un pumn de ace —
Convinși c-am să mă-nțep în ele
Și-am să mor !...
Dar eu le-am dat cu tifla tuturor...
Și azi — deși înmormîntat de ei
De viu —
Continui să trăiesc, ba chiar să scriu...
În timp ce criminalii mei confrăți
Trăiesc din semne de-ntrebare
Și putrezesc nenmormîntați...

Rînduri pentru carte

lui Ion Marin Sadoveanu

Carte —
Sora mea cea bună,
Din ce sfîntă-mpreunare
Te treziși la mine-n casă
Într-o noapte fără lună,
Cînd,
Cu coatele pe masă,
Obsedat de-același veșnic
Și suspect semn de-ntrebare
M-afundam în întuneric,
Ca un muc de lumînare
Într-un sfeșnic ?...

Carte —
Sora mea-nțeleaptă
Și cuminte,
Spune-mi, cine
Mă sorti frate cu tine
Într-o noapte fără lună,
Cînd —
Pe-aceeași cale dreaptă —
Ne trezirăm împreună,
Mîna-n mîna,
Ca-ntr-un raft de librărie
Unde numai dracul știe
Ce te-așteaptă ?...

Carte —
Soră de beție,
De extaz
Și nebunie —
Magică bijuterie

De cuvinte
Și imagini
Mîzgălite pe hîrtie
Cine te-mbrînci spre mine
Să te vinzi fără rușine,
Ca femeile pe bani ?...

Carte dragă,
Nu știai
Că — oricine-ai fi —
Tu n-ai
Decît trei sute de... pagini
Iar eu,
Trei sute de... ani ?...

Olandezul zburător

comandorului Eugen Tăutu

În portul alb, în care-am ancorat,
Nici un pilot nu știe cine sînt,
Nici cîte vieți întregi am navigat
Neîncetat,
Scurpat de ploi
Și palmuit de vînt...
Dar cine-anume sînt cu-adevărat
Nu știu nici eu...
Nu știu decît că sînt un matelot,
Și-atîta tot...
Și-același matelot voi fi mereu !...

Sînt matelotul blestemat —
Un lup-de-mare derbedeu,
Bețiv,
Suspect
Și mincinos,
Cu capul gol,
Cu trupul dezmembrat
Și sufletul întors pe dos —
Un matelot ursit, cînd m-am născut,
Să n-am în viața mea — drept scut —
Decît un fals permis de drum,
Cu care rătăcesc și-acum
Pe toate mările de pe pămînt !...

Și-așa cum sînt —
Nu sînt decît un «Uite-l... nu e !» —
Sînt spectrul omului bătut în cuie...
Sînt musafirul nepoftit,
Ce-abia sosit,
Pornesc din nou

Cu-aceeași veche faimă de erou,
Lăsînd în fiecare port
Cîte un mort
Și-același veșnic cobitor ecou...
Sînt spaima celor care nu mă vor
Și cel mai bun tovarăș de drum al morților...

Sînt Olandezul zburător !...

Rînduri pentru întregirea mea

lui Al. Rosetti

Azi-noapte-am încercat să mă-ntregesc
Cu focurile globului ceresc !...
Dar teama de-a rămîne tot ce sînt
A sugrumat în mine orice-avînt —
Și-azi-noapte n-am putut schimba nimic
Din existența mea de mozaic !...

Azi-noapte-am fost învins —
E-adevărât !...
Învinsul, însă, n-a capitulat !...

Dar cum mi-am pus în gînd să mă-ntregesc,
Întîmplă-se orice s-ar întîmpla,
La noapte —
Cea din urmă noapte-a mea —
Voi fi eroul unui «fapt divers» banal,
De care numele-am să-mi leg,
Ca și defunctul meu coleg,
Sărmanul Gérard de Nerval !...

Și-atunci,
Din trupul spînzurat
De felinar
Se va-nălța un crin imaculat,
Și Duhul Sfînt va coborî-n pahar...

Iar spectrul celui care-am fost ce sînt
Se va lipi pe cer, în chip de Stea,
Și-n locul meu nu va rămîne, pe pămînt,

Decît mormîntul agresiv
Şi textul comemorativ,
Cu care viitorii cărturari
Vor proslăvi-ntregirea mea
Ca şi-ntregirea României Mari,
Pe Arcul de Triumf, de la... Şosea !...

Spovedanie

lui Istrate Micescu

Mă doare amintirea tinereții
Cînd fetele de-o vîrstă cu băieții.
Deși păreau doar niște banale iucării —
Păpuși de sexe diferite —
Simțind imboldul unor demonice ispite,
Puneau la cale pentru viitor
Romanticele lor căsătorii —
Uzine pentru fabricat copii —
Secret furat de la părinții lor !...

Mă doare tinerețea mea de ieri,
Cu rustica și vesela Trivale
Și cu «grădina publică» din vale,
Prin care zborul primei rîndunici
Vestea sosirea altei primăveri,
Și cu aceleași porții de duble neplăceri,
Cînd luam da capo școala,
Cu jocul de arșici
Și cura medicală, cu zeama de urzici,
Și cînd același dascăl, bețiv și bîlbîit,
Ne spiona, pitit după uluci,
Iar cînd îl dam de gol că l-am descoperit,
Ne pedepsea-n genunchi, pe coji de nuci !...

Mă doare tot ce-a fost
Și nu mai este...
Mă doare Cosinzeana din poveste,
Furată și ascunsă de un Smeu,
Cu care Făt-Frumos —
Adică Eu —
Mă războiam pînă făceam din el

O mină
De țărână,
Ca-n urmă, dezrobita mea stăpînă,
În locul tradiționalului inel,
Să-mi dea un *rendez-vous* cu taxă, la... hotel!...

Mă doare tot ce-a fost
Și tot ce știu
Că va rămîne veșnic după mine,
Mă dor multașteptatele-agonii,
Privighetorile închise-n colivii,
Romanțele cîntate prea tîrziu
De-admiratoarele ce mi-au rămas străine,
Și cupele de aur, închinat
Cu aceeași veche ură
Și nouă răutate,
În cinstea sexului frumos —
Un pisc de munte scorburos,
Pe care-l urci de sus în jos,
Cînd faci pe alpinistul caraghios —
Un alpinist îndrăgostit
De cel mai circonflex accent din Infinit !...

Mă doare tot ce-am spus —
Deși n-am vrut
Să spun nimic mai mult decît atît —
Mă doare lenevia cu care m-am născut,
Grăbita lăcomie a primului sărut
Și prețul precupeței cu care mi-a vîndut
Faimoasa «Pasăre albastră»
Ce-avea să-mi țină de urît !...

Rînduri pentru credința mea

lui Eustațiu Măciucescu

Mă-ntreb, ce s-a putut schimba
În mine
Și-n credința mea,
În care știu că n-am schimbat nimic,
Nici chiar mîndria mea de ucenic,
Pe care și-azi mi-o mai găsesc
În cele cîteva volume
În care n-am scris decît glume,
De teamă să nu-mbătrînesc !...

Mă-ntreb și nu pot să-mi răspund
De ce-n credința mea m-afund
Ca luna-n fundul unui lac,
Cînd lacul nu-i decît minciuna
Cu care ne-amăgește luna
Și stelele, cînd se prefac
În licurici —
Gînganii mici —
Pe care noi
Cînd încercăm, din lac, să-i prindem,
Zadarnic mîinile ne-ntindem
Că nu găsim în lac decît... noroi !...

Și totuși...
S-a schimbat ceva
Și-n mine,
Și-n credința mea !...
Dar ce anume s-a schimbat
N-a fost chiar schimb adevărat !...
Nu s-a putut schimba decît
Minciuna unui vis urît,
Căci, dacă lacul și cu luna

Rămîn la fel, întotdeauna,
La fel, nu ne-am putut schimba
Nici eu,
Nici ea, — credința mea !...

Rînduri pentru un necredincios

lui Șerban Cioculescu

Hai, vino !...

Vino mai curînd, să vezi

Minunea-n care numai tu nu crezi,

Să vezi cum cerul vesel se coboară

Și muntele-ncruntat cum se ridică,

Să prindă cea din urmă zi de vară

Cu cel din urmă zbor de rîndunică...

Hai, vino !...

Vino mai curînd, s-asculți

Nemulțumirea celor mici și mulți,

Că vara n-a ținut decît trei luni,

Și-a viața unui an trei luni nu sînt

Decît exact trei străchini de pămînt

Cu hrană pentru nouă guri de căpcăuni !...

Hai, vino !...

Vino mai curînd, să-nveți

Secretul măscăricilor-poeti...

Să-nveți să mori cînd nu știi să trăiești

Și să trăiești abia după ce mori,

Iar după moartea ta să te-ntregești

Cu restul celorlalți nemuritori !...

Hai, vino !...

Vino mai curînd, să simți

Cum sună-o ploaie de monezi cu zimți

În punga goală-a unui biet ateu...

Și, travestit în cel ce-ai vrut să fii,

Să-l poți cinsti, cu-o halbă, pe bunul Dumnezeu !...

Hai, vino !...

Vino mai curînd...

Nu vii ?...

În aşteptare

Nu ştiu ce s-a schimbat în mine,
Dar simt că s-a schimbat ceva —
Ceva, la fel, ca după-o boală grea,
Cînd parcă simţi că-ţi este mult mai bine !...

Am fost cîndva bolnav cu-adevărat ?...
Sau boala mea n-a fost decît
Coşmarul unui vis urît
Din care-abia acum m-am deşteptat ?...

Nu ştiu ce-a fost, şi nici n-aş vrea
Să ştiu mai mult decît mi-e dat să ştiu —
Cînd, mai curînd, sau, poate, mai tîrziu,
Acelaşi «fapt divers» se va-ntîmpla...

N-aştept decît o zi din calendar,
Cînd Dumnezeu are să-mi facă semn
Că pot intra-n Ierusalim, solemn
Ca şi Cristos, călare pe măgar !...

Romanță negativă

N-a fost nimic din ce-a putut să fie,
Și ce-a putut să fie s-a sfârșit...
N-a fost decît o scurtă nebunie
Ce-a-nsîngerat o lamă, lucioasă, de cuțit !...

N-am fost decît doi călători cu trenul,
Ce ne-am urcat în tren fără tichete
Și fără nici un alt bagaj decît refrenul
Sernnalului de-alarmă din perete !...

Dar n-am putut călători-mpreună..
Și fiecare-am coborît în cîte-o gară,
Ca două veverițe-nspăimîntate de furtună —
Furtuna primei noastre nopți de primăvară !

Și-atîta tot !... Din ce-a putut să fie,
N-a fost decît un searbăd început
De simplu «fapt divers», ce nu se știe
În care timp și-n care loc s-a petrecut !...

Romanță meschină

Dacă-ai crezut c-ar fi putut să fie
Ceva mai mult decît ce-a fost, te-ai înșelat !...
N-a fost decît un început de nebunie,
De care-ntîmplător ne-am vindecat !...

N-a fost decît un zbor de triolete
Pe care un poet le-a scris în vis,
În cinstea celei mai frumoase fete,
Și-a-nnebunit de-ndată ce le-a scris !..

N-a fost decît ce nu se poate spune
Decît cu ochii-nchiși și pe-nnoptat,
În ritmul unui început de rugăciune
Pentru iertarea primului păcat !...

N-a fost decît ce-a trebuit să fie,
Și, dacă-a fost cu-adevărat ceva,
N-a fost decît un strop de veșnicie
Desprins dintr-un meschin «et caetera !»...

Epilog sentimental

Dă-mi ochii-ți plînși, să-i mai sărut o dată,
Și lasă-mă să plec !...

Tu nu-nțelegi

Că-n orchestrarea întregirii noastre
Nu-i ciripit de păsărele-albastre,
Ci-i răcnet doar de bestie turbată,
Ce-ți sîngerează-obrajii și te mușcă
De cîte ori încerci s-o-nchizi în cușcă
Sau de piciorul patului s-o legi ?...

Dă-mi ochii-ți plînși, să-i mai sărut o dată,
Și nu-ți mai cer nimic !...

Tu n-ai ghicit

Că melodia întregirii noastre s-a sfîrșit
Și toată fericirea-mprovizată
Cu care ne-avîntăm tot mai departe
N-a fost decît iluzia că ne-am iubit
Ca două manechine cu suflete de vată,
Păstrate-ntr-o vitrină cu geamurile sparte ?...

Dă-mi ochii-ți plînși, să-i mai sărut o dată,

C-atîta doar mi-e dat să-ți mai sărut,

În cinstea întregirii noastre din trecut,

Din care-acum n-a mai rămas nimic

Decît o falsă frescă-n mozaic,

Pe care niște gheare de bestie turbată

Însîngerează două imagini omenestî !...

Nu le cunoști ?...

Încearcă —

Și-ai să ți le-amintești !...

Poveste scurtă

lui Octav Desila

Pe cînd iubeam —
C-am suferit și eu de-această boală —
Iubeam o fată care mă-nșela
Exact ca-n poezia mea :
Romanța celei care-nșală,
A cărei eroină era ea !...

Dar într-o noapte eroina mea
Mă părăsea — de daruri încărcată —
Și, luîndu-și martori stelele și luna,
Jura că pleacă pentru totdeauna
Și n-are să mai vină niciodată —
Mărturisire, vai... adevărată !...

Și iată cum iubita mea,
În noaptea cînd mă părăsea,
N-avea să-mi lase la plecare
Decît un pat pe trei picioare,
Iar în dulapul din sufragerie
Un sfert de cozonac cu nucă
Și-o scobitoare-nfiptă-n el —
Simbolul sufletului ei rebel,
Cu care dorul ei de ducă
Teatraliza eterna tragedie
A-nșelătoarelor ce mor
Neplînse de-nșelații lor —
Exact ca-n poezia mea
A cărei eroină era... Ea !...

Quiproquo

Azi nu-ți spun decît că te iubesc...
Dar cît timp te voi iubi nu știu —
Mîine, noul meu roman pe care-l scriu
Poate nu voi mai fi dornic să-l sfîrșesc...

Dar cum eu voi fi-ntregit de tine,
Marea bucurie de-a mă ști iubit
Va lungi romanul meu la infinit
Numai dacă tu mi-l vei citi la fel cu mine...

Dar tu, vai !...
Nu-mi vei citi decît o filă —
Prima filă —
Fila cu-al tău nume,
Care va produce oarecare vîlvă-n lume,
Ca o nouă prorocie de Sibilă...

Eu, în schimb, mi-l voi citi mereu,
Pînă ce,-ntr-o bună zi,
Eroina din romanul meu va-nnebuni —
Și cuminte voi rămîne numai eu !...

Iată !...
Eu ți-am spus tot ce gîndesc...
Dar tu, dacă crezi că știi ceva mai mult,
Spune-mi tot ce știi —
Că eu te-ascult...
Poate-mi voi sfîrși romanul,
Fără să te mai iubesc !...

- Sinuciderea lui Don Juan

lui Paul Prodan

În noaptea-n care *Ea* nu m-a mai vrut
Am înțeles că sînt un om pierdut,
Și-n noaptea-aceea, chiar, m-am sinucis
Cu propria-mi legendă-n manuscris... ,

Dar cînd pe catafalc mi-au așezat
Cadavrul de amant încornorat
Și-am înțeles că faima mea de Don Juan
N-a fost decît un simplu titlu de roman,
M-am revoltat că marea nedreptate,
Ce mi se pregătea-n eternitate,
Mi-o consfințea chiar lașitatea mea
Că n-am ucis-o mai întîi pe... *Ea*...

Și-n timp ce zece popi mă prohodeau
Și-o sută de femei mă blestemau,
M-am răsucit în lada mea de lemn
Și-am înviat, ca și Cristos... solemn !...

Și-așa,-nsotit de popi și de femei,
M-am îndreptat din nou spre casa *Ei*...
Dar cînd am dat cu ochii iar de *Ea* —
Femeia... tot pe mine m-aștepta !...

Și, cum era firesc, ne-am împăcat !...
Iar popii-n cor au binecuvîntat
Miracolul, că — deși mort — eram tot viu,
Și-n locul meu intrase Moartea mea-n sicriu !...

Rînduri pentru cuvintele «Nu» și «Da»

În poarta curții unde m-am oprit
M-a-ntîmpinat un zarzăr înflorit —
Un zarzăr alb, ca părul meu încărunțit !...
Și-n pragul porții-n care am bătut
Un bulldog negru m-a recunoscut
Și m-a lătrat cu un salut de «bun venit»...

În poarta casei tale-n care
M-ai găzduit întîmplător,
Cînd nu eram decît un călător
Bătut de vînt și mîngîiat de soare,
M-am regăsit ca-n prima zi, cînd tu
Îmi repetai cuvîntul : «Nu»... «Nu»... «Nu» !...
Și-ți ascundeai în palme ochii plini
De ură
Și nencredere-n străini...

Dar cînd am vrut să plec —
Ca un zevzec —
Tu m-ai oprit
Cu graba unui gest nebănuț,
Și-n gura ta cuvîntul «Nu» s-a transformat
În alt cuvînt,
Cuvîntul «Da» —
Un «Da» sonor și-adevărat
Pe care-l auzeam așa
Întîia oară-n viața mea !...

Dar ce păcat că n-am putut
Să-l îngrijim așa cum am fi vrut !...
Căci într-o zi cu ploaie
Și cu vînt

Cuvîntul «Da» se-mbolnăvi
Și-apoi muri,
Cum moare-n gură-orice cuvînt
Cînd nu-l mai poți măcar șopti !...

Dar astăzi, după șapte ani,
Cînd morții-și schimbă locuința,
Eu, care mi-am păstrat credința
În zeii noștri subterani,
Mă-ndrept spre ei — cu voia ta —
Și-i rog frumos
Să-nvie pe defunctul «Da»,
Cum a-nviat pe vremuri și... Cristos !...

În cinstea celei care a plecat

Azi-noapte a plouat ca de-obicei,
Că Dumnezeu face ce vrea...
O noapte plouă-n cinstea mea...
O noapte plouă-n cinstea ei...

Azi-noapte, însă, a plouat
În cinstea celei care-a plecat !

A plecat ?...
Cine-a plecat ?...
N-am plecat nici eu, nici ea —
A plecat altcineva !...

Dar cine-a fost nu știm nici noi !...
Știm doar c-am găzduit-o amândoi,
Și-am găzduit-o fiindcă ne-a plăcut.
Pesemne Dumnezeu așa a vrut !...
Că șase săptămîni în șir,
Din ziua cînd ne-am întîlnit,
O clipă nu ne-am despărțit...
Și le-am trăit la fel tustrei,
Sorbînd doar din parfumul ei —
Parfum de trandafir !...

A stat cu noi,
Și-am stat cu ea,
Ca doi pantofi pe-o Buhară,
Ca două mîini într-un manșon,
Ca două flori de crin pe un blazon !...
Și totdeauna-am fost așa —
Ea tot cu noi,
Noi tot cu ea...

Și totdeauna-am fost la fel —
Un trio de violoncel,
Cu care ea ne sincopa,
Ne-ndepărta,
Ne-apropia
Și, mină-n mină cu-amîndoi,
Se destrăma
Și se-ntregea
Cu fiecare dintre noi !...

Și totuși...
Iat-o c-a plecat !...

De ce-a plecat ?...
Nici Dumnezeu nu știe !...
Știm doar atît —
Că n-are să mai vie
Chiar dacă-ar fi s-o-ntoarcem iar din drum !...

Și norii plini și grei de-o ploaie nouă
Au hotărît solemn să nu mai plouă
În cinstea nimănui de-acum !...

Cîntăreața anonimă

pictorului Th. Pallady

Cine cîntă la fereastra cu perdelele-nflorate,
Că nu-i cîntec de femeie
Și nici cîntec de vioară ?...
Cine-aruncă pe fereastră note vagi,
Desperecheate,
Dintr-o veche melodie,
Care urcă
Și coboară
Ca o lentă agonie
Pe diezi de serpentine
Și bemoli de mici confeti ?...
Cine ?...

Cineva cîntă !
Dar cine
Cîntă parcă pentru mine ?...
Cine cîntă nu se știe !...
Poate-i toamna, ce-ntîrzie,
Ca bolnavii de ftizie,
Pe aleele pătate de rugină
Și noroi...
Și pe prima indecență a castanilor eroi —
Invalizi, aproape goi !...

În odaie, la fereastra cu perdelele-nflorate,
Nu e nimeni !...
Și-n odaie cîntă, totuși, cineva !...
Doamne !...
Cine cîntă-așa ?...
Cine-mperechează-n noapte
Note vagi, desperecheate ?...
Cine-mi luminează calea

Și m-aduce pînă-aci ?...
Cine-mi schimbă noaptea-n zi ?...
Cine cîntă ?...
Cine-o fi ?...

A tăcut !...
Un glas ce tace este-o «Păsăre albastră»
Care-ți zboară pe fereastră...
A tăcut !...
Dar la fereastra cu perdelele-nflorate
Nevăzuta cîntăreață anonimă
Cînd ieși dintre culise, să-și arate
Ca la teatru-n fața rampei
Chipul vechi
Și rochia nouă,
Iată că-ncepu să plouă !...

Plouă...
Plouă !...

Azi-noapte...
Femeia care mă iubea —
O mică poemă-n proză din opera mea —
Mi-a-ncuiat odaia unde nopți de-a rîndul
Amîndoi dormisem
Și păcătuisem,
După cum ne bătea gîndul,
Nervii
Și literatura,
Cînd cu ochii,
Cînd cu gura,
Cînd cu trupul nesătul
De orgia bizantină din Sambul
Și de tot ce ne-ntregea
În odaia-n care ea,
Profitînd de faima mea,
Mă iubea fără perdea
Cu același «va urma»,
Îngrădit în ghilimele,
Ca să stăm pe veci închiși în ele...

Dar azi-noapte gluma unui tipograf
Mica mea poemă-n proză
Mi-a făcut-o... praf !...
Și... «pe banca verde unde doarme ploaia»,
Ca-ntr-o poezie de Henri Bataille,
Mi-am culcat azi-noapte pentru prima oară
Vechiul guturai
Și surpriza nouă
C-aș putea dormi și-afară,
Chiar cînd plouă,
Fără să regret nimic...

Nici fresca de mozaic
Ce-i împodobeă odaia —
Balamuc de voluptate
Și păcate
Perimate —
Nici gura femeii care mă iubea
Și mă deștepta
Cu aceleași buze roșii, de lălea,
Răsărite peste noapte, printre perne,
Din sofa !...

Vai de mine !...
Vai de ea !...
Vai de manuscrisul meu neterminat,
Fără «bun de imprimat»...
Vai de buzele ei roșii,
Sărutate-n vis doar de cocoșii
Iadului —
Suspect refren,
Din *Marșul funebru* de Chopin...
Cut-cu-ri-gu !... ding... dong... ding...
Lumînările de ceară din odaia ei se sting,
Iar pe «banca verde», unde dorm cu ploaia,
Cîntă cucuvaia !...

Romanță retrospectivă

lui Teodorescu-Brașiște

De ce-o iubeam ?
Nu știu — fiindcă pe-atunci n-aveam
Decît vreo douăzeci de ani !...

Știu doar că roșcovana cu părul ondulat,
Care dansa-ntr-un cabaret,
Cînd a aflat că sînt poet
Și-a mai ghicit că sînt și-amorezat
De ea
Nu mi-a cerut — ca alte dansatoare —
Bani
Și m-a rugat doar să-i dedic
Un madrigal...
Și altceva
Nimic !...

Numai că madrigalul meu banal
N-a fost decît un foc bengal,
Pe care mi l-a stins chiar ea
În prima noapte cînd dansa —
Nu-n cabaret, ca de-obicei,
Pentru admiratorii ei,
Ci numai pentru mine
Și-n odăița mea !...

Dar pentru ce l-a stins nu știu !...
Știu doar că roșcovana dansatoare
N-avea decît două picioare, —
Picioare însă de-argint viu —
Și-n loc de suflet, un *frou-frou*
Cu care ea silabiza,
Cînd «Da»...

Cînd «Nú» !...

De ce-o iubeam ?...

Fiindcă pe-atunci nu bănuiam

Că dansatoarea roșcovană

Nu era decît o capcană

În care-avea să-i cadă, chiar din cer

Un biet bătrîn bijutier,

Ce-i dedicase șase madrigale

Cu rezonanțe supermuzicale —

O broșe,

Doi cercei

Și trei inele —

Bijuterii de mare preț,

Dar care,

Puse-n balanța versurilor mele,

Nu prezentau nici o valoare

Decît — cel mult — pentru... o dansatoare !...

Dar Eu, cum rămîneau mereu

Același iertător poet,

Iar Ea, același stîlp de cabaret,

Era fatal, din cînd în cînd, cînd ne certam,

Să implorăm pe bunul Dumnezeu

Să ne mai strige-o dată din cer :

«Bis»...

Și Dumnezeu, milos precum era,

Cu gestul lui solemn ne binecuvînta

Și-i ordona

Iubirii să ne bată iar în geam...

Și-a doua zi... tot noi eram...

Căci chiar în clipa-n care ne-mpăcam,

Ea și cu Mine,

O luam din nou *da capo-al fine*

Și ne iubeam fără rușine,

Ca cei doi biblici — *Eva și Adam* —

După gonirea lor din Paradis !...

Romanta tinereții

lui Bibi Băbeanu

Necunoscuta care se vindea
N-a vrut să-mi spună-n prima zi cine era,
Dar fiindcă ea aflase cine sînt —
Poetul poreclit «Fluieră-vînt» —
Și fiindcă mă ruga stăruitor
Să-i fiu și eu, din cînd în cînd, cumpărător,
Sinceritatea ei m-a-nduioșat
Și-n cadrul prețului fixat —
Un preț absurd,
Ridicul
Și meschin,
Cu care-aș fi băut un kilogram de vin —
M-am îmbătat de gura ei
Și-am adormit
Pe laurii idilelor lui Teocrit...

Dar vai !...
Necunoscuta se vindea
Nu numai mie, dar și altora !...
Și-azi un ciocoi,
Iar mîine un calic
O cumpărau la fel — mai pe nimic —
Căci ea — flămîndă veșnic — se grăbea
Să-și vîndă gura dulce ca la tarapana !...

Eu singur doar nu m-am sfiit să-i spun
Că-s gata să-i ofer un preț mai bun —
Dar cum îi luase mintea Dumnezeu,
Necunoscuta s-a spălat pe mîini cu prețul meu...
Și-atunci —
De teamă să n-o bat,

Sau s-oucid
Și s-o ascund sub pat —
Deși-o iubeam, am renunțat la ea
Și n-am mai vrut să știu cine era !...

Dar într-o zi cu ploaie și cu vînt,
Necunoscuta care se vindea,
S-a dat la fund
Și-a dispărut...
Și nimeni n-a mai întrebat de ea
De cînd intrase, parcă, în pămînt,
Cu numele-i mereu necunoscut...

Și totuși, Eu
Am întîlnit-o iar,
Dar nu ca altădată, pe trotuar,
La cafenea,
Sau în tramvai...
Am regăsit-o-n ziua de-ntîi de mai,
Ascunsă de un sfert de veac într-un sertar,
În care sta de veghe, cuminte,
Și-aștepta
O zi să-mi mai aduc aminte și de ea !...

Dar ce păcat
Că regăsirea ei m-a-ndurerat...
Și-n loc s-o mai sărut —
Cum aș fi vrut —
Am început să plîng cu-adevărat !...

Necunoscuta care se vindea
De data asta, nu mai era Ea —
Era doar vechea ei fotografie,
Pe care mi-o dăduse numai mie !...

Și-acum,
Cred c-ați ghicit cine era
Necunoscuta care se vindea
Era chiar tinerețea mea !...

Rînduri pentru Brigitta

De ziua ta,
Deși nu te-am uitat,
Nu ți-am urat nimic din ce-ți uram
În cei trei ani de facultate,
Cînd ne iubeam
Cu-adevărat...
Nici «La mulți ani cu sănătate»...
Nici doctoratul în filozofie —
Un fel de loz cîștigător la loterie...
Nici limpezimea minții lui Socrate —
Bătrînul filozof, privit numai din spate...
Și nici măcar un nou amant.
Căci bietul Emmanuel Kant,
De cînd cu tine-și încurcase
«Imperativul categoric»,
Sărmanul om de geniu, se desfilozofase,
De dragul unui sentiment pur anatomic !...

Nu ți-am urat, după cum vezi,
Nimic din ce-ai putut să crezi
Că-ți va ura
De ziua ta
Un fost coleg de bancă, pe care l-ai iubit
Atît cît ține flacăra unui chibrit...

În schimb,
În lipsă de-alceva,
De ziua ta,
Îți fac cadou inima mea —
Un lacăt vechi, stricat și fără cheie.
Cu care, însă, tu —
Cea mai sintetică femeie —

Te vei putea-nuia, chiar fără voie,
Într-un poem postum de Edgar Poe —
Al cărui nume-adevărat e «Edgar Poe»
Ca și cum l-ai citi, numai pînă la... «o» !...

Și tot așa,
An după an,
Vom fi la fel...
Pînă cînd, într-o bună zi,
De ziua ta,
Nu vom mai fi
Decît un simplu titlu de roman...

Eu voi fi poate-același cu
Din bătrînescul ceas de nuc,
Ce-ți va cînta :
«Brigitta mea,
Azi, 8 octombrie,-i ziua ta !»...
Iar tu —
Tu, care-ai fost cîndva
Brigitta mea —
Ca un portret de Don Francisco de Goya,
Vei sta-n perete... nemișcată,
Surîzătoare,
Mută
Și fardată...

Și-n ziua aceea,
Ziua ta,
Va fi, vai !... ziua altora !...

Rînduri pentru Mi-Tzu-Ko

Zi cu soare,
După ploaie !...

În odaia mea — odaie
Albă,
Veselă
Și mică,
Cu parfum de levăntică —
Brațele noastre se-ndoaie
Ca patru raze de soare —
Patru sulii paralele,
Ce pătrund printre perdele
Înfîgîndu-și în covoare
Vîrfurile lor rebele !...

Nu mai plînge, Mi-Tzu-Ko,
Că-n grădină nu mai plouă
Și-n odaia mea cea mică,
Cu parfum de levăntică,
Nu te mai mira de ce —
În rochița ta cea nouă —
Pari a fi raza de soare
Ce-mi dădu buzna-n odaie,
Dornică de-o sărutare
După ploaie !...

Șterge-ți ochii...
Nu mai plînge...
Mi-Tzu-Ko, tu nu ghicești
Că-n odaia mea cea mică
Cu parfum de levăntică

Ce-ai fost ieri
Azi nu mai ești ?...

Și nu vezi că Dumnezeu
Ne-a trimis un curcubeu,
Ca făptura noastră nouă —
Despărțită ieri în două —
Azi să ne-o-ntregim în soare
Ca-ntr-o zi de sărbătoare
Și s-o-ntindem pe sofa
Printre perne
Și covoare,
Ca și cum odaia mea —
Albă,
Veselă
Și mică,
Cu parfum de levănțică —
Ar mai fi și-odaia ta ?

Mi-Tzu-Ko, n-auzi ?...
Nu vezi ?...
Sau — ce-auzi și vezi — nu crezi ?...
N-auzi tu cum sună ora
Fericirii-amîndurora ?...

Romanța ultimului sărut

Oprește-mă !...

Nu mă lăsa

Să te sărut,

Căci gura mea

În clipa-n care îți sărută gura

Îți soarbe lacomă și respirația

Cu care-ți prelungești caricatura

Pe care bunul Dumnezeu

Ti-a creionat-o după chipul său —

Așa cum i-a dictat-o inspirarea !...

Oprește-mă !...

Nu mă lăsa

Să te sărut,

Căci gura mea

E gura care nu sărută

Decît cu sărutarea mută

A celor ce, -mpăcați cu cele sfinte,

Pornesc cu tălpile-nainte

Și-n gură cu cîte o floare,

Culeasă-anume pentru cine moare !...

Oprește-mă !...

Nu mă lăsa

Să te sărut,

Căci gura mea

Sărută fără... «va urma».

Iar mîine-n zori cînd voi pleca,

În gura mea

Cu respirația ta,

Nu-ți voi lăsa — drept amintire —

Decît portretul meu pe poartă,
O zi de doliu-n calendar,
Nota de plată la dricar
Și... «Veșnica ta pomenire»
Pe fundul celor opt pahare
De țuică fiartă,
Golite după-nmormîntare
De cei opt ciocli ce-ți purtară
Coșciugul în spinare.

Oprește-mă !...
Nu mă lăsa
Să te sărut,
Căci gura mea
N-a sărutat decît așa
Cum a vrut *Ea*...
Și tot așa va săruta mereu,
Fiindcă — fatal — nu sărut *Eu*,
Sărută numai *Gura mea*...

De ce-ai plecat ?

De ce-ai plecat ?...

Tu nu știai

Că-n luna mai,

Prin munții cu păduri de brad,

Oricine-ai fi — femeie sau bărbat —

Potecile te duc spre Iad,

Și nu, ca-n lumea basmelor, spre Rai ?...

De ce-ai plecat

Cu vîntu-n părul tău vîlvoi,

Cînd nici un glas nu te-a chemat ?...

Tu nu știai

Că-n luna mai

Potecile sînt încă pline de noroi ?...

De ce-ai plecat ?...

Tu nu știai

Că-n luna mai

E luna primului păcat —

Păcatul care dintr-o glumă

Te prinde-n laț și te sugrumă

Și-apoi te-aruncă-afară-n ploaie,

În lada cu gunoaie ?...

Oprește-te !...

Privește-n jurul tău...

Și dacă nu ți-ai murdărit

Pantofii de noroi,

Fă-ți cruce

Și întoarce-te napoi !...
Fă-ți cruce,
Fiindcă n-ai păcătuit
Decît în vis...
Și visul s-a sfîrșit !...

Primăvară rurală

doctorului V. Voiculescu

Primăvara, fată mare,
A sosit în sat la noi,
Ca un cântec de cimpoi
Într-o zi de sărbătoare...
A picat azi-dimineață
Și, abia intrată-n sat,
Satul tot s-a deșteptat
În parfum de izmă creață !...

Primăvara, fată mare,
Vine-n fiecare an
În pantofi de magheran,
Dărujiți de Sfîntul Soare...
Și de-ndată ce-și arată
Fecioria-mprospătată,
Toți în jurul ei fac roată !...
Toți copiii
Și bătrînii
Își umflă, la fel, plămînii
Și-și fac cruce de-așa fată —
Doctoriță fără plată...

Îi deschid ferestrele
Să le-alunge boalele
Și dihonă din case...
O ridică-n osanale
Ca pe-o scară de mătase,
Pînă-n ceru-al șaptelea...
Și-apoi
O pornesc cu ea
Pe șosea,
Pînă la fîntînă,-n vale,

Ca s-o spele pe picioare,
Fiindcă-n fiecare an —
Cînd ~~sosește~~ se-n sat la noi,
În pantofi de magheran —
Primăvara, fată mare,
Toată-i plină de... noroi !...

Romanța răspunsului mut

Ce văd !...
E-adevărat ?...
Tu ești ?...
Cum ?...
N-ai murit ?...
Tot mai trăiești ?...
Pendulă care te-ai oprit din mers,
Încerci acum să mergi în **sens invers** ?...

Hai !... Spune-mi...
Spune-mi tot ce știi...
Să-mi spui chiar și minciuni,
Să-mi spui
Ce n-ai spus încă nimănui —
Nici celor morți,
Nici celor vii...

Ce victime ai mai făcut
Din clipa-n care urma **ți-am pierdut** ?...
Ce vrăjitoare te-a trecut prin foc
Și-a reușit să-ți pună inima la loc ?...
Și care-anume sfânt din calendar
Te-a sfătuit să te-nțilnești cu mine iar ?...

De ce zîmbești ?
E-adevărat ?...
Te-ai răzgîndit ?...
Ne-am împăcat ?...
Iar ne iubim ?...
Sau, poate, și-azi ne **regăsim**
Acciași vechi dușmani ?...
Dar tu mai știi după câți ani ?...

Eu te-am iertat de mult !...
Dar tu ?...
Răspunde-mi «Da»,
Răspunde-mi «Nu» —
Totuna mi-e !...
Știi tu de ce —
La tine «Nu» și «Da» nu sînt
Decît aceleași vorbe-n vînt !...

De ce te temi ?...
De ce-ți ascunzi
În palme ochii tăi rotunzi ?...
De ce-ți aprinzi ca un semnal
De foc bengal
Obrajii tăi de porțelan
Și inima de Caliban ?...

Răspunde-mi !...
Vreau să știu și eu,
De ce-ai venit ?...
De dragul meu ?...
Sau, poate, n-ai venit decît
Să-mi torni, ca și-n trecut, pe gît
Un păhărel de coniac,
Ca eu să tac,
Iar tu să țipi
Și să dispari, apoi, suspect,
Cu voluptatea unei bombe de efect !...

Ce zici ?
Așa e c-am ghicit
De ce-ai venit ?...
De ce te-ncrunți și nu-mi răspunzi ?...
Ce nou secret îmi mai ascunzi ?...
De ce scrișnești din dinți
Și taci ?...

Hai !... Spune-mi, ce-ai de gînd să faci ?...
Deschide-ți gura — mii de draci ! —
Și lasă-mă să-ți mai sărut...
Nu gura...
Ci răspunsul mut !...

Isprava Toamnei

lui Mircea Damian

Toamna, fată deocheată —

Biata fată !...

Deocheată, dar frumoasă

Și cochetă,

Mi-a intrat odată-n casă,

Indiscretă,

Să mă-ntrebe ce mai fac...

Ce problemă viitoare

Mă mai doare...

Ce țigări de foi mă otrăvesc

Cînd vorbesc...

Și ce fel de coniac

Beau cînd tac...

Și de-atunci —

Nu vreau să spun de cînd —

Am rămas cu toamna-n trup și-n gînd !...

Și de-atunci, în fiecare an,

Toamna, fată bună, vine să mă vadă —

Vine ca o oră fixă pe cadran

Și solemnă ca o stea cu coadă...

Și, cum știe că eu nu fac decît bine,

Toamna stă trei luni întregi la mine,

Cum, ar sta la ea acasă...

Pînă ce-ntr-o bună zi mă lasă

Și se duce de s-ascunde...

Unde ?...

Dracul știe unde !...

Numai că, după ce pleacă,

Odăița-mi pare mai săracă...

Poate fiindcă toamna-mi fură
De la gură
Tot ce-n nouă luni adun
Cu răbdare și tutun —
Tot ce cred că-i mai de seamă
Pentru clopoțelul meu de-alarmă !...

Toamna, fată indiscretă
Și cochetă,
Se agită ca un ascuțit de sapă
Pe biroul plin de praf și prin sertare
Și-mi distruge fără milă
Operele literare,
Rupînd filă după filă,
De mă lasă gol... goluț..
Ca o ciutură-ntr-un puț,
Fără nici un pic de apă !...

Dar norocul meu că-n acest an
Timpul merge după alt meridian...
Și că versurile acestea au fost scrise
Nu la mine-acasă —
Cum scriu eu de obicei, pe masă —
Ci pe iarba verde,
Undeva, la țară,
Unde calendarul scrie că-i tot vară
Și-unde toamna încă nu sosise !...

Da capo al fine

lui N. Davidescu

De-a lungul catacombelor săpate
În visele granitului de ieri,
Eu re trăiesc legenda anonimă
A primilor martiri autohtoni
Și-n lumea stalactitelor sonore —
Miragiu subteran de palmieri —
Desăvârșesc o Biblie-adnotată
De nesfârșitul șir de Epigoni !...

Sub bolțile de trei ori milenare —
Închis ca-n propriul meu mausoleu —
Transcriu pe pergamentul veșniciei
Ecolul preistoricului Vers,
Și-n fundul catacombelor săpate
În visele proteicului Eu,
Prin glasul meu tălmăcitor de dogme
Vorbește parcă-ntregul Univers !...

Contururile șterse de-ntunerec
Redau viață vechilor Aezi,
Sub degetele lor imagine
Renvie, parcă, tetracordul grec,
Și-n bolțile de trei ori milenare
Se-nalță, după epoci, trei grămezi —
De piatră,
De aramă
Și de aur —
Simbolurile tragediilor umane,
Clepsidrul mut al clipelor ce trec...

Trec toți la rînd...
Pe lespezile negre,

Ca-ntr-un postum cortegiu funerar,
Trec iambii
Și troheii altor vremuri —
O-ntreagă-apoteoză de fantome...
Iar aiurarea harfei rafinate
Cu fluieratul naiului barbar,
În noaptea catacombelor răsună
Ca-n nopțile venericei Sodome.

Trec toți la rînd...
E-atîta majestate
Și-atîta surd tumult în mersul lor,
Și-n lumea stalactitelor sonore
E-atît decor
Și-atîta feerie,
Că iambii
Și troheii altor vremuri
Renvie-n subterana tragedie
Dezastrul mitologiceii credințe
Și doliul semizeilor ce mor !...

Trec toți la rînd...
Exodul neființei
Se pierde-n coridorul milenar.
Iar urma celor ce-au trăit prin cînteo
Dispare-n calea celor care vin
Să reclădească-n noaptea milenară
Același alb, fantasmagoric far
Spre care mateloții inspirării
Se-ndreaptă și-azi pe iahtul lor divin...

.....
.....
.....
Martiri autohtoni ai catacombei
În care eu sînt ultimul venit...
Postuma voastră apoteozare —

Că după moarte nu veți mai muri —
Mă-ndepărtează tot mai mult de dogma
Eternității voastre de granit...
Voi sînteți cei ce-ați fost,
Eu nu sînt încă
Decît preludiul celui ce voi fi !..

Rînduri pentru păsările călătoare

lui Octavian Goga

Frunză galbenă, uscată —
Frunză ce-ai fost verde-odată,
Șterge-ți ochii de rugină,
C-a intrat toamna-n grădină,
Și-a intrat ca o stăpîină
Cu vîntul și ploaia-n mîină !...

Primul stol de rîndunele
A pornit spre Dardanele...
Berzele desperecheate
Se-mpreună-n zbor și ele,
Să pornească pe-nserate,
Iar triumghiul de cocori
Se-ntregește tot în zbor,
Să pornească mîine-n zori
Spre Bosfor...

Frunză galbenă uscată —
Frunză ce-ai fost verde-odată...
De-a lungul șoselelor,
Pe tot lungul apelor
Și din creasta munților
Pînă-n fundul văilor...
În vîrful copacilor
Au rămas doar ciorile,
Să păzească morile —
Morile ce macină,
După vechea datină,
Zodia-nceputului
Cu păcatul trupului,
Și rodul pămîntului,
Cu belșugul anilor,

57
Zilelor
Și clipelor
Pentru cei flămânzi de soare
Și de «semne de-ntrebare» !...

Frunză galbenă, uscată,
Frunză ce-ai fost verde-odată,
Azi grădina Domnului
Nu mai este-a nimănui...
Au zburat din ea mai toate
Vîetățile-aripate
Și-au rămas doar ciorile —
Ciorile,
Surorile
Vînturilor,
Ploilor,
Grijilor,
Nevoilor
Și-ntunericimilor !...

Au rămas să vămuiască
Cu pecetia domnească,
După socotința lor,
Soarta zburătoarelor...
Și să-nchidă-ntre zăbrele
Împletite din nuiiele
Călătorele rebele
Ce-au pornit cu toate-n zbor
Fără știrea ciorilor,
Spre Bosfor
Și Dardanele !...

Rînduri pentru plopii în ploaie

pictorului Jean 'Al. Steriadi

Ploaie...

Ploaie...

Ploaie...

Ploaie multă,

Ploaie deasă

Ca beteala de mireasă...

Plopii mei, scuipați de ploaie,

Se frămîntă

Și se-ndoaie —

Parcă-ar vrea să-mi intre-n casă !...

Plopii ce-au crescut cu mine

Îmi fac semneperate...

— Hai !... Deschide-odată, frate,

Și primește-ne-n odaie,

Că-n odaia ta-i mai bine

Ca-n grădina noastră,-afară...

Doamne...

Cu ce ți-am greșit,

De-ai fost rău cu mine-aseară

Și m-ai pedepsit ?...

De ce-ai vrut ce nu se poate —

Să mă cred cu plopii frate,

Frate fericit ?...

Doamne... Doamne !...

Ce să fac ?...

M-am certat cu plopii-aseară

Și nu știu cum să-i împac !...

Cum să-i fac să mă-nțeleagă

Că frăția ce ne leagă
Nu-i decît o vorbă-n vînt...
Și că plopul cînd se-ndoaie
Cît stă țeapăn la pămînt —
Chiar cînd e scuipat de ploaie —
E mai viu și mai puternic
Decît omul din odaie,
Ce se stinge pe picioare
Ca un muc de lumînare
Într-un sfeșnic !...

Ploaie...

Ploaie...

Ploaie !...

Ce românești sînt astăzi căsuțele din Șchei t...

Sînt vesele și albe și curate —

Și totuși, altădată, ce triste și-ncruntate

Te-ntîmpinau aceste căsuțe strămoșești,

Prin care țărăncuțele minore,

De teama slujitorilor domnești,

Își ascundeau panglicele lor tricolore,

Căci zbirii stăpînirii din cetate,

Cînd năvăleau în Șchei să-și încaseze birul,

Le despuiau de salbe,

Inele

Și cercei,

Și le-aruncau pe toate, aproape goale,-n ploaie,

Ca să-nmulțească crucile din cimitirul

Bisericii Sfîntul Niculaie...

Așa era pe vremea-aceea-n Șchei

Cînd zbirii stăpînirii din cetate

Vîneau doar pungi cu aur

Și... femei...

Dar bunul Dumnezeu, care veghea

Cu ochiul său triumfiular de peruzea,

S-a mîniat de-atîta răutate...

Și-atunci, toți zbirii din cetate,

Cît ai clipi din ochi, au dispărut —

Brașovul n-a mai fost cetate

Și-n Șchei dreptate s-a făcut —

Dreptate sfîntă, pentru lumea toată —

Așa cum nu se mai făcuse

În Șchei de nimeni... niciodată...

Dar dacă-atunci, în Șchei, s-au petrecut
Minunile pe care le-ați văzut,
În Șchei rămîne totuși și astăzi, neschimbat,
Un nume vechi,
Un nume de mare Împărat,
Pe care, Dumnezeu chiar — dacă-ar vrea
Să-l schimbe —
Dumnezeu nu l-ar schimba !...

De-aceea «Împăratul Solomon»
Din firma cîrciumii cu-același nume
A renunțat la sceptru și la tron
Și-n cîrciuma din Șchei, plină de lume,
Înveselește și-astăzi la fel ca-ntotdeauna
Porechile de tineri — drumeți îndrăgostiți —
Clienți care se-mbată cu bere și cu glume,
În timp ce lăutarii le miorlăie-n urechi
Refrenul «nou» al unei romanțe de sezon,
Ce nu-i decît refrenul romanței foarte vechi,
Pe care-o știți cu toții —
Romanța vieții noastre,
Cu «banca solitară»,
Cu «brazii»
Și cu «luna» !...

Solilocul măscăriciului

lui Puiu Iancovescu

Prin cîte panorame de bîlci am colindat,
Eu nicăieri nu m-am simțit mai bine
Ca-n panorama-n care Tu te-ai lipit de mine —
Tovarășă divină de joc și de... păcat !...

Dar azi, cînd simt că jocul și gluma s-au sfîrșit,
Din goana nebuniei de artă de-altădată,
Mă-ntorc din nou acolo de unde am pornit —
La piatra de șosea chilometrată,
Pe care Dumnezeu mi-a țintuit
Și numele,
Și chipul,
Și ursita...
Să hoinăresc cu tine, prin bîlciuri,
Travestit
În măscăriciul Pepi,
Nebun după Pepita,
Și-n gînd cu-aceeași teamă ridiculă și veche
Ca orice om ce trece drept «om într-o ureche»...

Și-acum...
Acum, te-ntreb pe tine —
Pe tine, care mă-nțelegi mai bine
Ca oricine —
Pe tine, care-mi ești amantă,
În lipsa unui alt amant...
Te-ntreb — burete absorbant —
Ce ai de gînd să faci cu mine ?...

Nu vrei să faci
Măcar un gest de caritate —
Să nu mă mai produc cu tine-n spate,

Ca-n panorama de odinioară
Cînd te-ai lipit de mine-ntîia oară
Și publicul rîdea să moară ?...

Și fiindcă m-ai legat la ochi,
Nu vrei
Măcar o clipă ochii să-mi dezlegi —
Să fiu și eu o dată stăpîn pe ochii mei
Ca să te pot privi cu ochii-ntregi
Și să te pot ucide-ntîi pe tine,
Ca-n urmă, bunul Dumnezeu —
De dragul tău —
Să faci același lucru și cu mine ?...

Și-n noaptea viitoare, *chère Madame*,
Uitarea să ne șteargă pe veci de pe program !...

Moartea dresorului de sticleți

lui Const. Stere

A murit dresorul de sticleți !...
A murit și ultimul dresor...
A murit cu mâinile pe ei,
Și cu ochii-nfipti în ochii lor !...
Și-n odaia lui n-au mai rămas
Decît note muzicale, desenate pe pereți,
Portativele de sîrmă, fabricate de ovrei,
Coliviile de sfoară, cu grăunțele de mei...
Și vreo sută de duzini de cîntăreți
Îmbrăcați în doliu mare,
Care i-au cîntat la-nmormîntare
Și-au să-i cînte și la parastas...

A murit dresorul de sticleți !...
A murit dresorul, fericit
Că sticleții lui —
Copiii nimănui —
L-au stimat și l-au iubit...
Și că el a scos din ei
O falangă minunată
De maestri cîntăreți —
Nu țircovnici mititei,
Ca dresorii de-altădată !...
Căci e drept că-n viață lucrul cel mai greu
E să-și piardă omul vremea cu sticleții,
Ca să pună la curent analfabeții
Cu ce-a neglijat să-i pună Dumnezeu !...

A murit dresorul de sticleți !...
Dar —
Surpriză mare —
După ce-a murit,

Guralivii cîntăreți s-au răzvrătit,
Declarînd că-n cariera lor
Nu mai au nevoie de un alt dresor !...
Și din coliviile de sfoară
Au zburat cu toți, să cînte-n stradă-afară...
Și-au jurat solemn pe viitor,
O completă libertate
Pentru cîntecele toate...
Și sticleții toți —
Să cînte numai după capul lor !...

A murit dresorul de sticleți !...
Bine c-a murit la timp și el —
Căci era bătrîn,
Bețiv
Și chel...
Dar, la drept vorbind, era «dresor» —
Fiindcă, după moartea lui, sticleții
Cînd au încercat din nou să cînte
Numai după capul lor...
Au dat «kix» cu toții,
Și cîntăreții
S-au întors afoni în colivie !...
S-au întors cu toții !...
Dar ce folos —
Că dresorul ce-a murit n-a fost Cristos,
Și dresorul mort nu mai învie !...

În Pullman, cu 80 pe oră !
Zburăm,
Și viteza sonoră
Ne sparge urechea cu un Cake-Walk,
Că toți călătorii —
Umane sfîrleze —
Se lasă pe spate și-ncep să danseze
Pe loc...
În timp ce pe cîmp se perindă,
Ca într-un vechi ciob de oglindă,
Copacii
Și stîlpii de telegraf,
De care s-agață toți norii de praf,
Pe care căruța cu fîn, din șosea,
Nu-i lasă să meargă alături cu ea !...

Mizil...
Monteoru...
Buzău...
Și Pullmanul nostru, cu 80 pe oră,
Își bemolează viteza sonoră,
Și-n gară, deodată, tăcut se oprește !...
Probabil că Pullmanul știe
Că-n gara Buzău drumul bun se sfîrșește
Și-ncepe de-acum drumul rău...
Dar Pullmanul — «*Made in England*» —
Glumește : «Ce-o fi... să fie !»...
Și vesel pornește din nou —
Pornește cu aceeași viteză sonoră
Și cu același obraznic ecou :
«Cu 80 pe oră !»...
«Cu 80 pe oră !»...

Și drumul se-ntinde ca un gumelastic —
Lipsit și de spirit
Și de simțul plastic —
O biată cireadă de vaci și viței
Ne-ntîmpină-n gara de la Făurei,
Iar gara pustie din Lacul-Sărat
Ne anunță că «Lacul-Sărat» a... secat !...

Păcat că în Pullman nu poți să vînezi
Nimic din ce vezi !...
Poți însă flirta
Cu vecina ta —
Fardată anume pentru așa ceva !...

Dar Pullmanu-i Pullman !...
Stop !...
Gara Brăila —
Gară cu bucluc...

«Vezi rîndunelele se duc,
Se scutură frunza de nuc,
S-așterne bruma peste vii»...
Peste părinți,
Peste copii
Și peste șlepurile noastre
Din cimitirul Dunării albastre —
De la Brăila pînă la Sulina —
Unde le-a-nșepenit rugina,
Că n-au fost șleपुरi plutitoare
Decît pe Dunăre —
Nu și pe mare !...
În timp ce Pullman e terestre
Și trenuri lungi accelerate
Stopează azi, prin porturi, pe-nserate
Și, vesele, sfidează prin ferestre

Cîrligul unui «?» (semn de întrebare)

De care

Tu — călător numai pe mare —

Îți spînzuri zilnic... ziua viitoare !...

Cîntecul nebunului

Ei sînt cuminți...
Eu sînt nebun...
Dar cum Eu sînt ce-am fost mereu —
Poate că cel cuminte-s Eu —
Deși de cîte ori le-o spun,
Eu pentru Ei... sînt tot nebun...

Ei mă urăsc că nu-s ca Ei...
Eu îi iubesc că nu-s ca Mine...
Ei beau
Și mint fără rușine —
Și-n ochii prietenilor mei
Trec drept nebun... că nu-s ca Ei...

Lor nu le place-amanta Mea...
Mie nu-mi place-amanta Lor...
Ei văd cu ochii tuturor
Femeia...
Eu n-o pot vedea
Decît cu-ai mei —
Amanta Mea...

Dar cum din Ei toți numai Eu
Nu sînt ca Ei,
Am să mă duc
De voia mea la balamuc —
Și fiindcă nu-mi va părea rău,
Cumintele voi fi tot Eu !...

Strofe pentru El

Deși noi toți îi sîntem frați
Și toți îl ascultăm la fel —
Noi nu-i sîntem decît argați,
Căci l-am ales stăpîn pe El !...

Dar Eu, cum nu-i pot fi argat —
Deși noi toți sîntem la fel —
De șorțul alb m-am dezbrăcat
Și n-am mai ascultat de El...

Dar azi, cînd simt că se cuvine
Ca toți să-l ascultăm la fel —
Deși m-ascult numai pe mine,
Eu nu m-ascult decît prin El !...

A XI-a poruncă

lui Radu Cioculescu

Ascultă, privește și taci !...
Ascultă, să-nveți să vorbești,
Privește, să-nveți să clădești,
Și taci, să-nțelegi ce să faci...
Ascultă, privește și taci !

Cînd simți că păcatul te paște
Și glasul Sirenei te fură,
Tu pune-ți lacăt la gură
Și-mploră doar sfintele moaște —
Cînd simți că păcatul te paște !

Cînd simți că dușmanul te-nvinge,
Smulgîndu-ți din suflet credința,
Așteaptă-ți tăcut biruința
Și candela minții nu-ți stinge —
Cînd simți că dușmanul te-nvinge !

Cînd brațele-ncep să te doară,
De teamă să nu-mbătrînești,
Rămii tot cel care ești —
Aceași piatră de moară —
Cînd brațele-ncep să te doară !...

Iar cînd, cu ochii spre cer,
Te-ntrebi ce-ai putea să mai faci,
Ascultă, privește și taci !...
Din brațe fă-ți aripi de fier
Și zboară cu ele spre cer !...

Romanța inimii

lui Vladimir Streinu

Inimă — ciutură spartă —
Cui mai duci apă la poartă,
Dacă nimeni nu mai trece
Să-ți soarbă din apa rece —
Apă bună de descîntec
De la ochi pînă la pîntec ?...

Inimă — ciutură goală —
Cine te spoi cu smoală
Și te-ascunse în ogradă,
Nimeni să nu te mai vadă,
Ca să-ți mai cerșască apă
Cînd de sete gura-i crapă ?

Inimă — ciutura mea —
Dă-mi să beau, dar altceva,
C-apa rece ți-au golit-o
Toți cei care ți-au sorbit-o !...
Dă-mi ce mi-ai păstrat doar mie —
Dă-mi un strop de apă vie !...

Retrospectivă sentimentală

lui Eugen Herovan

Revăd orașul pribegiei mele —
Neprețuit motiv de inspirație —
Cu același Vodă Cuza tronînd în piața mare,
Îndurerat de-atîtea vremuri grele...

Ștefan cel Sfînt și-arată buzduganul,
Cu care-nspăimîntase întreg aliotmanul...
Miron Costin letopisețu-și scrie
Cu sîngele Moldovei — izvor de apă vie...
În jilțul lui, Asachi — poet și fabulist —
Pledează și-astăzi pentru «curentul latinist»...
În fața teatrului, Vasile Alecsandri
Se-ntreabă ca Hamlet : «A fi, sau... a nu fi ?»...
Mihai Kogălniceanu, la Copou,
Repetă un capitol istoric veșnic nou...
Sărmanul Eminescu, într-un cearșaf de baie,
Și-așteaptă epigonii flămînzi ca să-l despoaie,
Și-n timp ce turnul Goliei se-ntreabă ce să facă —
Să-și plîngă gloria defunctă sau să tacă —
Biserica — minune unică — Sfîntul Sava,
Ea singură-ți surîde, că-și rennoiește slava !...

Mîhnit de-atîtea regăsiri în mine,
Îmi lăcrimează ochii de ciudă și rușine,
Și cum n-aud pe nimeni urîndu-mi «noapte bună»,
Cobor tăcut spre gară, cu Iașii... mîna-n mîna !...

Șoseaua urcă spre Voineasa,
Iar Lotrul curge spre Brezoi...
O fată și-a pierdut cămașa
Prin fînul de curînd cosit,
Și-acum, în poarta casei, s-a proptit
Să-și mai arate-o dată sînii goi
Și trupul rumenit de soare
Turiștilor înfometați
De farmecul unei idile trecătoare
În pitorescul munților Carpați...

Așa sînt toate fetele la munte...
În prima zi —
Oricare-ar fi —
Se lasă sărutate doar pe frunte...
A doua zi,
Pînă și cele mai ursuze
Se lasă sărutate chiar pe buze...
Iar în a treia
Sau a patra zi
Se lasă duse sub un brad
Unde se-mpiedecă, mai toate,
Și leșinate-n brațe-ți cad,
Ca niște biete curci plouate...
Deși — prin munți, în fiecare vară,
La fel, turiștii urcă
Iar fetele... coboară...

Șoseaua urcă spre Voineasa
Și Lotrul curge spre Brezoi...
Iar mirele
Și cu mireasa

Din carul nou cu patru boi —
Un dar de ziua nunții lor —
Zîmbesc șireți
Și fericiți,
Că grație tîrștilor
Au fost uniți
În vecii... vecilor !...

Pe malul Oltului

lui Nicu Budurăscu

Pornind din Lotru spre Cornet,
Șoseaua urcă-ncet... încet...
Ținându-se parcă de mână
Cu linia ferată,
O vecină,
Ce-i pare totuși o străină,
Fiindcă nu seamănă cu ea,
O biată bătrână șosea
Banală —
Dar națională !...

Șoseaua urcă-ncet, ca de-obicei,
Proptindu-se doar în copacii ei...
Urcă tăcută
Și timidă
Ca o omidă...
În timp ce linia ferată
Urcă țipînd,
Parcă-ar fi beată,
Ca și locomotiva «Malaxa»
A unui tren de marfă,
Care —
Pornit din Piatra-Olt
Spre Turnu-Roșu —
Cînd dă cu ochii, pe șosea,
De cîte-o țărăncuță
Cam prostuță,
Crezînd că-și poate bate joc de ea
Țipă sulemenindu-și coșul
Cu fumul negrilor cărbuni,
Ca o cocoană din elită

Cu ochii plini de dinamită
Scăpată dintr-o casă de nebuni.

Doar Oltul — apă blestemată —
Nu vrea să urce niciodată,
Nici cu șoseaua demodată,
Nici cu moderna linie ferată...
El singur, săltăreț, coboară
Spre Dunăre —
Dunărea noastră
Cu apă multă
Și albastră...
Și coborînd —
Iarnă sau vară —
Surîde fredonînd la fel
Ca orice egoist rebel,
Același veșnic menuet
Discret,
Pe care nu-l dansează decît el !...

La fel și-n viață...
Uneori —
Dacă te urci
Sau te cobori —
Cu-aceeași ură te privesc ai tăi,
C-așa sîntem cu toții —
Oameni răi !...
Și-oricare-ar fi cel care urcă —
Dușmani
Sau prieteni —
Toți îl spurcă...
Iar cînd, întîmplător, coboară,
Toți îl omoară !...

Apariție nocturnă

- - I.P.S.S. Tit Simedrea

Mi-a ieșit în drum fantoma
Omului bătut în cuie
Și m-am întrebat ca Toma :
— El o fi ?
Sau, poate... nu e !...

Cine-a fost ?...

N-a fost decît
Chipul unui om — și-atît —
Chipul omului frumos
Din năframa sfintei Veronica !...

Dar pe mine m-a prins frica
Și, cum sînt un om pios,
În noaptea Vinerei Mari,
M-am făcut din-mare mic
Și-am tăcut chitic.
Căci pe buze-mi înghețase
Numele celui răsfrint
Pe năframa de mătase,
Care dibuia tăcut
Printre mării cărturari
Un tovarăș credincios
Ca să-i țină de urît
În mormînt !...

Clopotele învierii

lui Radu Gyr

Clopotele învierii —
Pumni de bronz
Și de aramă —
Sparg cătușele tăcerii
Sepulcrale
Din shakespeareana dramă,
În al cărei text renvie
Creștineasca bucurie
În cortegii triumfale
Și-n aplauze bisate
Din cetate
În cetate !...

«Cristus resurrexit !»...
Gura
Omenirii, mută, țiță :
«Împlinitu-s-a Scriptura !»

Sunați, clopote...
Sunați...
Și-n cetăți însămintăți
Viața veșnică, cu care
Fratele nostru mai mare,
Cînd a fost crucificat,
Și-a călcat moartea-n picioare
Și din morți a înviat !...

Sunați, clopote...
Sunați...
Și pe Domnul lăudați,

Dînd de știre tuturor
Că-ntr-o noapte veți suna
Și-nvierea morților
Din cetatea mea !...

Rînduri pentru Moș Crăciun

Iartă-mă că te salut numai din ușă...
Te-aș pofti și-n casă,
Dar mi-e teamă
Că-mi aduci aceeași veșnică păpușă
Și același vechi refren de panoramă !...

Iartă-mă că-ți spun ce cuget, Moș Crăciun...
Dar eu — zău — nu văd de ce mai vii !...
Ce folos că ești bătrîn
Și-ai suflet bun,
Dacă-n tolbă n-ai decît minciuni pentru copii !...

Nu-ți mai pierde timpul cu povești
Pentru cei ce nu mai cred în ele...
Tu — e drept — n-ai fost decît așa cum ești —
Omul cu păpuși de porțelan
Și acadele...

Dar eu nu mai sînt copilul de-altădată,
Să mă-ncînt numai de chipuri ce se șterg —
Mie-mi trebuie-o femeie adevărată,
Nu femei-păpuși de Nürnberg !...

Iată !...
Asta este tot ce-am vrut să-ți spun...
Și ți-am spus, să știi și tu ce-aș vrea !...
Ține minte,
Ține minte, Moș Crăciun...
Și la anul, dacă vii din nou, să-mi vii cu *Ea* !...

Rînduri pentru Anul nou

Bine-ai venit, An nou !...

Bine-ai venit...

De cînd te-aştept aproape-am şi albît...

Dar fiindcă-mi intri-n casă-ntîia oară,

Te rog să nu-mi faci casa de ocară...

Nu te grăbi să-mi intri pe furiş,

C-abia sosisi...

Noroc că te-aşteptam deştept

Să te previu la timp, să fii atent,

Şi-n clipa marelui eveniment

Să-mi calci în casă cu piciorul drept...

Şi nu uita

Să-ţi laşi ciubotele afară

Şi bunda de urs alb, ce mă-nfioară...

Că România nu-i Siberia !...

Aşa te vreau !...

Te vreau la trup curat... neprihănit...

Şi tot aşa la suflet şi la minte —

Te vreau sub chipul celui arvunit

Pe treizeci de arginţi

Şi-un blid de linte !...

Şi acum, că te-nduraşi să-mi intri-n casă,
Poftim la masă...

Dar mai nainte de-a gusta

Din vinul şi din pîinea mea,

Deschide-ţi ochii bine, ca să-nveţi

Povestea *Coliviei cu sticleţi*...

Şi-n urmă, dacă poţi să te-ntregeşti

Cu sfinţii din icoanele de pe pereţi,

Te rog — de pe parchete şi sofa —

Să-mi schimbi covoarele de Buhara,
Și-n locul lor tu să-mi întinzi
Numai velințe olteneste,
Ca să-mi răsfrîng cu ele, în oglinzi,
Podoabele mîndriei strămoșești...
Iar pe măsuțele pătrate,
În locul florilor de crin, fanate,
Să-mi pui în strachine de lut
Crăițe sîngerii, culese
În cinstea viitoareii florărese
Care, probabil, nici nu s-a născut !...

An nou...

Ai auzit ce-ți cer ?...

Nu-ți cer să faci nimic în casa mea,

Mai mult decît ai face tu-ntr-a ta !...

Iar eu, un biet român ursit

Să fiu scuipat și pălmuit,

Deși n-am casă cu calorifer,

Te-adăpostesc de viscol și de ger

Și te cinstesc așa cum se cuvine

Să fiu cinstit și eu — măcar de tine !...

Te-ntîmpin ca pe-un frate-adevărat —

Un frate ce-mi va da napoi

Sticletele ce mi-a furat

Alt frate, mult mai mare decît noi !...

Te-ntîmpin numai cu atît —

Ce mi-a rămas —

Un «Ah» în gît,

Și-un gest cu care te primesc

Ca pe-un «Specific românesc» !...

An nou !...

Fii nou de sus și pînă jos !...

Copil al nimănui și-al tuturor,

Copil din flori,

Copil gălăgios...
Desfășură-te-ncet de pe messor...
Încet... cât mai încet... și liniștit...
Și fii atent ca nu care cumva
Să ți se rupă firu-n casa mea !...
Bine-ai venit, An nou...
Bine-ai venit !...

Nu sînt ce par a fi...

lui Gic

Nu sînt ce par a fi —
Nu sînt
Nimic din ce-aş fi vrut să fiu !...
Dar fiindcă m-am născut fără să ştiu,
Sau prea curînd,
Sau poate prea târziu...
M-am resemnat, ca orice bun creştin,
Şi n-am rămas decît... Cel care sînt !...

Sînt cel din urmă strop de vin
Din rustica ulică de pămînt
Pe care l-au sorbit pe rînd
Cinci generaţii de olteni —
Cei mai de seamă podgoreni,
Dintre moşneni
Şi oraşeni —
Strămoşii mei, care-au murit cîntînd :
«Oltule... rîu blestemat...
Ce vîi aşa turburat ?»...
Dar Oltul i-a plătit la fel
Cum l-au cîntat şi ei pe el...
Şi cum — mi-e martor Dumnezeu —
Astăzi, nu-l mai cînt decît eu !...

Pe mine, însă —
Ce păcat
Că vinul vechi, de Drăgăşani,
M-a întinerit cu trei sute de ani,
Cînd fetele din Slatina
Cu ochii mari cît strachina,
De cîte ori le-am sărutat,
M-au blestemat

Să-mi pierd cu mințile
Și datina,
Să nu mai fiu cel care sînt
Cu-adevărat,
Și ca să fiu pe placul lor,
Să le sărut doar la... culésul viilor,
În zvonul glumelor zvîrlite-n vînt
Pe care Oltul, cînd le prinde —
Oricît ar fi de turbure —
Se limpezește
Și se-ntinde
Cu ele pînă-n Dunăre !...

La fel și eu, ca orice bun creștin,
Pe malul Oltului, cîndva,
Mă voi întinde tot așa,
Cînd cel din urmă strop de vin
Îl voi sorbi tot din ulcica mea,
Nu din paharul de argint, al altuia —
Pahar străin !...

Și-abia atunci voi fi cu-adevărat
Cel care-am fost —
Un nou crucificat —
În vecii vecilor... Amin !...

Drum crucial

lui Al. Tzigara-Samurcaș

Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit cu bunul Dumnezeu —
Eu coboram mîhnit din conștiința mea,
Iar El urca surîzător spre ea !...

Și ne-am oprit la jumătatea scării
Încrucișîndu-ne în clipa-ntîmpinării
Săgețile perechilor de ochi, ca de-obicei —
Ah ! ochii Lui cum semănau cu ochii mei !

Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit din nou cu Dumnezeu —
El cobora solemn din conștiința mea
Iar Eu urcam surîzător spre ea !...

Epilog

lui Nicu Herăscu

Ce regăsire triumfală după un sfert de veac aproape !...
Îți mai aduci aminte, mare, de-Argonautul epigon
Ce-ți fragmenta imensitatea
Într-un caiet de versuri șchioape
Și-ți profana tridentul clasic cu simple urme de
creion ?

Aceeași rece-mbrățișare de-albastru, violet și verde,
Aceeași mută întrebare «de ce», «de unde» și «de când»,
Și-aceeași inutilă goană spre orizontul ce se pierde
În golul circumflex din care pornesc Sirenele cântând.

Te regăsesc aceeași mare, cu-aceeași tragică poveste,
Cu-aceleași vânturi vagabonde,
Cu-aceeași lună cap de mort
Și-același glas care mă cheamă, —
Deși mi-ascunde cine este :
«Sosesc corăbiile, vino, să le vedem cum intră-n port».

Ita est...

Știți voi ce sînt versurile mele ?
Zboruri în «zigzag» de rîndunele,
Zboruri fragmentate,
Rupte

Și-nnodate

Ca să poată fi de toți cîntate,
Nu cetite numai pe sub gene —
Pui golași de vrăbii fără pene...

Dar voi nu știți nici măcar silabisa
Zborurile-acestea, smulse din inima mea !
Nu știți că din zborul versurilor mele,
Se-ntregesc perechile rebele
Și că-n ochii celor care mi le cîntă,
Strălucesc scînteii de aur, ce-nspăimîntă
Pe cei care mi le-ascultă-n tîia oară,
Măcinîndu-se ca grîul sub piatra de moară !...

Versurile mele ?...

Semne de-ntrebare

Pentru-abecedarul vieții viitoare...

Versurile mele ?

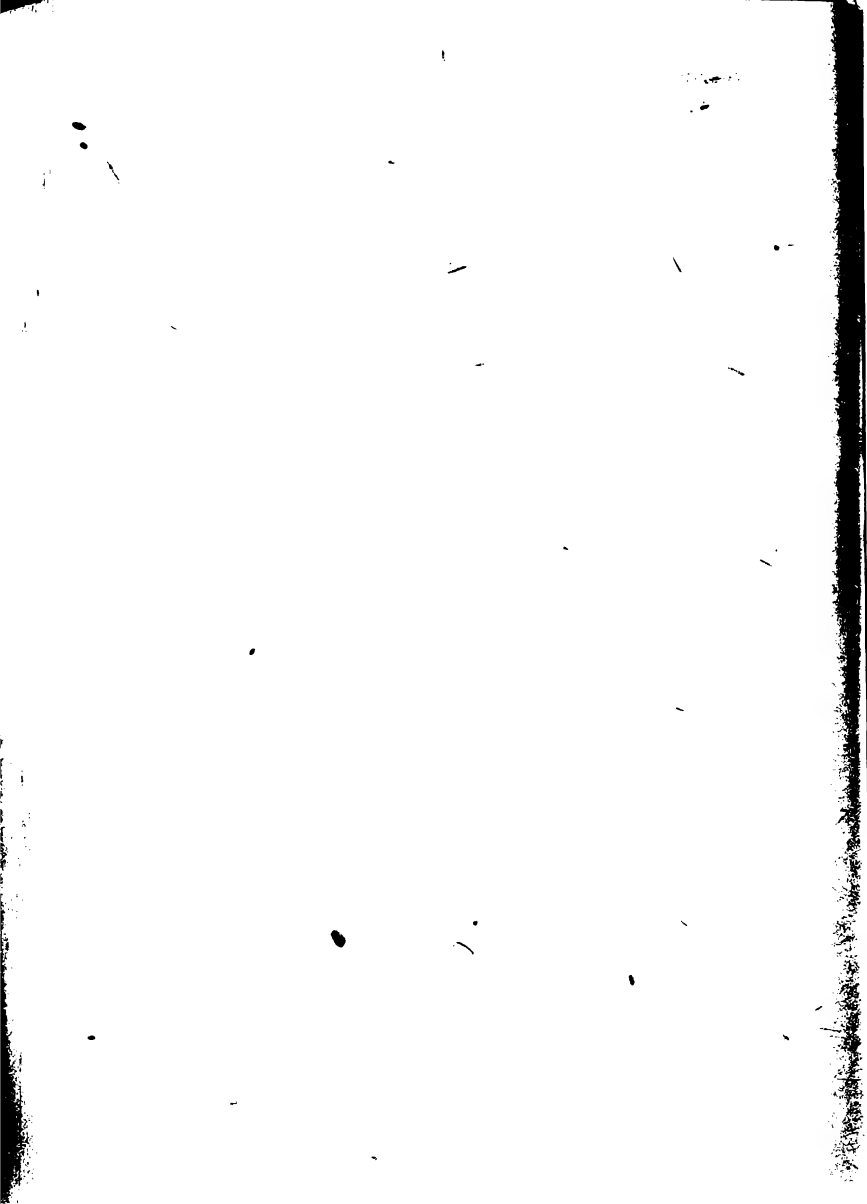
Stropi de apă vie

Și ploaie de stele

Pentru veșnicie !...

Patrusprezece inedite

(1943)

De vorbă cu Diavolul

lui Scarlat Struțeanu

Azi-noapte, Diavolul din mine —
Un Diavol ce pretinde-a fi profet —
M-a luat cu vorba-ncet... încet...
Și m-a băgat în tainele divine,
Pe care eu — spun drept — mi-e frică
Să nu care cumva să le-nțeleg,
Fiindcă sînt taine care — cînd se strică —
Nu se mai dreg...

De-aceea nici nu sînt prea lămurit
Asupra celor ce mi-a povestit...
Dar cum azi-noapte Diavolul din mine
Vorbea ca un profet adevărat,
Să nu-l ascult de loc mi-a fost rușine,
Și curios, ca orice om, i-am suportat
Năzbîtia cu care m-a-ngrozit
De la-nceput și pînă la sfîrșit...

Mi-a spus că-n viață trebuie să știi
Ce nu știi decît morții
Cînd pleacă dintre vii.
Să știi că dacă-ntîmplător vei fi flămînd,
Să nu te-arăți bogăților așa cum ești;
Să nu te-audă prietenii plîngînd,
Să nu-ntinzi mîna dreaptă să cerșești
Femeilor ce ți-au păpat avutul,
Să nu-ți compari prezentul cu trecutul,
Să nu blestemi... și să nu faci
Nimic mai mult decît ce face mutul :
Să taci, să taci, să taci...
Și iar să taci...

Iar cînd vei amuți complet,
Ca orice-autohton fără defect,
Tăcerea, care-i aur controlat,
Te va-ndrepta spre lozul cu noroc,
Iar tu — un simplu sîmbure de-alună —
Te vei schimba-ntr-un sîmbure de foc...

Și Diavolul din mine sfîrși cu...
«Noapte bună !»...

Povestea unui „Cineva“

A fost cîndva un «Cineva» —
Un «Cineva» așa prostuț,
Că-n nopțile cu lună plină se trudea
Să scoată pe furiș luna din puț
Cu ciutura...

Și totuși, acest «Cineva» —
Deși «copilul nimănui» —
Se socotea-n prostia sa
Născut din zborul minții lui,
Nu conceput
Numai din lut,
Cum l-învățase *Biblia*...

Și-nfuriat că Dumnezeu
Nu-l modelase după chipul său —
Ca pe Adam —
A strănutat
Și s-a-narmat
Cu-o bardă de oțel călit
Cu care singur și-a cioplit
Și palmele,
Și tălpile,
Și capul,
Și ideile,
Și inima,
Și sufletul,
Și gura,
Și răsunetul
Minciunii trîmbițată prin văzduh,
Că «El» e frate bun cu «Sfîntul Duh»...

Dar ce păcat... că-n ziua cînd pleda
Că-n lume singur «El» e «Cineva»,
Și jubila că-n veci n-are să fie
Decît același strop de «apă vie» —
N-a fost decît un mare... «foc de paie»
Pe care primul strop de ploaie
L-a stins, ca să nu mai rămînă
Nimic din «El»,
Decît aceeași rece mînă
De țărîină —
În cimitirul «Pătrunjel»...

Hodie mihi, cras tibi ¹

În mine,
În tine
Și-n el
Inima cîntă
Și plînge la fel...

Cîntă
Și plînge
Înfîptă în noi —
Cîntă cu clipa în care ne naștem
Și plînge cu clipa de-apoi...

Cînd cîntă cu ploaia
Ne-nchidem odaia...
Cînd plînge cu vîntul
Ne-nchidem mormîntul
Tustrei, și, la fel,
Și-n mine,
Și-n tine,
Și-n el !...

¹ Astăzi mie, mâine ție (lat.).

Cîntecul unui om

profesorului Vasile Vartolomei

Ce-am fost cîndva azi nu mai sînt...
Dar ce sînt azi îmi pare rău
Că n-am putut să fiu mereu —
Același cîntăreț cu chip de Sfînt...

Cînd am urît am fost iubit,
Cînd am iubit am fost urît...
Și-n viață n-am cîntat decît
Romanta Celui răstignit...

Tot ce-am sperat rămas-a vis,
Și-am dobîndit ce n-am visat...
Dar ce-am fost ieri am și uitat —
Un titlu de volum nescris...

Și-azi, dacă sînt un chip de Sfînt,
Așa m-a vrut, pesemne, Dumnezeu —
Să fiu tot altul... Și să-l cînt mereu
Pe cel ce-am fost cîndva, dar nu mai sînt...

Rugă profană

Stăpîna mea, învață-mă să plîng,
Așa cum pînă astăzi n-am plîns încă —
Să plîng, dar să nu mă mai frîng
Ca Prometeu, legat de stîncă...

Să plîng și eu ca biblicul Adam
Gonit de Dumnezeu din Paradis,
În clipa cînd, cu Eva, ne trudeam
Să descifrăm întîiul nostru vis...

Învață-mă să-mi plîng ca Boabdil
Grenada vieții mele din trecut,
Pierdută-n clipa cînd — un biet copil —
Mi-o apăram cu-o sulită și-un scut...

Și dacă-n viață n-am putut citi
Ce-i încrustat pe fruntea tuturor,
Ca și Hamlet, «A fi, sau nu a fi ?...»,
Stăpîna mea, învață-mă să mor !...

Rînduri pentru nechemata

Aștepți pe cineva ?
Nu știi pe cine ?
Sau nu te-aștepți decît pe tine
Să te-nfruptezi din ce ți se cuvine ?

Nu știi că azi sau mâine —
Vrei, nu vrei —
N-aștepți decît sosirea Ei ?

Și-oricine-ai fost
Sau vei mai fi,
Sosirea celei nechemate —
Fie că-ți bate-n geam în zori de zi,
Fie că-ți intră-n casă-n miez de noapte —
Exact în clipa cînd ți-apare,
Doar te sărută și...
Dispare !...

Vasul fantomă

lui Const. Tonegaru

În port a ancorat un vas fantomă
Cu trei catarguri frînte
Și cu prora
Zdrobită
Și desfigurată, ca un craniu
De sinucis intrat în comă...

Îl recunosc !...
Pe puntea lui, odată,
Am navigat cu Cristofor Columb
Spre insula cu mine de platină
De aur,
De aramă
Și de plumb...
Și ancorele pline de rugină
Le-am aruncat în rada unui port
Cu apele opace ca opacul
Decolorat al ochiului de mort...

Îl recunosc !...
Pe puntea lui, odată,
Am navigat spre vechiul continent,
Purtînd mîndria luptei cîștigate
Sub veselele lui pavilioane
În noul continent
Din Occident...

Și toate bogățiile furate
Din insula cu mine de platină,
De aur,
De aramă

Și de plumb

Le-am debarcat cu Cristofor Columb
În Monarhia celor trei Coroane !...

• • • • •
• • • • •

În port a ancorat un vas fantomă...

Îl recunosc --

Dar unde-i căpitanul ?

Și mateloții unde-au debarcat ?...

Pe punte te sufocă o aromă

De sânge tropical,

Iar cabestanul

Suspina ca un matelot înjunghiat !...

Romanța zădărnicii

Toți vă grăbiți să vă luați înaintea,
Deși știți că-n viață stați pe loc,
Iar singurul vostru mare noroc
E doar același veșnic «blid de linte».

Toți știți că v-admirați cu ură,
Sorbindu-vă cu ochii-nduioșați —
Că, deși frați, voi nu vă sînteți frați
Și nu schimbați decît ocări pe gură...

Toți știți că-n viață vă jurați credință
Și faceți cruci numai cu mîna dreaptă,
Cînd nebunia cea mai înțeleaptă
E să n-aveți nici pic de conștiință...

Zadarnic vă mințiți, că fericirea
N-așteaptă decît să vă bată-n geam,
Cînd știți că toți sînteți copiii lui Adam
Și nimănui nu-i va suride nemurirea !...

Romanța zilelor de ieri

lui D. Karnabatt

Ce veche —
Și totuși, ce nouă —
Ne pare și-astăzi, udă de rouă,
«Romanța zilelor de ieri» —
Romanța primelor dureri
Și-a nesfârșitelor înfrîngeri !...

Ce demoni cu aripi de înger
Se furișază — noapte după noapte —
Prin camerele noastre de culcare,
Trezindu-ne din somn pe fiecare
Cu-aceleași repetate șoapte,
Cu care-n zorii zilelor de ieri
Epilogam nebunele plăceri,
Defuncte astăzi pentru totdeauna...

Păcat că n-am putut păstra nici una !...

Dar noi — copiii nimănui,
Copiii zilelor de post —
Ca să putem trăi cu-adevărat,
Ne-am spînzurat ghitarele în cui
Și ne-am vîndut măgarilor «sub cost»...
C-așa — pesemne — ne-a fost dat,
Deși morți, să rămînem și-azi
Aceași cîntăreți nomazi —
Fantomele medievalilor «truveri»,
În ale căror stanțe
Doar minciuna
«Romanței zilelor de ieri»,
De astăzi

Și de totdeauna —
Păcatul sfânt al tuturor
-«Truverilor» —
Trăiește-n vecii... vecilor !...

Romanță tahitiană

pictorului Ștefan Popescu

Tehura — neagră orhidee —
Nu ești nici floare,
Nici femeie !...
Dar, orice-ai fi — așa cum ești —
Nu-ți cer să-mi juri că mă iubești...
Nu-ți cer nimic din ce-ai jurat
Lui Paul Gauguin —
Zugravul tău tahitizat —
Pe care-abia sosit în Paradis,
Tu l-ai mințit
Și l-ai ucis
Cu-același biblic «fruct oprit»...

Pacificul mi-e martor credincios
Că sufletul ți-e-ntors pe dos...

Nu-mi jura, deci, că mă iubești,
Nu-mi jura, căci așa cum ești —
O biată insulară jucărie
Cu zece șiruri de mărgean la gât —
Cînd juri că știi
Tot ce nu știi,
Tu nu ești aliceva decît
Un strop de tropicală nebunie
Într-un vârtej marin de apă vie...

Iar mâine-n zori cînd voi pleca
Nu te-ntrista
Că-mi vei sfîrși tu singură romanța...
Nu te-ntrista, fiindcă și eu —
Mi-e martor bunul Dumnezeu —
Tot singur voi sfîrși-o-n Franța...

Romanță orientală

lui George Tutoveanu

În care zi din calendar
Ne-am întâlnit o dată doar,
În fața unui mic bazar
Dintr-un oraș oriental —
Bazar cu marfa pe trotuar,
Ca-ntr-un ajun de carnaval ?

În care zi din calendar,
În fața unui mic bazar,
Cînd eu — un biet cumpărător —
Iar tu — o biată vînzătoare —
Cu ochii noștri de fosfor
Ne-am tocmît prima sărutare ?

În care zi din calendar
Ne-am îngrepat ca-ntr-un bazar,
Și lacrimile ochilor
Din ochii noștri de fosfor,
Și măștile de carnaval,
Cu-ntregul fast oriental,
Și visul nostru pe Bosfor ?...

În care zi din calendar
Și-n fața cărui mic bazar
Dintr-un oraș oriental,
Ne-am întâlnit
Și ne-am iubit,
În visurile noastre doar,
Ca-ntr-un final de carnaval ?...

Romanța nebunului

Vreți să vă spun cine sînt eu ?...
Un pod cu chip de curcubeu —
Un curcubeu multicolor,
Armonizat pe placul tuturor !...

Cei mai mulți —
Proștii —
Cred că sînt
Aureola unui sfînt...
Iar cei mai puțini —
Cei cuminți —
Cei care nu se-ncred în sfinți,
M-asigură că sînt un pod,
Pe care regele Irod —
Un rege mîndru
Și stupid —
A vrut să-l construiască-n vid...

Dar Dumnezeu l-a pedepsit,
Căci a murit,
Lăsîndu-și podul nesfîrșit
Exact cînd reușise să-l îndoiaie
Cu cei din urmă stropi de ploaie
Schimbați în lacrimi solare,
Ca orice pod fără picioare.

Și totuși, acest pod sînt eu —
Un pod cu chip de curcubeu !...

Jalea paznicului

De cînd dușmanii țării ne arseră palatul,
De-atunci rămas-am singur —
Vai !... Ce spectacol jalnic...
Turiști din țări străine vin doar s-admire patul
În care-și va da duhul și cel din urmă paznic...

Pe-naltele terase de piatră, statui sparte
Privesc îndoliate castanii triști
Și goi...
Iar vîntul —
Glasul toamnei, prevestitor de moarte —
Le-ngroapă goliciunea în maldăre de foi...

Cîndva pe-aci fu viață
Cu cîntece
Și glume...
Dar azi din cîntăreții de ieri
N-a mai rămas
Decît o cioară —
Cioclu venit din altă lume —
Ce croncăne obraznic de-așa măreț popas...

Undeva...

lui Codiță Osiceanu

Hotelul cu firma «La Wilhelm cel Mare»
Din medievalul oraș teuton,
Cu sfânta Maria deasupra intrării,
Scăldată-n lumină de opt lampadare,
Hotelul cu *ball*-ul — perfect hexagon —
Și geamuri rotunde și-albastre,
Prin care —
De mînă cu visele noastre —
Pătrunde timidă tristetea-nserării
Pe mobile negre și triste de nuc,
Și vechi ilustrații, tăiate din *Jugend* —
Sirene de Becklin.
Și satiri de Stuck —
Hotelul în care purtat-am o vară
Cea mai plăcută și sfîntă povară,
Citindu-i pe Heine și Nietzsche,
Traduși —
Ca două viori sub același arcuș —
În limba-nflorată
Și-n stilul sever —
O limbă-împletită din sfîrcuri de bice
În care, pe vremuri, scrisese Voltaire,
Pe care-l citise și Heine, și Nietzsche...
Hotelul acesta —
Citesc în jurnal —
Azi este spital !

Spital — gazda morții
Cu «Crucea Genevei»
Chiar deasupra porții.

Hotelul cu *hall*-ul perfect hexagon
Din medievalul oraș teuton,
Azi este refugiul defuncților vii,
Ce-și mîngîie gheara de vultur crispată
Pe hainele lor cenușii —
O «Cruce de fer»
Pătată de sînge pe front
Și spălată
Cu trei picături de eter...

Hotelul ?
'Aceeasi eternă-ntrebare..
Spitalul ?
Aceeasi prevestire tristă...

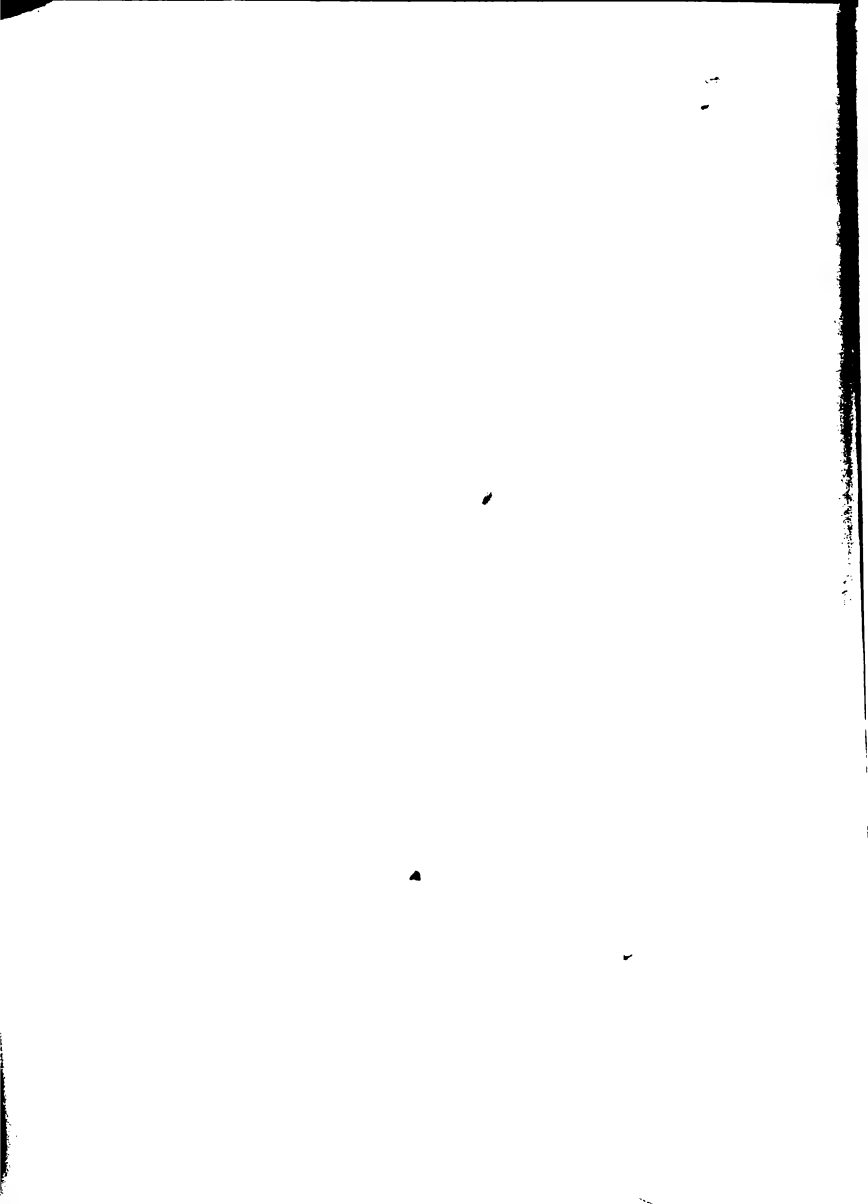
Hotelul cu firma «La Wilhelm cel Mare»
Azi... nu mai există !

Cinci grotești

(1943)

lui Horia Teculescu

Ploaia Sfîntului Ilie

Plouă !...

Zi și noapte, plouă —

Ploaie veche,

Ploaie nouă,

Ploaie-n rate

Calculate

De cerescul cămătar,

Și la termen, achitate —

Să ne spele de păcate

După noul calendar...

Ploaia Sfîntului Ilie

Abia stă...

Și-ncepe iar !...

Parcă-ar fi o păpădie

Ca barba Sfinției-Sale —

Barbă fără-asemănare,

Ce se spulberă-n spirale

Peste «România Mare»,

Pe care Sfîntul Ilie

Ar fi luat-o cu chirie

Pentru... hidroterapie !...

Plouă !...

Zi și noapte, plouă...

Plouă-așa cum nu se știe

Să mai fi plouat cîndva...

Plouă-așa

Ca și cum Sfinția-Sa

N-ar fi om de omenie,

Și-ar fi —

Doamne !... Cum să zic ?...
Om ca noi — la suflet mic —
Om adică, cu păcat,
Nu chiar sfânt adevărat...

Plouă !...
Zi și noapte, plouă...
Plouă-așa ca și cum ploaia
N-ar fi ploaie, ci... potop !...

Stop, Sfinte Ilie..
Stop !...
Domolește-ți telegarii
Și mai crapă-ți barba-n două,
Că de când tot plouă... plouă,
Ploaie veche,
Ploaie nouă,
Ne-au murit toți cărturarii
De fizie,
Și-n spital
Nu ne-a mai rămas decît
Un poet, cu-o tuse-n gît
Ca o strofă de... cristal !...

Nu-l lăsa, Sfinte, să moară,
Că-i păcat de-așa comoară !...
Nu-l lăsa să moară-n ploaie
Ca pe-o biată cucuvaie...
Iar de-o fi să fie așa
Cum socoți Sfinția-Ta,
Vreau să zic
Să-l pedepsești

Pentru faptele-i lumești,
Dă-i cerneală și hîrtie
Și-un consemn ceresc,
Să-și scrie
Ultima lui poezie :
Ploaia Sfîntului Ilie !...

Peisaj umed

Plouă strîmb
Și fals,
Plouă tîmpit —
Plouă cum ploua-ntr-o zi la Londra
Cînd sîrbeam un vermut sec
Cu Anny Ondra
Într-un bar pe Piccadilly Street...

Plouă ca și cum o stropitoare
Ar uda, pripită, verzile peluze
Inventate-anume ca s-amuze
Lorzii beți de whisky
Și morți după soare...

Plouă ca și cum stropii de ploaie
N-ar fi decît stropi de nădușală
Ce s-ar scurge de pe Anny Ondra goală —
Cînd se-ncuie cu boxerul în odaie...

Plouă,
Plouă,
Toată ziua plouă, ▲
Plouă ca-ntr-o baltă fără fund —
Baltă-n care-Ofelia și Hamlet
Se ascund
Să-i procure lui Shakespeare
O dramă nouă...

Păpuşa automată

Doamne !

Ce-am pătit aseară !...

De-a fost faptă de ocară,

Să mă ierţi, că-i vina Ta,

Fiindcă Tu ai vrut-o aşa ?...

Cineva —

Dar nu ştiu cine,

O păpuşa automată —

A intrat fără să bată

În odaia mea...

A intrat fără ruşine —

Goală toată,

Indecentă

Ca Ofelia dementă,

Şi rîzînd :

Ha, ha, ha, ha !...

S-a trîntit pe canapea

Lîngă mine,

Ca o viespe-ntăritată —

Pe un tort de ciocolată !...

Doamne, Doamne !...

Ce ruşine !...

Dar eu ce puteam să-i fac ?...

Să-i dau brînci ?

S-o strîng de gît ?

S-o omor ?...

Sau să-i dau pace ?...

Nu puteam să fac decît

Să-nchid ochii

Şi să tac...

Că păpușii n-ai ce-i face,
Și păpușa dacă vrea,
Mori cu zile pentru ea !...

Cine ești, păpușă mică,
Cu ochi verzi de levănțică
Și cu unghii de urzică ?...
Cine ești, păpușă blondă,
Cu prezența vagabondă
Cînd p-aici...
Cînd pe colea —
Pînă și-n odaia mea ?...
Cine ești
Și ce poștești ?
Vrei odaie cu chirie,
Sau un loc pentru vecie ?...

Păpușică prostcrescută —
Ochi cășcați
Și gură mută —
De ce taci și nu vorbești ?...
Sau, ca zîna din povești,
Nici tu nu știi cine ești ?...

Fii cuminte...
Și-nțelege
Că păpușa, cînd se strică,
S-a sfîrșit,
Nu se mai drege
Chiar cînd este-o păpușică
Cum ești tu —
Păpușă mică,
Cu prezență indecentă,
Ca Ofelia dementă...

Fii cuminte...
Și-astă-seară,
Nu mai hoinări pe-afară
Ca o biată «pierde-vară».
Fii cuminte
Și, mai bine,
Stai pe loc, nu mai pleca !...
Stai colea,
Pe canapea —
Lângă mine...
Uite-așa !...
Ca păpușile-n vitrine
Sau ca sfintele creștine
Când Cristos le convertea !...

Și de milă — că era,
Biata fată,
Goală toată...
Și n-avea nimic pe`ea,
Nici măcar o pijama... —
I-am împrumutat pe-a mea !...

Iată vina mea de-aseară —
Mai mult vină... literară !...

Dar de-aseară, Doamne Sfinte,
Păpușica e cuminte !...

Fetița din Făgădău

De ce mi-ai promis că vîi
Cu buzele-ți arămii,
Cînd știai c-ai să mă minți
Cu aceiași zece dinți
Cu care m-ai sărutat
Cînd din «Moși» ți-am cumpărat
Un flacon de «Ton Sourire»
Și-o cutie de rahat
«Hagi Bekir» ?...

De ce mi-ai jurat solemn
Pe icoanele de lemn
Și-ai promis lui Dumnezeu
C-ai să mă iubești mereu,
Cînd tu ne-ai mințit la fel
Și pe mine,
Și pe El ?...

De ce taci ?
Cum ?...
Tu nu știi
Că fetița mincinoasă
Chiar cînd este-așa frumoasă
Și cochetă
Cum ești tu —
Vînzătoare la „Bon Gôut” —
Nu mai merită să fie
Nici dorită,
Nici iubită,
Nici subiect de poezie
Într-o mică prăvălie

Cu mantouri
Și rochițe
Scoțiene
Și pestrițe ?

Nu ți-a fost măcar rușine,
Cînd știai că n-ai să vii,
Să-mi mănînci două cutii
Cu «praline»,
Alta cu «marons glacées»
Și nu mai știi încă ce —
Că tu prea mănînci de toate,
Prea ai poște asortate !...

Aoleo... și vai de mine !...
Ce să mai fac eu din tine ?
Că de iertat nu te iert,
Și continui să te cert,
Ba chiar să te și blestern,
Că de tine nu mă tem...
Ce te fac eu nu-i secret —
Te fac «cu ou și oțet»
Și, dacă-ar fi să te-ntorci,
Te fac «albie de porci»,
Cum se face-n Făgădău...
Și-apoi rog pe Dumnezeu
Să te facă și mai rău
Decît ce te făcui eu !...

Sinuciderea unui anonim

S-a sinucis un anonim !...
Un «fapt divers», și-atîta tot...
Căci anonimii, precum știm,
Nu fac nici ei decît ce pot —
Unii pleacă,
Alții vin...
Un anonim pe lume mai puțin,
Un mort mai mult în cimitir,
Și bietul om a fost scutit de bir !...

S-a sinucis un anonim...
S-a sinucis, după cît știm,
Într-o mansardă de hotel —
Hotel modern, cu ascensor,
Ca mortul să coboare-n stradă mai ușor !...
S-a sinucis fiindcă iubea
Pe cineva...
Pe cine ?...
Nu se poate spune...
O anonimă ca și el,
Pe care-a vrut să se răzbune,
Probabil, fiindcă-l înșela...
Sau, poate... numai bănuia,
Căci fapta n-a fost confirmată
Nici chiar de anonima arestată,
Interogată,
Judecată,
Și... achitată !...

S-a sinucis un anonim !...
Și-atîta tot !...
Povestea lui,

Povestea capetelor cu cucui,
Povestea noastră,-a tuturor,
Povestea anonimilor !...

S-a sinucis un anonim !...
Dar, lucru nemaipomenit,
Cadavrul lui a dispărut
Ca o cometă-n infinit,
Și n-a mai apărut,
Așa c-anunțul mortuar
N-a mai ieșit nici el de sub tipar...
Și-a doua zi gazetele n-au scris
Nici un cuvînt de bietul sinucis !...

Doar mai tîrziu, cînd s-a aflat
Anume ce s-a întîmplat,
Întreaga presă s-a cutremurat !...
Acum, se știe-n mod precis
Că anonimul sinucis
De anonima lui a fost furat,
De teamă să n-o facă de rușine
Cînd în oraș s-ar fi aflat
Exact ce-a fost :
O anonimă care-ncepe bine
Și-un anonim care sfîrșește prost !...

Deci anonima cu pricina,
Voind să-și ispășească vina,
L-a dus la ea acasă pe furiș,
Și-n toiul nopții l-a-ngropat
Într-un alcov luxos și parfumat,
În care alți trei sinuciși —
La fel, tustrei, tot pentru ea —
Îl așteptau pe-al patrulea...
Ba poate chiar pe-al cincilea
Și-al șaselea...
Și-al șaptelea...

Și-al optulea...
Et caetera...
Et caetera...

Și-abia atunci gazetele au scris
Un necrolog cu litere aldine,
Și-au scris solemn
Și grav,
Ca să se știe
De orișicine
Că anonimul sinucis
N-a fost decît o biată jucărie,
Căzută-n gheara altei jucării...
Sau, dacă vreți,
Doi diavoli de copii,
Copii precoci —
O fată
Și-un băiat —
Ce-au încercat
Să iasă din anonimat
Prin acest «fapt divers» adevărat...
Dar care, vai !... n-a existat
Decît în fantezia mea
Și-a celor care-mi vor ierta
Curajul de-a-i fi convertit
Să mă citească pînă la sfîrșit !...

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPĂ TITLU

A

- Acelei care va veni : 47
- Acuarelă : 170
- Alea jacta est : 86
- Amiază rurală : 165
- Andante religioso : 189
- Apariție nocturnă : 287
- A XI-a poruncă : 280

C

- Celei care minte : 63
- Celei care pleacă : 57
- Celei care trece : 56
- Celei din urmă : 129
- Celei învinse : 59
- Celei mai aproape : 52
- Cînta un matelot : 112
- Cîntăreața anonimă : 238
- Cîntec de leagăn : 115
- Cîntec mediocru : 179
- Cîntecul nebunului : 278
- Cîntecul unui om : 306
- Clopotele : 71
- Clopotele învierii : 288
- Crepuscul la Tomis : 34
- Cristos a înviat : 113
- Cu Toamna în odaie : 155

D

- Da capo al fine : 262
De ce-ai plecat ? : 253
De vorbă cu Diavolul : 301
De vorbă cu Iarna : 156
De vorbă cu mine însumi : 83
Drum crucial : 296

E

- Ecce homo : 85
Echinox de toamnă : 182
Elegia domestică : 173
Epilog : 297
Epilog sentimental : 230

F

- Fapt divers : 240
Fetița din Făgădău : 330

G

- Glasul morilor : 98
Götterdämmerung : 74

H

- Hodie mihi, cras tibi : 305

I

Isprava Toamnei : 260

Ita est : 298

Itinerar : 275

I

Împăcare postumă : 181

Înainte : 88

În aşteptare : 227

În cinstea celei care a plecat : 236

În loc de prefaţă : 213

În oraşul cu trei sute de biserici : 72

În templul liniştii : 31

Într-un bazar sentimental : 121

J

Jalea paznicului : 317

L

La poarta celor care dorm : 6

La umbra crucilor de lemn : 76

Litanii pentru miezul nopţii : 135

M

Marină estivală : 171

Marş funebru : 67

Moartea dresorului de sticleţi : 273

Moartea pasagerului : 163

Multașteptatei... : 46

N

Nihil : 180

Nocturnă (*Ce cap de Rege-Saltimbanc părea azi-noapte luna !*) : 93

Nocturnă (*În noaptea-aceea luna părea un cap de mort*) : 32

Nu sînt ce par a fi... : 294

O

Octombre : 40

Odeletă (*În cinstea ta, —*) : 50

Odeletă (*Tu pari a fi venită dintr-un regat pustiu —*) : 120

Olandezul zburător : 218

O, nu te-apropia de Mănăstire ! : 78

P

Partenza : 198

Pastel banal : 172

Pastel bolnav : 109

Pastel de toamnă : 107

Pastel mecanic : 110

Pastel profan : 164

Păpușă automată : 327

Pe Dunăre : 33

Pe harta Europei : 192

Peisaj umed : 324

Pelerinii morții : 29

Pe malul Oltului : 285

Pianissimo : 184
Plastică medievală : 183
Ploaia Sfintului Ilie : 323
Ploaie urbană : 168
Povestea mea și a lor : 215
Povestea unui «Cineva» : 303
Povește scurtă : 231
Primăvară inutilă : 151
Primăvară rurală : 255
Prin gările cu firme-albastre : 104

Q

Quiproquo : 232

R

Regăsire postumă : 190
Retrospectivă sentimentală : 282
Rînduri pentru Anul nou : 291
Rînduri pentru Brigitta : 247
Rînduri pentru carte : 216
Rînduri pentru credința mea : 224
Rînduri pentru cuvintele «Nu» și «Da» : 234
Rînduri pentru întregirea mea : 220
Rînduri pentru Mi-Tzu-Ko : 249
Rînduri pentru Moș Crăciun : 290
Rînduri pentru nechemata : 308
Rînduri pentru păsările călătoare : 265
Rînduri pentru plopii în ploaie : 267
Rînduri pentru Sulamita : 176
Rînduri pentru un necredincios : 226
Romanța amantelor de ieri : 61
Romanța celor ce se vînd : 26

- Romanța celor trei corăbii : 36
 Romanța celor trei galere : 38
 Romanța celor trei romanțe : 16
 Romanța celui ce s-a-ntors : 42
 Romanța cheii : 18
 Romanța corbului : 25
 Romanța ei : 178
 Romanța iahturilor : 100
 Romanța inimii : 281
 Romanța marilor dispăruți : 14
 Romanța mortului : 21
 Romanța morții : 23
 Romanța nebunului : 316
 Romanța necunoscutei : 118
 Romanța noastră : 8
 Romanța noului-venit : 3
 Romanța pelerinului : 27
 Romanța răspunsului mut : 257
 Romanța regelui : 106
 Romanța Rozinei : 131
 Romanța soarelui : 97
 Romanța tinereții : 244
 Romanța ultimei seri : 125
 Romanța ultimului sărut : 251
 Romanța unui rege asiatic : 127
 Romanța zădărniceii : 311
 Romanța zilelor de ieri (*Ce veche* —) : 312
 Romanța zilelor de ieri (*Taci*) : 20
 Romanță apocrifă : 117
 Romanță fără ecou : 185
 Romanță fără muzică (*Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis calului*) : 44
 Romanță fără muzică (*Că ne iubim — și-o știe lumea toată* —) : 54
 Romanță fără muzică (*În seara cînd ne-om întîlni* —) : 65
 Romanță fără muzică (*În tine-mi pun toată speranța*) : 49

Romanță fără muzică (*Nu-i nimeni... nimeni să ne vadă și să ne-auză* —) : 51

Romanță meschină : 229

Romanță negativă : 228

Romanță nordică : 103

Romanță orientală : 315

Romanță policromă : 133

Romanță retrospectivă : 242

Romanță tahitiană : 314

Rugă pentru Duminica Floriilor : 203

Rugă pentru iertarea păcatelor : 207

Rugă pentru mîntuirea copiilor din flori : 208

Rugă pentru ultima rugă : 209

Rugă pentru ziua mea onomastică : 205

Rugă pentru ziua schimbării la față : 204

Rugă profană : 307

S

Scrisoare : 196

Seară rurală : 166

Sinuciderea lui Don Juan : 233

Sinuciderea unui anonim : 332

Solilocul măscăriciului : 271

Solilocul nebunului : 194

Sonet : 28

Sosesc corăbiile : 35

Specific românesc : 269

Spovedanie (*Mă doare amintirea tinereții*) : 222

Spovedanie (*Nu beau*) : 193

Spre Insula enigmă : 11

Spre soare : 95

Strofe pentru El : 279

Strofe pentru foc : 144

Strofe pentru întunec : 148

Strofe pentru lumină : 143
Strofe pentru ploaie : 146
Strofe pentru vînt : 145
Strofe pentru zăpadă : 147

T

Trec vagăbonzii : 91
Trei lacrimi reci de călătoare : 58
Triptic banal : 137
Turism : 283

U

Ultima oră : 161
Undeva... : 318

V

Va fi : 123
Vara în capitală : 153
Vasul fantomă : 309
Vesperală : 175

CUPRINS

Prefață	V
Tabel cronologic	XLV

Romane pentru mai tirziu

Romanța noului-venit	3
La poarta celor care dorm	6
Romanța noastră	8
Spre Insula enigmă	11
Romanța marilor dispăruți	14
Romanța celor trei romane	16
Romanța cheii	18
Romanța zilelor de ieri (<i>Taci,</i>)	20
Romanța mortului	21
Romanța morții	23
Romanța corbului	25
Romanța celor ce se vînd	26
Romanța pelerinului	27
Sonet	28
— Pelerinii morții	29
În templul liniștii	31
Nocturnă (<i>În noaptea-aceea luna părea un cap de mort</i>)	32
Pe Dunăre	33
Crepusul la Tomis	34
Sosesc corăbiile	35
Romanța celor trei corăbii	36
Romanța celor trei galere	38
Octombre	40

Romanța celui ce s-a-ntors	42
Romanță fără muzică (<i>Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis calului</i>)	44
Multașteptatei...	46
Acelei care va veni	47
Romanță fără muzică (<i>În tine-mi pun toată speranța</i>)	49
Odeletă (<i>În cinstea ta, —</i>)	50
Romanță fără muzică (<i>Nu-i nimeni... nimeni să ne vadă și să ne-auză —</i>)	51
Celei mai aproape	52
Romanță fără muzică (<i>Că ne iubim — și-o știe lumea toată —</i>)	54
Celei care trece	56
Celei care pleacă	57
Trei lacrimi reci de călătoare	58
Celei învinse	59
Romanța amantelor de ieri	61
Celei care minte	63
Romanță fără muzică (<i>În seara cînd ne-om întîlni —</i>)	65
Marș funebru	67

Liturghii profane

Clopoțele	71
În orașul cu trei sute de biserici	72
Götterdämmerung	74
La umbra crucilor de lemn	76
O, nu te-apropia de Mănăstire !	78

De vorbă cu mine însumi

De vorbă cu mine însumi	83
Ecce homo	85
Alea jacta est	86
Înainte	88

Trec vagabonzii	91
Nocturnă (<i>Ce cap de Rege-Saltimbanc pă- rea azi-noapte luna!</i>)	93
Spre soare	95
Romanța soarelui	97
Glasul morilor	98
Romanța iahturilor	100
Romanță nordică	103
Prin gările cu firme-albastre	104
Romanța regelui	106
Păstel de toamnă	107
Păstel bolnav	109
Păstel mecanic	110
Cînta un matelot...	112
Cristos a înviat	113
Cîntec de leagăn	115
Romanță apocrifă	117
Romanța necunoscutei	118
Odeletă (<i>Tu pari a fi venită dintr-un re- gat pustiu —</i>)	120
Întru-n bazar sentimental	121
Va fi...	123
Romanța ultimei seri	125
Romanța unui rege asiatic	127
Celei din urmă	129
Romanța Rozinei	131
Romanță policromă	133
Litanii pentru miezul nopții	135
Triptic banal	137

Strofe pentru elementele naturii

Strofe pentru lumină	143
Strofe pentru foc	144
Strofe pentru vînt	145

Strofe pentru ploaie	146
Strofe pentru zăpadă	147
Strofe pentru întunec	148

Strofe pentru cele patru anotimpuri

Primăvară inutilă	151
Vara în capitală	153
Cu Toamna în odaie	155
De vorbă cu Iarna	156

Strofe pentru faptele diverse

Ultima oră	161
Moartea pasagerului	163
Pastel profan	164
Amiază rurală	165
Seară rurală . z	166
Ploaie urbană	168
Acuarelă	170
Marină estivală	171
Pastel banal	172
Elegia domestică	173
Vesperală	175
Rînduri pentru Sulamita	176
Romanța ei	178
Cîntec mediocru	179
Nihil	180
Împăcare postumă	181
Echinox de toamnă	182
Plastică medievală	183
Pianissimo	184
Romanță fără ecou	185

Strofe pentru mine singur

Andante religios	189
Regăsire postumă	190
Pe harta Europei	192
Spovedanie (<i>Nu beau.</i>)	193
Solilocul nebulului	194
Scrișoare	196
Partenza	198

Strofe pentru Cel-de-Sus

Rugă pentru Duminica Floriilor	203
Rugă pentru ziua schimbării la față	204
Rugă pentru ziua mea onomastică	205
Rugă pentru iertarea păcatelor	207
Rugă pentru mîntuirea copiilor din flori	208
Rugă pentru ultima rugă	209

Nu sînt ce par a fi

În loc de prefață	213
Povestea mea și a lor	215
Rînduri pentru carte	216
Olandezul zburător	218
Rînduri pentru întregirea mea	220
Spovedanie (<i>Mă doare amintirea tinereții</i>)	222
Rînduri pentru credința mea	224
Rînduri pentru un necredincios	226
În așteptare	227
Romanță negativă	228
Romanță meschină	229
Epilog sentimental	230
Poveste scurtă	231
Quiproquo	232
Sinuciderea lui Don Juan	233
Rînduri pentru cuvintele «Nu» și «Da»	234

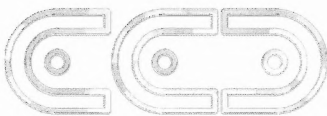
În cinstea celei care a plecat	236
Cîntăreța anonimă	238
Fapt divers	240
Romanță retrospectivă	242
Romanța tinereții	244
Rînduri pentru Brigitta	247
Rînduri pentru Mi-Tzu-Ko	249
Romanța ultimului sărut	251
De ce-ai plecat ?	253
Primăvară rurală	255
Romanța răspunsului mut	257
Isprava Toamnei	260
Da capo al fine	262
Rînduri pentru păsările călătoare	265
Rînduri pentru plopii în ploaie	267
Specific românesc	269
Solilocul măscăriciului	271
Moartea dresorului de sticleți	273
Itinerar	275
Cîntecul nebunului	278
Strofe pentru El	279
A XI-a poruncă	280
Romanța inimii	281
Retrospectivă sentimentală	282
Turism	283
Pe malul Oltului	285
Apariție nocturnă	287
Clopoțele învierii	288
Rînduri pentru Moș Crăciun	290
Rînduri pentru Anul nou	291
Nu sînt ce par a fi...	294
Drum crucial	296
Epilog	297
Ita est...	298

Patrusprezece inedite

De vorbă cu Diavolul	301
Povestea unui „Cineva”	303
Hodie mihi, cras tibi	305
Cântecul unui om	306
Rugă profană	307
Rînduri pentru nechemata	308
Vasul fantomă	309
Romanța zădărniceii	311
Romanța zilelor de ieri (<i>Ce veche —</i>)	312
Romanță tahitiană	314
Romanță orientală	315
Romanța nebunului	316
Jalea paznicului	317
Undeva...	318

Cinci grotești

Ploaia Sfîntului Ilie	323
Peisaj umed	326
Păpușa automată	327
Fetița din Făgădău	330
Sinuciderea unui anonim	332
<i>Indice alfabetic al poeziilor după titlu</i>	335

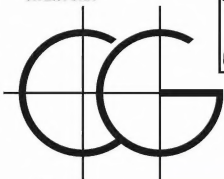
Scanare și prelucrare digitală

EM

de
Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen
2025

